Proletari din toate țările, uniți-vă!

orizont 44

SĂPTĂMÂNAL SOCIAL POLITIC ȘI LITERAR ARTISTIC EDITAT DE UNIUNEA SCRIITORILOR DIN R.S.R. ȘI COMITETUL JUDEȚEAN DE CULTURĂ ȘI EDUCAȚIE SOCIALISTĂ TIMIȘ

NR. 44 (1183) 3 NOIEMBRIE 1989 • SERIE NOUĂ, ANUL XL • 8 PAG., 3 LEI

ÎN SPIRITUL IDEILOR PLENAREI C.C. AL P.C.R.

MOMENTE DE ISTORIE SOLEMNĂ

Momentul de repor istoric, marți 24 octombrie 1989, sub cupola rotondei Ateneului Român, unde prezentul și viitorul s-au îngemănat, mai strîns ca oricînd, prin cuvintele cîtitorului izbăvirii românești, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU**, ce au concentrat în ele sfîșietoarea vibrație unei întregi epoci, în cadrul Expunerii la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. O epocă sfîșiată într-o unică, revelatoare cadență de voință, de acțiune, de simțire. Un arc de timp în care inima unui întreg popor a bătut sărbătorește, vibrînd necontenit la orizontul dragostei de patrie și al marilor împlinirii socialiste, un arc de triumf de fapt, o imagine cît se poate de elocventă a tot ceea ce simțim și gîndim asupra propriului nostru fel de a fi în contemporaneitate — iată, succint, tabloul pe care memoria îl reține, față în față, cu momentele deosebite ale **ședinței inaugurale a Plenarei lărgite a C.C. al P.C.R.**

Pline de urlașe semnificații sînt aprecierile, ideile, tezele și argumentele Expunerii secretarului general al partidului, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU. Rostire tăiată în granitul adevărului și adusă în fața prezentului și viitorului, deci a istoriei. Cu mîndria justificată că opera edificată pînă acum nu ne-a dăruit-o cineva, cu satisfacția plenară că ea s-a clădit și se întemeiază aici, de oamenii acestui pămînt străbun și ai acestui timp nepereche, prin eforturi eroice și cu demnitatea că **„miracolul românesc"** își are cert izvorul în revelația unui popor asupra Sinelului. Urmare unei politici care conține idealurile lui dintotdeauna — libertate, neînfrînare și pace, a unei politici care așează în centrul său **Omul, omul nou** spre care îi prefigurează **Programul partidului**, construcția cea mai ginețașă și mai de preț a edificiului cîtorii într-un efort uriaș, omul, animat cu toată ființa lui de imperativele interesului colectiv, prin care se realizează plenar. Omul care construiește, luptă și învinge după măsura noii lui demnități. Noua și strălucita analiză a secretarului general al partidului, cuprinsă în Expunerea prezentată la primul punct al ordinei de zi a lucrărilor Plenarei lărgite a C.C. al P.C.R., **înfățișează cu o neobișnuită forță de sinteză modelul de abordare creatoare a problemelor de esență ale dezvoltării civilizației socialiste românești, a problemelor cruciale care confruntă lumea contemporană, constituindu-se într-un veritabil document de însemnătate istorică, într-un sistem de idei și teze, de orientări și de directive de o neprețuită valoare teoretică și practică, într-un autentic tezaur al noului, într-un generator de energie națională care, în timp, se va ridica la prestigiul unui simbol.**

Sub imperativul de seamă al perfecționării activității ideologice și politico-educative, creșterii eficienței sale sociale, sporirii aportului său la dezvoltarea conștiinței socialiste, la formarea omului nou, acum, în preajma **Congresului al XIV-lea**, de la înalta tribună a Plenarei tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** a rostit, iată, cu pasiune și cu extremă luciditate, cu profundă înțelegere științifică, cu înaltă vibrație patriotică, cu simț critic și cu o amplă cuprindere vizionară, acele adevăruri fundamentale prin care o țară, o națiune își pot înțelege în profunzime și împlini menirea istorică, își pot transpune în fapte de preț aspirațiile de progres, de independență, de demnitate, își pot aduce contribuția la apărarea și menținerea păcii, la edificarea unei lumi a dreptății și echității pe planeta noastră. În condițiile actuale, **activitatea teoretică-ideologică și politico-educativă** trebuie să cunoască o importantă creștere calitativă, o sporire a puterii sale de inriurire, o autentică îmbogățire tematică, aducîndu-și astfel o contribuție sporită în cunoașterea problematicii actualului stadiu al construcției socialiste și a aspectelor noi ale evoluției vieții social-politice internaționale, la înțelegerea lor prin prisma aprecierilor profund științifice ale partidului nostru. Activitatea politico-educativă trebuie, în același timp, să dea o ripostă fermă, de pe poziții revoluționare, teoriilor retrograde, propagandei antiumaniste, concepțiilor care, în numele înnoirii socialismului, pledează practic pentru abandonarea principiilor și valorilor fundamentale ale acestuia, pentru reîntoarcerea la stări de lucruri pe care popoarele le-au cunoscut și inițiatura printr-o lungă și eroică luptă revoluționară. **Educația politică și culturală** devine, astfel, o condiție **sine qua non** a progresului social și uman, un punct de reazem și, concomitent, punct de pornire pentru creativitatea istorică. În actualele condiții istorico-sociale, cultura nu presupune numai un larg orizont de cunoștințe, ci și o concepție cuprinzătoare asupra lumii și a dezvoltării proceselor sociale, nu numai informație, ci și atitudine, nu numai reflecție asupra vieții, ci și acțiune, inserție a gîndirii în construcția istorică, participare conștientă, din perspectiva unui sistem de valori politice, științifice, morale înaintate, la edificarea noii societăți socialiste.

Marea însemnătate pe care partidul, secretarul său general, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU**, o acordă muncii consacrate dezvoltării conștiinței socialiste, afirmării unui om nou, revoluționar, de a gîndi, de a fi și acționa al tuturor membrilor societății este ilustrată deopotrivă și în îndemnul de a conferi muncii și vieții o temelie mai plină de rod, fertilă afirmării uriașului demers la care sîntem chemați să ne angajăm. **„Întreaga activitate teoretică** — spunea secretarul general al partidului, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU — ideologică și politico-educativă trebuie să pună cu putere în evidență legile obiective ale dezvoltării omenirii, să sublinieze și să demonstreze științific faptul că lupta de clasă, lupta împotriva vechiului și pentru promovarea noului în toate domeniile, deci și în viața internațională, a constituit, constituie și va constitui factorul determinant al progresului societății omenești".** Direcțiile de acțiune ale prezentului relevă magistral, cu rigoare științifică și cu forță vizionară, evoluția ascendentă a României.

ORIZONT

„Întreaga activitate ideologică și teoretică trebuie să dea o perspectivă revoluționară clară poporului nostru, tuturor popoarelor, în lupta pentru soluționarea problemelor complexe ale vieții internaționale, să le inspire încrederea și fermitatea în lupta de apărare a socialismului, a dezvoltării economico-sociale, a independenței și libertății, de asigurare a păcii și realizarea unei lumi a deplinei egalități între toate națiunile lumii".

NICOLAE CEAUȘESCU

Cîtitoriile prezentului

TEREMIA MARE — fereastră deschisă către mîine

„FEREASTRĂ CĂTRE VERS..."

Primarul comunei, și secretar al Comitetului de partid, este Vili Heinz, sau simplu, Vili, cum îi spun pînă și copiii. Cunoștința noastră durează de un sfert de veac. El a rămas același, dar, firește, cu nelipsiții ghiocei, nu numai la tîmple, dar și în suflet pentru că prin tot ceea ce face el rămîne același veșnic tînăr și devotat obștei. Acum, în preajma marelui forum al comuniștilor români, îți vorbește despre comună cu sinceritate și mîndrie încît simți că tabloul unor excelente realizări poartă însemnele marilor prefaceri din România socialistă, care au avut loc în anii **EPOCII NICOLAE CEAUȘESCU.**

Ca rămurică de bază, la Teremia, agricultura s-a dezvoltat și modernizat continuu. Ce poate fi mai elocvent, pentru munca și rezultatele oamenilor de prin părțile locului, decît faptul că unitățile agricole de stat și cooperatiste au obținut șase titluri de Erou al Noii Revoluții agrare. Atunci cînd spune „nu lucrăm pentru propria noastră umbră", primarul Vili se gîndește, mai ales, la agricultura locală, fiind, în ziua discuției (sîmbătă — n.n.) preocupat de mobilizarea generală a oamenilor la recoltatul cartofilor (pe vremea aceea, pentru că acum ei sînt la adăpost). Peste 200 de locuitori, cu mic cu mare, urmau să participe la o lucrare de

Nicolae PÎRVU

(Continuare în pag. 4)

Plecăm din Jimbolia, în miezul unei zile de toamnă aurie, și rulăm pe șoseaua ce se întinde lin în fața noastră, îndreptîndu-se înspre comuna Teremia Mare, unul dintre puternicele centre agroindustriale din județul Timiș. Mai întîi Teremia Mică, apoi cea... Mare care ne întîmpină cu casele, parcă ieri zugrăvite, înșirurile, una după alta, de o parte și de cealaltă a străzii. Aveam să aflăm mai tîrziu că fiecare dintre ele dispune de alimentare cu apă curentă — sistemul fiind centralizat —, la una din două case există baie modernă, cu sistem propriu de încălzire. Nici una nu este lipsită de aparate de radio, televizoare, magnetofoane și — ceea ce este important! — aproape în fiecare locuință este întemeiată o familie tînără. Ni se va spune mai tîrziu că populația comunei, care numără 4.812 suflete, este caracterizată prin... tinerețe: aproape 32 la sută este formată din tineri care n-au împlinit vîrsta majoratului.

Nu putem ști, dacă, la vremea sa, poetul Nichita Stănescu, ospețe drag ai oamenilor de prin aceste locuri, știa despre existența unor asemenea cîrme. Dar știm că, prin forța talentului său recunoscut, a „cuprins" toată comuna Teremia Mare într-un admirabil vers pe care l-a dăruit oamenilor și care se păstrează în expoziția ce-i poartă numele:

Oameni și creații

Mentorul

1 „Il găsiți acolo, aproape tot timpul", mi s-a spus. „Acolo" însemnînd Laboratorul de cercetare al Facultății de Tehnologie Chimică (I.P.T. „Traian Vuia"). Și, într-adevăr, l-am găsit „din prima încercare". Mă primește cu o cordialitate reținută. Ardelean. Moț. Nici prea volubil, dar nici necomunicativ. Disimulez: „Cum de vă aflați, aproape tot timpul, aici, în acest laborator de cercetare?" Înțelege. Mă taxează corespunzător: „Asta-i chiar

atît de important pentru ceea ce vreți să scrieți?" Susțin că e important. Insist. Începe să calculeze, docil ca un elev premiant: ore, zile, luni. Rezumă: „Avem 516 ore normate pe an, dar noi le depășim cu cel puțin încă o dată pe-atîta...". O depășire benevolă, care nu apare în condica de prezență. A zis „noi" și va zice, pînă în finalul discuției noastre, „noi", niciodată „eu". Pluralul modestiei? Mai mult: sentimentul statornic că aparține unui colectiv, un colectiv de oameni care fac cercetare științifică, cu excelente rezultate practice. O parte din invențiile brevetate ale dr. inginer **Gheorghe Flueraș** (șef de lucrări la Catedra de tehnologia silicaților și a compușilor oxidici) au fost realizate în colaborare. Cu prof. dr. ing. **Ioan Drăgoi** (decanul Facultății de Ingineria Chimică), ing. **Aurel Zavolan** (director al T.A.G.C.M.), dr. ing. **Serafim Tiberiu** (director al I.M.C.) asist. univ. **Florica Glăvan** (I.M. Timișoara), ing. **Constantin Ghiță** de la I.A.E.M. (Cîndva, inginerul Gheorghe Flueraș era un „individualist", autor, de unul singur, al 42 de inovații, dar asta a fost demult, la începutul anilor '60, la Arad, la Fabrica de prefabricate). Vreau să aflu ce greutăți a întîmpinat, cu precădere, ca inventator. (Invențiile sale sînt legate direct de valorificarea superioară a unor produse noi din industria materialelor de construcții). Îmi spune ceva de genul: „Cu răbdarea treci marea...". Ca neajunsuri, impedimente, nimic deosebit, nimic care să-i clintească convingerea intimă că face această muncă „din plăcere", nu datorită unor constrîngeri administrative. Interesul pentru inventică, satisfacția neasemuită de a crea se străduiește să le transmită și studenților.

2. **Transmisia a reușit.** În toamna lui 1985, dr. ing. Gheorghe Flueraș a inaugurat, în cadrul activității de cercetare și producție a facultății, primul curs de inventică. Pînă în 1985, apărea cam o dată la 2 ani un student inventator. De atunci și pînă acum, în toamna lui '89, numărul studenților inventatori a trecut de 100! Așadar, cred că e limpede pentru toată lumea că transmisia a reușit.

Îmi citește cîteva titluri ale capitolelor din cursul de inventică. Iată unul: „Tehnici și metode intuitive de creație". Printre aceste tehnici și metode se numără: asocierea și consonanța (un mare precursor — Ștefan Odobleja), analogia și extrapolarea, empatia, combinarea. Il rog să-mi dea un exemplu, prezentat la curs, de... empatie.

3. **Scurtă poveste a unei invenții, care s-ar putea să le placă nu numai cititorilor obișnuiți, dar și poeților.** Să inventăm o mașină de spart nucile! a propus cineva. Să le spargă coaja și, bineînțeles, miezul să rămînă întreg. Ce mare lucru?! au zis unii. Facem o bandă transportoare și un dispozitiv mecanic care să sfărîme coaja, apoi un mecanism de sortare a miezului. S-a dovedit, însă, că era destul de mare lucru, nucile fiind unele mai mari, altele mai mici, unele avînd coaja mai tare, altele mai slabă. Atunci a fost chemat un inventator. Inventatorul s-a pus, imaginar, în situația miezului de nucă: sînt închis aici, n-am aer, n-am lumină; sînt claustrat, dar trebuie să ies, trebuie să ies întreg: nu pot să sparg coaja, dar pot, măcar, să o găuresc într-un loc — o să-mi vină un pic de lumină și aer. Aer! Evrika! Aer! Aer! AER COMPRIMAT! Mașina cea bună face în fiecare nucă un orificiu. Pe acolo se introduce aer comprimat. Coaja se rupe în bucăți. Miezul rămîne întreg.

4. **Un alt titlu de capitol: „Metode de învingere a obstacolelor psihologice".** Virtualii inventatori au de învins (printre altele): inerția psihologică, frica de critică, autodescurajarea, timiditatea, inhibarea. La care se mai adaugă și obstacole de ordin gnoseologic: necunoașterea procesului tehnologic, lipsa de informație, supraspecializarea. „Noi luăm fiecare obstacol în parte și facem tot ce-i posibil ca să-l înlăturăm", precizează profesorul Gheorghe Flueraș, devenit, în anii din urmă, un adevărat mentor al studenților inventatori (și președintele C.I.T. a I.P.T.). Se urmărește dezvoltarea, la studenți, a unor aptitudini latente, care nu au trecut din sfera subconștientului în cea a conștientului; flexibilitatea gîndirii — o componentă de bază în procesul de formare întru creativitate; li se prezintă legătura (analogiile) dintre creativitatea artistică și cea tehnică; li se dau spre rezolvare, într-o manieră de brain storming, o seamă de teme. Au fost cazuri cînd, pe o temă dată, unii dintre studenți au avut și ...30 de idei valabile!

5. **Propuneri.** Din cele 4 noi propuneri de invenții (care urmează să fie, în curînd, înainte spre brevetare) ale dr. ing. Gheorghe Flueraș, una va constitui un reviriment în tehnica dentară (e vorba de un ciment dentar cu aderență perfectă). Iar alta (plăci electroizolatoare) a eliminat deja un import costisitor din Japonia.

6. **Vocația firescului.** Tot ce a realizat, ca inventator, pînă acum, i se pare că intră într-o deplină ordine a firescului. Așa cum firesc i se pare să spună, de fiecare dată, „noi" și nu „eu".

Iosif COSTINAȘ

Destine împlinite

Conștiință comunistă, revoluționară

Clădit atletic într-o întrupare pîrelnic colțuroasă, Emil Iova iți lasă impresia că e înrădăcinat adînc în solul unei siguranțe fertile, proprii, iar zîmbetul perpetuu, iluminat de o candoare adolescentină — aceeași și în privirea largă, scrutătoare — îi însenineaza blînd fizionomia, dîndu-ți certitudinea trainicei sale solidarizări cu semenii. Chiar din momentul cînd îl cunoști, poți să-i intuiești trăsăturile de caracter definitorii: fermitatea și generozitatea. Fermitate muncitorească, revoluționară; generozitate a omului de omenie. Aceste însușiri au avut putere asupra mea încă la prima întrevedere cu Emil Iova, secretar al Comitetului de Partid de la Întreprinderea „Electrobanat" („ELBA") — Timișoara, întîlnire prilejuită de desfășurarea ediției din acest an a „Zilelor propagandei juridice" — acțiune importantă, dedicată Congresului al XIV-lea al partidului, pe care a organizat-o aici, împreună cu jurisconsultul Gheorghe Chisăliță. I-am apreciat atunci osîrdia depusă, pentru ca manifestarea juridică să aibă o eficiență cît mai mare în rîndurile oamenilor muncii de la „Electromotor", să le dovedească necesitatea cunoașterii și respectării legilor țării, cu luciditate comunistă, reclamată de calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari. Era determinată acea strădanie nu numai de atribuțiile funcției sale politice, ci și de sentimentul că el dorește o bună rînduială, în propriul spațiu de viețuire, de ființare existențială, deci nu numai de „loc de muncă", pentru fireasca cîștigare a mijloacelor de trai. El aparține acestui spațiu — de mare însemnătate economică, socială — de 35 de ani, din 1954, cînd și-a început ucenicia aici. Din anul 1957 a lucrat, ca strungar, la „Electrobanat", pînă în anul 1965, cînd, datorită bunei cunoașteri a meseriei, a fost promovat la controlul tehnic de calitate, apoi, în 1981, după absolvirea Școlii de maiștri, a fost încadrat în producție, potrivit noii sale pregătiri profesionale.

Încă din anii fragedei vîrste s-a remarcat și pe tărîm social, întîi în cadrul organizației de tineret, fiind, în perioada 1959-1962, membru al Comitetului U.T.C. pe întreprindere, responsabil cu munca patriotică. Își amintește cu nostalgie și satisfacție că, pe atunci, a participat cu însuflețire, împreună cu uteciștii din întreprindere la munci patriotice, pentru realizarea unor însemnate obiective economice și ... din Timișoara, precum sînt lucrările din perimetrul actualului hotel „Continental", Ștrandul Tineretii, Stadionul 1 Mai etc. Catalizarea elanului său tineresc, conștientizarea socială, patriotică, revoluționară se săvîrșeau în cadrul organizației de bază P.C.R. fiind intrat în rîndurile membrilor de partid în anul 1959. Prin urmare, impunîndu-se printr-o bună pregătire politică și profesională, Emil Iova a fost ales în funcția de secretar al Comitetului U.T.C., apoi al Comitetului de partid pe fabrică; din anul 1985, el este secretar al Comitetului de partid al Întreprinderii „Electrobanat" și președinte al Comitetului Oamenilor Muncii de aici.

În privința implicării complexe, de mare responsabilitate, a lui Emil Iova în viața întreprinderii, lămuritoare mi-a fost relatarea sa despre înfăptuirile și obiectivele viitoare ale întreprinderii — unitate industrială, organizată pe patru linii de fabricație: fabrica de baterii, secția de corpuri de iluminat pentru autovehicule, secția de corpuri de iluminat industrial și secția de aparataj industrial. Propunîndu-i să-mi vorbească și despre probleme „mai speciale" biografice, „de suflet" chiar, interlocutorul meu mi-a răspuns că acestea sînt cele legate de întreprindere, de oamenii muncii, de bucuriile împlinirilor, de necazurile nerealizării, uneori, a tuturor obiectivelor planificate. „Problemele de suflet" constă în satisfacțiile date de „rînduirea frumoasă" a vieții multor oameni ai muncii. Apoi Emil Iova s-a referit la crearea condițiilor, în întreprindere, pentru ca aproximativ 300 de tineri să aibă posibilitatea să urmeze învățămîntul superior. „O altă problemă de suflet" ține de satisfacția că, în cadrul conducerii întreprinderii, se manifestă" un puternic spirit de echipă, unitate de vederi, simțul datoriei, al efortului colectiv pentru buna desfășurare a întregii activități, potrivit cerințelor economiei naționale și sarcinilor prevăzute în planul de export. În sfîrșit, după multe relatări vizînd aceste aspecte, Emil Iova mi-a dezvăluit o mai puțin cunoscută de alții „pasiune, o problemă strict personală: plăcerea drumeției". E fascinat de frumusețile naturii și de locurile istorice ale patriei. Totodată, oriunde ar fi în țară, simte și el, ca fiecare om din cadrul întreprinderii, marea bucurie că nu există colț din România, în care să nu se găsească cel puțin un produs realizat la ELBA.

Aurel TURCUȘ

portrete

Cuvintele care vin singure

Stăpîn pe Limba Română, demontînd-o-n toate chipurile spărgîndu-i etimoanele, eșantioanele, canoanele, sucind și răsucind verbul cu virtuozitate, cum numai Paul Georgescu, Fănuș Neagu și Ștefan Agopian o fac, metaforizînd, jucîndu-se, modelînd limba-n chinuri dulci, topind cuvintele-n fluturi și îngeri, închegînd în arșița lunii forme de exprimare noi.

Acreditînd ideea că poetul este o enigmă răsărită-n roua privighetorilor, ce-au ostenit toată noaptea cîntînd, eliberare din cenușiul unei vieți monotone, întemeiere în lumina fragedă a mirării, poetul din Ticvani se consideră un poet minor. Dar eu nu cred. Eu cred că este un poet adevărat, un talent puternic.

Ironic și jucăuș, ca și Emil Brumaru sau Șerban Foarță, abil ca Leonid Dimov, în construcția poemului, el, cel care Este, scrie: „**Actualmente însă mi-a / Constrîns mai molcom să o las, / Că-mi intră bruma-n manuscris / Și multă-i calea spre Parnas**". La poemul din care am citat este așezat un motto din tulburătoarea Emily Dickinson: „**Voi cînta mai departe**".

Deconstrucționism întru rostire și preorganizarea prerostirii, cîntec al ființei, de ștrengar pe o bicicletă ruginită „**Nu știu, dar cred că ai aflat / Cum că la ultimul salar / Mi-am, bicicletă, cumpărat, / Cu sonerie și cu far**". Amintește, aici, inversiunea, de Nicolae Velea, marele inventator, de la care a preluat pofta de joc, extinzînd-o la maxim, nu numai Gheorghe Azap, dar și Paul Georgescu. Conchide astfel: „**Apoi de-a binelea bulac / Și elocvent ca un actor / Sub frunza breazului copac, / Îți voi răcni că TE ADOR!**" Și nu este acesta un cîntec al iubirii (deși Gheorghe Azap este un mare cîntăreț al iubirii), ci un joc amar, în care existențialul a pătruns ca un fum dintr-un foc de pelin. Sînt poemele poetului singuratic, niște jocuri amare, grave, cu o tristețe a neîmplinirii în dragoste, poetul, cu tot jocul său, trădîndu-se, expunîndu-se, înfățișînd lumii un suflet rănit. El rîde însă (dar cum rîde ...!) **Mi se mai scurge-o noapte, monoton. / E ora cinci și-o groază de minute: Estimp, fotografia cu breton / S-a apucat din nou să mă sărute.**

Singurătatea și iar singurătatea scoate strigăte existențiale nebănuite. El n-are motorul gripat, cum zice Săplăcan, nu coboară, ci urcă. Poetul nu alternează stîngăcia mimată cu gasconada impenitentă, cum susține același critic, ci este un bacovian căzut sub incinta unui soare parfumat, miraculos, euforic, de o ironie tandră. Poet fastuos-expresiv, la care cuvintele vin singure, autor a șase cărți de poezie: **Borceluța cu plăpinde**, titlu extraordinar, **Maria, Roxana, Roxana, Roxana**, carte de dragoste și de pacoste, **Ețetera** (alt titlu inspirat), **Culbușorul nostru de niciclnd** (o carte excepțională și care a cam trecut neobservată de critică), **Cîntece de ștrengar**, în care se dezvăluie de-a binelea, arzînd între boemă și amoruri pierdute, și **Ultimul exemplar**, sper să nu fie ultimul.

Să tragem încheierea cu: „**Ninge cu urări de bine, / Chit că muza nu mai vine / De pe cînd era studentă. / Dar cu toate că-i departe: / Eu am să mai scriu o carte / Excelentă!**".

D. DAVID

cronica literară

Ochiul și cuvîntul

Mărturisesc că nu-mi dau seama bine de traseul pe care l-au urmat preocupările lui Mircea Muthu pentru a ajunge la cercetarea raporturilor dintre imagine și cuvînt. Cum cuvîntul introductiv al cărții începe cu un citat din **Poveste despre Sindipa filosoful** („au zugrăvit pe păreți cîte învățături au vrut să-l învețe"), bănuiesc că la început au fost tot studiile sud-est europene care l-au îndrumat spre Du Bos, Lessing, Susanne K. Langer și M Covin. Hieroglifa sau ideograma extrem-orientală, scrie autorul, ilustrează prefacerea „imaginii în cuvînt scris, înghețînd oarecum procesul consumat pînă la capăt în culturile de factură antropocentrică". E imposibil să te ocupi de conexiunile culturale sud-est europene fără să-ți pui întrebarea în ce măsură cunoașterea prin simbol, prin imagine (care se adresează inimii !) aparțin secolului XX. În eseuri succinte, Mircea Muthu fixează cîteva repere ale evoluției ideilor despre artă : Worringer, Wölfflin, Herbet Read îl arată pe critic pregătit să înfrunte delicate probleme de filosofie a artei. Este, aici, în postura, deloc incomodantă pentru el, de estetician.

Trecerea de la **unicat la serial** prin reproduceri, multiplicări e subiectul eseului **Teoria artei și „muzeul imaginar"**. În **Trei puncte** autorul se oprește asupra „omului tridimensional" și la „axioma pe care ne place s-o numim a celor **trei puncte ce** structurează pînă astăzi o bună parte din gîndirea noastră". **Omul tridimensional** ar reprezenta punctul de vedere antropocentric. O seamă dintre inteligentele sublinieri despre „limbajul triadic" se întîlnesc cu ale timișorenilor Eduard Pamfil și Doru Ogodescu, deja autori de cărți pe această temă. Dar Mircea Muthu ajunge, prin cele „trei puncte", la un **punct zero**, care n-ar mai sluji antropocentrismul, ci cosmocentrismul. „Confruntarea ... dintre antropocentrism și cosmocentrismul oriental este una dintre cele mai interesante chestiuni de estetică comparată" scrie, în cunoștință de cauză, eseistul. Comparațiile dintre arta orientală și arta occidentală, studiul raporturilor dintre plastic și literatură sînt făcute cu viteză și cu o bună stăpînire a unui material vast : pe verticală și pe orizontală. Mircea Muthu are inițiative, idei, soluții proprii. Își ilustrează teoriile cu opere „actuale", nu neapărat la modă. **Personajul și formele lecturii**, admirabilă incursiune în „situația personajului" azi, păstrează cumpăna dreaptă între „lectura tradițională" și cea „nouă" : Mircea Muthu visează o **lectură sintetică**, menită să stabilizeze adevăratul statut al personajului în proză. Observațiile privind **Fefeleaga** lui Agîrbiceanu, **O singură vîrstă** de Radu Petrescu, **Tăietorul de lemne** de Mircea Ciobanu sînt pline de miez, ca și concluzia micului studiu : „...personajul rămîne — grație polimorfismului său structural — o categorie suverană a genului epic".

Partea a doua a volumului, mai puțin spectaculoasă, nu e mai puțin substanțială. Pagini dense scrie autorul despre Creangă, Bacovia, Arghezi, Ion Barbu, Matei Caragiale, Blaga, Brâncuși, Nichita Stănescu. Surprinzătoare sînt demersurile comparatiste, și ele mizînd pe raportul imagine/idee.

Capitolul care continuă preocuparea, mai veche, pentru conexiunile culturale sud-est europene este cel de-al treilea. Aici, glosele, recenziile unor opuri fundamentale, considerațiile pe marginea unor teze mult discutate dau măsura specialistului Mircea Muthu. Aș sublinia autoritatea sa și în paginile privind relația **Orient-Occident în opera lui Nicolae Iorga**, și în recenzia la o carte ca **Rațiunea dominantă** de Virgil Cândea. Un foarte frumos studiu, care va trebui dezvoltat, este **Lucian Blaga în „orizontul" cultural sud-est european**. Paralela Eliade-Blaga, gîndurile despre sofianic (la Blaga) ș.a. reprezintă puncte de plecare pentru o cercetare necesară : îl vom înțelege mai bine pe Blaga prin aceste raportări. **Balcanologul** se ocupă de constituirea unei discipline la a cărei vitalitate și-au adus contribuția savanți ca Iorga, Victor Papacostea, Mihai Berza ș.a.

Alcătuită din fragmente, din recenzii, din contribuții pe care le putem bănui ocazionale, cartea lui Mircea Muthu popularizează, cu farmec, cu inteligență, o seamă de teme majore ale esteticii secolului XX, ale disciplinelor sud-est europene. Scrisă bine, mișcîndu-se cu admirabilă lejeritate printre cărți dificile, pagina nu este nici prețioasă, nici opacă obișnuitului cititor.

Mircea Muthu rămîne, însă, dator cu „tratatele" care să sistematizeze remarcabilele sale intuiții, admirabilele rînduri privind raportul dintre **ochi și imagine în** secolul al XX-lea.

Cornel UNGUREANU

* **Mircea Muthu, ALCHIMIA MILENIULUI, Cartea Românească, 1989.**

Viola d'amore

Literatură, viață nuanțează versetele autobiografice care alcătuiau, în **Greutatea cernelii pe hîrtie** (1984), miza de plan secund a cărții. În volumul recent, poetul renunță la orice subterfugii, echivalînd, încă din titlu, scrisul și existența. Împinsă în avanscenă, biografia preia rolul de solist, interpretînd o partitură nu atît monocordă și neterorizată de obsesia ideii, cît indiferentă la excesul de subtilități și suficientă sieși. Narațiunile lirice ale acestui Jean-Jacques de provincie sînt confesiunile unui ins liniștit, sentimental fără efuziune și sustras marilor interogații existențiale. Gheara metafizicului zgîrie arareori pagina de hîrtie, decorul ocupîndu-l, în principal, descrierea lineară, vag ironică, a unui trai pașnic, cu micile lui obsesii, nostalgii și simbologia sa măruntă. Pare că viața poetului, părăsind adolescența, a intrat pe panta lină, previzibilă, fără mari zguduiri, a banalului cotidian. Singurul element semnificativ al intervalului — al maturizării — îl constituie chiar apariția **Greutății cernelii pe hîrtie**. Alintîndu-se, în stilul său tandru-ironic, Romulus Bucur nu uită să facă din acest eveniment un pretext liric. În rest, obsesiile au rămas aceleași. Detașarea, nonșalanța și timidul experimentalism reamintesc, doar prin discrete sclipiri, de livrescul mai viguros al volumului de debut. Parodice și intertextuale, unele versuri tind să vireze dinspre literatură spre viață, deși direcția majoră a poemelor urmează traseul invers. Aceste ocolișuri au, desigur, un rol ironic. Ele deturnează atenția de la încercările poetului de a se acomoda cu noua lui biografie. Romulus Bucur parează prin detașare și sarcasm inevitabila intrare în maturitate. Poeme ale unei alte vîrste, versurile din **Literatură, viață** nu s-au rupt, desigur, cu totul de jocurile grațioase din prima plachetă a autorului. Un excelent **interludiu** (un tratat de psicologie !) ne retrimite într-o lume paralelă, a superstițiilor copilăriei, scoțînd sensuri tragice dintr-o construcție aparent ludică : „dacă a intrat / (nu spun cum îl cheamă) / în bucătărie iei / o mătură înconjori / — alergînd cu pași mărunți — / încăperea de trei ori / strigînd în acest timp / zit șiț cît & alte / interjecții adecvate / introduci mătura / prin colțoanele unde / s-ar fi putut ascunde // dacă tot nu iese / iei o bucată de / (termen tehnic indescifrabil) / și folosind descîntecul / ce începe cu pis-pis-pis / o arunci prin ușa întredeschisă / pe care o închizi / cu iuțeala fulgerului / de îndată ce a ieșit // din nou înconjori / — în sens invers — / bucătăria de trei ori / măturînd cioburile". În acest stil parodic, ascunzînd, ca la iluștrii antemergători, Arghezi și e.e. cummings, neliniștitoare viziuni, scrie Romulus Bucur cele mai bune poeme ale sale. Jurnale în sensul deplin al cuvîntului, versurile din **Literatură, viață** tind la o transcriere dacă nu exhaustivă, măcar la una adînc semnificativă a cotidianului. Supuse unui proces de îmbogățire semantică (prin aluzii culturale, prin jocuri de cuvinte, prin colaje în tradiția suprarealistă — de exemplu, **nu trageți în pianist**), cuvintele nu învelesc doar gesturi din realitatea propriu-zisă. Ele prilejuiesc rediscutarea statutului însuși al ficțiunii, văzut ca intermediar, ca liant, ca primă condiție a racordării literaturii la viață. Totuși, incursiunile de acest fel tulbură arareori tihnita existență de pură contemplație a poemului. Metatextul are, și aici, o funcție mai degrabă ironică, atenționînd asupra inutilității labirintului care separă adevărata viață de adevărata literatură. La Romulus Bucur, le separă doar o virgulă, ștearsă și ea prin exercițiile de innobilare prin tehnică ale autorului : „errata: în loc de «fiica lui mcmurphy» / se va citi «fina lui murphy» / greșeala s-a produs din vina autorului / (care în ultimul moment și-a amintit / că ficțiunea nu trebuie lăsată să dea peste marginile / statutului ei de ficțiune) // Prima filă : un proprietar de cîrciumă / care în ultima zi a războiului / bea de bucurie cu toți vagabonzii contractează / un tifos exantematic necruțător / (acesta e bunicul ei) // a doua filă : și-a cumpărat / o pereche de pantofi ce nu / trebuie purtați pe vreme umedă / așa că de cîte ori îi încălța / începea să plouă // se poate continua cu nenumărate / alte asemenea exemple dar / ea nu mai ascultă și-a scos / pantofii s-a așezat pe marginea trotuarului și cîntă încetișor : / «să dusă un om sărac / la domnul poticari ...»"

Bine așezat în rolul de bard melancolic al generației '80, Romulus Bucur se află încă într-o fază de creștere. Inteligența sa creatoare îl va ajuta, desigur, să-și diversifice obsesiile creatoare. Dintr-un **violon d'encre**, adică din reflexie nonșalantă a existenței, poezia sa are toate șansele să devină o **viola d'amore** a spiritului trudind la muncile herculeene ale cotidianului.

Mircea MIHAIEȘ

* **Romulus Bucur, LITERATURĂ, VIAȚĂ, Ed. Cartea Românească, 1989.**

Dialog cu clasicii (I)

Printre cei mai activi scriitori ai contemporaneității îi putem înscrie pe Eminescu, Creangă, Caragiale, Slavici, Maiorescu și ceilalți mari creatori ce au devenit prezențe cotidiene, respirînd firesc aerul unei actualități meritate și necesare. S-a ajuns, astfel, la un viu și original proces de oglindire a valorilor noastre literare ce transgresează limitările biografice ale timpului, dialogul dintre epoci dînd sentimentul tonic al unei culturi sănătoase. Frămîntatele căutări ale prezentului, oricît ar sta sub tutela noului, trăiesc mereu cu intensitate (și chiar cu bucurie) sentimentul complex al rădăcinilor culturale puternice, care le asigură un vital spațiu protector.

Prețioasa moștenire literară a trecutului își poate găsi diferite căi de valorificare dacă se pornește de la ideea elementară că experiența artistică a fiecărui scriitor poate fi apreciată numai după integrala parcurgere a operei sale, fapt ce presupune existența unor serii de **Opere** editate după toate canoanele filologice, de la acuratețea textelor și critica variantelor pînă la pregnanța materialului iconografic. Doar în acest mod se pot defrișa inutilele vegetații de clișee ori de legende păgubitoare ce au crescut în preajma multor autori, limpezindu-le chipul artistic.

La un veac de la trecerea poetului național în nemurire, editarea integrală a operei sale înseamnă cel mai de seamă omagiu pe care urmașii i-l pot aduce, înlăturînd definitiv norii corosivi ai obișnuinței și ai admirației seci. Abia acum se poate adopta un vector de lectură inversat, slujind deplina înțelegere a copleșitoarei sale personalități. Urmîndu-l, de la recentul volum al XVI-lea al **Operelor** s-ar putea urca, treptat, prin vămile publicisticii, ale prozei ori ale teatrului, spre inegalabilul sacrificiu al lui Perpessicius, pentru a ne putea împărtăși din lumina poeziei. Scrisorile trimise și primite, noianul de cereri, petiții, memorii sau rapoarte nu formează o materie amorfă, ci constituie treapta materială a unei existențe exemplare prin fermitatea convingerilor. Receptacule sensibile ale unei frămîntate vieți psihice, scrisorile formează teritoriul din care crește un complex portret interior. Eliberate de retorismul administrativ, cuvintele se încarcă acum de bucuria trăirii libere. Duioșii, entuziasme, dezamăgiri, caracterizări neîndurătoare, însuflețesc aceste texte, organizîndu-le într-un captivant roman epistolar sui-generis. Publicistica adunată din „Albina", „Familia", „Federațiunea", „Convorbiri literare", „Curierul de Iași" ori „Timpul" dezvăluie un Eminescu străin de neverosimila imagine a poetului pierdut cu voluptate printre nori. Om al cetății, el exprima convingerile unui program interior cu vederi largi, gazetăria fiind expresia directă a înaltei sale vocații de tribun. Chiar dacă au trăit mai mult în umbră, prozele evidențiază un larg registru tematic și un surprinzător spațiu de confruntare între tendințe contrare, de la visul romantic pînă la elemente ale realismului. Ultima treaptă, poezia, a însemnat o cotitură fundamentală în viața limbii române. De pe acest pisc aureolat de singurătate, Eminescu a trecut în mit. Dar pentru a fi posibilă o lectură bazată pe textele ediției integrale, au fost necesare cinci decenii de așteptare. De jertfă prin muncă, de împliniri și deziluzii. O altă simbolică și emoționantă respirație eminesciană în prezent o formează și republicarea primei ediții maioresciene din creația poetului. Carte centenară, ea relevă modul exemplar în care cel mai important critic al epocii a știut să facă necesara decantare a valorilor, impunînd cititorilor nume ce vor forma chiar marea literatură a țării.

Citiți din unghiurile cele mai neașteptate, abordați școlărește sau academic, popularizați prin ediții, întocmite în pripă, ori, dimpotrivă, prin scrieri consumînd un uriaș volum de muncă, clasicii rămîn reperele obligatorii ale oricărui drum prin literatura română.

Dorin MURARIU

Scriitorul și realitatea vieții

Dumitru Siniteanu

Roua florilor de cimp

„Moșu, ai vreun ou, să-mi pregătesc un gălbenuș cu zahăr ?" întrebase fetița repezit după ce dăduse buzna în apartamentul bătrînului și îl sărutase, ca de obicei, pe amîndoi obrajii. „Am, clarificase bătrînul căruia nepoata îi spunea „moșu" de cînd împliniseră — ea doi iar el patruzecișicinci de ani —, ia din frigider și fă-ți ..." Fetița îi întoarse spatele iar el o auzi din bucătărie „o să-mi pregătesc două, vrei și tu ?" „Vreau ! se amuzase dar ceruse și-un sirop de căpșuni. Te pricepi să-l faci ?" „Se poate ? ! deslușise mirarea nepoatei, dar ai căpșuni ?" „Am, rîsese ușor, vezi că ți-am cumpărat și ție un kilogram". „Ești formidabil, moșu !" deslușise mulțumirea fetiței și-apoi, aprinzîndu-și țigara, așteptă, nu înainte de-a o „soma", „vezi că vreau și-o cafea ..." Stătură după ce fetița se întorsese unul într-un fotoliu, altul într-al doilea, cu rafturile de cărți în fața lor, și-abia într-un tîrziu sorbindu-și cafeaua (bineînțeles îi cedase și gălbenușul lui cu zahăr, știu că-i place nespus !) și-aprinzîndu-și a doua țigară, o înghesui : „Uniforma-i' lăsat-o, bluza aceasta albă și fusta neagră te „prind" de minune, hai să zicem că „merg" și pantofii aceștia roșii dar spune-mi, totuși, cum te-ai descurcat ?" Fetița îl privi oarecum nedumerită dar revenindu-și îl înghesui la rîndul ei : „Te-am dezamăgit eu, moșu, în toți anii trecuți ? !" „A, nu, nu dar „treapta" — aceasta a fost cu totul altceva, nu ?" „Sigur ! acceptase fetița cu oftat, a fost ! A fost dar a trecut ." „Și ?" insistase bătrînul. „Ei, moșu, moșu, pînă mîine dimineață nu-i o veșnicie ! All right?" „All right !" zîmbise bătrînul, mulțumindu-se apoi să-i asculte sporovăiala despre „cheful" pe care l-au „tras" la cofetăria din centru, îndată după „treaptă". . Auzi tu, moșu. Mitrea reușind să soarbă nici mai mult, nici mai puțin de opt sucuri ! ?" — dîndu-i, la despărțire, cincizeci de lei s-albă și pentru „cheful" celor promovați ...

Nu, nu !, nu dormise toată noaptea — răsăritul îl găsise de altfel la locul de verdeață pe care-l știa de demult și se bucură c-ajunsese înainte ca soarele să „fure" roua de pe florile cîmpului, culese un buchet enorm, îl împărți în două și-apoi, meticulos, le înveli în celofanul pregătit și nu mai așteptase, pornise — ferindu-se de soare — spre liceu, pe malul Mureșului, prin cele două parcuri și așteptase (tot în umbră) ora opt. Intrase-apoi tiptil în coridorul birourilor și se bucură c-ajunse primul secretara afișa tocmai în clipa aceea rezultatele — nu, nepoata-i nu era pe primul loc — cum fusese pîn-atunci —, dar o găsise chiar pe locul doi și ochii i se-nlăcrimaseră dăruind femeii cu lista unul din buchetele acelea cu flori de rouă. Pe urmă Pe urmă, timpul se scurse-ncet, se bucurase de ropotul de ploaie ce spulberase începutul de năbușeală și-apărase roua florilor ce-i mai rămăseseră și tresărise doar cînd își văzuse fiica și nepoata intrînd în liceu, apropiindu-se de poartă cu buchetul în mînă „Cui să-l dau ? se întrebase, răspunzîndu-și, repezit, fiicei, bineînțeles ! Doar ea mi-a dăruit fătuca-aceasta din roua florilor de cîmp !", își zice zăgăzuindu-și o altă rouă pornită din adîncul sufletului .

Borna topografică

„Ei, nici acum, după ce-am reușit să-ți iau nu o partidă ci pe toate cîte le-am jucat !, nu-mi spui și tu — care-ai vînturat toată țara aceasta-n lung și-n lat cu teodolitul în spinare —, ce „brînză" ai făcut în viața pe care-ai dus-o-asemeni vagabonzilor ? !. Bătrînul își privise cu ochii mijiți vecinul de apartament și de șah (pierduse-ntradevăr toate partidele din seara aceea, se simțise indiferent de la bun început dar nu dorise „sfărîmarea" obiceiului început încă din ziua pensionării) și-abia într-un tîrziu, după ce își pregătise „ness"-ul rece și îl sorbise alene fumîndu-și țigara, clarificase : „ . Apăi, ce să-ți spun eu ție, doctore ? Ce să fi făcut ? Poate că nimic altceva decît să-mpînzesc țara aceasta-n lung și-n lat — cum zici — cu borne topografice, s-ajut (oarecum) pe oameni să-nvingă rîpele și văgăunile ca să-ți trimită ție și mie și semenilor noștri — taman din ele ! — pere și mere, piersice și prune — să nu le las adică pămîntul prăpădului și — cine știe ? — poate c-am mai pus și vreo cărămidă la temelia Orșovii celei noi și la-nfăptuirea canalului ce n-are doar menirea să transporte șlepuri și vapoare ci să-nvingă secătuirea pămînturilor vînturate din ținutul ce-ți dă vinul negru care-ți urcă tensiunea și coniacul să ți-o dreagă ! Altceva ? Altceva Viața ! Viața cu-ale ei . ." Și nu-i mai interesase ironia vecinului său ce-i luase toate partidele de șah, regretînd — totuși — după ce se despărțiseră, că nu-i mai pomenise de-mplinirea rostului în viață, a rostului despre care îi vorbise moșul său înainte de-a se duce, de-a se săvîrși adică : „ . Să-ți întemeiezi o familie, să-ți ridici o casă și să-ți sădești batăr un cireș negru în grădină !" — Ieșise doar în balconul apartamentului pe care și-l avea, privise la cireșul negru zdravăn, dar se bucurase și de cei doi tei și patru nuci care îi înfrumusețau blocul și de care se-ngrijise să se înalțe și să se-ntărească. Precum se îngrijise și de pomii ce împrejmuiau casa fiicei sale, ridicată tot de el . „vagabondul" ! Și rîsese mulțumit, din tot sufletul, cînd mai și auzise din depărtări, din cele mari și duse depărtări, „ . Da' dă-nvățătura pă care ne-ai dat-o nouă, de ce nu i-ai pomenit nimic ?" „Care-nvățătură ?" se trezise întrebînd „A ? care, baci Aurele ? !" „Ei, care ? Pare că n-ai mai ști-o ? O' nu dumneatale ne-ai învățat — încă-n război știindu-ne, chiar în pusta maghiară ! — să știm nu numa' să trajem cu tunu' ci și să ne lucrăm bucățile dă pămînt, irigîndu-le ? ! O' nu din ce-am scos din bucățile acelea, irigate cum ne-ai învățat, l-am făcut io pă Cornel doctor pîntru prunci și pă Mihai învățător ? O' ai zăuitat, domn inginer și căpitan cum ne-ai fost pă front ? !" Și iarăși rîsese hotărît ca-n seara ce va veni să-și „scuture" la șah vecinul, așa cum reușise încă din ziua în care îl trimiseseră naibii, la pensie .

*

Doctorul rămăsese singur. Rămăsese singur și uluit. Uluit nu atît de dispariția nefirească a vecinului său și nici de mulțimea ce-l condusese pe ultimul drum, ci de faptul că i se implantase la căpătîi o simplă bornă topografică iar zece țărani, în straie complet diferite, îi plantaseră în jurul mormîntului meri și peri, piersici și pruni și-un singur nuc, lîngă borna-aceea pe care, mai înainte de-a o acoperi cu pămînt, o fixaseră cu grijă deosebită. Și numai tîrziu, după asfințit, înconjurat de miresmele tari ale ierburilor călcate în picioare și ale pămîntului reavăn, se smulsese din liniștea ce-l înconjurase zgribulindu-se și realizînd — abia atunci realizînd ! —, rostul „vagabondajului" de-o viață a fostului său vecin și partener de șah

VENIȚI ÎN TOAMNA PLINĂ ...

Veniți în toamna plină cu foi de-aramă coapte
În șura cu știuleții lucind în aur stins
Veniți și în cămara prea trează-n plină noapte
De-aromele din fructe — ci în gutuie prins

E gust de grîu în lemnul prea grelelor esențe
Și-alături un bostan sub coaje, pur, visînd
La vara-n care tînăr era și în cadențe
Se pregătea să treacă în anotimpul blînd.

Veniți ! — ca-ntotdeauna poetul vă cinstește
A voastră muncă-n sfera prea plină de-anul fast
Ca niciodată, toamna, de din noroc vă este
Cuprinsă-n bob de strugur cu învelișul cast.

Veniți ! — vă ninge toamna cu-o nesperat lumină
De bucurie-adîncă, stăpînă și deplină.

Ion Dumitru TEODORESCU

TEREMIA MARE — fereastră deschisă către mîine

(Urmare din pag. 1)

urgența intîi și nu trebuia făcut un mare efort pentru a-i mobiliza. Ni se spune, ca argument convingător, că 106 locuitori ai comunei au norme fixe la cooperativa agricolă de producție. Realizarea normelor este răsplătită cu cantități îndestulătoare de produse, dar și cu mii de lei, drept recompensă. Prin urmare, problema forței de muncă nu se pune, aici, ca o ... problemă spinoasă. A fost, adică, rezolvată, într-un mod extraordinar de simplu. Li s-a creat posibilitatea oamenilor să lucreze la ei acasă. Mai ales cei tineri. Foarte mulți dintre ei continuă o îndeletnicire străveche, viticultura, alții pot fi regăsiți în secțiile cu caracter industrial, fie că este vorba de secția de repansat stofele aduse de la Timișoara, sau de secția de confecționat fețe pantofi pentru produsele întreprinderii de profil din nu prea îndepărtatul oraș Jimbolia. Mulți dintre tinerii plecați la studii superioare s-au reîntors pe meleagurile natale și acum lucrează, fie la Calculatorul pus la treabă de cei tineri, să rezolve problemele comunei, fie în domeniul sănătății, așa cum este cazul medicului Mihai Dinu, care se numără printre primii animatori ai ideii „soluții, nu motivări" ! Despre medicul Mihai Dinu s-ar putea scrie un ... roman. Dat fiind talentul, pasiunea, priceperea de care dă dovadă acest om al comunei, care a plecat la studii de aici și s-a reîntors tot aici, pentru a fi folositor semenilor săi. El practică, în primul rînd, medicina omului sănătos, o medicină profilactică, pentru că, oricine o știe (dar unii o uită) „este mai ușor să previi, decît să tratezi". Complexul de sănătate este subordonat tocmai unui asemenea scop și, amintind de el, va trebui să ne amintim de primii ani, cei de început, ai apei termale existente din belșug în subsolul locului. Scrisesem, la vremea potrivită, despre ea, despre primarul care, pe atunci, îi bănuia puterea, în cel mai larg înțeles al cuvîntului. Iată că apa a fost pusă la treabă. În perimetrul comunei funcționează aproape 40 de foreze, prin mijlocirea cărora apa este adusă din adîncuri și pusă în folosul oamenilor, mai ales că temperatura ei trece cu mult de limita celor 70 °C. Sînt încălzite o serie de încăperi și imobile, printr-un sistem ingenios inventat „pe plan local", gazul din lichidul fierbinte este separat și „orientat" în alte direcții economice. Aflăm, astfel, că la Teremia Mare, se realizează o premieră absolută și ea se înscrie în contextul documentelor noastre de partid și de stat. Se construiesc, în prezent, un număr corespunzător de agregate producătoare de energie electrică, menite să asigure independența energetică a întregii localități. Cu ajutorul acelulași lichid se asigură și funcționarea brutăriilor din comună și satele aparținătoare.

Fereastra ar rămîne incomplet deschisă către vers, dacă rîndurile noastre nu s-ar referi la viața spirituală a oamenilor, la bogăția ei sub toate aspectele, de la cartea prezentă în bibliotecile sătești și școlare, pînă la Expoziția permanentă de artă care cuprinde lucrări purtînd semnătura unor mari maeștri ai penelului. Primarul Vili ne spunea, la începutul discuției, că localitatea sa este unică în Europa. Nu știam despre ce este vorba și încercam să-i înțeleg gîndurile, dar mi-a fost imposibil. Apoi deznodămîntul, simplu precum oul lui Columb : **„La Teremia există un singur bufet și 9 expoziții permanente".** De-a lungul anilor, aici au fost realizate, de către specialiști și cadre universitare din București și Timișoara, nu mai puțin de 11 cercetări cu caracter sociologic și toate rezultatele au fost valorificate într-un mod care merită toată lauda. Formațiile de amatori, interpreții și creatorii individuali au cucerit numeroase premii în toate edițiile Festivalului național „Cîntarea României". Un număr de cinci filme realizate tot ... pe plan local nu obținut premiul I la fazele republicane. Unul dintre ele are ca temă concursul de călărie de pe hipodromul local. Așa că am aflat că aici există și un club al călăreților, în cadrul căruia se pregătesc 26 de tineri, dintre care patru au o calificare de rang republican. Caii sînt de rasă pură și pot rivaliza cu oricare alții de pe mapamond. Am vrea să încheiem aici, dar deschidem și mai larg fereastra spre viitor și privim, cu ajutorul cercetării științifice, spre o noutate absolută. Nu peste mult timp, la Teremia Mare se vor realiza primele bazine piscicole pline „ochi" cu apă termală ... Apa termală va avea o temperatură de 22—23 °C, adică tocmai potrivită pentru ca peștii să se dezvolte cu mult mai bine decît în condițiile obișnuite. Ideea este materializată printr-o fructuoasă colaborare cu un institut de specialitate din Iași și, prin numai cîteva calcule extraordinar de simple, ni se aduc argumente pentru dezvoltarea, nu peste multă vreme, a unei asemenea activități din economia locală. Viitorul foarte apropiat înseamnă de asemenea obținerea de sucuri naturale pasteurizate (unele au fost omologate), construirea, încă în acest an, a 22 de apartamente confortabile, în blocuri cu trei nivele și cîte altele despre care, poate, cîndva, cineva se va învrednici să scrie mai mult.

Fereastra către vers rămîne deschisă dinspre și, mai cu seamă, înspre Teremia Mare ...

Miron Țic

CÎND SCRIU

Cînd [illegible] despre patrie,
Simt [illegible] se rotunjește privirea.
Cum se umple de frumusețe și de
bucurie.
Cînd [illegible] cuvîntul patrie,
În inimă se aprinde iubirea
Ce nu se va despărți niciodată
de mine.

Cînd merg pe cărările patriei,
Ale Ardealului meu,
Simt cum se aprind brîndușile
anotimpului.
Și cîntecul de iubire fără sfîrșit.

Cînd ajung acolo, în satul meu,
Și întîlnesc privirile calde ale
mamei
Îmi văd împărțită pe chip
copilăria.

Cînd scriu în dulcea Limbă română
Simt [illegible] bucuria vieții mele,
Adunată în acest poem cu miez
de fruct.

NESTINSĂ RĂMÎNE

Culoarea toamnei crește-n temelie.
Țarina se luminează cu verdele
grîu.
Trăim și muncim pe această
românească glie.
Noi mergem la izvoare cu
nemuritorul rîu.

Patria e o ne-ntreruptă și vie rodire.
Vis înălțător în care intră lumina.
Inima noastră bate pentru această
împlinire,
Rămuroasă și dreaptă crește în vatră
tulpina.
Crezul nostru va fi mereu steag de
victorii.
Cuvîntul ne însoțește demn,
vizionar.
Nestinsă rămîne flacăra de glorii,
Într-un timp al timpului socialist,
plenar.

M-AM APROPIAT

M-am apropiat de țarină
Și am privit grîul răsărit
Printre cuvintele țăranilor.
M-am apropiat de dealul copilăriei
Și-am văzut cum alunecă spre
mine

Brîndușele cu luminile toamnei.
M-am apropiat de umerii tăi
Și-am simțit revărsarea iubirii.

ACOLO POATE

Unde sînt fluturii ce atingeau
cu aripile
Aerul cu sunet de doină ?
Unde sînt aripioarele ca niște
Raze subțiri de soare ?
Unde sînt zilele oglinzilor de vară
Unde sînt ?
Acolo poate unde privirea ta
A rămas așteptînd.

Microantologie lirică

Daniela Lițoiu

STUDIU

Să învățăm de la mesteceni
Să ne păstrăm albul.
Chiar și atunci cînd
Devastatoarele toamne
Ne-au smuls podoaba frunzelor.

Să învățăm de la plopi
Să rămînem drepți, înspre cer.
Chiar dacă frunzele ne mor
La primul răsuflet al toamnei.

Să învățăm de la stejari
Să ne păstrăm demnitatea ruginie
a frunzelor.
Pînă ce mugurii proaspeți ai
primăverii
Ne-o vor alunga de pe ramuri.

CERCUL COPILĂRIEI

În pragul porții,
Luna mi-a furat cercelul copilăriei ;
L-a [illegible] să-l pese
Și l-a rostogolit prin praf.
L-am [illegible], fără să-l caut.
Și l-am găsit a doua zi.
Dar fără să-l găsesc.
Era același, parcă,
Dar degetele mele l-au cules
Cu teamă din praf,
Ca pe-o relicvă sfîntă
A unei lumi apuse.
Pierdută în trecut.
Ca un [illegible]
Din galeria timpului
Ce trece peste noi.

SUPREMA FERICIRE

O floare și-a săltat din praf
Corola istovită și-a zîmbit :
Sînt fericită !
Un fluture rănit s-a înălțat
Și-a mîngîiat în zbor văzduhul :
Sînt fericită !
Un nor s-a dat bătut și a fugit
Și cerul a rămas imens albastru :
Sînt fericită !
Se apleacă, la pămînt, să-i dea
binețe,
De roade grele, crengile-n livezi ;
Sînt fericită !
Pămîntul, de umeri, iar și-a prins.
Cu crengi de brad, mantia de
zăpadă :

Sînt fericită !
În nopțile senine, pe o polară stea,
M-așteaptă pe o bancă, sub stejarul
Pe care în lumină l-am sădit.
Fericirea.

ERAM

Eram copii
Și după nori,
În joacă alergam adesea,
Pînă ce picioarele desculțe
Se-mpleticeau în iarba pîn-la brîu.
Eram copii
Și, vara, culegeam,
Din fînuri necosite, flori de cîmp
Și-mi împleteam cununi din ele
Și Albă-ca-Zăpada îmi închipuiam
că sînt.

Eram copii
Și-n brațe
Strîngeam, cu dragoste,
Păpușa blondă, cu ochii de mărgean,
Și-o ocroteam și o certam.
Și totul e acuma adunat
În simplul verb la imperfect trecut:
Eram . . .

Teodor Frîncu

BALADA IANCULUI

Prietenului Crăciun Bonta

Codrule, iar codrule,
Să nu-ți cadă frunzele
Cînd [illegible] vînturile
Îndoind [illegible]
Cu bîtele spicele
Cu [illegible] în spinare
Ruginind-se către soare.
Codrule, stejarule,
Cine [illegible] desfrunzit,
De [illegible]-au albit
Doine [illegible] prin tine
Dorul Iancului s-aline.
Codrule tinărule,
Codrule gorunule,
Ardeți-[illegible] vreascurile
Să rămînă frunzele.
Apele, izvoarele
Spume [illegible]-și valurile.
Codrul [illegible] înverzește, cîntă,
În toată lumea cuvîntă.
De-ți [illegible] piere, cîteodată.
Un stejar cu frunza lată,
Plînge [illegible] pădurea-n tine
Și mă cheamă și pe mine
Dorul Iancului s-aline.
Codrule gorunule.

Codrule, tînărule,
Rămîi tu și frunzele
De-ar bîntui vînturile
Să rămîi ca primăvara,
Codrule, frate cu țara.
Codrule, stăpînule,
Nu-ți scutura frunzele,
Alintă-ți, alintă doinele.
Codrule, frate, vecine,
Cîntă ca inima-n mine
Că mult dor mai este-n tine.

CIUTURĂ

Ciutură plină, săltată spre cer,
În elanul aprinsului ger,
Ca argintul sclipind lîngă soare
Pari un scump giuvaer.
În tine se oglindește un cer
Neatins de patimi neiertătoare.
Nici de fața femeii iubite
Ce uneori vindecă, alteori doare
Ciutură din fîntînă plină,
Aruncată în bolți de lumină
De- o cumpănă împovărată,
Ce nu scîrțîie în osia-i veche de fier
Și nu știe că-n marile adîncuri
Va sluji un veac, aplecată,
De o sete nicicînd săturată.
Ciutură, aruncată spre cer.

LACRIMA

De-aș fi o lacrimă
N-aș mai curge dintr-un ochi
De lumini,
N-aș trece peste-o geană de,
pămînt,

Nu m-aș revărsa
Nici chiar peste corole de crini.
Mi-aș face culcușul
În ochiul uman,
Și nici hohote n-aș mai stîrni.
Cuvenitul plîns nu se cuvine
Pentru oricine.
De-aș fi lacrimă,
Nu m-aș revărsa
Dintr-un ochi de lumini,
Nici pentru luceferi,
Și nici peste crini.

DICȚIONAR LITERAR

Alexandru Jebeleanu

Poet. S-a născut la 7 octombrie 1923 în localitatea Șipet (Timiș). Din 1954 membru al Uniunii Scriitorilor din R. S. România. Redactor șef la revista „Orizont", apoi, pînă în 1986, șef de redacție la Editura Facla din Timișoara. Secretar al Filialei Timișoara a Uniunii Scriitorilor, de la înființare (1948) și pînă în 1969. Debutează cu poezia **Cădere nouă** în „Universul literar", 44/1941. Este prezent, alături de Pavel Bellu, Petru Vintilă și Petru Sfetca, în culegerea **Poezia nouă bănățeană**, 1944, alcătuită și prefațată de Virgil Birou. Debut editorial cu volumul de versuri **Oglinzi sonore**, Timișoara, Ed. Vrerea, 1945. În continuare **Certitudini**, ESPLA, 1958 ; **Frumuseți simple**, EPL, 1962 ; **Nostalgii solare**, EPL, 1965 ; **Divagații și simetrii**, EPL, 1969 ; **Transparențe**, Ed Eminescu, 1972 (Premiul Asociației Scriitorilor din Timișoara) , **Peregrinări terestre**, Ed. Facla, 1975 ; **Surîsul Meduzei**, Ed. Facla, 1970 ; **Forma clară a inimii**, Ed. Eminescu, 1982 ; **Viziunile lui Narcis**, Ed. Cartea Românească, 1985 ; **Linia azură a lucrurilor**, Ed. Facla, 1986 (cu un **Cuvînt înainte** de Emil Manu) ; **Arhitecturi de cristal**, Ed. Facla, 1989. A. J. este și autorul unui volum de proză . **Timișoara**, reportaj literar, Ed. Meridiane, 1964 Mai multe versuri traduse și publicate în reviste ori antologii din Austria, Iugoslavia, Italia, R. F. Germania, Ungaria (cf., de pildă, **Poeti romeni contemporanei**, Mazara del Vallo, Sicilia, Italia, 1986, p. 92-94). Primele volume recomandă „un temperament solar, stenic" (Manu 1986). Suflet „exuberant, deschis impulsiunilor vitale prin filiera poeziei romantice" (Alexiu 1977), deopotrivă tentat de sonurile versurilor moderne (ale simbolismului, în special, cf. Pascu 1958 ; se recunosc tonalități din Rainer Maria Rilke ori Francis Jammes), A. J. este „un insurgent al poeziei construcției și reconstrucției postbelice" (Manu). El celebrează „constructorul socialismului, minierul și furnalistul" (Georgescu 1964) ; „satul trăiește încă" în sufletul său, dar se lasă cuprins, „lipsit complet de tristețea dezrădăcinării" (Țirioi 1976), de orizonturi din ce în ce mai largi, iar inspirația se mută, adesea, din realitatea imediată, referențială, în zonele culturii, ale livrescului. Dominantele tematice ale liricii lui A. J. sînt „bucolicul" (marcat, de cele mai multe ori, de „figurația" clasicizantă : **Pan, Narcis, Elena, nimfele, faunii** etc. constituie, pînă la un punct măcar, o bună parte a recuzitei poetice) și erosul („drepturile cîntărețului sînt clamate mai insistent în poezia de dragoste, cea care ocupă spații mai largi în ultimele volume", Ungureanu 1985). Formal, A. J. este iubitor al „arhitecturilor" riguroase (nu întîmplător, volumul recent, alcătuit exclusiv din sonete, se intitulează **Arhitecturi de cristal**). Poetul cultivă, de-a lungul întregii sale cariere, sonetul care „ocrotește" în armura versurilor fixe o diversitate de teme. Căci poeziilor dedicate naturii ori unor „imagini erotice" (care folosesc sentimentul de dragoste „ca pretext intelectiv", Cândroveanu 1983) se adaugă altele, inspirate din vestigiile istoriei, din universul concret al vieții sau „din raftul bibliotecii" (Alexiu). „Portrete" lirice, pe care autorul le închină unor celebrități precum Anton Pann, Bacovia, Eminescu, Valéry, Villon, Lautréamont etc. traversează paginile de la o carte la alta. Pe de altă parte însă, apartenența sa „la un anumit spațiu geografic nu este doar afirmată; nu rezidă în cuvinte și forme dialectale (. . .), ci, cu deosebire, în structura de adîncime a operei, în alcătuirea imaginii" (Dorcescu 1976). Semnificativ, în acest sens, este locul pe care întinderea plană, **cîmpia** (al cărui referent este **șesul** bănățean) îl ocupă în economia textului poetic (cf. Dorcescu 1975)

REFERINȚE CRITICE

În volume . Virgil Birou, **Poezia nouă bănățeană**, Ed. Asociației Scriitorilor Români din Banat, 1944, p. 51 ; Al. Piru, **Poezia românească contemporană**, Ed. Eminescu, 1975, p. 315 ; Nicolae Țirioi, **Premise literare**, Ed. Facla, 1976, p. 84—85 ; Lucian Alexiu, **Ideografii lirice contemporane**, Ed. Facla, 1977, p. 175—177 ; Alexandru Ruja, **Valori lirice actuale**, Ed. Facla, 1979, p. 54—57 ; Cornelia Ștefănescu, în **Literatura română contemporană**, vol. I, **Poezia**, Ed. Academiei Republicii Socialiste România, 1980, p. 255. În presă : Andrei A. Lillin, „Fruncea", 2/1944 ; Mihail Chirnoagă, „Universul literar", 28/1944 ; Petru Comarnescu, „Revista Fundațiilor", 3/1945 ; Ion Oarcăsu, „Tribuna", 29/1958 ; Mihail Petroveanu, „Gazeta literară", 29/1958 ; Petre Pascu, „Luceafărul", 15 august 1958 ; Pompiliu Marcea, „Scînteia", 5508/1962 ; Mircea Martin, „Luceafărul". 7/1962 ; C. Stănescu, „Luceafărul", 16/1964 ; Paul Georgescu, „Viața românească", 10/1964 ; Emil Manu, „Săptămîna", 97/1972 ; Dan Mutașcu, „Cronica", 11 august 1972 ; Mihai Cazacu, „Orizont", 44/1973 ; Ion Olteanu, „Orizont", 46/1974 ; Eugen Dorcescu, „Orizont", 20/1975 ; Nicolae Țirioi, „Orizont", 32/1975 ; G. Nistor, „Transilvania", 11/1975 ; Eugen Dorcescu, „Drapelul roșu", 22 ianuarie 1976 ; Anghel Dumbrăveanu, „Orizont", 10 iunie 1977 ; Henri Zalis, „România literară", 2/1980 ; Ilie Măduța, „Familia", 3/1983 ; Hristu Cândroveanu, „România literară", 22/1983 ; Paul Miclău, „Orizont", 41/1983 ; Emil Nicolae, „Convorbiri literare", septembrie 1983 ; Dorian Grozdan, „Orizont", 5/1984 ; Cornel Ungureanu, „Orizont", 12/1985 ; Valeriu Bârgău, „Contemporanul", 17/1985 ; Grigore Scarlat, „Familia" 3/1985 ; Grigore Scarlat, „Familia", 5/1986 ; Henri Zalis, „România literară", 33/1986 ; Tudorel Urian, „Orizont". 35/1986 ; Adrian Dinu Rachieru, „Orizont", 45/1988 etc.

Olimpia BERCA

SCULPTORUL

Artistul și societatea

1. Atelierul lui **Petru Jecza:** spațiul unui dialog despre timp, arta sculpturii și existență. Artistul a împlinit cincizeci de ani. Nu mai caută cu orice preț evenimentele artistice spectaculoase. Asta nu vrea să însemne că nu le îngăduie, spiritual vorbind. De altminteri, asupra fiecărei afirmații, Jecza se întoarce cu o întrebare. Cu o neliniște. Universul din imediata lui apropiere se descrie, astfel, interogativ. Timpul, sculptura, existența ar trebui, de-acum înainte, să se cuprindă — definitiv — în obiectul de artă, urzind acea **dimensiune interioară** (de o mărime „inadmisibilă"), de la care începe, și prin care continuă, înaintînd împotriva propriilor neliniști, creația. Sentimentul definitivului, trăit și învins nu demult, e răspunzător de tonul confesiunii. Nu și de substanța ei. Meditativă. Cel care vorbește fără îngăduință despre lucrările sale e un maestru. Un artist dintotdeauna pretențios. Și, în plus, o ființă de o enormă, de o rară discreție — calitate pe care, iată, îmi iau dreptul să o divulg. Fiindcă, mi se pare, trăsătura învăluie cu linie subțire identitatea artistică atît de puternic expresivă, a sculptorului. Nu va spune, deci, despre sine, decît jumătăți de propoziții. Nu e de găsit în discursul despre propria-i creație vreun, cît de mic, semn de exclamare. Pronunță calm, deși ceea ce rostește seamănă nemulțumirii, față de lucrările mai vechi, ori nesiguranței, față de ceea ce știe că ar trebui să urmeze. Dialogul cu timpul, deschis deja de o viață, tradus — inimitabil — în operă, pare, de la un punct încolo, o reflectare în oglinzi acoperite. Ambitusul mișcărilor de gînd a crescut, ideea plastică de altădată nu mai poate însoți creatorul, în noua lui vîrstă de imaginație. Nu sînt un executant, nu-i așa ?, monologhează Petru Jecza, nu pot să mă repet. Reformulează, deîndată, interogativ, și partea secundă a frazei ...

2. Un parcurs exemplar, cum s-a mai spus : expresia dă seamă de drumul, suitor, al biografiei artistice, a sculptorului. Galeria de forme legate, indisolubil, de numele lui Petru Jecza figurează într-adevăr o ascendență. Privindu-l, ascultîndu-l, înțelegi și admiți că un parcurs exemplar este o urcare, nu de clipe, de trepte, de etape, ci de întrebări, și nu pînă pe vreo culme, ci **înspre** întrebarea întrutotu' esențială. Există un fel de răspîntie, în calea marilor creatori, un **loc de întîlnire** care arată precum îl desenează, în cuvinte, azi, Petru Jecza. Conștiința de sine — și de cunoaștere, asupra artei — a depășit stadiile tinerești („spectaculoase"), a **văzut** cum, dincolo de fiecare vîrf de relief se prefigurează un altul, și tot astfel, la nesfîrșit. Dacă aș crede că am atins perfecțiunea, poate să spună Jecza, oare ce rost ar mai avea să continui ? Sculptorul cercetează cu ochi critic alcătuirile **din atelier**, nu mai știe, întreg și minuțios, pe cine reprezintă tot acest peisaj. Au fost, altădată, actanți în spectacol, într-un altfel de joc, pe o scenă unde nu era vorba despre întîlnirea artistului cu marea monadă a întrebării ...

Sculptorul, deci, la **cincizeci de ani:** un prag de vîrstă, de înțelegere a propriului atelie — care este, în rezumat, și **biografia** și **urmarea** efortului de a se construi, ca personalitate artistică. Jecza e un amfitrion cordial, atent, nu se poate spune că refuză să răspundă curiozității celui interesat de fișa lui de creație. Și, totuși nu agreează să relateze **cum, cît, unde** a fost confirmat, răsplătit. Eventual, oferă un catalog de expoziție (nu neapărat „recentă"). (Are, însă, mereu la îndemînă cîte o revistă de artă plastică, nouă, ce dă pulsul fenomenului, în lume, te pune la curent cu dezvoltarea și diversificarea problematicii, pe varii domenii și meridiane). Ești nevoit să observi, în cele din urmă, că nu reperele drumului, ci **altceva,** îl interesează, atunci cînd trebuie să se întoarcă asupra propriului parcurs. Din anul debutului (1963), a participat la un impresionant număr de expoziții prestigioase, naționale și internaționale ; critici de artă, români și străini, se exprimă elogios, nuanțînd, cu ocazia **personalelor, explicația atracției** pe care o exercită sculptura lui Jecza asupra contemporanilor săi ; lucrările intră în galerii, în muzee, în colecții particulare ; premiile vin și ele, firesc, să sublinieze valoarea sculpturilor. (Petru Jecza e deținătorul Medaliei **Meritul cultural,** cl. I, al Premiului „Ludwig Linder" — R.F.G., a două Medalii de aur, la Bienalele **Dante,** de la Ravenna — Italia, printre altele.) În vara acestui an, lucrările lui au apărut pe simeza unor manifestări de artă plastică din R.F.G., la Wuppertal, Essen, Basel ; anul viitor, galeria din Essen îl va găzdui o expoziție personală reprezentativă, iar „Baukunst", din Koln, îi va prilejui (conform obiceiului galeriei, de a reveni, o dată la cinci ani, asupra unui autor) o reîntîlnire cu publicul din acel oraș. Între timp, evident, Jecza continuă să imagineze teritoriul sculpturii. **Metalele nu au încotro** — spune — **nu prea au încotro, trebuie să meargă în direcția atracției.** Lucra, mai demult, în lemn., A trecut la metal — și declara, pe atunci — că a avut nevoie de această schimbare, „pentru a-și **potoli** și **întări** mijloacele de expresie". Erau verbele unui **ticluitor,** care înțelegea gravitatea jocului, întrevedea gravitatea mizei. Gravitatea întrebărilor particulare. Neobișnuitul partidei în care se antrenase. Faptul că, de la un pas încolo, ca într-o veche — străveche poveste (despre — se pare — „complicatele măști de aur", ale unei arte poetice), „realul e una dintre configurațiile visului". Faptul că această curioasă „împăcare" între **ceea ce se vede** și **imaginar** poate să capete eleganta și inteligibila formă a unei sculpturi . .

3. O continuă alergare **spre necunoscut** — definește Petru Jecza, în cît mai puține cuvinte, senzația pe care i-o dă retrospectiva. Sentimentul timpului trecut e al neîntreruptei curse. O istorioară despre alergare și alergător. Ce seamănă îndeaproape cu o parabolă, unde stă scris : „Părea cu neputință ca pămîntul să cuprindă și altceva decît grădini, jocuri de ape, arhitecturi și forme de splendoare". Altceva decît sculptură. Năzăriri, consimțind să sporească acele ficțiuni vrednice de memoria lumii, care sînt galeriile, muzeele, colecțiile de artă. **Ceva mai mult decît știu,** completează Jecza o uimire de proporții, ce debutase prin conștiința imposibilității lui de a se repeta. Nevoia de **autodepășire** revine, ca o întrebare despre diferența dintre **aparență** și **sens,** ca o adnotare pe marginea simbolului lui Icar — **motiv** al inspirației, rezistent pe canava, prilej de colocviu cu sine, pe tema riscului **în artă.** Nestăpînita grabă a visării de a deveni obiect cu formă pură suportă, la Petru Jecza, filtrări dictate de o gîndire plastică vie, constituită. **De unde, ce, pentru ce, cui ? ...** ar fi primul set de întrebări car verifică proiectul unei lucrări . . E posibil să recunoaștem, mîine, în sculpturile lui Petru Jecza, arta plastică scrisă cu majuscule, în memoria Timpului, și în artistul însuși, un foarte special custode de imagerie.

Antoaneta C. IORDACHE

Secvențe dintr-o conferință de presă

film

În după-amiaza primei zile de toamnă, ne-am adunat, gazetari de la toate publicațiile timișorene, în „sala mare" a redacției revistei **„Orizont"**, pentru a ne întîlni cu regizorul **Andrei Blaier** și cîțiva dintre colaboratorii lui la realizarea filmului „Dreptatea". Înainte de începerea conferinței de presă, Andrei Blaier (care poartă pe cap, cu vădită plăcere, o pălărie de paie foarte „retro") îmi spune că e mulțumit de felul cum „au mers" filmările la Timișoara. Și nu face, îmi dau seama, o afirmație de circumstanță. E un regizor cu o îndelungată experiență artistică, autor, spre pildă, al filmelor de referință în cinematografia noastră : „Diminețile unui băiat cuminte", „Așa s-a născut legenda" și al serialului de televiziune „Lumini și umbre". Începe conferința de presă, sîntem invitați, de către președinta Comitetului Județean de Cultură și Educație Socialistă, tovarășa **Alexandrina Cornean,** să aflăm de la oaspeții noștri toate amănuntele care compun realizarea unui film de A. Blaier. Înainte de a dialoga, Andrei Blaier ne prezintă, succint, activitatea de pînă acum (în cea de-a 7-artă) a pictoriței de costume **Ileana Oroveanu,** a actorilor **Darin Varga, Mircea Jida, Eusebiu Ștefănescu,** a directorului de film **Constantin Popescu,** a scenografului **Gheorghe Papură,** a regizorului secund **Nicu Gheorghe** și a operatorilor de imagine **Doru Mitran și Gabriel Kosuth. Sinka Karoly,** redutabil actor de film, nu are nevoie de prezentare, deoarece noi, timișorenii, îl cunoaștem foarte bine. Apoi, Andrei Blaier ne vorbește, în felul lui molcom, de povestitor moldav, despre virtuțile scenariului semnat de **Titus Popovici** și despre faptul că „Dreptatea", făcînd parte din suita de creații cinematografice care oglindesc epopeea noastră națională, este un film cu pretenții ideatice și estetice deosebite, cel mai important din cariera sa de cineast, începută cu mai bine de 30 de ani în urmă. Important și extrem de solicitant : o echipă de filmare compusă din 100 de oameni ; filmări la București, Craiova, Brașov, Mediaș, Tîrgu Mureș, Timișoara, Jimbolia, Alba Iulia ; la Alba Iulia vor evolua, în fața aparatului de luat vederi, 30.000 de figuranți ! Filmul „Dreptatea" începe în momentul declanșării primului război mondial și se sfîrșește cu Marea Unire de la 1 decembrie 1918. O frescă istorică, fapte adevărate, aduse, însă, pe ecran prin destinul unor eroi (personaje) plăsmuiți de scenarist, pentru a avea, firește, în transfigurare artistică, cît mai multă tipicitate.

Sîntem, noi, gazetarii, impresionați de amploarea muncii la acest film. Sîntem, pare-se, și un pic inhibați. Dar, pînă să ne pregătim întrebările (pînă să le cumpănim), cineaștii ne vin în întîmpinare. Regizorul secund Nicu Gheorghe relatează cîte ceva din „lupta" lui cu figuranții. La Timișoara a reușit să adune, în Piața Unirii, un „popor" de figuranți. S-a lucrat foarte bine. Și ține să menționeze: „Am fost foarte mult ajutați aici, la Timișoara. Toate solicitările noastre au fost prompt rezolvate de C.J.C.E.S., iar regizorul Andrei Blaier „știe să imprime un climat de calm, de liniște". (Ce-i drept, Andrei Blaier, așa de blajin și de chibzuit cum îl cunosc, de mulți ani, nu are absolut nimic din comportamentul regizorului-pachet de nervi, tunînd și fulgerînd împotriva tuturor). Ileana Oroveanu (care a lucrat, „ca începătoare", la „Pădurea spînzuraților") ne spune că a realizat, la „Dreptatea", uniforme pentru patru armate și costume civile din toate mediile sociale ale acelui timp. I se pare cel mai dificil film din cariera ei. Costumele trebuie să se înscrie perfect în reconstituirea unei perioade istorice. Și, pe de altă parte, „un costum nepotrivit cu tipologia personajului nu face două parale". Costumul trebuie să fie edificator și în ceea ce privește caracterul personajului. Apropo de costume, imbatabilul director al filmului, Constantin Popescu, relatează, cu umor, despre anevoioasa problemă a vopsirii materialelor (textile), despre „imensa problemă de a face un cozoroc" („Nu mai sînt meșterii ceaprăzari de altădată ! Iar fabricile refuză să confecționeze cozoroace"), despre, nu chiar măruntă, problemă a nasturilor. Nu s-a poticnit, însă, tocmai la nasturi(deși un nasture, „pentru film", poate să coste, uneori, 25 de lei !). A intrat, de cînd face parte din această echipă, „într-o stare de grație", s-a „îmbolnăvit" de film. Sinka Karoly este întrebat ce face în acest film și cum se simte la filmări. Ne mărturisește că rolul din „Dreptatea" a însemnat, pentru el, „o piatră de hotar". La filmări s-a simțit cît se poate de bine : „În echipă, nimeni nu ridică vocea la cineva ; oamenii nu se ceartă ; fiecare știe ce are de făcut". Din acest motiv, adaugă, afabil : „Să-mi spună dragii colegi de echipă ce fac bine și ce nu fac bine". Îndemnat să ia cuvîntul, operatorul Doru Mitran ezită : „... Nu prea știu ce să vă spun . .". Unul dintre gazetari îl provoacă : „De ce nu se filmează mai mult la Timișoara ?" Doru Mitran răspunde (fără nici o ezitare) : „Întrebarea ar trebui adresată scenariștilor". Pentru că nu se află nici un scenarist de față, același gazetar vine cu o altă întrebare : „De ce ați ales, pentru filmările la „Dreptatea", Piața Unirii din Timișoara ?" Răspuns : „Pentru că e bine restaurată și nu a fost nevoie să zugrăvim clădirile, să introducem elemente de butaforie". Actorul Eusebiu Ștefănescu (vădind o dispoziție excelentă) ne spune că, înainte de a fi citit scenariul (dar făcînd, deja, parte din distribuție) l-a întrebat pe Mircea Albulescu : „Cum e rolul meu ?" Răspunsul lui Mircea Albulescu : „Merită să te faci actor numai ca să joci un rol ca ăsta . ."

Din toate cele cîte s-au spus la conferința de presă a rezultat un lucru esențial pentru realizarea unui film de o asemenea anvergură (și, de fapt, a oricărui film) : s-a instituit, în această numeroasă echipă de filmare, un real profesionalism. O comuniune de fapte și de idei. Și o încredere în reușită.

V. IGNAT

figurine

Florile Eugeniei Dumitrașcu

Eugenia Dumitrașcu face parte din primul eșalon al tinerilor plasticieni care, la mijlocul anilor șaizeci, poposeau, de pe băncile institutului clujean „Ion Andreescu", în proaspetele ateliere timișorene. Abordînd arta graficii, pastelul sau acvarela, creația **Eugeniei Dumitrașcu** reprezintă, prin tot ceea ce a dat plasticii timișorene, efortul original și profund al unui creator ce și-a luat munca în serios făcînd din arta picturii însuși sensul grav și prelung al unei vieți. Temperament lucid și extrem de mobil, dublat de o sensibilitate ce nu irumpe niciodată spontan, ci se naște din jocul reflexiei și al unei îndelungi meditații, **Eugenia Dumitrașcu** a dăruit graficii timișorene, de fiecare dată, noi spații plastice inedite, a mers pe căile proprii artistului fecund și căutător, care nu cantonează niciodată în zonele banalului artistic, pe care îl refuză cu ostentație și curaj.

Din anii de început ai căutărilor febrile în arta plasticii, trecînd, ca și toată generația ei, prin maniere și forme pe care arta românească modernă le-a abordat cu fervoare, în aceste decenii, **Eugenia Dumitrașcu** a tins, peste toate, la definirea propriei personalități menținîndu-și, intact, sentimentul adevărului artei sale și al unui crez estetic nealterabil. Acel crez pornea de la o creație fidelă marilor modele, care să rezume, totodată, o viziune proprie și un stil personal. Lingă pictori și creatori ca Pintea, Ciolac, Popa, Nuțiu, Vreme, Breileanu, **Eugenia Dumitrașcu** și-a impus acea pecete proprie a unei originalități grafice indubitabile. Tempera sau pastel, acvarelă sau desen toate impun calitățile artistei : acuratețea liniei, sensibilitatea coloritului, transparența luminii și, nu în ultimul rînd, meditația plastică în forme mereu inedite.

Chiar și într-un buchet de acvarele, ca cele expuse recent la galeria Bibliotecii, mîna **Eugeniei Dumitrașcu** nu execută niște flori oarecare, în care să domine pitorescul sau doar simpla descriere ostentativă, ci ea zăbovește asupra unor posibile probleme de transparență a culorii sau a unor probleme de pictură, ea nu tinde spre o acvarelă în care ușurința tonului să fie importantă, sau efectele ușoare, de suprafață, ci emoția reală, profundă, pe care modelul viu o poate transcende în floarea de pe hîrtie. Ceea ce fascinează ochiul artistei, în aceste buchete de flori, dispuse, în atelierul ei, în diverse situații și ipostaze, este chiar fascinația realului, a viului. Între ciuboțica cucului, cea reală, o floare sublimă în modestia înfățișării ei, și acvarela creată de artistă, există chiar puterea transfigurării, a transferului de emoție estetică, pe care regia artistului, execuția și trăirea au reușit să le transpună într-o așa manieră, încît floarea din atelier se poate încadra perfect lîngă o carte veche, sau lîngă un măr galben, creînd, astfel, în jurul imaginii ei, prin întregul buchet, acel halou al florii galbene ca păpădia, ce se topește, parcă, în aerul din jur și înaltă pînă la noi imaginea simplității pure, a lipsei de orgoliu floral. Altfel sînt expuși trandafirii albi, spumoși, care pretind nu o cană simplă țărănească, ci un pahar prețios și fin, pentru a li se pune în valoare horbota lor albă și pentru a da sentimentul purității depline. Tot alt cadru pretind florile țărănești, modestele flori de pe fînețe, care pot sta foarte bine într-un canceu colorat popular, ce le pune în lumină robustețea, coloritul, picturalitatea, prospețimea coloritului.

Florile **Eugeniei Dumitrașcu**, ca și oricare alte teme abordate de ea, ne lasă să întrevedem aceeași sensibilă de totdeauna, dublată de un spirit lucid, care stă de veghe. Cerebralitatea artistei se topește în sensibilitatea ei niciodată căutată, care face corp comun cu propria-i ființă, dar evidentă, statornică, precum un paznic al operei sale.

Florile **Eugeniei Dumitrașcu** nu se revendică nici de la niște propensiuni minore, spre o acvarelă de pitoresc și conjunctural, nici de la gustul adeseori îndoielnic al celor care vor să citească florile și acvarela la o manieră simplistă, pur decorativă. Florile ei sînt chiar actul grav, de totdeauna, de-a privi viața, natura, sufletul uman. Mărturia ei asupra lumii. Privirea ei asupra lumii. O privire lăuntrică, fără nimic fugitiv sau îndoielnic. O privire în care nu desprindem efecte pasagere sau ușurința abordării unei teme efemere, ci, dimpotrivă, reținem reflexia pură, sensibilă, a artistei, capabilă să determine o emoție reală în privitor. Așa cum și aceste flori sînt capabile să trezească în noi o asemenea emoție vie și pururea vibrantă.

Ion ARIEȘEANU

Viața asociației

În ședința de marți a Cenaclului Asociației Scriitorilor din Timișoara și al revistei „Orizont" a citit tînărul prozator **Alexandru Moraru.** În referatul său, pe marginea celor două povestiri prezentate, **Adrian Dinu Rachieru** a relevat linia tradițională a discursului epic, descoperind, în A.M., un prozator robust, care narează cu simplitate și detașare, care dispune de o bună știință a construcției. La discuții, au luat cuvîntul : **Cornel Ungureanu** : „A. M. scrie o proză obiectivă bine condusă (...) ce trebuie să depășească mișcarea mecanică a personajelor". **Ion Nicolae Anghel** : „A. M. probează situația scriitorului la început de drum (...) mecanismele conflictuale funcționează uneori diferit chiar în interiorul aceleiași proze". **Valeriu Drumeș** : „e necesară o mai mare preocupare pentru scriitură, pentru tensiune, inclusiv la nivelul frazei" ; **Marian Odangiu** : „e de semnalat o anume indecizie între formula obiectivă și cea parabolică a discursului narativ" ; **Nicolae Danciu Petniceanu** : „credibilitatea, sinceritatea, plauzibilitatea nu funcționează pînă la capăt în textele citite" ; **Ioan Viorel Boldureanu** : „pe alocuri, e o neconcordanță între subiect și miză" ; **Aurel Turcuș** : „textele citite au un caracter hibrid, poematico-dramatic" ; **Mircea Șerbănescu** (conducătorul ședinței) : „autorul are intuiții bune în descrieri și în folosirea sugestiei, dar există prea multe neglijențe de limbaj".

În ședința de marți, 7 noiembrie a.c., ora 17,00, va citi **Valeriu Drumeș** (poezie). Referat : **Ioan Viorel Boldureanu.**

M. O.

aqua-forte

● **Fragila ființă umană și-a făurit, din teama de a nu-și pierde speranța, zei protectori.**

● **Pentru a-ți păstra dantura trebuie să ții cu dinții de ea.**

● **Ne îmbăiem săptămînal dar mai rar ne curățăm pe dinăuntru.**

● **Dacă nu mai vrem să luptăm cu morile de vînt, avem la dispoziție centralele eoliene.**

● **Mă neliniștește o nedumerire : De ce avem conștiința pudorii fizice și ne lipsește cea a pudorii morale ?**

● **Are greutate numai dacă-l lași cu picioarele pe pămînt, cum îl pui în imponderabilitate nu mai cîntărește nimic.**

● **Dacă opera nu stîrnește reacții contradictorii ea nu-i scrisă pentru oameni.**

● **Dacă ți-ai pierdut potrivnicii, va trebui să-ți reconsideri părerile asupra propriei valori.**

● **Li se spune „salcii plîngătoare" numai fiindcă par despletite ?**

Trăilă NICOLA

☆

● **Mințea cu multă sinceritate...**

● **Cînd se punea problema să stea, să nu facă nimic, era mereu în frunte...**

● **Cînta atît de fals, încît nu i se putea reproșa nimic.**

● **Iubirea nu se descoperă, se cucerește.**

● **Zadarnic privești înapoi și regreți, dacă continui să mergi cu ochii închiși înainte.**

● **Era un om cu mai multe fețe, dar fără obraz.**

● **Și după ce s-a încruntat la clienți, ospătarul le-a urat: să aveți o seară plăcută...**

● **Avea un cap de păpușă, plin cu cîlți.**

● **Drama lui era că nu suporta comedia.**

Emil ȘAIN

NEIERTĂTORUL „BIG JACK"

fanion

Unul din componenții de bază ai echipei naționale ai Irlandei, Liam Brady, și-a anunțat retragerea. Nu este vorba, însă, de o retragere, ca să zicem așa, naturală, motivul ei fiind neînțelegerile cu antrenorul Jack Charlton. Conflictul a izbucnit în 9 septembrie a.c., la meciul amical dintre Irlanda și R.F. Germania, cînd „Big Jack" l-a înlocuit pe Brady în min. 35. Gestul a fost interpretat de jucător ca o umilire publică, mai ales că și observatorii prezenți au declarat că trebuia să se aștepte, cel puțin, finele reprizei. „E o zi tristă pentru mine. Retragerea mă face să sufăr enorm, dar nu pot aștepta să fiu rezervă", a spus L.B. după meciul amintit. În națională, el a avut 71 de prezențe și a înscris 9 goluri. Debutul l-a făcut în partida Irlanda — U.R.S.S., 3—0 — „una din cele mai frumoase zile ale vieții mele" — în 30 octombrie 1974, meci de calificare pentru Campionatul European. A purtat de 0 ori banderola de căpitan. La Europenele din 1988, cînd ar fi putut participa, nu a fost prezent din cauza unei accidentări. Acum, cînd Irlanda este calificată pentru întîia oară la un campionat mondial, Liam a decis să nu facă drumul în Italia ca jucător.

Se pune întrebarea cînd au început neînțelegerile cu J. Charlton ? Răspunsul este simplu : chiar de la venirea acestuia pe banca tehnică, adică la finele lui 1986. Noul antrenor cerea un joc rapid, eficient, cu pase lungi. Mărturisește Charlton : „Liam s-a adaptat foarte greu tipului meu de joc, dar s-a străduit și, în octombrie 1987, în întîlnirea cu Bulgaria, a fost perfect intrat în noul lui rol. Din păcate, chiar în acea partidă, a fost eliminat și, la puține luni, a suferit un accident la genunchi, nefiind nici acum complet restabilit. Lucruri asemănătoare mi s-au întîmplat și mie la finele carierei și știu ce înseamnă asta. Am fost un susținător al lui Brady încă de la început și cred că decizia lui de a se retrage este prematură. Da, nu ne-am înțeles". Pînă a fi înlocuit în acel fatidic minut 35, Liam a contribuit cu o pasă decisivă la doborîrea unui record : Franck Stepleton a înscris cel de-al 19-lea gol al său pentru reprezentativa Irlandei, vechiul record fiind foarte multă vreme deținut de Don Givens.

P.S. Visul Marii Campioane (Visul lui M.C. ? !) s-a oprit. Cine oare ar putea duce visul pînă la nesfîrșit ?

Marcel TOLCEA

ULTIMUL ROMANTIC

top

S-a stins ca un cîntec, în pragul acestei toamne, cel fără de care istoria muzicii ușoare ar fi fost infinit mai săracă, lipsită poate de elementele sale cu adevărat valoroase. Ca și neuitata actriță Bette Davis, **Irving Berlin** ar fi putut afirma, la capătul unei existențe de peste un veac : „În viață n-am obținut nimic de-a gata". Fiul unor emigranți siberieni debarcați la începutul acestui secol într-o Americă încercată de convulsiile crizelor economice alternînd cu perioade de aparentă prosperitate, ce nășteau speranțe și iluzii, Irving își începe cariera într-un restaurant în care era angajat ca și chelner-cîntăreț. Da, pe atunci exista și o asemenea meserie, ce presupunea însă talent, har și fantezie, calități ce nu-i lipseau ambițiosului Ira. El nu cunoaște pe atunci notele muzicale, dar se vede că faptul n-are nimic comun cu celebritatea. În scurtă vreme, Ira se va număra printre artiștii de marcă ai epocii, compozitorii Gershiwin, Cole Porter, Jerome Kern, numele său figurînd, decenii la rînd, pe afișele spectacolelor de revistă de pe Broadway, dar și pe genericul filmelor „en vogue", cu **Fred Astaire** și **Ginger Rogers**. Fostul chelner va ajunge să aibă o editură muzicală proprie, iar cele peste 3.000 de cîntece pe care le compune vor face înconjurul lumii grație plăcilor de patefon și vocilor unor staruri ca Bing Crosby, Frank Sinatra, Tony Benett și Dean Martin. Ira nu va învăța niciodată să cînte la pian decît la modul în care o face un școlar, neinițiat, folosind doar clapele negre. Nici acest fapt nu va constitui un impediment, atîta vreme cît întreaga sa ființă era realmente impregnată de muzică și frantezie. **„Nu există melodii noi. Eu nu fac altceva decît să combin ca într-un joc formulele știute într-un nou fel"**, declara cel pentru care însuși Arturo Toscanini nutrea o mare admirație. Așa cum afirmă **George Sbârcea**, succesul pieselor acestui inspirat compozitor ce răspîndea în mulțimi ritmul de **rag**, combinat cu cadența marșului, preparînd și netezind calea pătrunderii în mase a noii muzici de jazz, își are explicația în **vioiciunea ritmică a melodiei, în prospețimea, tinerețea și acel „șfichiu de umor"** ce-i distanța sensibil creația de piesele siropoase ale vremii. Argumente ? Oricare din piesele lui Irving : **„Alexandre's Ragtime Band" ; „Play A Simple Melody" ; „That Mysterious Rag"**... Popularitatea imensă a acestui artist, caratele sale de inspirat compozitor l-au determinat pe George Gershwin să declare : **„Irving Berlin este un Franz Schubert al Americii !"**.

Petru UMANSCHI

DINAMO...

sport

...ne-a oferit, miercuri, o după-amiază plină de satisfacții, confirmînd suișul ei valoric din acest sezon autumnal ; 6—1 (sau 8—1, în ambele întîlniri) cu grecii înseamnă un scor categoric și lămuritor asupra clasei învingătorilor, cum, pentru cei care au urmărit partida cu ochiul și cu sufletul, nu încape îndoială că actualul lider compune o trupă solidă, închegată, cu linii compacte, cu gîndire tactică și fantezie creatoare ; de altfel, cele șase goluri au fost tot atîtea frumoase reușite, semn că Mircea Lucescu e un strateg al ideii de eficiență și calitate, fără de care nu se iscă progres și creștere, fotbalul intrînd vîrtos între activitățile care se măsoară exclusiv prin rezultat, nicidecum prin ocazii, ratări și fente. Bravo și succes, Dinamo !

Legat de cele de mai sus, Steaua ne-a necăjit pînă la... stele; nu țin minte de cînd n-am fost martor al unei asemenea dureroase înfrîngeri, ba, la Copenhaga, în cursa de toamnă spre Roma ; e, acum, mare zarvă în speranțele noastre legate de returul întîlnirii decisive dintre România și Danemarca, pentru că un obraz e-n luciul victoriei (Dinamo), iar celălalt e-n amarul umilinței (Steaua), de unde întrebarea : cum și în ce formulă vom juca la 15 noiembrie pentru calificarea, după 20 de ani, la un Campionat Mondial ? Momentul e greu, miza e mare ; ce ne facem ? Calm și înțelept, să ne strîngem rîndurile, să lăsăm orgoliile în campionatul intern și să ne punem pe muncă și sudoare, umăr la umăr, Dinamo, Steaua și Gică Popescu.

Teodor BULZA

ALEKSANDR TVARDOVSKI

ÎAMEI

Se-nfuna frenetatere de trunze, utrecuță,
și gleznа mea fluidă, în roua grăuntoasă,
se-nsingurata inimă a pivel, de pe râu,
și aroma-nfrățitoare-a ucișelor finețe,
și mormanta glăsuire de cinteze de ciacă,
și cerul cu-azur sincer — înălțăstritul cer —
îmi amintesc de Tine, Mamă,-ntotdeauna . . . !

IZBA NOUĂ

Mirosee a pin proaspăt și-a răsini.
Pereții bat în aur de-omenie :
Inrepem a trăi între lumini —
U-am semănat sovietică-armonie.
Iar în ungher nu ne lzbim de zei.
De candelă, de bezną îngerească :
Ved flori de mucegai cu timpii grei,
Cînd destul doar Lenin să privească . . .

ROBERT ROJDESTVENSKI

ÎN ZIUA VICTORIEI . . .

A fost soldat
în războiul neasemuit,
pe drumurile binecuvîntatei zodii.
Mai întîi, el a zărit —
ca-n mrejele de vis —
Ziua Victoriei . . .
În defensivă s-a bătut
și-n ofensivă s-a tot dus —
biruitor printre răniți și paceștele toate.
A fost gata să-și dea viața
pentru unica
Zi a Victoriei . .
Și niciodată n-a avut
lăcrimioare-n ochi,
n-a cunoscut ostenealа
și frica.
Totuși, i-au dat lacrimile
o singură dată.
În Ziua Victoriei.

TIPATUL DE SALVARE . . .

Iată natura-i din nou :
cînd ulutor de simplă, de goală,
cînd înveșmîntată
în florăria penelor . . .
Nu splendoarea el
mă ulurește.
Uimește
a ei răbdare.

Cînd cele cinci petale-degete-ale-mîinii
intinse, pe asfalt,
se rup după miezul nopții,
eu
nu mă bucur de forța pămîntului.
Pentru mine
— și-asta,-mainte de toate —
este țipătul de salvare . . . !

DIN LIRICA SOVIETICĂ

EVGHENI EVTUȘENKO

UN CAP DE AȚĂ

Ce nu mi-ar fi trecut prin minte —
deși-ncurcat-am multe fițe de cuvinte,
ca-n gordianul nod . . . Dar numai unul,
mărunt și important (de-acum adunu-l),
e capătul de ață, des aruncat la tîmă :
de el, și fericirea, și chibrurile-atîrnă . . . !

Sculptură de Petru Jecza

ȘI NOAPTEA ASTA . . .

Și noaptea-n chingi mă prinde,
mă bieșie de zor —
și oameni nu-mi intinde
o mînă de-ajutor.
M-am opinteșit în hamuri,
pe coastele abrupte,
și-am ajutat la hramuri
chiar și cu coaste rupte.
Dar eu nu sînt un zeu,
nu sînt stăpîn de soartă
ca să ajut mereu
pe cei ce-mi bat în poartă.
Și eu am înțeles
că viața nu-i lucrare
numai cu cei aleși
întru-nobilare.
Lumea e în derivă —
și precum dinsa-s eu,
nu-a fier dintr-o ogivă,
candelă sînt, de ceară,
un suflet și trup-cană
în centrul coridei,
un vierme de mătasă
datorate crisalidei . . .

ANDREI VOZNESENSKI

MAMA, CINE-I . . .

«Mamă, cine-i goliat-astenicul din vale,
ce-agîlă mîini, ori aburește-n praf de creștă ?»
«Profesor e — să știi — de sporturi medicale.
Lumea nu e-n puteri — și pentru ea repetă.»

NU SCRIE VERSURI . . .

Contemplă sîlburi. Vers nu scrie.
Cum sîmburile, cum apusul,
Suflet-complice-n poezie.
N-am scris. Am ascultat opusul.

LA JUDECATA DE APOI . . .

La judecată,-n cerul-nouă,
spre rai, ori iad — după balanță —,
ștergîndu-și frunteа grea de rouă,
el spune-n ultimă instanță :
«Două femei iubii ca pe-una,
măcar că nu sînt siameze . . .» ;
dar, prin hubloul negru, Luna
l-împlouse, fără să cerceteze . . .

În românește de Ion Pachia TATOMIRESCU

din literatura universală

Danilo Kiš (1935—1989)

Între scriitorii iugoslavi afirmați după război, **Danilo Kiš** (1935—1989) este, fără îndoială, una dintre personalitățile cele mai complexe. Eseist — două volume cu titlul **Po-etica** în 1972 și 1974 —, autor al unor remarcabile traduceri din Corneille, Lautreamont, Baudelaire, Verlaine, Prévert, Raymond Queneau, Esenin, Tvetaeva etc., Danilo Kiš și-a cîștigat o remarcabilă audiență în rîndurile publicului larg, cît și ale criticii în ipostaza de prozator. Romanele **Mansarda** și **Psalm 44** (1963), **Clepsidra** (Premiul „NIN", 1972), nu mai puțin povestirile și nuvelele din volumele **Grădină cenușă** (1965), **Suferințe timpurii** (1970), prozele din **Cripta pentru Boris Davidovici** (1976), și **Enciclopedia morților** (Premiul „Andrić", 1984), îl situează pe Danilo Kiš între prozatorii iugoslavi care realizează un perfect acord între formația umanistă, echilibrul și simplitatea modelelor clasice și căutările cele mai îndrăznețe în plan estetic, înregistrate în proza europeană a ultimelor decenii. Romanele sale, ca de altfel și proza scurtă, își trag epicul din evocarea anilor copilăriei și ai războiului, transpunînd cu pregnanță neliniștile și întrebările generațiilor postbelice, impunînd o figurație nu o dată inedită a spațiilor și umanității intrate în sfera de preocupări a prozei contemporane.

SERENADA PENTRU ANA

Auzisem glăgăie sub fereastră și îmi spusesem că nu venit să-l ucidă pe tata. Atunci vioara a transformat totul în bănuială și m-a eliberat de frică. Cel care ne cînta sub fereastră nu era un virtuoz dor, de bună seamă, era îndrăgostit de sora mea Ana. Vioara avea aproape voce omenească. Cineva, îndrăgostit pînă peste urechi de stele, de sora mea Ana, cînta cu sfială, încercînd să imprime propriei voci bărbătie și profunzime. Totuși, cîntecul acesta semăna mai mult cu o soaptă :

De ce Domnu-a făcut dragostea . . ;
De ce nopțile . . .

În cele din urmă, Ana găsi chibritele și la lumina lor o văzui, ca într-o străfulgerare, stînd în spatele perdelelor, în alb. Iar cînd s-a întors și s-a culcat din nou, o auzii pe mama cum, mișcată, îi spuse aproape proverbial : Ana, ține minte o dată pentru totdeauna Cînd i se cîntă cuiva o serenadă, acela e dator să aprindă un chibrit.

Liniștit de vocea mamei, eu mă pierdui din nou în somn, ca într-o pădure de nimsoare, ca într-o pajiște verde.

Dimineața, am găsit în fereastră o crenguță cu flori de măr, care semăna cu o coroniță argintie și doi trei trandafiri sprinși. Și înainte de a ne întreba (a doua zi) învățătoarea : Care măgar a călcat prin grădină, eu am recunoscut, încă de dimineață, după miros, cum s-ar spune, florile din grădina doamnei Rigo, pentru că eu îi legam trandafirii, eu îi tăiam liliacul. Nu am vrut să spun că — judecînd după voce — măgarul care a păscut trandafirii era domnul Fuks cel tînăr, pantofarul, îndrăgostit într-ascuns de sora mea Ana.

Spune-mi, Ana, oare toate acestea le-am inventat ? (Florile și miresmele.)

PISICILE

În liliacul din spatele casei băiatul a găsit patru pui de pisică orbi. Chiar dacă după miorlăitul lor jalnic și-a dat seama că cineva l-a despărțit de mama lor, care acum îi căuta tocmai în cealaltă parte a satului, plîngînd pe acoperișuri, spera, totuși, că îi va adopta o altă pisică, o pisică bătrînă sau una stearpă sau vreo pisică bună la inimă. Trebuie să recunoaștem : copilul a intrat în grădină să fure coacăze. Stătea culcat sub tufă și scormonea printre frunze. Ciorchinii roșii îi atîrnau deasupra capului ca niște cercei. În partea de jos erau stropiți cu picături mărunte de nori — nacară a ploaie. Coacăzul se afla imediat lîngă gardul de liliac.

Chiar dacă nu-l puteau vedea, pisicuțele îi s-a părut că se apropie un pisoi uriaș. Nu știau că băiatul fură coacăze și în treacăt urmăreste păsările. Se tînguiau ca niște copii mici.

Băiatul alergă în casă și amestecă într-o conservă puțină pîine în lapte, apoi viri boticurile pisicilor în conservă. Iar ele dear se tînguiau neputincioase, sforțîndu-și picioarele firave.

Acestea s-au petrecut pe înserat.

Dimineața devreme, înainte de a pleca să scoată la păscut vacile domnului Molnar, deci foarte devreme, porni spre grădina din spatele casei să verifice ce s-a întîmplat cu puii lui de pisică, oare nu i-a adoptat peste noapte vreo pisică bătrînă sau o pisică stearpă sau vreo pisică bună la inimă. Tremurau sub rouă, fără alte semne de viață. Conserva stătea alături, neatinsă Numai pîinea se umflase, îmbibată de lapte.

Nu există dreptate pe lume, spuse copilul pentru sine. Nici printre oameni, nici printre pisici. Observă atunci în apropiere o piatră mare, o ridică și îi dădu drumul brusc. Unul dintre pui țipă ca o jucărie de cauciuc, iar capul îi rămase sub piatră. Numai lăbuțele i se lungeau și i se strîngeau. Între gheare s-a arătat atunci un evantai purpuriu. Cînd ridică piatra, văzu capul pisicii mînjit de sînge și un ochi verde-auriu sub pleoapa plesnită. Copilul țipă și înălță din nou piatra. I-a trebuit o oră întreagă pînă i-a ucis pe toți. (Văzîndu-l îmbujorat și înspăimîntat, stînd în fața sa, tremurînd, ca și cum i s-ar fi făcut rău, domnul Molnar nu i-a spus nimic).

I-a îngropat de-abia seara, lîngă gardul de liliac. Împreună cu pisicile a îngropat și piatra. Nu a pus nici un semn.

Traducere și prezentare
de Slavomir GVOZDENOVICI
și Lucian ALEXIU

Colegiul de redacție:
ION ARIEȘANU (redactor șef)
ANGHEL DUMBRĂVEANU (redactor șef adjunct)
VIOREL COLȚESCU NICOLAE PIRVU CORNEL UNGUREANU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : TIMIȘOARA, strada RODNEI 1:
Telefoane : 3 33 90 și 3 33 76 (redactor-șef). Manuscrisele nepublicate
nu se înapoiază Abonamentele se fac la P T T R.
TIPARUL EXECUTAT LA I P B T. Index : 42 907

Proletari din toate țările, uniți-vă!

orizont 45

SĂPTĂMÂNAL SOCIAL POLITIC ȘI LITERAR ARTISTIC EDITAT DE UNIUNEA SCRIITORILOR DIN R.S.R. ȘI COMITETUL JUDEȚEAN DE CULTURA ȘI EDUCAȚIE SOCIALISTĂ TIMIȘ

NR. 45 (1184) 10 NOIEMBRIE 1989 • SERIE NOUĂ, ANUL XL • 8 PAG., 3 LEI

Încă de la apariția sa, proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție a constituit direcția principală a atacului ideologic întreprins de slujitorii capitalului. În prezent, „argumentele" anticomuniste se axează, pe de o parte, pe redescoperirea vechilor teze apologetice cu privire la armonie, lipsa de contradicții ce ar caracteriza, chipurile, proprietatea capitalistă, piața capitalistă și libera concurență, iar pe de altă parte, pe identificarea unor erori, greșeli petrecute în țările socialiste în domeniul funcționării și dezvoltării proprietății socialiste cu esența relațiilor de proprietate și, de fapt, cu esența socialismului. Această poziție este instructiva sprijinită atît de viziunile utopiste, potrivit cărora proprietatea socialistă, datorită superiorității sale, ar asigura automat soluționarea problemelor edificării socialismului, cît și de unele idei și sugestii de perfecționare a socialismului pe calea stimulării proprietății particulare și diminuării rolului proprietății comune.

Văzînd de aceste idei vehiculate în unele țări socialiste, la o amplă dezbatere, la care au participat specialiști din domeniile economiei, filosofiei, sociologiei, precum și din alte domenii ale cunoașterii, s-a ajuns la concluzia că, în condițiile edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, forma cea mai adecvată pentru participarea proprietarilor asociați de proprietatea întregului popor, dată în folosință fiecărui colectiv de oameni ai muncii, care reprezintă 65 la sută; proprietatea cooperatistă din toate domeniile, care reprezintă circa 27 la sută, și proprietatea personală, inclusiv participarea la fondul de dezvoltare, care reprezintă circa 8 la sută. Această structură asigură cele mai bune condiții pentru dezvoltarea în continuare a forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale. „De aceea, subliniază tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU**, avem răspunderea să acționăm cu toată hotărîrea pentru întărirea și dezvoltarea proprietății socialiste a întregului popor și cooperatistă ca bază a dezvoltării economico-sociale, a edificării cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării spre comunism, a ridicării bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor".

Proprietatea socialistă conferă membrilor societății un nou statut social-economic. Fiecare dintre ei este coproprietar al avutului obștesc, producător socialist asociat, participant direct la autogestiunea, autofinanțarea și autoconducerea vieții economico-sociale, beneficiar al roadelor muncii comune. În virtutea caracterului ei indivizibil, proprietatea întregului popor transformă economia noastră națională într-un organism unitar, într-un complex economic național statal unitar, căruia îi conferă integralitate social-economică, conținut omogen și unic la scară națională.

Așadar, societatea socialistă se poate perfecționa în continuare nu prin întoarcerea la forme vechi, istoricește perimate și depășite, de proprietate, ci numai privind înainte și prin perfecționarea proprietății socialiste. Înnoirea socialismului nu se face cu haine vechi. Experiența țării noastre a confirmat adevărul că întărirea și dezvoltarea proprietății socialiste „reprezintă, cum sintetiza tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU**, singura cale de înfăptuire în viață a principiilor de echitate și dreptate socială, de dezvoltare puternică a forțelor de producție, de asigurare a bunăstării și independenței fiecărei națiuni".

Conf. dr.

Dumitru ROCHIAN

TEZELE PENTRU CONGRESUL AL XIV-LEA AL PARTIDULUI — CONGRESUL VICTORIEI SOCIALISTE, AL VIITORULUI LUMINOS, COMUNIST AL ROMÂNIEI

Proprietatea socialistă — bază a progresului economico-social în România

Este necesar, deci, să ne oprim asupra conținutului relațiilor de proprietate socialistă și a rolului acestora în sistemul de ansamblu al relațiilor economico-sociale. Relațiile socialiste de proprietate sînt în primul rînd, **relații sociale** între oameni și nu raporturi între lucruri sau raporturi între oameni și lucruri. Subiecții relațiilor socialiste de proprietate sînt poporul, națiunea, societatea socialistă, statul socialist în calitate de reprezentant al poporului, colectivele de oameni ai muncii, membrii societății socialiste, apoi, **relații economice** între oameni și nu relații ideologice, politice, juridice, morale, însuși obiectul proprietății este un **bun economic**. Relațiile de proprietate sînt deci, reflectate în relațiile juridice de proprietate, în dreptul de proprietate, în fine, sînt o **formă istoricește determinată de apropriere**, de **însușire economică a bunurilor**, sub forma **avutului obștesc — societal sau colectiv**.

Apropierea socialistă a obiectului proprietății — bunurile economice — constituie un proces complex care cuprinde ca relații principale **apartenența** obiectului proprietății și relațiile de apartenență. Avutul obștesc societal **aparține** societății în ansamblul său, adică tuturor membrilor societății, aceștia fiind egali față de bunul comun; **b) posesiunea și relațiile de posesiune**, care se pot autonomiza de apartenență, personificîndu-se în agenți economici distincți de proprietari propriu-ziși — în posesori. Astfel, bunurile economice ale întregului popor sînt încredințate pentru dezvoltare și valorificare unităților economice, colectivelor de producție care dobîndesc calitatea de posesori; **c) folosirea planificată** a bunurilor economice în concordanță cu funcțiile acestora în procesul producției și reproducției sociale. Proprietatea socialistă generează necesitatea obiectivă pentru fiecare membru al societății de a desfășura o muncă utilă pentru sine și societate; **d) dispoziția și relațiile de dispoziție**, de gestiune a obiectului proprietății. În țara noastră, în condițiile edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, forma cea mai adecvată pentru participarea proprietarilor asociați de proprietatea întregului popor, dată în folosință fiecărui colectiv de oameni ai muncii, care reprezintă 65 la sută; proprietatea cooperatistă din toate domeniile, care reprezintă circa 27 la sută, și proprietatea personală, inclusiv participarea la fondul de dezvoltare, care reprezintă circa 8 la sută. Această structură asigură cele mai bune condiții pentru dezvoltarea în continuare a forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale. „De aceea, subliniază tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU**, avem răspunderea să acționăm cu toată hotărîrea pentru întărirea și dezvoltarea proprietății socialiste a întregului popor și cooperatistă ca bază a dezvoltării economico-sociale, a edificării cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării spre comunism, a ridicării bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor".

Proprietatea socialistă conferă membrilor societății un nou statut social-economic. Fiecare dintre ei este coproprietar al avutului obștesc, producător socialist asociat, participant direct la autogestiunea, autofinanțarea și autoconducerea vieții economico-sociale, beneficiar al roadelor muncii comune. În virtutea caracterului ei indivizibil, proprietatea întregului popor transformă economia noastră națională într-un organism unitar, într-un complex economic național statal unitar, căruia îi conferă integralitate social-economică, conținut omogen și unic la scară națională.

Așadar, societatea socialistă se poate perfecționa în continuare nu prin întoarcerea la forme vechi, istoricește perimate și depășite, de proprietate, ci numai privind înainte și prin perfecționarea proprietății socialiste. Înnoirea socialismului nu se face cu haine vechi. Experiența țării noastre a confirmat adevărul că întărirea și dezvoltarea proprietății socialiste „reprezintă, cum sintetiza tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU**, singura cale de înfăptuire în viață a principiilor de echitate și dreptate socială, de dezvoltare puternică a forțelor de producție, de asigurare a bunăstării și independenței fiecărei națiuni".

Conf. dr.

Dumitru ROCHIAN

Peste cetatea veche, nouă oraș (Foto: Ioan Popescu).

ACEASTĂ ȚARĂ

Stegar al unității românești,
Inițiu rază ce cuprinde zorii
Și demnitatea-n care regăsești
Voința unui neam urcînd spre glorii —

Acesta e Partidul — și prin el
Avem un orizont de veșnicie,
Pe care-l vom păstra ca unic țel
Și-n care fapta noastră se înscrie

Mereu mai roșitoare și aleasă,
Ca ramul înflorind inițiu oară
Într-o corolă sacră, luminoasă,
E vatra noastră multimilenară.

Această țară, prin Partid se-naltă
Ca un stindard al păcii planetare.
Spre vremurile noi, de cutezanță,
Descătușînd telurice izvoare.

Nicolae ROȘIANU

Armonioasa dezvoltare a patriei

Înaintea marelui forum democratic al comuniștilor români — Congresul al XIV-lea al partidului — care va reprezenta un eveniment de importanță istorică în viața patriei, iată, în aceste zile, au loc conferințele județene de partid, ca și aceea din județul nostru, care se desfășoară într-un climat de amplă angajare a poporului nostru, de a întîmpina Congresul partidului cu noi și remarcabile fapte de muncă, de a integri cu noi și demne creații imaginea măreștiilor înfăptuiri ale României socialiste.

În acest moment, cînd țara noastră se prezintă în fața lumii independentă economic și politic, desfășurînd o in-

ORIZONT

(Continuare în pag. 7)

cronica literară

Romanul didactic

1. In fiecare dintre povestirile lui Alexandru George un rol însemnat joacă Profesorul. Dar nici în eseuri și nici în romane autorul nu-și dă silința să-l tragă în umbră. Tonul didactic, altfel semn de slăbiciune, devine la Alexandru George însăși rațiunea de a fi a cărții. Ca și Radu Petrescu, autorul **Clepsidrei cu venin** e un clasic pentru care etajul pedagogic al clădirii e cel mai important dintre toate. Și **Intr-o dimineață de toamnă**, ultima carte a eseistului, vrea să-și instruiască onoratul public în cestiunea arzătoare numită **cum stau lucrurile cu literatura**. Vrea să arate iubitului cititor ce fel de om este Autorul și cum se înfățișează el în viața de toate zilele. Cum și de unde domnia-sa, scriitorul, își extrage substanța necesară Operei. Romancierul demontează, cu sîrguință și aplicațiune, mecanismele pentru a le reasambla în fața noastră. Lansează, la începutul fiecărui capitol, propozițiunea teoretică : romanul nu-i altceva decît **ilustrarea tezei**.

„Are cineva dreptul — se întreabă chiar în prima pagină naratorul — să transforme oamenii din jurul lui, pe cei cu care vine în contact sau chiar pe cei mai îndepărtați, despre care doar află unele lucruri, în «personaje» ?" Iată prima dintre propozițiile pe care moralistul nostru, verificat în numeroase probleme de etica artei literare, ține să o dezvolte. Vrea să-i dea, pentru onoratul public cititor, răspunsul. „Desigur că în cazul majorității scriitorilor nu e vorba de o simplă operație de transcriere mecanică", răspunde, cu siguranța care l-a caracterizat întotdeauna, prozatorul. El este un **clasic**. El n-are, cu alte cuvinte, vreo îndoială care să-l parazitoze demersul auctorial. El săvîrșește. El este manufacturierul care stăpînește toate secretele meseriei. „M-a ispitit — zice Alexandru George — în decursul vremii ideea de a scrie povestea omului cu mai multe umbre". Nimic altceva decît o punere în ecuație. Scriitorul a descoperit o temă literară și, în numele ei, vrea să rezolve o altă ecuație, mai complicată decît ecuația acelei teme literare.

2. Alexandru George vizează, în mod egal, romanul și performanța romanescă. Nu s-ar putea spune că epicul e deficitar în aceste „romane" și că voința arhitectonică golește cartea de substanță. **Autorul** său are o biografie plauzibilă, plină de evenimente, întîmplări, traversată de destule personaje. O biografie prin excelență **romanescă**. E, în tinerețe, iubit de actrița **Irina**, femeia „cu cea mai frumoasă voce din teatrul nostru". În momentul **relatării**, Irina este bătrînă, retrasă. **Tînăr**, lucrase pe un șantier unde o întîlnise pe Mara, medic. Aceasta are o fiică, Ileana, ulterior nefericită sentimental. Autorul izbutește tîrziu în literatură, cîștigînd un concurs de teatru radiofonic. Deducem, din afirmațiile naratorului, că e un mare scriitor și că autoritatea lui e imensă. Îi displace însă zgomotul. „Eu — mărturisește — optasem pentru alte modele (decît cele ce păreau a purta, în tinerețe, marca geniului, n.n.), acelea oferite de un Svevo, poate chiar de un Valéry, exemplul artistului cu aparențe șterse, ducînd o existență anodină, eventual de funcționar corect și fără ambiții...". Mai înțelegem că, în momentul retragerii sale la țară, Autorul e foarte bolnav. Cartea e doldora de întîmplări, toate petrecute **la limită**. Ștefana, iubita Autorului, fusese iubită de un geolog, Vlad, și el literat amator. Tînărul îndrăgostit își supune încercările judecății prestigiosului scriitor și, deconsiliat de acesta, se sinucide. S-a sinucis fiindcă Autorul a decis că n-are talent sau fiindcă nu era iubit de Ștefana ? Autorul citește scrisorile pe care tînărul le adresase Ștefanei : scrisori „disperate", asemănătoare celebrelor pagini ale lui Ladima din romanul lui Camil Petrescu.

Ultima parte a cărții pivotează în jurul lor. Destinul lui Vlad se oglindește în destinul Autorului, și el, în ultimă instanță, trăind un eșec existențial. Combinație savantă de scenarii, de relatări la persoana întîi, jurnale, epistole, cartea lui Alexandru George este o continuă așezare „în abis" a modelelor literare.

3. Încercînd a descifra, scriitorul suprimă tocmai ceea ce rămîne a fi descifrat. Ne propune o temă și, comentînd-o, ajunge a goli tema de substanța ei. Avîntîndu-se între **explicațiile scrisului**, el ține a sublinia, în final, că „nici un om nu poate explica de ce scrie, așa cum nu poate explica de ce vorbește". Odată înfrînte unele necunoscute, apar altele, pe care Autorul nu se mai trudește a le despica în fața cititorului. Ele rămîn fenomene „ciudate", „curioase". Tot mai multe fenomene curioase, ciudate, neprevăzute, surprinzătoare se adună către sfîrșitul romanului. „Mi-este cu neputință să înțeleg și azi cum s-a putut lăsa sedusă Ileana de un asemenea individ...", scrie Autorul Enigma nu e suprasolicitată. Odată descoperită, ea este pusă în paranteze de un autor care nu este, totuși, Autorul. Mici derogări de la ideea de omnisciență auctorială, prezențele **enigmelor** dau substanță romanescă unor pagini altfel programatic schematice.

Alexandru George a devenit, prin ultimele sale cărți, un reper pentru cei ce vor să studieze arta romanului contemporan.

Cornel UNGUREANU

---

* **Alexandru George — INTR-O DIMINEAȚĂ DE TOAMNĂ, Ed. Cartea Românească, 1989.**

Franz Liebhard — un întemeietor și un îndrumător

In orice ipostază l-am privi, azi, pe Franz Liebhard, fie în postura sa de întemeietor de cultură, fie în aceea de poet sau în aceea de prieten, i-am descoperi de fiecare dată o unică și constantă latură a firii și temperamentului său, aceea a omului iubind cu inima, fără vanitatea specială a literatului. Căci, din făptura sa, nițel austeră, înmuiată de privirea ochilor săi de un albastru patetic, deasupra căreia descopeream înfoindu-se părul său răzvrătit, beethovenian, iriza mai întotdeauna o lumină specială. În aceste peste trei decenii, de cînd am avut privilegiul de-a exista și munci în vecinătatea sa, am admirat tăcerile sale princiar-meditative, unite cu elocvența interlocutorului. Mi-a plăcut nemaipomenit să-l întîlnesc în locuri prielnice dialogurilor totale, într-o călătorie în doi, cu trenul, la o șezătoare literară, într-o comuniune cu alți oameni de litere și artă, unde ochii săi inteligenți mă alegeau uneori drept interlocutor, într-o cameră de hotel, unde ne regăseam tovarăși de-o noapte sau mai multe, în documentări literare. Locuri și momente prielnice care făceau să explodeze deodată tăcerile sale lungi, cînd eu puteam dezghioca din ele trăirile, participările vii, ale scriitorului, ce se revărsau spre mine, grandios. Căci, la puțini oameni de litere timișoreni am putut descoperi o informație cărturărească și istorică de o asemenea întindere și minuție a detaliului șocant și revelator, ca la Franz Liebhard. Întemeietor de cultură, nu numai poetică, dar și istorică, de extracție germanică și europeană, pe aceste locuri românești, el a avut marea artă de a provoca o ideală și originală sinteză între cultura apuseană, pe care o asimilase ca tînăr scriitor, și specificul local banatic, șvăbesc și românesc, alcătuind, astfel, pentru literatura germană din România, și pentru noi, timișorenii, portretul moral și poetic al unui om și cărturar de anvergură europeană, plasat în cîmpul literelor române de azi.

Intemeind, alături de alți tineri poeți, în 1917, revista avangardistă „Azi" (Ma), la Budapesta, care a apărut, apoi, după 1919, în emigrație la Viena, revistă devenită, actualmente, prin reeditări, un document de epocă, stabilindu-se, după anul 1925, aici la Timișoara, oraș care l-a atras mereu și magnetic, ca o mare iubire, și în care poetul trăiește și activează de peste șapte decenii, Franz Liebhard a fost scriitorul, traducătorul și istoricul de cultură, în opera căruia a pulsat, de la începuturi, sentimentul plenar al poeziei care întîmpină ca umanitatea și trăiește totodată prin umanitate. Din poemele sale am desprins întotdeauna aerul timpului și faptul elocvent că, de-apururi, doar socialul a asigurat un spațiu de ecou artei sale. Căci, din tot ceea ce poetul a încredințat pînă azi tiparului, cu o parcimonie de avar și cu o lucrare de orfevrar, cele șase volume de poeme, traduceri din Blaga, Codreanu, eseuri istorice, eseuri literare, eseuri asupra culturii, o vastă publicistică presărată în reviste sau editată în volume, din absolut tot, se resimte acest sentiment al artistului care, aparținînd unui spațiu social și istoric, bine definit, aparține totodată patriei sale și lumii. Sentimentul artistului care nu a lăsat niciodată un cuvînt în pustiu, fără un accent al omenescului, căci el nu a iubit niciodată cuvintele goale și pierdute în deșert. Dimpotrivă, poezia și scrisul său au dat întotdeauna senzația plenară a severității față de sine însuși, a concentrării și laconismului maxime, devenite, apoi, în timp, profesiuni de credință, crezuri poetice. Căci lirica sa nu a fost niciodată inundată de lest verbal, de logoree, de peisaje vide și vidate de conținut ideatic, de vibrația esențialului. Impotriva diluției, a vorbăriei sterpe, a expresiei apatice, a expresiilor spălăcite, a dus poetul, întreaga sa viață o acerbă campanie, găsind în concentrare, în esența pură, diamantină, chiar ideea sa, a originalității sale, care l-a călăuzit întreaga creație și întregul efort asupra cuvîntului artistic, nimicind astfel impostura poetică și vanitatea oarbă a unor industrioși poeți, autori ai unor zeci de volume, cînd el, într-o viață de om, a dat rod poetic doar la șase volume concentrate de poeme.

figurine

La cei 90 de ani ai săi, născut, după cum se vede, într-un alt secol decît al nostru, Franz Liebhard înseamnă pentru noi nu numai un simbol al omului de artă care, prin pasiunea sa continuă, a izgonit bătrînețea spirituală din preajma sa, dar el exprimă și crezul unui mare umanist cetățean și artist, al unui suflet simțitor, pentru timpul în care a trăit și trăiește. Înțeleapta și suprema sa compasiune pentru breasla pe care o slujește, pentru scriitorii oricărei limbi fraterne, din acest concentrat „Europolis" care e Timișoara, forța sa morală, și sinceră, de-a rămîne statornic în idealurile acestei literaturi și ale acestei patrii române, pe care le-a slujit cu pana și cu crezul unui neistovit elan, camaraderia sa nepătată, pentru noi, mai tinerii săi colegi, el cunoscînd, de la începuturile carierei sale, prețul marilor prietenii necorupte, farmecul său, ca om, niciodată epuizabil, fac din persoana sa umană și poetică și din cărturarul strălucit care este el, un întemeietor, și nu numai în aria literaturii de limbă germană din România, și totodată, un îndrumător pentru noi toți. În preajma sa e mai frumos de trăit. In preajma sa e întotdeauna mai bine de visat. Căci, în solul fertil spiritual pe care el l-a desțelenit în aceste decenii, nouă, celorlalți, ne vine mai la îndemînă să ne sădim cuvîntul. Și să sperăm la recolta de mîine.

Ion ARIEȘANU

Conștiința de sine a poeziei (III)

Între numeroasele încercări de a redefini poezia, prin dialectica spiritului critic cu cel novator, Anghel Dumbrăveanu se dovedește un strateg aplicat, cu o sensibilitate orientată spre registrul dramatic al ființei ; într-un discurs ordonat, degajat, poetul conferă universului său o dimensiune interioară ce particularizează cîteva din temele generației '60 : teluricul, marea, fertilitatea, lumina, dragostea. Preocupat în ultimul timp și de resorturile intime ale poeziei autorul **Iernii imperiale** este interesat să țină sub controlul scriiturii „mirarea vorbirii". El năzuiește la **„A putea scrie pe fața cealaltă / a unui cer în care-ai sperat / Cum se îndoiește ideea / de ea însăși"**. Învăluind poemele într-o suverană melancolie, rostirea ritmată, sacerdotală țintește spre înscenarea nestingherită a întîmplărilor sensibile, abia perceptibile cu ochiul liber. Același văl, de „idei clare și (voit) confuze" ascunde preferința poetului pentru universul micilor percepțiuni.

Cîteva voci ale generației „de tranziție", al căror început stă sub zodia livrescului, te cuceresc prin siguranța cu care s-au desprins din magma inițială și prin cîteva trăsături identificatoare : luciditatea, anti-afectivitatea, grija pentru nuanță, muzicalitatea „nordică".

Virgil Mazilescu rămîne, în ciuda operei restrînse, unul din poeții cei mai originali ai ultimei decade. Explorator îndrăzneț al limbajului, poetul posedă un simț al primitivului funciar, cu lumini și umbre urmuziene, cu tușa plată și stranie a unui Douanier Rousseau și un gust al absurdului, subminat de o duioșie predilectă și o conciziune eleată. Sînt însușirile unui sintaxier redutabil, care ocolește cu dibăcie paradoxul și expresia elevată, montînd și demontînd cu răbdare toate piesele angrenajului poetic. Titlurile, voit epice, sînt de o stranie temeritate, unele cu o vădită reminiscență din romanul popular. Ironie, autoironie, ele par a submina somnolența propriei meditații, constituindu-se într-un minuscul roman polemic al unei proiectate arte a insinuării. Și totuși, limpezimea suprafețelor ascunde, în profunzime, mișcări tectonice înnoitoare. Rareori un poet a reușit să-și ascundă atît de bine sfîșierile, să le încifreze într-o ingenuă simplitate a rostirii.

Avînd un statut asemănător cu al lui Virgil Mazilescu în conștiința tinerei generații, Daniel Turcea ilustrează ceea ce el însuși numea „șansa ineafabilă a Poeziei". Începuturile acestei poezii (ermetică, dar cu deschideri spre indulsm și spațiul oniric) stau sub semnul metafizicului, „un spațiu în mișcare gîndindu-se pe sine", lunecos, imens, iluzoriu dar interior, profund, reflectat. Un alt filon spectacular — de joc secund — începe odată cu **Abdul sau elogiul lui Parmenide** și poartă, evident, amprenta liturghiilor barbiene, invocate grav într-un Bizanț himeric, ce pare să colinde tunelul timpului și care stă sub semnul aceleiași Împărății Eterne a Spațiului. Încremenite sub nimbul pe care îl iradiază, poemele rememorează o experiență anterioară, tragică, nelimitată. Înconjurat de himere, D. Turcea a știut să rămînă pe calea marii poezii.

Unele din observațiile făcute asupra primelor volume de versuri ale lui Ion Mircea, dintre care spicuim „gustul sibilinicului" (M. Popa) sau „hieratismul și dificultatea" (V. Felea) sînt valabile și pentru **Copacul cu 10.000 de imagini** (C.R., 1984) sau **Piramida împădurită** (C.R., 1989), ceea ce denotă că poetul nu înregistrează „progrese" de la un volum la altul, ci își bătătorește cu sîrg calea spre Cuvînt (descompus în foșnet și imagine), ferindu-se în același timp să repete o schemă dată. Poezia este tot mai mult un diapazon al universului care, sub forma oficierii magice a vechilor simboluri, a copacului și a numărului totalității, recepteză armonia instaurată între om și cosmos. Printr-o strategică scufundare în magia conexiunilor (aceeași care stabilea legături surprinzătoare între corpul uman și aștri, bunăoară) poetul depistează legăturile dintre macrocosm și microcosm, exaltînd ordinea universală.

Poezia lui Șerban Foarță pornește de la preceptul villonesc, trecut prin Mallarmé, după care adevărul lumii „e-n Carte". Practician subtil al „jocului secund" al poeziei, care, oglindind hazardul, nu contenește să se reflecte pe sine, poetul întreține în mod programatic o contradicție : nevoia de mister a omului modern ce nu se poate sustrage tentației arcalului și înăbușirea aceluiași mister în subterana hipertextualizării și a literalității. Suavă și labirintică în același timp, în orice caz intraductibilă, datorită tautofoniei, calamburului și holorimei, această poezie lasă senzația, deloc confecționată, a „disfaziei (...) ca și, în compensație, pe aceea a unei magice transsubstanțieri" (din Avertisment la **Holorime**, Litera, 1986).

Gh. MOCUȚA

convorbiri

Cu Dumitru Gaișe

proreclor al Academiei de studii social-politice de pe lîngă C.C. al P.C.R., director al Editurii politice.

— Tovarăşe profesor, traversăm o perioadă în care opţiunile valorice româneşti particularizează inconfundabil identitatea transformărilor cu conţinut socialist care au loc în întreaga lume. Ce semnificaţie îmbracă, în acest context, Tezele pentru Congresul al XIV-lea al P.C.R. ?

— Semnificaţia unei **originalităţi eficiente.** Prin această sintagmă doresc să subliniez, în primul rînd, faptul că nu apetitul pentru inedit ne-a condus, de la Congresul al IX-lea pînă în prezent, la mutaţiile structurale care conferă specific socialismului românesc, ci asimilarea organică a valorilor noastre tradiţionale în spaţiul perenităţii revoluţionare proprii materialismului dialectic şi istoric. Rezultatul, sub raport teoretic doctrinar, a fost expus clar într-un program de acţiune, menit să redefinească novator principiul unităţii în diversitate prin abandonarea tezei modelului unic de trecere la socialism. Sub raport praxiologic, promovarea unei practici eminamente revoluţionare a spulberat mitul fatalităţii dependinţei ţărilor mici de capitalurile transnaţionale, ori faţă de modelele lor culturale şi social politice. Experienţa românească a devenit, azi, un punct cardinal, de importanţă hotărîtoare pentru contribuţia şi eforturile de înnoire din întreaga lume. Eminamente naţională, ea cumulează multiple proiecţii în universalitatea înnoirilor purtătoare de signifianţă pentru viitor. De aceea am zis originalitate eficientă : plătind datoria externă, e pentru prima dată în istorie cînd am devenit în întregime independenţi şi economic şi politic . . .

— . . . şi în gîndire . . .

— Tocmai acest aspect intenţionam să-l subliniez : fiind perseverenţi în opţiunea iniţială, şi consecvenţi în articularea practicii cu principiile teoriei, am dialogat practic cu toate conjuncturile, dar nu le-am plătit nici un fel de tribut, confirmînd prin fapte că dezvoltarea creatoare nu se confundă cu denaturarea principiilor socialismului ştiinţific, ci cu revitalizarea fundamentelor lor axiologice. Cele mai îndrăzneţe anticipaţii cu conţinut comunist au devenit realitate în spaţiul românesc de revoluţie şi reconstrucţie militantă, pe baze noi, a întregii ţări . . .

— . . . Şi tot de la aceleaşi mobilizatoare anticipaţii se revendică şi prezentele Documente programatice.

— Evident. Cu deosebirea că, prin larga lor deschidere umanistă, proiecţia strategică a omului nou devine obiectivul practic prioritar care garantează dreptul nostru la viitor şi conferă realism convingerii că noua calitate a vieţii anticipate de Tezele Congresului al XIV-lea al P.C.R. poate deveni realitate doar printr-o nouă calitate a muncii. Pentru că ofensiva noului o duce omul, luptînd cu propriile limite, cu vechiul din gîndire şi mentalitate, în numele unui ideal superior, a intereselor sale fundamentale. Liber în gîndire şi acţiune, omul nou nu poate recunoaşte altă subordonare decît faţă de adevăr şi echitate socialistă. Înalta lui conştiinţă politică defineşte, în esenţă, capacitatea de a înţelege globalitatea problemelor şi de a anticipa metode eficiente de soluţionare a lor în timp util.

— Să înţelegem, de aici, că anticipaţia este inerentă politicului, sau că politicul este indisociabil anticipaţiei ?

— Politicul autentic, fiind producţie axiologică permanentă, este eminamente anticipativ în sensul larg al noţiunii de anticipaţie : politicul proiectează ritmurile şi proporţiile dezvoltării întregului sistem de valori care orientează în aceeaşi măsură întreaga societate, cît şi realizarea plenară a fiecărui individ în parte. Orice contrapunere a acestor planuri este eronată filosofic şi păgubitoare sub raport practic.

— Această convingere explică prezenţa Dvs. la actuala Consfătuire a cenaclurilor de literatură şi artă de anticipaţie tehnico-ştiinţifică pe care o amfitrionează Timişoara?

— Răspunzînd invitaţiei conducerii locale şi superioare a U.T.C. — care, împreună cu cenaclurile timişorene „Helion" şi „H. G WELLS", sînt principalii organizatori ai prezentei Consfătuiri — consider că mi-am îndeplinit o elementară datorie tovărăşească de a adera la valorile cooperării . . .

— . . . cooperarea şi între ştiinţele sociale şi ştiinţele naturii, tehnica . . .

— . . . Creşterea progresivă a razei de cuprindere a cunoaşterii ştiinţifice — un fenomen universal — a avut ca efect în spaţiul nostru de iniţiativă practic-politică transformarea ştiinţei din forţă de producţie în fundament al tuturor genurilor de activităţi. În acest context contribuţia la emanciparea ştiinţifică a cunoaşterii şi acţiunii sociale devine principala raţiune de a fi a specialistului în ştiinţe sociale şi ale omului. Ca filosof prin formaţie, sînt convins că noua revoluţie ştiinţifico-tehnică care, după cum subliniază secretarul general al partidului, tovarăşul **NICOLAE CEAUŞESCU,** în mod obiectiv şi un nou statut al ştiinţei sociale. Deoarece atît ştiinţele naturii, cît şi transformările tehnologice fără precedent şi în permanentă diversificare ridică, în revers, problema nevoii de unitate de tip nou a cunoaşterii umane. Or, nevoia de filosofie răspunde tocmai acestei exigenţe obiective ; iar concepţia materialist-dialectică şi istorică despre lume şi viaţă este singura care poate să realizeze o nouă sinteză a tuturor achiziţiilor de cunoaştere fără a deveni pozitivistă. În ceea ce mă priveşte, prezentînd obiectivele dezvoltării întregii societăţi româneşti anticipate pînă în primele decenii ale mileniului următor, am considerat că pot pune la dispoziţia şi a creatorilor de literatură de anticipaţie noi sugestii . . .

— . . . cel de la „Helion" fac diferenţă între motive şi teme S.F. Aţi avut în vedere sugerarea unor motive ?

— Eu le-aş spune teme. Registrul larg al umanului rămîne singurul în măsură să-l reprezinte exponenţial pe om. Tehnologiile, în deconcertanta lor ofensivă asupra condiţiei umane, îşi dovedesc, odată cu extremul reafinament ce le e caracteristic, şi vocaţia lor preponderent instrumentală. Ca personaje răsfăţate, aş zice privilegiate în scrierile de anticipaţie . . .

— . . . în anticipaţie, personajele generice sînt Posibilul, Probabilul şi Realul . . .

— Cu atît mai mult ! Imaginarea unor noi tehnologii se poate prelungi pînă acolo unde ele apar ca noi moduri de a fi ale umanului. După cum se ştie, o anticipaţie valabilă nu poate pleca decît de la datele realului. Sugerez, în consecinţă, tuturor creatorilor de gen, dar şi celor din ştiinţă, tehnică, cercetare etc. să se raporteze mai mult la datele prezentelor transformări tehnico-economice şi sociale de la noi pentru a-şi alege de acolo temele fundamentale pentru viitoare creaţii. În calitatea sa de proiect social şi uman al unei lumi mai bune şi mai drepte, socialismul este, la ora actuală, un experiment în desfăşurare. Ei bine, această largă deschidere experimentală oferă nebănuite posibilităţi de imaginare nu numai a unor tehnologii, ci chiar a unor noi modalităţi de perfecţionare a structurilor sociale şi a sistemelor sociale. În calitate de comunişti, definind comunismul — umanism integral realizat, înţelegem că prezentul socialist este numai o secvenţă a acestui proces. Cum literatura, în general, ca reflectare transfigurată a realităţii are menirea de a orienta creator complexitatea reală a dezvoltării cu conţinut comunist, literatura de anticipaţie — mă refer la cea care-şi merită numele ! — poate propune soluţii artistice noi la problemele reale ale vremii. Fiind o literatură tînără în aria noastră de cultură, are marea şansă de a se maturiza simultan cu maturizarea structurilor tinerei noastre societăţi şi de a contribui şi ea la identificarea de noi mijloace de realizare practică, etapizată, a proiectului dezvoltării multilaterale.

— Poate fi anticipaţia o sursă a dezvoltării ?

— De ce nu ? Chiar o sursă infinită a dezvoltării, în sensul valorificării superioare a inteligenţei naţionale în toate domeniile. În particular, literatura de anticipaţie ar fi cazul să se disocieze mai polemic de ecourile anglo-saxone ; în general, străine. Acum, cînd teza modelului unic a fost definitiv abandonată chiar în ideologie, vasalitatea metodologică faţă de metode narative străine este incompatibilă cu transformările în curs pentru viitor. Dînd consistenţă aspiraţiei şi mărind coeficientul de posibil, inerente idealului faţă de care ne cultivă sensibilitatea, anticipaţia proiectează valoric dreptul fundamental al omului la speranţă . . .

— Un drept de care facem uz şi noi, mulţumindu-vă, chiar anticipat, şi pentru viitoarele prezenţe intelectuale în spaţiul cultural-politic al Timişoarei.

Convorbire consemnată de Ştefan BUZĂRNESCU

Oameni şi creaţii

Întîlniri cu o mezzosopranǎ

Venise de la Bucureşti, pleca spre Constanţa. I-am pus mai multe întrebări decît s-ar fi cuvenit, în acea împrejurare. Puteam să-mi imaginez că nu e simplu să treci, astfel, de la un spectacol pretenţios la altul („aseară, în **Carmen,** l-am întîlnit pentru întîia oară, pe scenă, pe tenorul Anatol Covali — mîine, la pupitrul dirijoral se va afla Petre Sbârcea"), puteam presupune că, în timp ce răspunde conştiincios, interlocutoarea mea se gîndeşte la lucruri de care reporterii nu se interesează niciodată, şi despre care, în fond, nici nu vrei să le vorbeşti. Era o zi dificilă. **Elena Gaja** reuşea să nu pară deloc obosită, grăbită, nedumerită de pretenţiile mai mult sau mai puţin „reportericeşti" ale conversaţiei. Am aflat, în cîteva ore, cum arată — în datele ei importante, şi în propoziţiile particulare, ale unei profesiuni de credinţă — o biografie artistică dintre cele ce-şi merită aprecierile criticii muzicale şi aplauzele publicului. Din repertoriul mezzosopranei Operei Române din Timişoara n-ar lipsi decît, poate, două titluri („Aida" — rolul Amneris, desigur; „Samson şi Dalila"), pentru ca să se poată spune că Elena Gaja a parcurs ce era însemnat : lista reliefează o largă paletă de posibilităţi interpretative. Calitatea vocii se impunea, în 1981 şi 1982, juriilor unor concursuri naţionale şi internaţionale de canto (din Italia şi Austria). Am impresia că înţeleg de ce a învins, în acele competiţii prestigioase, glasul cîntăreţei cu un afiş atît de bogat („Trubadurul", la Timişoara, ca şi la Scoplje, „Bal mascat", „Evgheni Oneghin", „Petru Rareş", „Gioconda", „Rigoletto" etc. etc.). Explicaţia mi-o oferă, pe de o parte, seriozitatea profesională a Elenei Gaja : „studiul zilnic, un program de muncă de la care nu ai voie să te abaţi, pentru că, în faţa publicului, nu te poţi scuza, o viaţă echilibrată, sportivă, ca a sportivilor de performanţă" . . . Evident, faptul de a şti să-ţi alegi rolurile care ţi se potrivesc, în primul rînd ca voce ; faptul de a nu considera vreodată încheiat studiul unui rol. Aici urmează o paranteză esenţială, în discurs : un capitol unde ar fi vorba despre „norocul de a întîlni parteneri de la care să ai ce să înveţi". Elena Gaja a avut şansa, **ideală,** să cînte, în „Carmen" şi „Trubadurul", alături de Piavko. Un maestru inegalabil, desigur. Dar şi **un bun ucenic** (subliniez eu, ascultînd-o cum relatează, nu doar această experienţă profesională, ci multe altele : dirijorul Ion Iancu a făcut-o să iubească un rol foarte mic, din „Faust", a ajutat-o „să rezolve vocal rolul, i-a găsit şi soluţia regizorală, e o adevărată plăcere să lucrezi cu un asemenea maestru" ; Ionel Voineag, despre care afirmă că „este tenorul cel mai valoros al României, în momentul de faţă, foarte bine pregătit muzical, extraordinar coleg", i-a dat o lecţie, nu mai puţin importantă, ca partener în „Carmen" ; Marina Emandi are, ca regizor de operă, „stil şi curajul de a merge în realitatea relaţiilor scenice". Formulările sînt generoase şi cînd aminteşte de Iuliu Mare, Hero Lupescu, Victoria Bezzetti, colectivul timişorean, scena lirică din Galaţi, profesorii ei de canto de la Braşov, sau de la Conservatorul bucureştean. Oriunde o îndreaptă întrebările mele, Elena Gaja descoperă că **a avut ce să înveţe.** Şi, insistă, mai ales de la Vladislav Piavko : „În momentul cînd revine o să vă invit la o repetiţie, ca să vă convingeţi ce înseamnă să-lucrezi-o-repetiţie !" Glasul mezzosopranei Elena Gaja era, deci, **de premiu** ; juriile specializate **au văzut** pe ce se sprijină, în scena de la concursul de canto „Bellini", ca şi sub reflectoarele vieneze de la „Belvedere" — interpreta Eu ascultasem puţin din ce putea să cînte ; din cîte o auzisem, pricepeam, însă, în ce fel se desprinde, pe o scenă de concurs internaţional, o voce de celelalte. Mi-a mai spus că îşi doreşte să reia „Carmen" (rolul ei de examen de stat şi de repetabil, studioasă, premieră), sub îndrumarea maestrului de balet Ion Tugearu. Am aflat, mai apoi, documentîndu-mă pentru o „deschidere de stagiune filarmonică", despre prezenţa ei în distribuţia unui concert cu „Amorul vrăjitor" (lucrare arareori cîntată, în ţară, şi al cărei dirijor urma să fie spaniol). Am fost în sală. Elena Gaja era singură : o voce lucrată, un glas interesant modulat. Atunci m-am hotărît să scriu că mi se pare un personaj foarte pe gustul meu, această cîntăreaţă de operă care vrea, încontinuu, să-şi perfecţioneze rolurile. Ca şi cum s-ar afla, mereu, într-o finală de concurs internaţional, unde toate mezzosopranele din lume cîntă aceeaşi arie, conform regulamentului de concurs, şi numai un Glas, singurul, izbuteşte să decidă Juriul, asupra numelui de Premiu Întîi. Elena Gaja iubeşte muzica îndeajuns, o respectă îndeajuns. Reporterii care stau de vorbă cu ea, au ce să afle : despre acribie profesională şi generozitate, despre un mod de a trăi muzica.

Antoaneta C. IORDACHE

Ion Nicolae Anghel

HOTĂRÎREA

Dorina Itul Crâng : Toamnă

„Acum Sonoc ce gîndește", atacă calculat Zoltan Fekete, omițînd ceea ce îi convine să omită și readucînd în discuție doar fragmente, frînturi doar, aproape cuvinte, alunecoase, viclene, insidioase ori agresive, menite să-l stîrnească și provoace continuu pe celălalt. „Acum Sonoc ce gîndește : dacă l-ai făcut poet pe Maricel .. Fiindcă, în realitate, tu i-ai dat drumu', numele tău și nu al directorului editurii va figura în caseta tehnică a lucrării, nu ? ... Și n-o să susții că ți s-a forțat mîna, să-ți dai iscălitura ... Și adevăru' e că nu te-a strîns nimeni cu ușa, ca să nu ai scăpare. Ai semnat de bunăvoie. Te-ai lăsat greu, dar, în final, ai acceptat să girezi editorial volumul acela submediocru ... Iar acum Sonoc ce gîndește". apasă vorbitorul abil pe idee și nu-l slăbește din hățuri, „dacă ai fost de acord să-l publici pe Maricel, n-o să te împiedici de manuscrisu' profesorului Boiandruc. Referatul extern, defavorabil, e adevărat, poate că nici n-o să-l dea la iveală Dacă-ți convine ... Că te-ai opus la-nceput publicării ? Ei, și ? El de cîte ori n-a zis «nu», dar pînă la urmă a cedat în fața insistențelor tale ? Te-a servit ! N-are rost să-i amintești că te-ai bătut pentru o carte încununată ulterior c-o distincție literară. Esențial e că te-a aprobat. A trecut peste cuvîntul lui — și peste orgoliul lui — și-a semnat alături de tine. A semnat. Așa că nici tu ... Ce, dacă închizi ochii și-o să dai drumu' cărții lui Boiandruc, se scufundă pămîntu' ? Nu se scufundă. Cu Maricel parcă lucrurile n-au reintrat în normal ? Au reintrat. Te caută omu' pe la redacție și e dispus la concesii, politicos ... În orice caz, o să știe directoru' cum să te ia ...". „O să știe pe ..." îl întrerupe Alexandru Medola și pentru cîteva clipe îl fulgeră cu o mînie bruscă pe Zoli. Pentru cîteva clipe. O dată trecute, privirea îi alunecă în altă parte, parcă vinovat de intensitatea cu care-l fixase.

Lasă capul în jos și mișcă din umeri a neputință. E și nu mai e atît de sigur pe sine. Se corectează. „Da", convine mai concesiv, „o să știe ... sau o să încerce". Îndreaptă asupra lui Zoltan o privire descumpănită, avidă de înțelegere, iar Zoltan îi susține privirea. Nu mult. Alexandru îl urmărește după aceea cum își împinge brațul după un lujer de trifoi, îl retează spre vîrf și începe să-l toace cu dinții, gustîndu-i seva. Delicatețea celuilalt îl rănește mai abitir decît o insultă ori o acuză nedreaptă și-i alimentează acum nu furia, ci dezesperarea ... Știe : faptul e consumat și nu se poate dezvinovăți prin nimic. În fața lui Boiandruc n-o să cedeze, aici Zoli n-avea dreptate, dar cedase o dată. Cedase tracasării, hărțuielilor, presiunilor, oboselii ... Iar compromisul era compromis ... Trăiește sentimentul dezagreabil că propriu-i profil s-a scindat ; de aci înainte e posibil să procedeze așa și așa. Și chiar se întreabă dacă mai are căderea să judece textele ce-i parvin la redacție și să se pronunțe. Și sentimentul acesta îl chinuie și frînge gîndul în două : în partea lui alterată, care duhnește și vatămă, și partea curată și dreaptă a gîndului, partea lui bună, sortită să-i susțină și perpetueze menirea. Într-un fel asistă la agonia, la zvîrcolirile gîndului, ce durează numai pe jumătate. Și știe : nu se poate disculpa prin nimic. Și nu-i mai folosește nici o negociere. E tîrziu. Placheta lui Maricel va apare și placheta aceasta de versuri va deveni călcîiul lui expus și nevralgic. Plaga lui, care va refuza veșnic să se cicatrizeze. Secreția o să continue rebelă în timp și asta o să-i amintească de lupta perpetuă împotriva degradării. A degradării proprii. Ca un memento. Necruțător ... Știe : fiecare nouă concesie ar echivala cu o moarte. Cu o înmormîntare de viu. Se și vede martor la propria-i ceremonie mortuară. Și la ceremonia cealaltă ... Orice semnătură comodă și lașă și orice abandon o să-i populeze cu două sicrie. Va să le poarte îngropate în sine. Cu semnul declinului înscris pe figură și disperarea cuibărită în suflet. Sicriul său și sicriul acestei literaturi. El va să moară cîte puțin din clipa aceea, simțul responsabilității se va diminua ori de cîte ori va accepta să comită o porcărie ori să fie părtaș sau complice la porcăria comisă de altul. După asta va continua, poate, să trăiască, să mănînce și să se îmbrace decent, să asculte muzică și să citească. Și chiar să fie fericit. Cum se întîmplă cu atîția. Dar va continua ? ...

Mult mai sigur e că boala se va instala hameșă și-l va roade necruțător. Scîrba aceea de ceea ce face, ori de ce i se va cere să facă. Dezgustul de sine, care-l va înstrăina tot mai mult. Și sentimentul culpabilității ... Știe : nu va fi singurul care va „închide" ochii ... Asta nu va rezolva însă problema. El fusese învățat să fie curat și să nu trișeze și trișînd ... Știe : nu se poate dezvinovăți, justifica prin nimic. Păsări îndoliate îi vor intra prin veșminte. Lemnul trupului în cruce se va lăsa îmbucat. Încă în viață. Destituit din viață. Îngropat în coșciug. Coșciugul corpului său slăbit de cedări. Debilitat ...

Privirea-i nefericită poposește cîteva clipe asupra lui Fekete, care roade, implantat acolo pe bancă, lîngă el, tulpinițe fragede de trifoi și-l cercetează într-ascuns. Apoi trece peste vîrfurile fuștelelor de ceapă din brazda vecină, cu măciuliile înflorite, și peste coroana aproape rotundă a salciei plîngătoare de lîngă cișmea, și peste vîrfurile copacilor imemoriali din Parcul Mare, pînă se pierde în depărtare. Are atîta deznădejde adunată în ochi, încît lui Zoli i se pare că se găsește înaintea unui ins ce fusese condamnat la moarte, iar acum se afla în așteptarea sentinței. Îți lași căutătura să întîrzie asupra lui și înțelegi că ceva se zbate și agonizează într-însul. Se rupe ceva. Se sparge. Cioburi, sticlă pisată, care tale, se înfige adînc în tendoane. În viscere ... Receptezi la modul fizic durerea, senzația dureroasă pe care o receptează și Zoltan Fekete, el ce-l provocase mai devreme și care ajunge să-l privească la rîndu-i îngrijorat.

Dar Alexandru Medola se desprinde, întrebarea sună surprinzător, de parcă pînă atunci nu uitase de Zoli, care stătuse alături tăcut, și ca și cum pînă-n clipa aceea nu se rupseseră întruna din sine gînduri, roiuri de gînduri, împrăștiindu-se, ca un fum, în noaptea văronsă. Întrebarea sună surprinzător, sau îl surprinde pe Zoltan : „Cu Maricel tu ce-ai făcut ?" Știi doar ce-a fost. L-ai fi stopat ?". Iar lui Zoltan i-ar trebui timp de gîndire să-și pregătească răspunsul și nu dispune de acel timp. Alexandru Medola îl ține sub focul privirii și îl fixează interogativ. Aproape că îl somează. „Nu. Cum să-l stopez ?!" i se răspunde, iar lui i se pare că micul oportunist ce va fi zăcut în Zoli, luat pri surprindere, s-a deconspirat. „Eu n-am vocație de mucenic !" aude continuarea, pe un ton ușor iritat. „Da' să știi că toată editura a fost cu ochii pe tine. Reacția ta o așteptau cu sufletul la gură ...". Aude și ar prefera să nu mai audă, o umbră de amărăciune îi îmbătrînește brusc trăsăturile ; Zoltan nu se voia „mucenic", era un statut la care nimeni din editură nu aspira, vocația aceasta lui, lui Alexandru i-o rezervau cu plăcere. Să se dăruiască, deci, lucrului pe care-l făcea pînă la uitarea deplină de sine. Să știe de sine și să nu mai știe de sine. Să se jertfească. Asta înnobila. Dar ei n-aveau decît o viață și-n viața asta doreau mai tare să-și aparțină lor înșiși. Nu riscau. Așteptau ca alții să se ofere și aici voluntari. Puritatea opțiunii, nu negau, s-a jucat și se va juca totdeauna pe un număr restrîns de oameni ; dar ei nu voiau, ori nu se credeau capabili să ajungă și să fie luați drept repere. Eventual Alexandru Și chiar de-ar fi încercat, nu era sigur, nu era deloc sigur că aveau să devină repere. Ce, numai de el depindea chestia asta ? ...

Se gîndește la el și se gîndește la sine, se indignează și se calmează succesiv, nu se grăbește cu replica. Speteaza tare a băncii îl jenează și-și îndreaptă șira spinării. Ține fața orientată spre cer și ochii închiși, ninși, presați delicat de lumina astrală. Tace. În minte-i licărește ideea, gîndul camusian, citit altcîndva și subțiat de trecerea anilor. Îl smulge uitării și-l trece în fondul operativ al memoriei sale. Îl prelungește. În cultură, își spune, există ceva măreț, ceva sublim, ceva grandios cum numai în anonimatul morții omenirea mai poate afla. Doar acolo, pe nesfîrșitele cîmpuri de luptă, cad neînfricații, cad cei din față, pier cei mai buni. În cultură, așijderea : omenirea își afirmă valorile prin jertfa de suferință, de singurătate imensă a celor mai generoși dintre pămînteni. Faciesul moral al lui homo humanus se transfigurează prin traversarea durerii, prin traversarea solitudinii și tristeții de către cei mai altruiști dintre ei. Nu e ușor ; de aceea nici nu-s urmați ...

Poate că nu-l urmează — și nu-l va fi urmat niciodată întrutotul — nici Zoli, gîndește, iar acum poate că l-a luat gura pe dinainte și-a spus-o : n-are vocație de mucenic ... El, Alexandru Medola, se socotește bun și e socotit ca atare. Poate că de asta și trebuie să confirme mereu. Să nu dezamăgească. Sînt destui printre ei supuși erorii, ori dispuși să greșească. Nu de tentații duc lipsă ... În ce-l privește, aspirația pentru puritatea morală a acestei culturi și pentru vocația ei constructivă o moștenise ori se iscase în sine și se simțea răspunzător pentru ele. Și îndatorat. Îl nutriseră ani îndelungi, aproape o viață. Acum nu se mai putea da în lături. Și nu pentru că s-ar fi socotit un ins însemnat, un „ales", sortit să se sacrifice pentru ceilalți, să consolideze și revigoreze prin dăruire neîntreruptă, ca redactor de editură, ori acasă, la masa de scris, axul spiritual și moral al acestei culturi. Nu. Veștejirea trufiei și înghițirea orgoliului, își reamintește, constituiau o lecție veche. Dar, prin hazard, nimerise într-o redacție — puteau să nimerească și alții : zeci, sute, chiar mii pe locul acesta ; iar lucrurile ar fi mers la fel de bine sau mai puțin bine, oricum nu se consideră unic, de neînlocuit — nimerise, deci, în redacția editurii și se apucase de o treabă gravă : să selecteze și să „fixeze" cultura, spiritualitatea de azi și de mîine, cît va fi dat să trăiască. Fusese tînăr la început, dar înțelesese că face un lucru cu care nu se poate glumi. Și că acceptînd sarcina, și bucuria, și povara aceasta nu va mai da înapoi niciodată. Se născuse grav sau devenise grav. Maturizat forțat Știa, înțelesese : riscul unei erori, fie și parțiale, era posibil să treacă neobservat — și adesea trecea. Ea, eroarea aceea însă, se adăuga, în absolut, la dosarul moral al editorului care era. Și aceasta nu constituia puțin lucru ...

Ceea ce oferă vederii, e un chip încordat la maximum de efortul de concentrare aproape dureros, epuizant. Luptă, de altfel, cu toată puterea împotriva slăbiciunii trupești. A oboselii. A straturilor de oboseală lăuntrică. Toată vraja și desfătarea nupțială, apoteoza aceasta nocturnă îl dominaseră și nu îl mai domină. Își palpează cu degetele tremurînde pungile grele de sub ochi și pleoapele înroșite și recade în tăcere. Deodată se aude orologiul de la catedrala catolică a orașului bătînd jumătatea unei ore. Sunetul se rostogolește o vreme prin aer, solemn și profund, amplificat de tăcerea compactă a nopții, pînă cînd moare definitiv. El aruncă o privire pe cadranul ceasului brățară și-l duce la ureche. Constată, înciudat, că uitase să-l tragă. Îl scoate de pe mînă și-l vîră în buzunar. Și așa tot nu mai ține socoteala orelor ! ...

Se adîncește în sine. Se simte tînăr și nu se mai simte tînăr. Aproape c-a pășit pe cealaltă latură a vieții. Are treizeci și nouă de ani și are destule motive să fie mîhnit că nu mai are douăzeci și nouă, nici treizeci, ca să poată face lucrurile pe care a avut posibilitatea să le facă și nu le-a făcut. Ceea ce a rămas nefăcut, nefăcut va rămîne pentru totdeauna — aceptă cu amărăciune. Dar mai e vreme, își zice, încercînd să se remonteze pe loc. Încă e în plină putere, s-a mai și „așezat", și tocmai puterea, forța aceasta va trebui să le pună integral de-acum înainte în slujba creației și-n slujba editurii. Esențial este să nu se lase înșelat de aparențe și să nu cedeze în fața intervențiilor, a sistemului nenorocit de „pile", de ... Să nu cedeze. În manuscrisele ce umplu fișetele redacției să caute „lamura", doar „lamura" simțirii și gîndirii artistice, cîtă există. Să evite compromisurile cu strășnicie. Să reziste. Așa cum rezistase, cu încăpățînare, an după an. Dar rezistase ?... În gînd se ivește „fisura" și parcă și aude zaua desprinsă din lanțul lăuntric, izbită cu zgomot de parchet ori de ciment. Și atunci se apucă să reconstituie faptele cît mai exact. Se străduiește să reconstituie întîmplările și percepe cum crește și se răspîndește în sine cucuta. Rezistase. Rezistase din răsputeri, dar lepra rezistase și ea. Și lucrase. Iar prin el, prin Alexandru Medola, o dată cu placheta lui Maricel Voinea, făcuse o victimă barosană. Ce să mai zică de Zoli ? ! Sau de „fața ascunsă" a lui Zoli, pe care Fekete și-o deconspirase, involuntar, abia în noaptea aceasta ? Fibra aceea oportunistă a prins să zbîrnîie de la sine și-l trădează cusururile : n-are vocație de mucenic, de martir ! Să se sacrifice și să apere Adevărul, în care crede totuși. Tot Adevărul ! ... Atîta cît să nu-i periclitezе interesele o face. Dar mai departe .. Ori este el obosit și nu mai sesizează exact cum stau lucrurile ? N-ar strica să fie ceva mai puțin tranșant cu celălalt, își propune. Însă celălalt nu se abține și-l trage înainte, parcă făcîndu-i în ciudă : „Și dacă te iei în gură cu directorul, ce rezolvi ? Tu îi blochezi o «pilă», iar Sonoc îți amînă trei manuscrise bune. Pînă te răzgîndești la timp, ți le mai scoate și din plan. Inițial din planul economic, ulterior, din acela tematic ... Motive găsește, nu trebuie să-ți bați tu capu' ! Iar la sfîrșitu' anului te mai trezești și cu norma neîndeplinită. Pasibil să fii penalizat. Ai chef să riști ? ...".

S-ar părea că un duh al resemnării a pus stăpînire pe vorbitor ; gîndurile — și întrebările — sînt rostite cu pauze și cu un calm neașteptat, intonația vocii lui Zoltan Fekete înaintează prudentă și egală cu sine. Din cînd în cînd îi surprinzi însă lucirea vicleană din priviri și atunci, în spatele insistenței cu care-l provoacă, descoperi stratagema. Și plăcerea perversă cu care-și zgîndăre și întărîtă partenerul. A reușit. Jubilează pe ascuns și-și savurează mica victorie. O să-și împingă diversiunea mai departe. Se adresează și nu se adresează celuilalt. Lui totul a-nceput să-i fie perfect egal, îi anunță, furîndu-l cu coada ochiului, pe Alexandru, și înțelege că Alexandru e prea obosit, ori prea absorbit și otrăvit de gîndurile pe care i le livrează cu dibăcie, ca să le mai opună vreo rezistență. Lui totul a început să-i fie perfect egal, precizează, și apasă pe accelerator : „Da' pînă la urmă nu contează nimic din tot ce discutăm noi aici ...". „Cum nu contează ? !" izbucnește Alexandru Medola uluit. „Da' ce contează atunci ?". „Noi să ne scriem cărțile, asta contează" spune vocea de alături. „Și dacă-l publici pe ăsta sau pe ăla", continuă, „ce mare scofală ? Îl «ajus-

tezi» puțin manu
poți să publici ș
nea, că tot impo
portant e ce lăsi
bun să-ți dispers
du-te întruna cu
șeful redacției, c
Tace. Și tace
frazele ce trebu
le-a spus. E tot
Medola mai mult
lepădarea de cre
editor. Nu și-l
altfel decît cons
mistuindu-se ca
du-se scrisului.
său și manuscris
țelege să li se de
la lunrea în pos
identificarea cu
țele și mesajul a
exaltîndu-se chiar
crări autentice. Ci
sfîrșit al orelor ir
minabile cu cobo
poeți mediocri al
istoria acestei lite
multe ori și-l rem
și manifestîndu-și
la contactul cu ir
mobilizîndu-și e
spre a nu-i lipsi
țintele sale, aduna
Fără orgolii sau v
că marile opere s
zece, poate la din
literatură națion
hărăzită și lui ac
Și, chiar dacă nu,
năzi, de-i va fi c
sau doi dintre sc
de azi ori de mîi
mit .. Asta era A
viața lui, își spin
put făcînd alt in
bă, și l-ar putea
va ? Pe Sonoc, P
putem lega
sau profesie. Sor
bază. Iar Parte le
xandru Medola în
scos din redacție,
posibilitatea
scriitorii pe
probabil, viața d
Gîndul secret, ș
teni din generați
nu moare, totuși d
individului pe
speciei. Și dăi d
prin șansa transgr
lului și tempor ul
lea. Raportarea la
Retroversiunea
insul pieritor și f
dăugată la per
Alexandru, edit
necontenit. Așa
Altă cale nu avuse
dorisise cu nimi
Și tot astfel îl
Fekete. Acum în
așteaptă să se
în alta. Dacă nu, o
o să-l scoată din
Și Alexandru Me
tan Fekete cu a c
Și contrariat. Nu ș
Se sprijiniseră un
mentele dificile și
gur. Și chiar dacă
să lasă „la bătaie
de echipă", se putu
vorbele astea însă
tru Fekete se mișc
ar fi fost nevoia
de sprijin. Nu-l r
nu contează ... Nir
ceau ei în redacție
care fiecare și le s
sine încolo ! . C
de versuri, de criti
sau romanele, pe
editau, nu rămînea
tinuau să-și ducă
sporind cantitatea
tote din lume ori
mînd-o cîteodată
zideau o parte n
convingerile lor, ori
Prin care defineau
scriindu-și opțiunile
valoarea ce le ard
flet ... Pe Zoltan
greoi, nu însă
nist. Îi ascultase
Abia apoi chinuindu
că sensurile. Deleau
„Ce se alege stu
din meseria asta o
din ce discutăm s
întrebase cu per
formuleze întrebar
căci un nod de ama
în gît. Poate că to
ei nu-și mai auzise
întrebase și-l vorbi
toria sfîntă pe care
talentul și creația c
fi dat să vină în
a nu le lăsa să se c
lăturalnice, neasemni
a veghea. De a ve

manevrisu' şi gata... Da'
olici şi zece ca Maricel Voi-
: important nu e asta ; îm-
ce lăsăm după noi... La ce
disperat eforturile contrin-
una cu Sonoc, cu Partenie,
ţiei, ca...".
tace mulţumit. Sînt exact
trebuiau spuse, gîndeşte. Şi
E tot se detesta Alexandru
i mult: lepădarea de sine şi
de cretul, de meseria lui de
u şi-l poate imagina trăind
t consumîndu-se necontenit,
se ca o flacără vie. Dăruin-
sului. Cu frenezie. Scrisului
nuscriselor altora. Cărora în-
i se dedice total, uneori pînă
in posesie a textului, pînă la
ea cu năzuinţele, cu speran-
sajul autorului, bucurîndu-se,
se chiar în faţa fiecărei lu-
ntice. Cînd uită de şirul ne-
relor irosit în discuţii inter-
cu cohorta de prozatori sau
iocrii abtiaţi după un loc în
stei literaturi... De cele mai
şi-l rememorează suferind —
ştindu-şi discret suferinţa —
ul cu imperfecţiunile operei,
lu-şi experienţa şi cultura,
-l lipsi pe ceilalţi de cunoş-
e, adunate în timp. Aşteptînd.
lii sau vanităţi inutile. Ştiind
opere apar o dată poate la
e la cincisprezece ani într-o
naţiona'ă. Sperînd că-i va fi
l lui această şansă imensă.
dacă nu i se confesase deu-
va fi dat să debuteze unul
intre scriitorii de prim plan
i de mine, tot va fi mulţu-
ta era/Alexandru şi asta era
işi spuse. Şi era de neconce-
i altă muncă. Chiar, se între-
puteai imagina făcînd altce-
Sonoc, pe Partenie — da. Îi
'a lesne de o altă ocupaţie
şle. Sonoc era profesor la
Partenie — ziarist. Cu Ale-
ledola însă . Dacă i-ai fi
redacţii de l-ai fi lipsit de
ea lecturii continue cu
pe care-l edita, i-ai fi golit,
viaţa de sens . .
secret perpetuat de pămîn-
eneraţii în generaţie, că omul
totuşi definitiv... Dăinuirea
il prelungită prin dăinuirea
l dăinuirea speciei asigurată
a transgresiunii evenimenţia-
mporalului în planul al doi-
rtarea în universal şi etern.
unea în absolut, săvîrşită de
itor şi fragil. Perenitatea a-
a perenitate Şi, spre care,
i, editorul din el, mijlocea
. Aşa îşi cîştigase prestigiul.
nu avusese. Nimeni nu-l ca-
a nimic! Şi aşa îl ştia fericit.
el îl ştia şi pe el, pe Zoltan
Acum însă îl dezamăgise şi
ă se dezlănţuie dintr-o clipă
acă nu, o să pluseze pînă cînd
ită din fire.
andru Medola se uită la Zol-
e cu o descurajare mîhnită.
iat. Nu ştie ce să mai zică :
iseră unul pe altul în mo-
ilficile şi nu se crezuse sin-
lar dacă Zoli n-avea obiceiul
la bătae", rămînea un „om
", se putuse bizui pe el. După
itea însă gîndul lui bun pen-
e se micşora, oricît de mare
nevoia sa pentru un punct
i. Nu-l mai recunoaşte : că
ză . . Nimic din ceea ce fă-
i redacţie . . Doar cărţile pe
re şi le scria şi le lăsa după
lo ! . . Ca şi cînd volumele
i, de critică. de proză scurtă
nele, pe care le aprobau şi
rămîneau şi ele ! Şi nu con-
-şi duce viaţa independent,
antitate de adevăr şi bună-
ume ci tulburînd-o şi vătă-
iteodată ! Cărţile în care-şi
parte măcar din speranţele şi
ile lor ori se zideau de tot.
definesc şi se defineau. În-
l opţiunile în consonanţă cu
ce le vedea nestinsă în su-
e Zoli îl ştiuse placid şi
însă însemnat. Nici oportu-
asculîse cuvintele. Năucit.
chinuindu-se să le desluşeas-
ile. De subturile . .
alege atunci, ce mai rămîne
-la asta noastră dacă nimic
discută aici nu contează ?"
cu disperare, ori dorise să
: întrebarea dar se oprise,
od de amărăciune i se urcase
oate că totuşi, întrebase, dar
nai auzise cuvintele. Poate că
şi-l vorbise celuilalt de da-
tă pe care o aveau de a păzi
il creaţia ori de cîte ori le va
vină în atingere cu ele, de
ăsa să se cheltuie în întocmiri
e, nesemnificative. Datoria de
. De a veghea necurmat. De a bara drumul nonvalorii şi imposturii. Altminteri, cultura se poate intoxica, partea ei sănătoasă e posibil să se împuţineze iar partea stricată să se extindă. Poate că întrebase, deci, de vreme ce Zoltan Fekete venise cu răspunsul : „Bine că nu gîndesc toţi ca tine, că atunci n-am mai avea editori ! Iar de directori, ce să mai discutăm ?!... Ăstora precis li s-ar pierde sămînţa..." Zoltan Fekete venise cu răspunsul, iar el nu sesizase nici acum manevra, hărţuiala tactică, la care era supus, şi se adîncise în sine. Îl auzise şi nu-l auzise... Îl încercă o senzaţie de inconfort. Sătul de celălalt. Îl simte, deopotrivă, apropiat şi străin, inamic şi prieten. Îl suportă şi nu-l mai suportă. Şi-ar trage viziera.

E o nelinişte şi o amărăciune, pe care Zoltan le primeşte din plin şi neliniştea şi amărăciunea acelea îl contaminează pînă la urmă şi-i distrug siguranţa de sine. Şi atunci se decide să renunţe. Starea de pîndă, ce planase peste tăcerea din jur, deopotrivă materială şi imaterială, violentă şi ademenitoare, îl excitase. Afişase nepăsarea, însă nepăsarea aceea se dovedise destul de precară. În cîteva rînduri devenise nerăbdător să afle, dar Alexandru fusese pe punctul de a se retrage în carapace. Îşi cenzurase la timp impulsurile curiozităţii. Dăinuise însă frica nedesluşită că celălalt ar putea să se închidă în cochilie definitiv. Iar frica aceasta vagă şi primejdia aceasta difuză şi necontrolabilă îl obosiseră şi pe el. Se hotărăşte, deci, să renunţe. N-o să-i mai bicіule nervii şi n-o să-l mai aştepte confesiunea, inventariindu-l, pînă atunci, gesturile, reacţiile. Şi n-o să-l mai incite la răspunsuri cu întrebări sau gînduri viclean învelite şi disimulate în fraze. Privirile lui capătă acum tonalităţi mai blînde, par a-l lua sub oblăduirea lor, de aici înainte, pe Alexandru Medola. Pînă şi cuvintele redevin catifelate şi moi, aşa cum i le ştiuse dintotdeauna, de parcă Zoltan Fekete trecuse printr-o eclipsă iar asprimile şi încrîncenarea din glas şi din gînd stăruiseră cîtă vreme norul rămăsese agăţat deasupra capului său. Dar umbra norului se mişcase şi vorbele, pe care le spune, alunecă şi ele grave, evanescente şi triste ca o melopee în noaptea de vară...

Gura sa îi vorbeşte lui Alexandru şi se vorbeşte pe sine. Ascultă şi se lasă ascultat. Îl contrase toată seara şi nu-l mai contrează. I se alătură, uitînd astfel de substanţa subversivă a tuturor frazelor rostite pînă atunci. „Şi cînd te gîndeşti că e posibil ca opţiunea ta să nu fie ratificată..." spune Zoli. „Să nu fie luată în seamă, oricît de mare ar fi credinţa şi încredinţarea în adevărul pe care-l susţii... N-ar fi o noutate. Autorii, mai mari sau mai mici, fac zgomot, aruncă petarde, tiribombe, se autoproclamă mari, europeni, universali... Cît despre critici, e mai bine să nu discutăm..." conchide cu lehamite şi se opreşte din vorbit. Dar reia aproape pe nerăsuflate : „Cărţi proaste fac o presă de-a dreptul suspectă... Cunoşti ! Se-ntîmplă să citeşti cronica şi să descoperi că volumul nici măcar nu a fost lecturat integral ! Iar ăla îl trage înainte cu superlativele ! Nici dracu' nu ţi l-ar putea înfrîna!... Alteori, înţelegi că priceperea criticului în materie de poezie ori în materie de proză este egală cu zero. Ar trebui să i se ridice dreptul la semnătură, îţi spui, şi nu i se ridică..".

Alexandru Medola i-ar răspunde şi nu îi răspunde ; se bucură totuşi de revenirea aceasta neaşteptată a lui Zoli. Zoltan Fekete vorbise şi avea impresia că propoziţiile, frazele acelea mai fuseseră rostite, că făceau parte dintr-o conversaţie începută cu mulţi ani în urmă şi care acum fusese doar reluată. Ori, cine ştie ?, conversaţia aceea poate că şi continuase toată vremea, inclusiv în noaptea asta, petrecută aici, în grădina lui Tata Fery, şi nu-şi dăduse el seama de ce se întîmplă. În tot cazul, esenţial e că Zoltan Fekete a redevenit Zoltan Fekete, aşa cum îl ştie şi cum doreşte să se păstreze : umăr lîngă umărul său şi crez lîngă crez. Rană adăugată la rană. Şi generozitate la generozitate. Şi din nou se simte legat şi unit sufleteşte cu el şi-l iartă, fără să merite, pentru rătăcirea din urmă, ori fără să-şi pună întrebarea dacă merită. Aceeaşi poziţie incomodă a editorului o trăieşte şi Zoltan şi e convins că acesta n-o să eludeze nicicînd propria-i vină şi n-o să-şi scuze păcatele proprii prin păcatele altora. Cel mult se va mira nesfîrşit de cedările şi uşurinţa cedărilor criticii şi se va năpăstui cu mîhnire în urma cedărilor sale. Pe care le va dori tot mai rare. Absente.

* Fragment din romanul în lucru „CICADELE".

Daniel Drăgan

CER

Cît de aproape era cerul cît de aproape !

Destul să urc dealul
să întind mîna
să-l mîngîi
cerul meu, cerul meu !

Pe casa vecinului de-aş fi suit
sau în vîrful nucului
de-aş fi întins mîna
puteam să mîngîi
cerul meu, cerul meu !

Nucul e tot acolo casa şi ea
a coborît în pămînt jumătate de metru

dar cerul s-a dus
departe foarte departe
spre nicăierea lui calculabilă
cerul meu, cerul meu !

FOCUL

Focul şi numele lui
neidentice
îmi aţineau calea de
o mie de ani.

Agăţată de aripa mea
devenise şi ea o fîlfîire
aripa se zbătea albă şi grea
într-o secretă nefire.

Nu eram eu nu era ea
nu era nimeni să ştie
pe bicicletă Sfîntul Ilie trecea
dar nu-mi dădea atenţie mie.

Biciclistul pedala pedala pedala
printre bulgării mărilor ninse.
Spiţele roţilor străluceau între noi
nichelate şi simetric întinse.

— Unde putem bea o cafea ?
zise ea şi începu să se scuture
fata care se lipise de aripa mea
şi crezusem mai întîi că e fluture.

Focul şi numele lui
n-auziră-ntrebarea
norii hohotiră pe trasee hai-hui
cerul era deasupra jos marea.

Nu era ea nu eram eu
ci o făptură flămîndă
am înţeles că înfăşurat într-un nor
Unicul şade la pîndă.

Ea comandă apoi un profiterol
cu frişcă multă şi fragi
— Cofetăria s-a închis de o mie de ani
bubuiră-n eter nişte sunete vagi.

Ea mai comandă trei pălării
şi cînd nu i se răspunse zise doar „Ah !"
apoi se făcea că e noapte şi zi
ca pătrăţelele pe tabla de şah.

Mergeam de-abuşilea printre nori
aripile se desfăcuseră repede
aşa se întîmplă de zbori
printre nori cînd încep să se lepede.
Ea din nou trecu strada şi eu
am privit-o mult depărtîndu-se
cerul căzuse peste umărul meu
şi ploaia veni dezlegîndu-se.

AŞA CUM BĂTRÎNII ARBORI

Aşa cum bătrînii arbori
se zmulgeau singuri din rădăcini
şi alergau hipnotizaţi de ocarina ciobanului
aşa cum păsările uitau cuiburi pustii
năpustindu-se stoluri după un cîntec bolnav
furnicile se izbeau una de alta şi gloata
înainta prin pădurile din fire de iarbă
spre aceleaşi chemări
m-am trezit şi eu alergînd
şi ciobanul cînta
strîngînd între dinţi
ca pe o ocarină de lut
propria sa inimă.

SUS

Era ceva în atmosferă
o boare uscată un aer încins
parcă s-ar fi clocnit o cometă
care-a intrat pe sens interzis.

Carele se răsuceau descriind
variabile interstiţii
pe Calea Lactee mărşăluiau
nevăzuţi meteoriţii.

Tu erai mult mai departe ca el
într-o direcţie contrară
să te ajung mi-ar fi trebuit
treizeci de ani şi o vară.

Nu-ţi vedeam decît un colţ de obraz
păru-ţi căzuse pe frunte
numărai sateliţii de tinichea
ca pe nişte mărgele mărunte.

Ţi-am făcut semn şi tu ai răspuns
sau poate că mi se păruse doar mie
s-ar fi putut să mă-nşel
cine ştie !?

În atmosferă era cu siguranţă ceva
un sentiment cosmic rebel
te-am sunat te-am sunat te-am sunat
şi n-ai răspuns la apel.

Microantologie lirică

Constantin Stancu

OCHII DESCHIŞI AI PLANETEI

În octombrie merele par
ochii deschişi ai planetei
privind la dîra purpurie
pe care o lasă timpul chiar
la orizont,
semn că ziua se naşte continuu,
măreţia ei tulbură umbrele,
cuvintele care te ţin deasupra lacrimei

la Sarmizegetusa.

Lumina caută-n carne
aurul unui gînd,
frunzele, ca hierodulele,
se dăruie pămîntului.

Anul acesta femeile vor fi mai frumoase

cu un trup,
anul acesta va fi mai lung
cu un secol.

OCTOMBRIE LA DENSUŞ

Sub gînduri, germinează o sămînţă,
sîngele pămîntului s-a retras în stele.
Deasupra satului,
dacă rămîi, în picioare, drept,
rădăcini îţi vor creşte,
ochii, precum fructele,
caută echilibrul zilei
într-o zi de octombrie
la Densuş.

Sub aripa subţire a cerului,
un cuib de piatră,
instinct al migrării.
E un loc în inima ta
unde vin lucruri pe ascuns
şi se schimbă la faţă.

MĂR ARZÎND LA CLOPOTIVA

Mă strecor în măr
ca-n sufletul iubitei,
ating seminţele ca pe insomnii,
încerc să uit cît infinit
este pînă la capătul ramurii ;
acolo a-nflorit luna a doua oară,
semn că toamna va fi lungă.

Privesc livada pe un deal,
prin retina care-nvăluie mărul ;
aproape de Clopotiva,
e un sentiment frumos de octombrie,

cînd visele oamenilor,
asemni brumei,
ezită între cer şi pămînt.

În seară, mărul va arde
cu o flacără albastră,
voi rămîne-n văzduh,
uşor ca o iubire.

Victor Rusu

CÎNTEC DE IUBIRE

Ne măsurăm cu zborul cutezanţa
Iar frumuseţea cu un vers ales
Şi suntem numai cîntec şi iubire
Pentru Conducătorul ce ţi-va realeş.

Îl aşteptăm să urce la tribună,
Să ne vorbească despre viitor,
Cum ştiu s-aştepte florile lumina
Care le dă destinul roditor.

PARTIDULUI

Te laud cu silabe murmurate
Ca frunza seva ce i-a dat contur
Şi sufletul mereu mi se abate
La vadul izvoririi tale, pur.

Te laud cum ţăranul veşnic ştie
Să laude pămîntul ce-a rodit,
Iubirea pentru tine, pururi vie,
Prin gînd şi faptă urcă nesfîrşit.

De-aceea pretutindeni te-nconjoară
Atîtea gînduri de recunoştinţă,
Cununa preţuirii, de la ţară.
Păşind din biruinţă-n biruinţă.

— Stimată Zoe Dumitrescu-Bușulenga, aflăm din presă că prodigioasa dumneavoastră activitate a fost încununată, între altele, cu premiul „Herder" pe 1988, că ați fost aleasă membră a Academiei Europene de Știinţe și Arte. Alături de alte aprecieri, este și o recunoaștere a deosebitei dumneavoastră contribuții în eminescologie. Acum, în Anul Centenar Eminescu, se va termina, probabil, editarea „Integralei Eminescu". Vă rog să ne spuneți ce perspective credeți că deschide eminescologiei publicarea integrală a creației eminesciene ?

— Am spus și spun necontenit că publicarea „integralei" Eminescu constituie nu numai un moment de referință în istoria literară românească, ci mai ales o piatră de hotar în interpretarea personalității și operei marelui poet-gînditor. Altfel se va desfășura, de acum încolo, demersul critic asupra creației eminesciene, într-o perspectivă infinit mai vastă. Altfel va înțelege chiar publicul larg coordonatele unui univers care se deschide uimitor de înalt și adînc în fața ochilor lui.

De aceea am repetat întruna în cursul acestui an (și fără figuri de stil, fără exagerări) că cercetarea eminescologică pe măsura mileniului III abia acum începe, pe toate laturile unei mirabile creații.

Cu prof. univ. dr.

Zoe Dumitrescu-Bușulenga

membru corespondent al Academiei R.S. ROMÂNIA

— În ce măsură editarea integrală a publicisticii eminesciene va conduce la o reevaluare a creației eminesciene ?

— Editarea integrală a publicisticii eminesciene nu știu dacă va conduce, cum spuneți, la o reevaluare a creației eminesciene în general. Poate ar fi prea mult spus. Ceea ce impresionează, însă, în toate aceste pagini este enorma disponibilitate a intelectului eminescian care s-a exercitat cu egală acribie în materie de istorie, economie politică, științe, arte, probleme de învățămînt etc. și a încercat să dea soluții viabile, în măsura în care timpul istoriei o îngăduia, în viața politică și socială. Firește, corelarea acestui univers cu acela al creației propriu-zise este indispensabilă și foarte rodnică din punctul de vedere al complementarității care se extinde într-o rețea inextricabilă de la cîmpul ideilor generale la acela semantic, cuprinzînd sau exprimînd uriașa arie a gîndirii și creativității eminesciene.

— Ce credeți dumneavoastră că înseamnă responsabilitatea față de Eminescu ?

— Responsabilitatea față de Eminescu îmi pare a fi, din partea specialiștilor, a eminescologilor, o atitudine anume cu care să pornească obligator la abordarea personalității și operei acestui unic geniu al culturii românești. Niciodată nu vom fi suficient de umili în fața acestei stele de primă mărime a cerului nostru, niciodată nu vom privi cu destulă uimire mirabila creație a unui spirit dintre cele mai alese ale lumii. Și cu acest gînd va trebui întotdeauna purces la lungul și spinosul drum al descifrărilor necesare în exegeză, în interpretările pe care le îndrăznim și care numai astfel vor atinge adevărul de care avem nevoie și noi și el.

— Generații de-a rîndul caută să descifreze tainele valorilor creației eminesciene, mereu mai vie și actuală. În ce constă actualitatea lui Eminescu ?

— Actualitatea lui Eminescu, dacă nu este o sintagmă convențional folosită, înseamnă o întrebare foarte grea, la care nu cred că vreunul din noi a izbutit să răspundă întru adevăr desăvîrșit. Dacă e vorba de prezența lui între noi, poate aș spune că anul acesta l-a adus mai aproape decît oricare altul. Dacă e vorba de actualitatea operei sau a gîndirii lui, îmi îngădui să afirm că n-am pătruns suficient în adîncimea unui univers atît de complicat și care se sustrage imperfectelor și parțialelor noastre căutări. Aspectul sub care eu îl înțeleg mai bine, însă, actualitatea este acela al exemplarității : exemplaritatea fantasticei sale strădanii de cunoaștere, exemplaritatea implicării sale în istoria neamului, exemplaritatea unei vieți cu o linie etică neîntreruptă, departe de orice compromis și dedicată doar căutării adevărului în toate. Aceasta îmi pare a fi marea și neîncetata lui actualitate.

— Ați scris cărți de referință despre Eminescu. De cînd datează preocupările dumneavoastră pentru Eminescu și cum s-au născut ele ?

— Mă ocup de Eminescu de mai bine de treizeci de ani. Și abia acum am sentimentul că încep. Tot ce am scris mi se pare imperfect și întru totul amendabil, fiindcă, în fiecare clipă, el și opera lui mi se arată altfel. De ce și cum m-am întors către el ? N-am studiat literatura română la Universitate, ci engleza și germana. Dar, întîlnindu-mă cu mișcările romantice ale acelor literaturi și cîntărind tipologiile creatoare în care se încadrau cei mai reprezentativi dintre poeți, am început să înțeleg valoarea obiectivă a marelui artist român. Și, treptat, am început să intru în universul acela al unei minți uimitoare care parcă ni se refuză pe măsură ce pătrundem mai adînc în tainele ei. Și, firește, am rămas acolo, fascinată, pentru tot restul vieții.

— În studiul „Eminescu al motivelor", din cartea „Eminescu, cultură și creație" (Editura Eminescu — 1976), amintiți, în final, despre „Eminescu creatorul total". V-aș ruga să vă referiți mai pe larg la această revelatoare caracterizare.

— Pentru mine, „Eminescu creator total" e o sintagmă cu o semnificație anume, care nu depinde de numărul genurilor abordate de poet, nici de preocupările lui cu un ambitus într-adevăr enorm. Ea concentrează un adevăr de o natură mai complexă, referitor la calitatea creativității eminesciene care ține de structura internă, de alcătuirea intimă a „formei minții" genialului poet-gînditor. Cînd l-am apropiat pe Eminescu de Leonardo da Vinci și de Novalis, am făcut-o după ani de reflecție paralelă, de-a lungul cărora am înțeles ce-i desparte pe aceștia de alte spirite denumite enciclopedice. În vreme ce personalitățile enciclopedice desfășoară activitățile lor intelectuale și creatoare în compartimente juxtapuse și printr-o deliberată selecție, cei trei mai sus numiți reuneau în ființa lor aleasă nenumărate tulpini de cele mai diverse naturi, într-o arborescență superbă care se constituia, în cele din urmă, într-o vastă, infinit cuprinzătoare, integratoare viziune despre lume. În această viziune a lor, toate comunicau, toate își răspundeau, toate se interferau, într-o universalitate exprimată în fiecare fragment, în fiecare frîntură a creației.

— Într-un amplu Argument, care deschide volumul dumneavoastră „Eminescu și romantismul german" (Editura Eminescu — 1986) citind și alte cercetări, scrieți despre pasiunea poetului pentru Orient „făcînd cu putință începutul apropierii noastre de sinteza Orient-Occident". Vă rog să adînciți această idee care mi se pare extrem de interesantă și de fertilă pentru interpretarea operei eminesciene.

— Cum am fost așezați de istorie la o răscruce de drumuri ca pentru o misiune specială, de a fi, cu europenitatea noastră neolatină, trăsură de unire între Orient și Occident, între Nord și Sud, mi se pare că Eminescu, spiritul cel mai reprezentativ al neamului, ilustrează în cel mai înalt grad capacitatea noastră de sinteză. Și semnul cel mai grăitor în acest sens se descoperă în grandiosul său efort de a reface și lega între ele diverse mitologii, greacă și romană, dacică, germanică, indică etc. Astfel, dacă nașterea poporului român se produce ca o urmare a unei teomahii (ca și cele homerice) în Memento mori, zeii Romei luptînd cu zeii Daciei care învinși se retrag în fundul Mării Negre, poetul îl va așeza pe Decebal în Walhala zeilor germanici (în Odin și poetul), iar pe Dochia o va situa între zeii Indiei în Himalaya (într-o notă manuscrisă).

Ar fi strînse numai aici, în aceste note constitutive ale unei geografii mitice stabilite de poet pentru poporul român, direcțiile sintezei pe care el o dorea și o urmărea ca o explicație funciară a unui tip de apartenență spirituală.

— Ce rol acordați Transilvaniei în formarea profilului de scriitor complex și complet care este Eminescu ?

— Acord Transilvaniei un loc de maximă importanță în formarea, nu atît a profilului de scriitor în personalitatea lui Eminescu, cît a gînditorului politic și mai cu seamă a patriotului. Știm ce a însemnat influența lui Aron Pumnul, tribun al revoluției de la '48 în Ardeal, asupra adolescentului în anii liceului la Cernăuți. Știm ce însemnătate formativă a avut asupra lui călătoria întreprinsă, pe jos, de la Cernăuți la Blaj, ca un pelerinaj pios în amintirea profesorului și ce sens au cuvintele acelea istorice, rostite la vederea orașului de pe Tîrnave : „Te salut din inimă, Romă mică ! Îți mulțumesc, Dumnezeule, că m-ai ajutat s-o pot vedea".

Apoi turneul trupei Pascaly, la 1868, prin Ardeal și în care sufleurul asista emoționat la entuziasmul generos al românilor, dezlănțuit de jocul actorilor bucureșteni, n-a făcut decît să întărească în el gîndul unirii și admirația față de martirii istoriei noastre de sînge pe acel pămînt românesc. Horia, Mureșan, Iancu au intrat în mintea, inima și opera lui. Poemele cu numele eroilor, romanul Geniu pustiu al revoluției de la 1848 în Transilvania, mărturisesc o arzătoare și constantă iubire pentru leagănul etnogenezei noastre. Ca să nu mai pomenim de debutul său, întru totul simbolic, la Familia lui Vulcan, de articolele politice și culturale publicate în revistele românilor ardeleni. Și așa mai departe ! A fost o legătură de foc !

— Cum vedeți eminescologia astăzi ? Împliniri, deziderate, obligații...

— Incumbă emoinescologiei contemporane sarcini enorme, de răspunderi mult mai grele decît ale editorilor, istoricilor și criticilor literari din trecuta sută de ani. Centenarul a fost prilej de încheiere a monumentalei ediții în 16 volume, inițiate de marele Perpessicius, de reeditare a istoricei ediții Maiorescu, de publicare a nenumăratelor lucrări consacrate marelui poet. Dar abia de acum încolo socot să încep dificultățile evaluărilor reale (nu spun definitive, căci la o operă ca și cea eminesciană, fiecare zi, fiecare lectură relevă un aspect nou, neașteptat), pe întinsul operei și al laboratorului care dezvăluie nebănuite adîncimi ale unui insondabil univers. Și eminescologii trebuie să se supună poruncii interne și irepresibile a explorării acestui univers cu seriozitate, cu gravitate, cu pioșenie. E condiția absolută a izbînzii în cercetarea unei lumi în care existăm și prin care existăm, lumea intelectului și spiritului eminescian.

— Vă mulțumesc,

Convorbire realizată de

Alexandru RUJA

Artistul și societatea

Un alb originar

O discuție cu Gabriel Popa se soldează cu un dublu folos : pe de o parte, o înțelegere mai exactă a artei pe care o practică, iar, pe de altă parte, tendințele principale pe care le-a îmbrăcat pictura românească în general, cea timișoreană în special, cu deosebire în ultimele două decenii. Înzestrat cu un talent excepțional, pe care și-l descoperă de timpuriu, Gabriel Popa ilustrează, anume, ceea ce am putea numi puterea talentului ce se împlinește prin stăruință, muncă și seriozitate. După terminarea unui liceu teoretic se înscrie la... Politehnică, pe care însă o părăsește după o jumătate de an, pentru a urma, între 1955—1961 cursurile Institutului de Arte Plastice „Ion Andreescu" din Cluj, la clasa profesorului Anton Lazăr, primul său maestru, care-i imprimă o netă orientare către valorile artei românești, către virtuțile acestei arte : multă lumină, mult alb revărsat din pridvoarele românești, o atitudine stenică în fața vieții, o vibratilă mișcare a formelor în devenire, o grilă cromatică, în definitiv, care convine cel mai bine structurii tînărului artist. Un alb originar, deci, — dar asta mai tîrziu, după călătoria în Oltenia, din 1966, cînd rămîne puternic marcat de funcția albului în estetica arhitecturii țărănești și mînăstirești — și alte cîteva complementare elemente compensatorii în galbenurile sale, rozuri, verde, violeturi ; descompuneri, apoi, neliniștitoare, din aceeași masă cretoasă, aseptic univers al unui artist obsedat de matricea albului pulsatil ce naște forme... Albul ca formă a artei sale, de după 1966 (predă desen și pictură, ca asistent la Facultatea de Arte Plastice a Institutului Pedagogic din Timișoara), mai ales cînd își începe cercetările asupra limbajului plastic cu orientare către expresionismul abstract, experiență ce-i va marca prima Expoziție personală din 1968, intitulată, de altfel, „Atelier 1966-1968", unde expune trei serii de lucrări de grafică de șevalet, semnificativ numite „jocul cu apa", „variațiuni", „alburi active".

Traversează, acum, o perioadă de intense căutări, de decantări succesive în ordinea tehnicii și a viziunii picturale. O perioadă de muncă intensă. În 1970 termină pictura murală — caseină „al secco" — din holul Operei de stat din Timișoara și, în același an, expune la Galeria de Artă Timișoara („Pictură, sculptură, obiect ambiental") în grup, lucrări exprimînd tocmai căutările sale creatoare, materializate, de altfel, și-n a doua expoziție, personală, numită și aceasta, semnificativ, „extinderi tridimensionale ale suprafeței pictate", ca și în celelalte care au mai urmat, în tablourile expuse în străinătate, în expozițiile de grup etc. Inovări, da, dar nu de dragul inovării, căutare de noi forme de expresie care să evidențieze, însă, autenticul din artist. Căci Gabriel Popa este un artist autentic, un serios al muncii sale, dublat de o vitalitate care se exprimă, însă, cu un mare rafinament al mijloacelor. Albul său, de care am mai vorbit, reprezintă, de fapt, un element unificator, sintetizator, o magmă originară născătoare de forme, un spațiu de meditație, al neliniștii, ca și al superbelor sale inflorescențe vizualizate. De aceea, revin și spun că nu prea credem în afirmația artistului în legătură cu acea călătorie în care i s-ar fi relevat albul ca principiu meta-existențial... acel calcar trecut prin aer, apă, foc și smalț pe fețele caselor, pridvoarelor, așezămintelor, pomilor, pînă-n nestatornica viscolire a iernii. Albul va fi existat dintotdeauna în Gabriel Popa, va fi fost tocmai capătul unui drum la care s-a regăsit, acasă.

Ion Dumitru TEODORESCU

prezențe românești

● Revista „Osterreichische Ostliefte", anul 31, nr. 3/1989 care apare la Viena publică, în secțiunea de literatură și limbă, un amplu studiu intitulat **Anghel Dumbrăveanu — un poet român din „Generația 60"**, aparținînd lui Hans Dama, profesor la Universitatea din Viena. În textul exegezei, sînt publicate, în original și în traducerea germană a autorului acestui studiu, poeziile : **Geneză, Cutia pămîntului, Cum raza serii, Baladă, Moment, Poarta albastră, Oră și întrebare, Nocturnă, Vocile mării, Diligența de seară.** În secțiunea de istorie, sînt inserate studiile lui Emil Condurachi — **Dacii și daco-romanii : originea poporului român** — și, respectiv, Dan Berindei — **Aspecte socioculturale ale societății în deceniile de dinaintea independenței.**

● Revista **Sodobnost** (Contemporanul) din Ljubljana (Iugoslavia) publică, în nr. 8—9, la rubrica **Lumea noastră departe aproape**, nouă poezii de Anghel Dumbrăveanu : **Întrebările mării, Alina, Geneză, Baladă Echinox, Vino, îi spun, Prin păduri fumurii, În apele mari ale lumii, Cutia pămîntului.** Poeziile sînt traduse în limba slovenă de cunoscuta poetă și prietenă a literaturii române Katja Špur, care semnează și o caldă prezentare a poetului nostru. ● Revista **Braničevo**, anul XXVI, nr. 4—5/1989, care apare în orașul cu același nume din Iugoslavia, include în sumarul său doi scriitori români : Anghel Dumbrăveanu (cu poeziile **Diligența de seară, Cratimă și Obiect fără aripi**, în traducerea lui Slavomir Gvozdenovici) și Miomir Todorov (cu nuvela **Poveste despre Toza Acordeonistul**). ● **New Orleans Review**, volumul 16, nr. 2/1989, revistă editată de Lojola University, publică poeziile **Numai pagina albă și Rune**, de Anghel Dumbrăveanu, în traducerea cunoscutului prieten al literaturii noastre Adam J. Sorkin.

Sub semnul Păsării Albastre

Încă de la primul roman, „Iana holnara" (1943). Sofia Arcan şi-a proiectat un univers populat cu personaje în acțiune, cărora sentimentul de automulțumire le este străin şi care aspiră la permanența zborului. Există o dispoziție naturală a personajelor cunoscutei prozatoare de a fi păsări albastre. Pentru prima oară apare Pasărea albastră în „Neştiutele noastre iubiri" (1975) sub numele de Fong Hoang, pasărea de pe vasele de ceramică chinezeşti, care, în credința chinezilor, vesteşte o bucurie. Este o pasăre nemuritoare care trăieşte în înaltul văzduhului, cu aripile întinse în bătaia vîntului. Mamele trăiesc vîrsta propriilor deschideri, cu aripile întinse în bătaia vîntului, asemeni păsării din „Orfeu în infern" şi proiectează în odraslele lor aceeaşi dorință de zbor, chiar dacă ele, mamele, se trezesc uneori pe pămînt. Astfel Fata pădurii, Maria, din „Neştiutele noastre iubiri" doreşte pentru fiica ei destinul de pianistă care ei i-a fost refuzat.

„Ştii, există pe lume o pasăre care nu are picioare, nu se poate aşeza nicăieri, ci trebuie să dea din aripi mereu, toată viața, acolo sus în aer..." devine leit motiv în romanele Sofiei Arcan. Vlad din „Vara suferințelor" (1980) îi spune lui Ingrid care avea pe perete un tablou reprezen-

portrete

tînd Pasărea Albastră: **„Deci te simți asemeni acestei păsări? Abia acum îmi dau seama că şi rochia ta e albastră, îți lipsesc doar aripile".** Luînd ca punct de plecare un simbol din teatrul lui Tennessee Williams, talentul nativ al Sofiei Arcan o îndeamnă să construiască în jurul acestei Păsări albastre un lung roman polifonic, în care toate personajele sînt obsedate de existența Păsării albastre. Unele sînt reluate sub acelaşi nume (Tina Marta — buna mirifică din „Iana hoinara", „Singură în bătaia lunii" (1977) „Neştiutele noastre iubiri", Mărghina din „Singură în bătaia lunii" şi „Vara suferințelor"), altele continuă de fapt acelaşi personaj (Marta/Maria Moşoarcă, Maria, mama Mirunei sau Anda/Miruna).

Mamele, marile ambițioase din romanele Sofiei Arcan (mama Martei, Marta, ajunsă şi ea mamă, Maria, Nana, Lavinia Pop etc. care doresc pentru copiii lor avîntul, elanul creator, realizarea, sînt şi marile combatante. Transferul ereditar de dorință de zbor devine permanență în romanele Sofiei Arcan, lecția despre Pasărea albastră fiind pentru cititor reconfortantă, tonică. Se transfuzează astfel energie de la mamă la copii (este şi cazul lui Miron Hergane din „Joc întrerupt" (1986) care are în sînge ambiția mamei adoptive dar şi elanul şi delicatețea mamei sale naturale. Miron, conform schemei, va reuşi **„să stea cu aripile întinse în bătaia vîntului".**).

Există doar o inițială aparență a înfrîngerii prin suferință. Miruna, din „Joc întrerupt", spune la un moment dat: ... **„Nu eram altceva decît o tînără bîntuită de vîntul pustiitor ce-mi frîngea aripile prea devreme".** De fapt, personajele Sofiei Arcan găsesc în acțiune mijlocul de regenerare, de înălțare în perpetuitatea zborului. Şi astfel ele se metamorfozează, din fictive învinse, în învingătoare. Arta (ceramica, scrisul, muzica) este ardere continuă (vezi cuptorul cu măşti) dar şi înălțare „în sfera ficțiunii ideale", ea individualizează, scoate din anonimat. Iana hoinara găseşte în scris bucuria supremă: **„Mîna apucă cu sete tocul... scrie".** Maria Moşoarcă la fel: **„Mi-am cumpărat un caiet nou. Pe prima filă am scris: „Ştii, există pe lume o pasăre...".** O lectură pe mai multe planuri a romanelor Sofiei Arcan ne-ar îndreptăți să poposim la unele locuri comune, dragi autoarei: mama — creatorul — pădurea, dar toate acestea par a fi dominate de existența Păsării albastre. Deci, personajele Sofiei Arcan, aflate sub semnul Păsării albastre, stau mărturie pentru arta scrisului cunoscutei prozatoare timişorene, artă făcută din contraste, înțelese în sensul bun al cuvîntului: împletire de tradiționalism şi modernitate, de gravitate şi seninătate, de realism viguros şi lume mirifică proprie ficțiunii. Romanele Sofiei Arcan sînt o lecție de disponibilitate sufletească, de supleţe creatoare, de energie în gîndire şi acțiune.

Rodica OPREANU

Viața asociației

DECADA CĂRȚII ROMÂNEŞTI

Sub semnul înaltei cinstiri a Marelui Forum al comuniştilor români — Congresul al XIV-lea al partidului, eveniment de însemnătate fundamentală pentru istoria contemporană şi pentru devenirea patriei socialiste, la Institutul de Cercetare Ştiințifică şi Inginerie Tehnologică pentru Utilaj Minier şi Maşini de Ridicat din Timişoara, a avut loc deschiderea festivă a **Decadei cărții româneşti** în județul Timiş. Circumscrisă Festivalului Național „Cîntarea României", organizată de Comitetul Județean de Cultură şi Educație Socialistă, Consiliul Județean al Sindicatelor, Asociația Scriitorilor din Timişoara, Biblioteca Județeană, Centrul de Librării şi Consiliul Educației Politice şi Culturii Socialiste al I.C.S.I.T.U.M.M.R., şi desfăşurată sub genericul **Tezele şi Directivele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român — luminos program pentru înflorirea patriei socialiste. Literatura — mijloc de formare a omului nou, constructor conştient şi devotat al noii societăți**, manifestarea a fost deschisă de tovarăşul **ing. Stelian Pop**, secretarul Comitetului de partid al I.C.S.I.T.U.M.M.R. În continuare, tovarăşa **Alexandrina Cornean**, preşedintele Comitetului Județean de Cultură şi Educație Socialistă, a vorbit despre însemnătatea **Decadei cărții româneşti** în contextul vieții noastre spirituale, cum şi despre rolul literaturii şi artei în formarea şi modelarea conştiinței noi, revoluționare, a oamenilor muncii, din perspectiva strălucitelor orientări, idei şi indicații cuprinse în magistrala Expunere a secretarului general al partidului, tovarăşul **NICOLAE CEAUŞESCU**, la recenta Plenară lărgită a Comitetului Central al P.C.R. Criticul literar **Marian Odangiu** s-a referit apoi la ampla dezvoltare a literaturii române în deceniile de după istoricul Congres al IX-lea al partidului. A urmat o şezătoare literară, în cadrul căreia au citit din creațiile lor dedicate patriei, partidului, conducătorilor iubiți, scriitorii: **Anghel Dumbrăveanu**, secretarul Asociației Scriitorilor din Timişoara, **Ion Arieşanu, Laurențiu Cerneț, Antoaneta C. Iordache, Alexandru Jebeleanu, Viorel Marineasa, Ivo Muncian, Maria Pongracz, Mircea Şerbănescu şi Marcel Tolcea**. În continuare, actorii **Alina Seculanu, Romeo Bărbosu** şi **Nicu Mihoc**, de la Teatrul Național Timişoara, au susținut un recital de versuri patriotice şi revoluționare din poezia română contemporană. În încheierea manifestării, scriitorii participanți au purtat un viu şi fertil dialog cu tovarăşul inginer **Vasile Antonovici**, directorul Institutului, despre activitatea şi perspectivele dezvoltării, în lumina Directivelor pentru Congresul al XIV-lea, a Institutului de Cercetare Ştiințifică şi Inginerie Tehnologică pentru Utilaj Minier şi Maşini de Ridicat din Timişoara, importantă Ctitorie a **EPOCII NICOLAE CEAUŞESCU** pe harta economică a județului Timiş.

● În şedința de marți a Cenaclului Asociației Scriitorilor din Timişoara şi al revistei „Orizont", a citit un grupaj de poeme **Valeriu Drumeş**. În referatul său, **Ioan Viorel Boldureanu** a subliniat suflul epopeic, autoreflexivitatea, întinderea omogenă şi cadențată a poemelor citite. Au participat la discuții: **Eugen Bunaru**: „V.D. propune un proiect ambițios (....) care atacă marile teme ale poeziei"; **Cornel Ungureanu**: „V.D. scrie o poezie a modelelor culturale (...) este de semnalat o anume inconsecvență, sau chiar lipsă de rezistență a vocii poetice"; **Adrian Dinu Rachieru**: „lirica propusă e defazată, asincronă în raport cu receptivitatea actuală (...) textele au forța de a se potența reciproc (...) **Marian Odangiu** (conducătorul şedinței): „V.D. propune o viziune puternic infuzată cultural (...) o experiență interesantă care diversifică peisajul liric actual". În şedința de marți, **14 noiembrie a.c., ora 17,00**, va citi proză **Ioan Viorel Boldureanu**.

M.O.

„ARS POETICA"

În cadrul Decadei cărții româneşti duminică, **12 noiembrie ora 10,30**, cenaclul **„Ars Poetica"**, al Bibliotecii județene, va susține un recital de poezie din creația lui Marin Sorescu. Îşi vor aduce concursul studenții **Claudia Negroiu** şi **George Lungoci**, din cadrul trupei „Tespis", de pe lîngă Universitatea din Timişoara. La aceeaşi întîlnire, va citi poezie **Daciana Săraru**, iar profesoara **Rodica Opreanu** îşi va continua eseul: „Conceptul modern de poezie".

Armonioasa dezvoltare a patriei

(Urmare din pagina 1)

dustrie modernă, o agricultură în plină evoluție, o ştiință în dezvoltare, un învățămînt şi o cultură înfloritoare, trebuie să ne dăm seama că toate aceste victorii se datorează uriaşei deschideri şi descătuşări de energii creatoare, pe care le-a deschis Congresul al IX-lea al partidului, prin inițiativa şi gîndirea profundă, prospectivă, a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, care a elaborat linia politică, strategia şi tactica revoluționară, de a aplica creator principiile socialismului la condițiile concrete ale țării noastre.

Conferința județeană de partid Timiş, în consens cu voința tuturor oamenilor muncii şi a întregului partid şi popor, va fi, alături de adeziunea unanimă, pentru realegerea, în funcția supremă de secretar general al partidului, a celui mai iubit fiu al poporului român, tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

Comuniştii din județul nostru, aducîndu-şi, la Conferința de partid, faptele, împlinirile şi creațiile lor, din toate domeniile economico-sociale, vor da glas dorinței unanime a comuniştilor, pe care-i reprezintă, de a susține cu tărie propunerea de reînvestire a tovarăşului Nicolae Ceauşescu în cea mai înaltă funcție de partid.

Totodată, pe coordonatele principiilor fundamentale din Expunerea secretarului general al partidului şi din Tezele pentru congresul partidului, comuniştii vor analiza în spirit critic şi autocritic modul în care organele şi organizațiile de partid şi-au îndeplinit rolul ce le-a revenit, în conducerea întregii activități politice, economice, sociale şi educative.

Conferința de partid Timiş, ca şi altele din întreaga țară, va constitui un moment vibrant de exprimare a hotărîrii comuniştilor, a tuturor oamenilor muncii din județul nostru, de a acționa cu perseverență şi tărie pentru a întîmpina, cu noi şi elocvente fapte de muncă, istoricul Congres al XIV-lea al partidului, contribuind, astfel, la înflorirea şi armonioasa dezvoltare a patriei.

NAŞUL SURORILOR KESSLER

fanion

Prin anii 60', într-o etapă desigur fragedă a activității mele de cititor, pe care aş numi-o „etapa fraților Grimm", pasiunea celor de seama părinților se numea — miraculos — analogic! — surorile Kessler. Dialectica star-systemului, ale cărei legi rămîn, deocamdată, necunoscute, le-a înlocuit în scurtă vreme cu Tanța şi Costel, gustul comun optînd pentru cupluri diferențiate morfologic (!). Dacă îmi veți permite nițică terminologie psihanalitică, aş numi acest complex „Complexul Castor şi Pollux", iar celor ce încă mai cred în fair-play-ul subconştientului — colectiv sau particular — le semnalez existența echipei de fotbal Joung Boys Berna. Ei bine, veți întreba, şi pe drept cuvînt, ce-i cu această introducere saturată de biografism şi ipoteze pseudofreudiene? Vă explic imediat dacă nu ați înțeles încă alegoria: păi nu sînt Steaua şi Dinamo surorile Kessler ale campionatului nostru, mai ales în ultima vreme? Ce-a mai rămas pe la celelalte echipe după ce ele au luat tot caimacul? Unde sînt echipele „bombă" de altădată, Poli, U.T.A., Argeşul, Rapidul, Braşovul? Unde e „corul" fotbalului nostru de-altădat? Au mai rămas doar solistele, cele două soliste, e drept foarte puternice, mai puternice ca niciodată, dar cu două echipe se poate doar mima un campionat. Şi, uite că, pînă duminica trecută cam aşa gîndeam. Era clar că Dinamo „va cîştiga campionatul, că a preluat de la Steaua „mitul invincibilității", că, trebuie să recunosc, are o echipă ce ştie foarte bine interpreta partitura, că l-a cam şifonat pe greci etc. etc. Numai că a urmat meciul de la Craiova şi echipa lui S. Cîrțu a spulberat nişte siguranțe definitive (sic !). A fost greu pentru olteni, greu pentru dinamovişti, şi mai greu pentru arbitru, greu va fi şi pentru Steaua aflată acum doar la un punct distanță, foarte greu va fi pentru celelalte echipe fiindcă lupta acerbă, iată, s-a relansat. Lucrul cel mai îmbucurător este că, în Bănie, se naşte o echipă de zile mari şi poate că aşa campionatul va fi mai firesc, adică imprevizibil. Sigur că jucătorii ei, într-un an—doi, vor pleca la rîndu-le, spre sponsori mai graşi, însă, deocamdată, s-a ivit un dispecer al zonei de vîrf ce năşeşte vîrtos. El este naşul, deci.

Marcel TOLCEA

GICĂ POPESCU ...

sport

...e numele noului val al Craiovei, flăcău ca bradul şi fotbalist ca argintul; în duminica din urmă, Gică Popescu şi ai săi i-au învins pe dinamovişti după un meci, îmi zice amicul Ion Jianu din Bănie, cum rar se pomeneşte: strîns, dîrz şi lung; e o victorie asupra liderului care relansează campionatul, oferind şanse şi Stelei să mai suie sub poala lui Lucescu, cît să i se simtă răsuflarea şi cît să mai dea sare, piper şi dulceață finalului de sezon; din ăst punct de vedere, aşa e bine, să avem întreceri curate şi fotbal de calitate.

Şi nici nu se poate altfel, trăgînd cu ochiul înspre 15 noiembrie, cînd debarcă danezii la Bucureşti, unde se va disputa o partidă decisivă pentru via Roma; întîlnindu-l deunăzi pe prof. dr. Pavel Petroman, m-a „atacat" frontal în legătură cu făgăduiala că mă voi lăsa de fotbal dacă nu ne calificăm la Mondiale: repet, dom' profesor: vorba-i vorbă, mai ales în scris!

Bun înțeles, nădejdea e-n triumf, nicidecum în înfrîngere: pot renunța la sport şi în suiş, în plină glorie, aşadar, cum ar sta bine unuia care a propagat la „Orizont", vreme de 12 ani, ideea nobilă a sportivității şi bunului simț: pe asta, de altfel, mizez, că nu vor abandona, în ceasul 11,59, prietenii „mei": Lung, Rotariu, Hagi, Lăcătuş, Mateuț, Lupu, Sabău şi, din nou, Gică Popescu. Pe ei mă bizui şi pe vis.

Teodor BULZA

Yves Beauchemin

Scriitorul canadian Yves Beauchemin, membru al Asociaţiei scriitorilor de limbă franceză şi al Grupării pentru drepturi politice din Québec, s-a născut în 1941, în Noranda (Antibi, Québec). Din anul 1969 se angajează la Radio Québec, colaborînd, în acelaşi timp, la diverse jurnale şi periodice ca „L'Actualité", „Liberté", „Sept Jours". Debutează în 1974 cu romanul **L'Enfirouapé**, pentru care i se decernează premiul France-Québec. Romanul **Le Matou** (Motanul), publicat în 1981, din care face parte fragmentul următor, s-a bucurat încă de la apariţie, de un răsunător succes. De altfel, este primul best-seller internaţional din literatura canadiană de expresie franceză, încununat cu mai multe premii După subiectul romanului s-a turnat un film şi un serial de televiziune.

ÎNTÎLNIREA

Intr-o dimineaţă de aprilie, către ora opt, pe cînd Medéric Duchêne înainta grăbit de-a lungul fostei magaz.. a poştei „C", de la răscrucea străzilor Sainte-Catherine şi Plessis, una dintre ghilimetele de bronz din inscripţia aflată în partea superioară a faţadei şi-a părăsit nitul şi i-a căzut în cap. S-a auzit o trosnitură ce amintea de izbirea unui ou de-o farfurie iar domnul Duchêne se prăbuşi pe trotuar, făcînd un semn tare ciudat cu ochiul. În momentul accidentului, lîngă el se afla Florent Boissoneault, un tînăr de 26 de ani, cu căutătură rebelă. Fără a pierde o clipă, acesta i-a desfăcut nefericitului cureaua, i-a deschis gulerul şi s-a repezit într-o prăvălie ca să cheme poliţia. În jurul rănitului, care pierdea mult sînge, se şi adunase o grămadă de gură-cască. De altminteri, asta nu-l stînjenea deloc, căci era absorbit să retrăiască o minunată partidă de pescuit de pe rîul Assomption, de pe vremea cînd avea şapte ani. Florent se întorsese repede şi se străduia să împrăştie curioşii. Unul dintre ei părea ieşit din comun. Era vorba de un bătrîn înalt, uscăţiv, cu redingotă neagră, al cărui obraz se termina cu o bărbie curioasă. De la început îl studiase pe Florent cu priviri încîntate.

— Uite un tînăr sigur de sine şi **cu mult sînge rece**, zise cu glas tare şi accent ciudat. E o comoară în ţara noastră.

Prins să răspundă poliţiştilor, Florent nu-l auzi. După cîteva clipe putu să plece. Maşina îl aştepta la cel de-al doilea colţ de stradă. Ajunse curînd la **Musipop**, compania de discuri al cărei reprezentant era de trei ani.

— **Late as usual**, observă domnul Spufferbug, ridicîndu-şi spre el fruntea despuiată, ce reflecta în chip neplăcut licărul neoanelor.

Florent înălţă din umeri, îi făcu un semn din ochi colegului său, Slipskin, şi-şi răpuse ziua de lucru cu zelul obişnuit.

A doua zi dimineaţă, cum sosi la serviciu, primi din mîinile domnişoarei Relique, antica secretară a lui **Musipop**, un pachet legat cu panglici, care răspîndea un miros puternic de mosc. Desfăcu învelitoarea şi rămase tăcut preţ de cîteva clipe. Un imens C din bronz lucea pe fundul unei cutii căptuşite cu catifea albastră.

— Ce glumeţ v-a dat asta ? o întrebă el pe secretară.

— Nu-i un glumeţ, este portarul, îi răspunse sec. L-a primit azi dimineaţă la şapte.

A treia zi, Florent primi un al doilea pachet, la fel de mirositor, ce cuprindea, de astă-dată, un B.

— E un domn bătrîn cu cioc, îl înştiinţă domnişoara Relique cu aer dezaprobator. Mai întîi şi-a bătut joc de portar, apoi i-a dat o sticlă cu vin. Nici chiar Sfînta Fecioară nu m-ar fi făcut să beau vreun strop.

La al treilea pachet, ce cuprindea litera A însoţită de o bucăţică de hîrtie pe care cineva zmîngălise : „Răbdare, există o semnificaţie", secretarele începuseră să şuşotească cu aere misterioase. În vremea aceasta, Florent a trebuit să lipsească, fiind plecat pentru trei zile în regiunea lacului Saint-Jean. La întoarcere, literele R, M şi H îl aşteptau îngrămădite pe biroul său. Domnişoara Relique se plîngea de dureri violente de cap, pricinuite de mirosul de mosc.

— Ce-o să mă fac cu tot alfabetul ăsta ? se întreba, din ce în ce mai intrigat, Florent.

— Ai s-o vinzi într-un magazin de **vechituri**, îi strecură Slipskin, şi pe loc îi dădu adresa tatălui său.

Au mai trecut două zile. Mărinimia binefăcătorului lui nu dădea semne de oboseală. Florent hotărî să pătrundă pînă-n miezul lucrurilor şi să primească chiar el pachetul următor. Se trezi cu noaptea-n cap şi se instală la birou, cu o ceaşcă de cafea în faţă. La ora 6 şi 20' auzi o maşină oprind în faţă la **Musipop**. Zvîcnind din scaun, alergă să deschidă uşa şi se trezi nas în nas cu un infirm zdrenţăros, cu barba neîngrijită, cu obrazul supt, care-l privea cu un aer tîmp, cu gura căscată.

— Do . . . do . . . domn' Bwazono, bîlbîi el, în timp ce maşina demara cu zgomot.

Florent îl privi o clipă cercetător, apoi se retrase în birou. Infirmul lăsă pachetul jos şi înaintă în mijlocul străzii, întorcînd capul în toate părţile, descumpănit de-a binelea.

★

— Dar e foarte simplu, spuse Elise, după ce examinase literele de bronz, aduse acasă de soţul ei. Nu există cincizeci de combinaţii posibile. Camera 330 Nelson.

Îl privea cu un aer înveselit, ce vădea mulţumirea modestă că a dezlegat o problemă uşoară. Florent se plimba în lung şi-n lat prin bucătărie, rozîndu-şi unghiile.

— Hotelul Nelson, limpede, piaţa Jacques-Cartier, camera 330 . . . sau 303.

Îşi ciufuli părul şi suspină zgomotos.

La acea oră, locul era deosebit de liniştit. Doi oameni de-ai hotelului duceau pe terasă nişte mese de metal, în aşteptarea clienţilor pe care urma să-i aducă vremea frumoasă. Nesocotindu-şi teama, Florent fu cuprins de atmosfera caldă ce domnea în holul vechiului hotel, cu lemnăria lui de culoare închisă, cu lumina cernută şi cu fotografiile-i de epocă.

— Camera 330 ? întrebă slujbaşul de la recepţie, un băiat gras, cu bretele galbene şi obraz de păpuşă. Nu există.

— Atunci, 303.

Auzind numărul, slujbaşul îşi trecu mîna prin păr, în vreme ce uluirea îl făcea să semene cu un puşti de la ţară care, năucit de har, îşi primeşte prima împărtăşanie.

— E . . . e camera domnului Ratablavasky. Nu primeşte niciodată. Oare . . . vă aşteaptă ?

Florent făcu semn că da. După ce întrebă la telefon dacă e adevărat, slujbaşul se întoarse la tejghea.

— Pe scara din fund, urcaţi la etajul al III-lea şi o luaţi la stînga. Şi îl privi pe Florent cum se depărta, de parcă ar fi plutit. Ajuns la al treilea etaj, Florent se duse în dreptul uşi. 303 şi ciocăni de două ori.

— Intră, rosti o voce surdă.

Apăsă clanţa şi se trezi într-o cameră mare, scăldată într-o penumbră aurie. Pereţii erau acoperiţi de picturi în ulei, înfăţişînd scene bucolice din secolul trecut. Nişte mese sculptate, greoale, scrinuri uriaşe, fotolii masive, acoperite cu catifea purpurie ticseau camera, fără a reuşi totuşi să-i reducă măcar aparent din dimensiuni. Un bătrîn într-un halat negru şi încălţat cu nişte papuci vechi, se ridică agale dintr-un fotoliu şi-i veni în întîmpinare, cu un jurnal în mînă.

— Ştiu că mă luaţi drept un soi de nebun, îi spuse numaidecît, fără a se mai osteni să se prezinte, de aceea, datoria **îmi porunceşte** să vă liniştesc, apoi vom putea tăifăsui în tihnă, ca două persoane serioase, pline, să zicem . . . de bunăvoinţă, aşa e ?

Florent îl privea buimăcit.

— Nu vă ofer nimic de băut, adăugă bătrînul, cu un zîmbet naiv, aţi crede că am **rînduit** ceva drog . . . nu-i aşa ? Este foarte firesc. Vă rog să veniţi după mine, dacă vreţi.

Florent era mai curînd plăcut surprins de interlocutorul său. Se aşteptase să vadă un fel de maniac dulceag. Avea în faţă un bărbat distins şi părînd a fi foarte lucid, în pofida apucăturilor sale oarecum ciudate. Doar un amănunt îl izbea : mirosul neplăcut ce părea că se ridică din papucii bătrînului. Egon Ratablavaski se duse pînă-n fundul camerei, îndepărtă o tapiţerie şi-şi invită vizitatorul într-un salon mare cît cealaltă cameră, dar mai luminat ; ghivece cu ferigi uriaşe erau aşezate cam peste tot şi un miros puternic de medicament umplea atmosfera. Pesemne că plăteşte o groază de bani ca să stea aici, gîndi Florent. Nu ştiam că hotelul închiriază pentru mai mult timp.

— Vă rog să iertaţi mirosul acestei camere, se scuză bătrînul, oferindu-i un scaun pe care-l eliberase de numeroasele ulcele umplute cu un pămînt noroios, dar aceste plante dragi au nevoie de un îngrăşămînt . . . special, **greu de suportat.**

Se aşeză şi, cu o mişcare energică şi elegantă, puse picior peste picior. Pe Florent îl uimea accentul bătrînului. Niciodată nu mai auzise acest fel ciudat de a-i rostogoli pe „r", fel ce-i amintea de torsul drăgăstos al pisicii la vederea stăpînului.

— **Vă mulţumesc de a fi venit**, spuse din nou bătrînul zîmbind, Aceasta dovedeşte că aveţi imaginaţie şi că nu m-am înşelat asupra minţii dumneavoastră. Aşadar, vă declar pe loc, că nu sînt nici un bolnav (iertaţi-mi sinceritatea), nici altceva de acest fel. De aceea, trageţi puternic aer în piept, fără a ţine seamă de mirosul acestor plante. Pînă la urma urmelor, împreună cu cel mai minunat oxigen, vă va pătrunde în sînge şi încrederea. Asta o ştiu ! nu mai sînt tînăr, iar soarta m-a dăruit cu unele apucături . . . originale. Despre aproape tot am ideile mele, dar, pe crucea Sf. Vladimir, îmi vine să vărs pe tot ce jigneşte cinstea !

— Ce vreţi de la mine ? i-o reteză Florent, care avea groază de trăncăneală.

— V-am adus în acest salon ca să vă fac cunoscută o ştire interesantă. De altfel, pe stradă, de pildă, m-aţi fi socotit ca nebun (da ! da !), un soi de papuc vechi, ca să zic aşa, şi v-aţi fi urmat drumul rîzînd. Aici, în elementul meu, recunoaşteţi şi dumneavoastră că devin eu însumi. Am alte două camere ca aceasta, rosti el, întinzînd mîna către o uşă ascunsă pe jumătate de un ghiveci cu ferigi, dar acolo se desfăşoară toată intimitatea mea, dacă-mi daţi voie. Vedeţi, aşadar, că sînt bogat. Nu aştept nimic de la dumneavoastră. Nici bani, nici altceva. Doar niţică închipuire, poate. Un spectacol al închipuirii.

— Un spectacol al închipuirii ? repetă Florent. Inima începu să-i bată. Mintea îi fu năpădită de-un fel de piclă trandafirie şi dulceagă pe care în zadar se străduia s-o risipească.

— Vă cunosc **mai mult** decît gîndiţi, urmă bătrînul zîmbind. Într-adevăr, am avut norocul să întîlnesc un tînăr năvalnic, plin de gînduri bune, care nu şovăie o clipă ca **să dea** ajutor nefericiţilor trecători, victime ale faţadelor birourilor de poştă.

— Eraţi acolo ?

— Şi de ce nu ? Plec, vin, mă plimb ca toată lumea. De aceea, vă cunosc planurile. Pot să vă vînd un pont, cum se spune în limbaj modern.

— Ce planuri ?

— Vă plac restaurantele. Nutriţi visul să aveţi unul. E-adevărat ?

— Cum de ştiţi asta ? se bîlbîi Florent, din ce în ce mai uluit.

Aruncă o privire în colţul dinspre uşă.

— Nu vă temeţi, nu sînt vrăjitor. Vrăjitorii-şi pun pene în cap, fierb amestecuri groaznice şi, de altminteri, se înşală zi şi noapte. Eu am o pălărie, îmi place să mănînc bine şi mă înşel rareori. Cum se face ? Ei bine, mă informez de la persoane cu cunoştinţe cuprinzătoare, asta-i.

Florent se ridică.

— Ce pont vreţi să-mi vindeţi ?

Bătrînul schiţă un zîmbet cu un aer de bunătate ironică. Avea o faţă uimitoare. Cele două părţi ale bărbiei sale, roşie şi grăsulie, indicau o înclinare lascivă, ce contrasta neobişnuit cu ochii lui ca de cărbune, înfundaţi în orbite, pe sub nişte sprîncene stufoase, de sub care scăpa o privire severă, tot atît de impersonală ca o inscripţie de bronz pe o clădire. Egon Ratablavasky se ridică la rîndul său şi-l prinse pe Florent de braţ cu o familiaritate binevoitoare.

— Să nu vă aşteptaţi la marea cu sarea, rosti el. În viaţă, prilejurile nu sînt atît de frumoase cum le gîndim. **Cînd par astfel, trebuie să ne îndoim de ele.** Sînt nişte mumii nostime care, într-o bună noapte îşi desfac cordelele, se apropie de dumneavoastră **printre** somn şi vă strîng de gît.

— E ţăcănit de-a binelea, se gîndi Florent. Şi eu, care aveam o întîlnire **la Bertrand**, la ora două . . .

Tot vorbind, Ratablavasky îşi duse mosafirul lîngă o fereastră ce dădea în piaţa Jacques-Cartier.

— Ştiţi un restaurant numit **La Binerie** ? zice el încetişor.

— Restaurantul din strada Mont-Royal, lîngă Saint-Denis ?

— Exact. Ei bine, e de vînzare. Şi pe un preţ de nimic. Ştiţi că aici mîncarea este minunată ?

— Da, bineînţeles. Se servesc bucate tradiţionale din Québec. Este un fel de instituţie în colţ.

— Instituţie, ăsta-i, într-adevăr, cuvîntul nimerit ! Treizecişişase de ani de bucătărie bună este o comoară nepreţuită, pe care nimeni nu v-o poate răpi, nu-i aşa ? Aveţi nişte economii... 11.700 dolari, dacă-mi aduc bine aminte . . .

Florent ridică brusc capul.

Traducere şi prezentare
Sanda ANGHELESCU

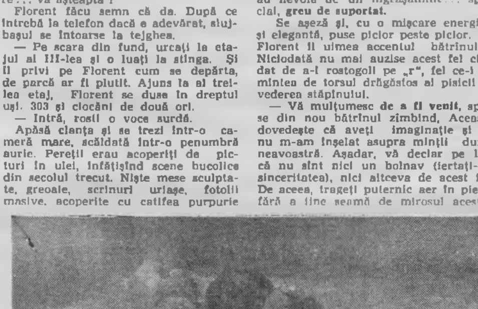

Adriana Păluşan : Mere roşii

Colegiul de redacţie:
ION ARIEŞANU (redactor şef)
ANGHEL DUMBRAVEANU (redactor şef adjunct)
VIOREL COLŢESCU. NICOLAE PIRVU CORNEL UNGUREANU

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA : TIMIŞOARA, strada RODNEI 1;
Telefoane : 3 33 90 şi 3 33 76 (redactor-şef). Manuscrisele nepublicate
nu se înapoiază. Abonamentele se fac la P.T.T.R.
TIPARUL EXECUTAT LA I P B T. Index : 42 907

SUCCESUL DEPLIN AL CELUI DE-AL XIV-LEA CONGRES AL VICTORIEI SOCIALISMULUI — CHEZĂŞIE A GLORIEI ŞI MĂREŢIEI ROMÂNIEI VIITOARE!

Proletari din toate ţările, uniţi-vă

orizont 47

SAPTAMINAL SOCIAL POLITIC ŞI LITERAR ARTISTIC EDITAT DE UNIUNEA SCRIITORILOR DIN R.S.R. ŞI COMITETUL JUDEŢEAN DE CULTURA ŞI EDUCAŢIE SOCIALISTA TIMIŞ

NR. 47 (1186) 25 NOIEMBRIE 1989 • SERIE NOUĂ, ANUL XL • 16 PAG., 2 LEI

Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român — Congresul marilor victorii socialiste

În aceste zile pline de semnificaţie istorică, atenţia tuturor comuniştilor, a întregului popor român a fost îndreptată spre Capitala patriei noastre, unde s-a desfăşurat marele forum comunist, cel de-al XIV-lea Congres al partidului, chemat să dezbată şi să adopte documente de o excepţională importanţă pentru destinul întregii naţiuni, în spiritul unei imense responsabilităţi faţă de opera grandioasă de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi de înaintare a ţării spre comunism, pentru independenţa şi prosperitatea României. Marea dezbatere naţională se desfăşoară sub impulsul revoluţionar inovator al Expunerii tovarăşului **NICOLAE CEAUŞESCU**, la Plenara lărgită a Comitetului Central, cu privire la problemele socialismului, ale activităţii ideologice şi politico-educative, de dezvoltare a conştiinţei socialiste, de formare a omului nou, constructor conştient al socialismului şi comunismului în România — adevărată cartă ideologică a partidului nostru. Menită să dea o perspectivă clară, ştiinţifică, cu privire la înfăptuirea neabătută a Programului partidului, magistralul document teoretico-ideologic conferă dezbaterilor din Congres răspunsuri clare, convingătoare şi mobilizatoare cu privire la afirmarea fermă a principiilor socialismului ştiinţific în construcţia socialistă, pentru triumful procesului revoluţionar mondial, al cauzei libertăţii şi independenţei popoarelor, al edificării unei lumi a păcii şi dreptăţii sociale.

Congresul al XIV-lea al partidului nostru, întreaga activitate desfăşurată pentru pregătirea lui, documentele sale programatice reprezintă o nouă şi strălucită manifestare a dreptului sacru al partidului, restabilit şi afirmat de istoricul Congres al IX-lea, de a-şi elabora de sine stătător linia şi strategia sa politică, de a renunţa la şablone şi la copierii mecanice, dreptul şi obligaţia de a aplica în mod creator legile şi principiile generale ale teoriei revoluţionare a socialismului la realităţile concret-istorice ale României, întărindu-şi permanent legăturile cu poporul, implicînd constant pe toţi cetăţenii ţării, prin dezvoltarea largă a formelor democraţiei muncitoreşti-revoluţionare, în făurirea conştientă a propriului lor viitor.

În virtutea concepţiei profund revoluţionare, cuprinsă în magistrala operă teoretică a secretarului general al partidului, în Tezele şi Programul-Directivă supuse deliberării şi adoptate la actualul congres al partidului, asupra edificării noii orînduiri, se au în vedere, şi în continuare, printre altele, rolul determinant al forţelor de producţie ca factor hotărîtor al progresului economico-social şi al edificării cu succes a socialismului, necesitatea asigurării unei înalte rate de acumulare, consolidarea şi sporirea şi în viitor a proprietăţii socialiste, de stat şi cooperatiste, creşterea în continuare a rolului partidului ca forţă politică conducătoare a societăţii, democratizarea tot mai accentuată a conducerii vieţii sociale, intensificarea muncii politico-ideologice de formare a omului nou, deplin conştient asupra locului şi rolului său în societate.

În consens cu această orientare şi ţinîndu-se seama de puternicele capacităţi productive create în anii socialismului, cu deosebire după Congresul al IX-lea, obiectivul principal stabilit pentru viitorul cincinal în domeniul industriei îl constituie dezvoltarea intensivă, organizarea superioară a proceselor de producţie, ridicarea nivelului tehnic şi calitativ al produselor. Se va asigura un înalt grad de înnoire a producţiei, creşterea productivităţii muncii şi a gradului de valorificare a materiilor prime, combustibilului, energiei şi mîncii sociale. De asemenea, în agricultură trăsătura definitorie în noua etapă o va constitui accentuarea laturilor calitative şi intensive ale dezvoltării, prin introducerea în producţia agricolă a celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii agricole, creşterea nivelului de cunoştinţe şi de pregătire profesională a lucrătorilor din agricultură etc.

Ţinîndu-se seama de importanţa deosebită a ştiinţei, învăţămîntului şi culturii în accelerarea progresului, Documentele dezbătute stabilesc şi acestor sectoare importante creşteri, solicitîndu-le eforturi sporite în noua etapă a construcţiei socialiste. La afirmarea mereu ascendentă a acestor domenii

(Continuare în pag. 6)

PRIN REALEGEREA TOVARĂŞULUI

NICOLAE CEAUŞESCU

ÎN FUNCŢIA DE SECRETAR GENERAL AL PARTIDULUI, SE ASIGURĂ CONTINUITATEA PROCESULUI REVOLUŢIONAR ŞI MONUMENTALELE ÎNFĂPTUIRI ALE ROMÂNIEI SOCIALISTE

O Epocă nouă, revoluţionară a fost inaugurată de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, cînd, exprimînd voinţa comuniştilor, a muncitorilor, ţăranilor, intelectualilor, a fost ales în înalta funcţie de secretar general tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU, patriot înflăcărat, comunist neînfricat, gînditor clarvăzător, genial conducător. Analizînd critic şi autocritic rezultatele social-economice obţinute pînă în anul 1965, Congresul al IX-lea a trasat o nouă linie politică generală urmărind în esenţă adîncirea procesului revoluţionar. S-a pus un accent deosebit pe dezvoltarea forţelor de producţie, crearea unei economii dinamice, echilibrate ca o condiţie indispensabilă pentru făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintarea României spre comunism. Înlăturîndu-se concepţia eronată că între industrie, tehnică, ştiinţă, învăţămînt nu există o legătură strînsă şi că nu ar fi necesară o dezvoltare proprie a ştiinţei şi tehnicii, tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU are meritul de a fi susţinut ferm că nu se poate crea o industrie puternică, modernă decît pe baza celor mai recente cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii. În

(Continuare în pag. 12)

DIN RAPORTUL

cu privire la stadiul actual al societății socialiste românești, la activitatea Comitetului Central între Congresele al XIII-lea și al XIV-lea, la realizarea Programului-Directivă de dezvoltare economico-socială în cincinalul al IX-lea și în perspectivă pînă în anii 2000 - 2010, în vederea îndeplinirii neabătute a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism

PREZENTAT DE TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

VIII. MARILE REALIZĂRI OBȚINUTE DE POPORUL ROMÂN ÎN CONSTRUCȚIA SOCIALISTĂ, INDEOSEBI ÎN PERIOADA DE DUPĂ CONGRESUL AL IX-LEA

Este necesar să subliniem că în 20 de ani, din 1945 pînă în 1965, s-au alocat pentru fondul de dezvoltare circa 400 miliarde lei, în timp ce în perioada 1966—1990, avînd în vedere și prevederile de investiții pentru anul viitor, s-au alocat peste 5 000 miliarde lei.

Din totalul fondului național de dezvoltare, investițiile au reprezentat în cei 20 de ani — 1945—1965 — circa 340 miliarde de lei, iar din 1966 pînă în 1990 acestea se ridică la peste 4 300 miliarde lei.

Din totalul investițiilor, circa 2 300 miliarde lei au fost alocate pentru realizarea unei puternice industrii socialiste, moderne.

Ca urmare a acestei puternice dezvoltări, se poate spune că nu există domeniu mai important în care industria românească să nu realizeze produse de înaltă tehnicitate și competitivitate, competitive cu cele mai bune pe piața mondială. Numai pe această bază s-a asigurat, ca la sfîrșitul actualului cincinal industria patriei noastre să fie de peste 145 de ori mai mare decît în 1945, din care de 126 de ori realizată după cel de-al IX-lea Congres al partidului.

Putem declara cu toată hotărîrea că numai datorită dezvoltării puternice a forțelor de producție, a industriei și agriculturii, a celorlalte ramuri de activitate s-a lichidat rămînerea în urmă în care se găsea țara noastră acum 45 de ani și s-au asigurat ridicarea nivelului de dezvoltare economică generală, a gradului de civilizație materială și spirituală a întregului popor, întărirea forței, independenței și suveranității României.

Acum putem afirma cu îndreptățită mîndrie că viața, realitatea au demonstrat forța clasei muncitoare, a poporului nostru, devenit stăpîn pe destinele sale, de a realiza o industrie superioară, de a-și asigura dezvoltarea economico-socială și de a făuri cea mai dreaptă societate din lume.

În același timp, după cum este bine cunoscut, Congresul al IX-lea a combătut concepția de subapreciere a agriculturii și a restabilit rolul și importanța agriculturii ca una din ramurile de bază ale economiei naționale, pornind de la faptul că atît dezvoltarea industriei, cît și a agriculturii reprezintă cerințe legate ale dezvoltării economico-sociale a oricărei societăți, și cu atît mai mult a socialismului, că nu se poate realiza făurirea cu succes a socialismului fără a asigura dezvoltarea puternică atît a industriei, cît și a agriculturii, a unei agriculturi socialiste de înaltă productivitate și eficiență.

Pornind de la această concepție științifică, din fondul de dezvoltare economico-socială s-au alocat agriculturii mijloace foarte importante.

În primii 20 de ani — 1945—1965 — s-au alocat circa 56 miliarde lei pentru agricultură, iar din 1965 pînă în 1990, peste 650 miliarde lei. Pe această bază s-au realizat programul de irigații, de amenajări funciare, puternica dotare cu tractoare și mașini agricole, cu tot ce este necesar, asigurînd baza tehnico-materială pentru înfăptuirea cu succes a obiectivelor noii revoluții agrare. Cu această bază tehnico-materială puternică, agricultura noastră socialistă, de stat și cooperatistă, a putut să realizeze o creștere însemnată a producției — de peste 10 ori față de 1945 — din care de peste 6 ori după Congresul al IX-lea, iar în acest an, înfăptuind obiectivele noii revoluții agrare, s-a putut realiza cea mai mare producție de cereale din istoria României, de peste 60 milioane tone, ceea ce face ca țara noastră să se numere printre primele țări din lume în ce privește producția de cereale pe hectar și locuitor.

În același timp, s-au alocat investiții importante pentru transporturi, telecomunicații, silvicultura, construcții, circulația mărfurilor și altele, care au reprezentat, pe întreaga perioadă, 885 miliarde lei, din care peste 828 miliarde lei după 1965.

O atenție deosebită s-a acordat construcției de locuințe, extinderii și modernizării bazei materiale a învățămîntului, culturii, ocrotirii sănătății și altor activități sociale, alocîndu-se, în perioada 1945—1990, circa 772 miliarde lei, din care peste 706 miliarde lei în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului.

Ca rezultat al dezvoltării generale a forțelor de producție, al alocării unui procent important, de peste 30 la sută, din venitul național pentru fondul de dezvoltare și acumulare, după Congresul al IX-lea al partidului, avuția națională va fi, în 1990, de circa 5 660 miliarde lei, față de numai 252 miliarde lei în 1945 și de 810 miliarde lei în 1965.

În cadrul acesta, fondurile fixe înregistrează o creștere de 22 de ori pe întreaga perioadă, din care de 19 ori după 1955.

Dezvoltarea puternică a forțelor de producție, a industriei, agriculturii și celorlalte ramuri de activitate, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, s-a putut realiza datorită existenței proprietății întregului popor și proprietății cooperatiste asupra mijloacelor de producție.

Pe baza realităților, se poate afirma cu toată tăria că numai și numai proprietatea socialistă a întregului popor și cooperatistă a asigurat ridicarea României la stadiul actual de dezvoltare economico-socială, de bunăstare materială și spirituală a poporului.

Aceasta a asigurat, totodată, realizarea unei concordanțe cît mai deline între forțele de producție și relațiile sociale — factori hotărîtori în procesul construcției cu succes a noii orînduiri sociale.

O dată cu dezvoltarea generală a forțelor de producție, s-a acordat o atenție deosebită repartiției raționale a industriei și celorlalte ramuri în toate județele și zonele patriei noastre.

În perioada 1945—1990 se realizează circa 11 mii de capacități de producție importante, din care 3 650 după cel de-al IX-lea Congres al partidului. În amplasarea acestora s-a urmărit ca, o dată cu dezvoltarea tuturor zonelor, să se acorde o atenție și un ritm mai accelerat celor rămase în urmă, ceea ce a determinat ridicarea nivelului economico-social al tuturor județelor.

Oricine vizitează România se poate convinge cu ușurință cît de profunde au fost transformările în dezvoltarea tuturor județelor, a întregii țări. Repartizarea judicioasă a forțelor de producție pe întregul teritoriu constituie, astăzi, fundamentul trainic al asigurării construcției socialiste în țara noastră, al manifestării deplinei egalități în drepturi pentru toți cetățenii, fără nici o deosebire, al ridicării gradului de civilizație al tuturor județelor și localităților patriei noastre — cerință obiectivă pentru făurirea cu succes a socialismului.

Puternica dezvoltare a forțelor de producție, creșterea producției industriale, agricole și a celorlalte sectoare au dus la profunde schimbări în structura socială.

Astăzi, clasa muncitoare, țărănimea și intelectualitatea reprezintă forțele fundamentale ale societății socialiste românești, care, în deplină unitate, înfăptuiesc programele de dezvoltare economico-socială și asigură înaintarea fermă a patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație.

Este necesar de subliniat că în această perioadă s-a avut loc o puternică creștere a productivității muncii, ceea ce a asigurat sporirea continuă a eficienței și rentabilității în toate domeniile de activitate. Însuși faptul că, în timp ce numărul personalului muncitor a sporit de peste 6 ori, producția industrială a crescut de peste 145 de ori demonstrează cu putere înalta creștere a productivității muncii, ca rezultat al organizării moderne, științifice a producției, al mecanizării și automatizării, al ridicării gradului de calificare al oamenilor muncii, din toate domeniile de activitate.

Succese importante au fost obținute, în toată această perioadă, în dezvoltarea puternică a învățămîntului de toate gradele, lichidîndu-se de mult analfabetismul, moștenit de la regimul burghezo-moșieresc și dezvoltîndu-se puternic învățămîntul obligatoriu de 10 ani, iar din acest an se va generaliza învățămîntul de 12 ani, pentru întregul tineret.

În același timp, a cunoscut o puternică dezvoltare învățămîntul superior, care asigură cadrele de specialitate pentru toate ramurile moderne. Legarea strînsă a învățămîntului cu producția, cu cercetarea, preocuparea continuă de ridicare a nivelului învățămîntului pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii moderne, ale cunoașterii umane în general au avut un rol de importanță hotărîtoare în întreaga dezvoltare a patriei noastre. În construcția cu succes a socialismului.

De asemenea, trebuie să subliniem marile realizări obținute în această perioadă, îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, în dezvoltarea puternică a științei, a cercetării științifice în toate domeniile de activitate.

Trebuie să subliniem că marile realizări în dezvoltarea generală a patriei noastre — a industriei, agriculturii, a celorlalte ramuri — sînt strîns legate de intensa activitate de cercetare, de promovare cu îndrăzneală a noilor cuceriri ale științei și tehnicii în toate domeniile, de ridicare generală a nivelului de cultură și educație al tuturor oamenilor muncii, al întregului nostru popor.

Acordînd o atenție deosebită realizării fondului de dezvoltare și acumulare ca una din condițiile hotărîtoare pentru progresul puternic și ridicarea nivelului de civilizație și al bunăstării generale a poporului, partidul și guvernul nostru au asigurat, în întreaga perioadă de după Congresul al IX-lea al partidului, alocarea a circa 67—70 la sută din venitul național pentru fondul de consum.

Aceasta a asigurat majorarea fondului de retribuire de 34 de ori față de 1950. Pe această bază s-a asigurat creșterea retribuției medii de aproape 10 ori, s-a acționat cu toată hotărîrea pentru aplicarea fermă a principiilor socialiste de retribuție, s-a asigurat un raport echitabil pentru etapa actuală dintre retribuțiile mici și retribuțiile mari, reducîndu-se raportul între retribuțiile mari și cele mici de la aproape 1 la 23 în 1950 la 1 la 4,7 în prezent.

Au crescut, de asemenea, veniturile țărănimii, care numai din sectorul cooperatist reprezintă astăzi circa 62 miliarde lei.

Am introdus ferm principiul acordului global, al participării la beneficii, pornind de la asigurarea veniturilor tuturor categoriilor oamenilor muncii în raport de munca și activitatea depusă, pe baza principiului socialist „nici pîine fără muncă, dar nici muncă fără pîine".

Putem afirma că principiile de retribuire în industrie, în celelalte sectoare, precum și în agricultură corespund pe deplin perioadei de construcție socialistă din țara noastră, principiilor echității și eticii socialiste, asigurării unor condiții de muncă și de viață cît mai bune pentru toți cetățenii patriei noastre.

Este adevărat că la noi nimeni nu se mai poate îmbogăți fără muncă, și au dreptate cei care ne critică că nu dăm libertate pentru bogați, dar nu o vom da niciodată, însă nu mai avem nici săraci, și nici nu mai vrem să avem

(Continuare în pag. 3)

(Urmare din pag. 2)

sărači în România ! Să avem un popor liber, cu o viață bună, egală !

Totodată, desfacerea de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist se ridică în acest an la circa 315 miliarde lei, fiind de 18,5 ori mai mare decît în 1950. Consumul alimentar a crescut de la 1 800 de calorii zilnic pe locuitor în 1950, la circa 3 300 calorii în prezent, România înscriindu-se între țările cu un bun consum din punctul de vedere al necesităților fiziologice.

În același timp, au crescut puternic cheltuielile social-culturale, finanțate de la bugetul de stat, de la 3,4 miliarde lei în 1950 la 20,9 miliarde în 1965 și la circa 111 miliarde în 1990, ceea ce reprezintă o creștere de aproape 33 de ori.

Totodată, partidul nostru a acordat o atenție deosebită construcțiilor de locuințe, alocînd mijloacele necesare care au asigurat construirea a circa 3 milioane de apartamente, din care 2,6 milioane după 1965.

S-au alocat, de asemenea, mijloacele necesare pentru dezvoltarea de spitale, dispensare, școli, centre de educație și cultură, baze sportive și altele, care asigură condiții tot mai bune de viață pentru toți locuitorii patriei noastre.

Practic, astăzi peste 82 la sută din populația orașelor locuiește în case noi, iar din București — circa 90 la sută.

Ponderea populației urbane a crescut de la 22 la sută în 1945 la peste 53 la sută în acest an.

În mod sintetic, îmbunătățirea nivelului de trai al întregului popor se reflectă în faptul că durata medie a vieții s-a mărit de la 42 de ani în perioada antebelică, la circa 70 de ani în prezent.

Putem afirma cu îndreptățită mîndrie că, în anii construcției socialismului, îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, a avut loc o creștere puternică a nivelului de trai material și spiritual al poporului — ceea ce demonstrează cu putere că partidul nostru acționează cu toate forțele pentru a realiza țelul suprem al politicii sale, esența societății socialiste multilateral dezvoltate, de ridicare a bunăstării materiale și spirituale a poporului, de a-i asigura o viață demnă, fericită, în deplină libertate și independență.

Dezvoltarea puternică a economiei naționale a creat condițiile participării active a României la diviziunea internațională a muncii, la schimbul de valori materiale și spirituale cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială.

Merită să subliniem faptul că, față de 1950, volumul total al comerțului exterior a fost, în 1965, de 5 ori mai mare și va fi de circa 53 de ori mai mare în 1990, din care exportul de 72 de ori.

Toate acestea demonstrează cu putere forța economiei românești, participarea sa activă la colaborarea internațională, cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, precum și cu statele capitaliste dezvoltate, cu toate țările, fără deosebire de orînduire socială.

Ca rezultat al întregii activități economico-sociale, venitul național a crescut, față de 1945, de 7 ori în 1965, și va fi de 43—44 de ori mai mare în 1990.

Pe această bază am asigurat atît creșterea fondului de consum, cît și a fondului de acumulare și dezvoltare, progresul general al patriei noastre, făurirea cu succes a socialismului în România.

IX. CINCINALUL 1986—1990 — PARTE INTEGRANTĂ A BILANȚULUI ÎNFĂPTUIRILOR ISTORICE DIN ANII CONSTRUCȚIEI SOCIALISTE

În înfăptuirea obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, în cincinalul al 8-lea au avut loc profunde transformări în întreaga dezvoltare a țării, punîndu-se în centrul activității dezvoltarea intensivă, înfăptuirea obiectivelor noii revoluții tehnico-științifice și noii revoluții agrare, aplicarea fermă a programelor de modernizare și organizare științifică a producției, a principiilor autoconducerii, autogestiunii, autofinanțării, pe baza programelor, a normelor privind întreaga activitate economico-financiară.

Sînt cunoscute prevederile și realizările de pînă acum în acest cincinal, care, împreună cu planul pe 1990, vor asigura creșterea producției industriale cu circa 40 la sută.

Se realizează cu succes programele de dezvoltare ale celorlalte sectoare și ramuri, precum și obiectivele noii revoluții agrare, care au dus la obținerea în acest an a celor mai mari producții la cereale, la plante tehnice, la întreaga producție vegetală, asigurînd astfel cele mai bune condiții pentru o bună aprovizionare a populației.

Se poate aprecia că realizările din primii 4 ani ai cincinalului și din 1990 — ultimul an al celui de-al 8-lea cincinal — vor asigura realizarea obiectivelor fundamentale ale celui de-al 8-lea cincinal, ridicarea patriei noastre la un nou nivel de dezvoltare economico-socială.

Este bine cunoscut că, și în acest cincinal, s-au realizat prevederile privind creșterea retribuției, a pensiilor, a veniturilor generale ale oamenilor muncii.

Întreaga dezvoltare economico-socială a creat condițiile necesare pentru îmbunătățirea întregii activități economico-financiare, pentru stabilitatea monedei, a determinat, în ultimii ani, un buget excedentar și a creat posibilitatea lichidării, la sfîrșitul lunii martie a acestui an, a datoriei externe.

Lichidarea datoriei externe reprezintă o mare realizare a politicii statului nostru și pune capăt dependenței îndelungate a țării noastre față de monopolurile și capitalul financiar străin.

Pentru prima dată în istoria sa România nu mai plătește nici tribut, nici dobînzi ! Tot ceea ce se produce aparține pe deplin poporului român, care a devenit astfel — se poate spune — pentru prima oară, cu adevărat independent, și economic, și politic !

Acum, cînd facem bilanțul general al stadiului societății noastre socialiste, al realizărilor din cel de-al 8-lea cincinal, putem afirma cu îndreptățită mîndrie că principalele prevederi ale Programului partidului pentru această perioadă, obiectivele strategice stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului se înfăptuiesc cu succes și că la începutul anilor '90 România se va prezenta cu realizarea obiectivului strategic de trecere într-o nouă etapă, de țară mediu dezvoltată — ceea ce creează noi și noi condiții pentru ridicarea continuă a nivelului de dezvoltare a civilizației și bunăstării generale a poporului nostru.

Putem afirma cu îndreptățită mîndrie că, sub conducerea gloriosului nostru partid comunist, care își îndeplinește cu cinste misiunea istorică, clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, întregul nostru popor, în deplină unitate, au dobîndit realizări epocale pe calea noii orînduiri sociale, demonstrînd cu puterea faptelor de netăgăduit forța unui popor care a lichidat pentru totdeauna asuprirea și inegalitățile, a devenit pe deplin stăpîn pe destinele sale și își făurește în mod liber și independent viitorul său de aur.

Viața, realitatea demonstrează cu putere că numai și numai în condițiile socialismului poporul nostru a putut lichida înapoierea moștenită de la vechile orînduiri sociale și ca rezultat al dominației străine, că socialismul reprezintă garanția prezentului și viitorului luminos al întregii noastre națiuni.

Bilanțul marilor realizări obținute de poporul nostru, sub conducerea partidului, în dezvoltarea economico-socială, în ridicarea nivelului general de civilizație, demonstrează cu puterea faptelor de netăgăduit că România a străbătut mai multe etape de dezvoltare economico-socială, înfăptuind cu succes noua orînduire socială socialistă, și se află într-o etapă nouă, superioară.

Iată de ce al XIV-lea Congres al partidului va fi caracterizat drept Congresul marilor victorii, al triumfului socialismului, al afirmării depline a independenței și suveranității României, al înaintării ferme a României spre visul de aur, spre comunism !

Am obținut realizări istorice, dar mai avem de străbătut încă un drum lung pînă la înfăptuirea deplină a societății socialiste multilateral dezvoltate, pînă la triumful deplin al principiilor socialismului și, în perspectivă, al principiilor comuniste în întreaga viață a societății noastre.

Este necesar să tragem toate concluziile, atît din tot ceea ce am realizat, cît și din stările negative, din lipsuri, să asigurăm perfecționarea continuă a activității noastre de construcție socialistă, acționînd întotdeauna pentru aplicarea neabătută a principiilor socialismului științific, a legităților general-obiective la realitățile patriei noastre, avînd permanent în vedere că socialismul trebuie să-l realizăm cu poporul și pentru popor, că tot ceea ce se înfăptuiește în patria noastră trebuie să asigure dezvoltarea generală a națiunii, ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, întărirea continuă a independenței și suveranității României.

Numai pe această cale și numai acționînd întotdeauna ca adevărați revoluționari comuniști vom asigura mersul ferm înainte, înfăptuirea Programului partidului, victoria socialismului și comunismului în România !

XVIII. ACTIVITATEA IDEOLOGICĂ, TEORETICĂ ȘI POLITICO-EDUCATIVĂ, DE FORMARE A OMULUI NOU, CONSTRUCTOR CONȘTIENT AL SOCIALISMULUI ȘI COMUNISMULUI ÎN ROMÂNIA

În întreaga perioadă de construcție socialistă, și îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, activitatea ideologică, teoretică și politico-educativă, de formare a omului nou, constructor conștient al noii orînduiri sociale a avut un rol de însemnătate deosebită în ridicarea conștiinței revoluționare a maselor populare, în întreaga activitate de înfăptuire cu succes a programelor de dezvoltare economico-socială și ridicare a patriei pe noi culmi de progres și civilizație. Și după Congresul al XIII-lea al partidului s-a dezvoltat o intensă activitate politico-educativă.

La Plenara Comitetului Central al partidului pe problemele ideologice, teoretice, am dezbătut pe larg toate problemele și obiectivele activității viitoare din acest domeniu, de aceea nu doresc acum să mă opresc, pe larg, la această activitate.

Avînd în vedere importanța hotărîrilor Plenarei Comitetului Central al partidului pe problemele ideologice, propun ca ele să fie adoptate de Congresul al XIV-lea ca Program al partidului privind activitatea ideologică, teoretică, politico-educativă, pe baza căruia să se elaboreze programe de activitate pe întreaga perioadă pînă la următorul congres al partidului.

Trebuie să avem permanent în vedere marile schimbări cu caracter economico-social, politic, care s-au produs în țara noastră, dar și pe plan mondial, uriașele cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane în general.

Toate acestea cer o înaltă analiză științifică, materialist-dialectică a noilor probleme, a perspectivelor dezvoltării societății omenești și îmbogățirea, pe această bază, a teoriei socialismului științific, a concepției revoluționare despre lume și viață.

Activitatea noastră politico-ideologică trebuie să dea un răspuns științific, pe baza concepției revoluționare despre lume și viață, la problemele noi apărute în dezvoltarea socialismului, la problemele dezvoltării mondiale și să înarmeze partidul, întregul popor cu o concepție clară și o înțelegere științifică a căilor de făurire a socialismului, de înaintare fermă a patriei noastre, a întregii omeniri spre comunism !

În întreaga activitate politico-educativă trebuie să fie puse cu putere în evidență marile succese dobîndite în făurirea noii orînduiri, forța revoluționară transformatoare a socialismului, faptul că numai și numai socialismul asigură progresul în deplină libertate al omenirii, realizarea unei lumi mai drepte și mai bune.

Este necesar ca în întreaga noastră activitate politico-educativă, în învățămîntul de partid, în învățămîntul social, în învățămîntul politic de masă să intensificăm activitatea de înarmare a membrilor de partid, a oamenilor muncii cu o concepție revoluționară, științifică despre lume și viață, să dăm o perspectivă clară luptei pentru înfăptuirea Programului partidului, pentru înaintarea patriei noastre și ridicarea ei pe noi culmi de progres și civilizație !

Să intensificăm activitatea de formare și ridicare a conștiinței revoluționare, de formare a omului nou, constructor conștient al socialismului și comunismului, cu înalte trăsături revoluționar-patriotice, cu un larg orizont de cunoștințe teoretice, științifice și profesionale, de cultură generală, cu un spirit revoluționar militant.

Să dezvoltăm puternic dragostea față de patrie, față de interesele socialismului, ale poporului, spiritul solidarității militante internaționaliste cu toate forțele care luptă pentru socialism, pentru progres, pentru pace.

În același timp, se impune ca în întreaga noastră activitate politico-educativă să se adopte o poziție fermă față de diferite manifestări străine socialismului, să fie combătute cu toată hotărîrea șovinismul, naționalismul, rasismul, antisemitismul, tot ceea ce înjosește omul, urmărește să dezbine oamenii muncii, popoarele. Să combatem toate concepțiile retrograde, înapoiate, egoismul, spiritul de parvenire, manifestările de necinste, să educăm întregul popor — și în primul rînd tineretul — în spiritul idealurilor de dreptate, de cinste, de etică și echitate socialistă.

Trebuie să se unească toate forțele care acționează în activitatea politico-educativă, în vederea ridicării nivelului de cultură, de cunoștințe al tuturor oamenilor muncii, al întregului nostru popor.

Să perfecționăm continuu conținutul Festivalului național „Cîntarea României", care asigură participarea largă a maselor, și în primul rînd a tineretului, la întreaga activitate de creație cultural-artistică, care are un rol tot mai important în dezvoltarea culturii patriotice, revoluționare.

Așa cum se subliniază în hotărîrile Plenarei Comitetului Central, este necesar să se îmbunătățească activitatea tuturor organismelor care acționează în direcția activității politico-educative. Trebuie să se realizeze noi opere literare, cu un înalt conținut patriotic, noi filme, piese de teatru, care să oglindească viața, realizările poporului nostru, să fie puternic pătrunse de înaltele idealuri ale umanismului revoluționar, socialist, să sădească în conștiința tineretului, a întregului popor dragostea față de patrie, față de socialism, de partid, față de interesele generale ale întregii națiuni.

Presa, radioteleviziunea, toate mijloacele de informare în masă trebuie să acționeze cu și mai multă fermitate, în spiritul concepției revoluționare, să adopte o atitudine mai combativă față de manifestările și lipsurile din diferite domenii de activitate, să promoveze cu mai multă îndrăzneală noul, să generalizeze experiența înaintată.

Întreaga activitate politico-educativă trebuie să devină o puternică forță revoluționară, care să lumineze calea întregului popor în munca și lupta pentru realizarea programelor de dezvoltare economico-socială, de ridicare a bunăstării materiale și spirituale a poporului, de întărire necontenită a suveranității țării, de înaintare neabătută spre visul de aur, spre comunism !

XIX. POLITICA EXTERNĂ A PARTIDULUI ȘI STATULUI NOSTRU, DE PACE ȘI LARGĂ COLABORARE INTERNAȚIONALĂ, DE PARTICIPARE ACTIVĂ LA SOLUȚIONAREA CONSTRUCTIVĂ A PROBLEMELOR COMPLEXE ALE LUMII CONTEMPORANE

În întreaga activitate internațională, partidul și statul nostru socialist au pornit întotdeauna de la unitatea dialectică între politica internă și externă, de la faptul că realizarea cu succes a programelor de dezvoltare economico-socială și făurirea socialismului reprezintă o contribuție importantă la dezvoltarea relațiilor internaționale, la politica de pace și colaborare cu toate statele lumii.

Se poate spune că evenimentele internaționale, schimbările care s-au produs în viața mondială au confirmat pe deplin justețea aprecierilor și orientărilor stabilite de Congresul al XIII-lea cu privire la relațiile mondiale, la intensificarea luptei pentru dezarmare, pentru pace, pentru soluționarea problemelor complexe internaționale în interesul tuturor popoarelor, al independenței și suveranității lor.

Analiza științifică a situației mondiale demonstrează că omenirea parcurge o epocă de profunde transformări revoluționare și naționale. S-au produs și continuă să se producă mari mutații în raportul mondial de forțe.

Se poate afirma cu deplin temei că în viața internațională continuă să se manifeste două tendințe diametral opuse. Pe de o parte, se manifestă cu putere politica imperialistă, neocolonialistă, de dominație și asuprire, de în-

(Continuare în pag. 4)

(Urmare din pagina 3)

călcare a independenței și suveranității popoarelor, de jefuire și îmbogățire pe seama altor state, de amestec brutal și inadmisibil în treburile interne ale altor popoare.

Viața, realitățile demonstrează cu putere că în viața internațională capitalul financiar-bancar și monopolurile supranaționale au devenit forma principală de exploatare a altor popoare, și în primul rînd a țărilor în curs de dezvoltare. Toate acestea au dus la mărirea și mai mult a decalajului economic și social dintre țările bogate și țările sărace.

Totodată, se afirmă cu tot mai mare putere forța mișcării progresiste democratice a popoarelor care se pronunță și acționează împotriva politicii imperialiste, a politicii de război, pentru dezarmare, pace, pentru dezvoltare liberă și independentă a tuturor națiunilor lumii.

Se poate afirma că se menține, încă, un echilibru relativ între aceste două tendințe, deși cercurile imperialiste își intensifică eforturile pentru a determina o schimbare a raportului de forțe în favoarea lor, în vederea consolidării dominației lor mondiale.

În dezvoltarea lumii contemporane continuă să se mențină și chiar se accentuează contradicția dintre socialism și capitalism, care rămîne o contradicție fundamentală a epocii noastre.

În același timp, se accentuează și devine tot mai puternică contradicția dintre țările bogate și țările sărace, care reprezintă o nouă contradicție fundamentală a actualei epoci de dezvoltare a omenirii. La aceasta trebuie adăugată contradicția de clasă din înseși țările capitaliste dezvoltate, precum și accentuarea unor contradicții între țările capitaliste dezvoltate.

Marile schimbări produse în dezvoltarea economico-socială au determinat mutații importante în raporturile dintre diferite țări capitaliste dezvoltate. A scăzut cu mult ponderea economică a Statelor Unite în rîndurile acestor țări, a crescut în schimb ponderea Japoniei, a R.F. Germania și altor țări. Aceasta a determinat, după cum este bine cunoscut, accentuarea unor mari contradicții între țările din acest grup.

Trebuie însă subliniat că procesul diferențierii și schimbării raportului de forțe în dezvoltarea economico-socială va continua, aceasta reprezentînd o lege obiectivă a dezvoltării inegale — și se poate aprecia că, în perspectiva anilor 2000, începutul celui de-al treilea mileniu, lumea va cunoaște noi schimbări în dezvoltarea economică a diferitelor țări, vor apărea, fără îndoială, noi state puternic dezvoltate economic.

Aceasta va duce la schimbarea ponderii pe care o ocupă astăzi o țară sau alta, și în lumea capitalistă, dar în general în întreaga lume, în ce privește dezvoltarea economico-socială. Și în acest domeniu, ca în toate, nimic nu este veșnic. Nimic nu poate să oprească lumea la nivelul actual de dezvoltare al unor țări sau al altora. Este bine de subliniat și de înțeles acest lucru, pentru că aceasta va ajuta mult la înțelegerea procesului dialectic de schimbare a raportului de forțe, de dezvoltare a omenirii și va ajuta la tragerea unor concluzii corespunzătoare pentru o politică de colaborare care să asigure o dezvoltare echilibrată a tuturor zonelor și popoarelor lumii.

În acest cadru este necesar să subliniem accentuarea crizei economice mondiale, a crizei politice și sociale în lumea capitalistă, în întreaga lume în general, ceea ce duce la accentuarea instabilității economice și politice.

Actuala situație economico-socială mondială gravă este agravată și de continuarea cursei înarmărilor, de producerea și perfecționarea armelor nucleare și a altor mijloace de distrugere în masă, de creșterea cheltuielilor militare.

Avînd în vedere toate acestea, se poate spune că situația mondială continuă să se mențină gravă, inclusiv că se menține pericolul unui nou război mondial, în care se vor folosi, fără îndoială, armele nucleare, care vor duce la distrugerea întregii omeniri, a înseși condițiilor pentru existența vieții pe planeta noastră.

Iată de ce popoarele își pun, pe drept cuvînt, întrebarea: cum și pe ce cale trebuie soluționate problemele grave ale vieții mondiale? Cum trebuie să se acționeze pentru soluționarea, într-un mod nou, a tuturor acestor probleme? Cum se va încheia mileniul al doilea și cum va păși omenirea în cel de-al treilea mileniu?

De răspunsul ce va fi dat la aceste întrebări, de felul cum se va acționa în soluționarea acestora depinde întreaga dezvoltare a omenirii pe calea progresului, a libertății și independenței, depind realizarea dezarmării, înlăturarea pericolului nuclear și asigurarea unei păci trainice, a unei lumi fără arme, fără războaie.

În acest an s-au împlinit 50 de ani de la declanșarea celui de-al doilea război mondial. Este necesar să nu se uite nici un moment învățămintele istoriei, faptul că politica de concesii făcute Germaniei naziste, lipsa de unitate a forțelor antifasciste, progresiste, democratice, a popoarelor din Europa au încurajat, de fapt, Germania hitleristă să dezlănțuie cel de-al doilea război mondial, urmărind să-și asigure dominația asupra lumii, așa cum nu trebuie uitat nici un moment că acordul dintre Germania hitleristă și Uniunea Sovietică nu a înlăturat pericolul de război.

Este bine cunoscut că întreaga omenire, și în primul rînd popoarele Uniunii Sovietice, inclusiv poporul nostru, au plătit scump, foarte scump — cu zeci de milioane de jertfe omenești, cu uriașe distrugeri — acest război. De aceea, este necesar să se facă totul pentru a nu se mai repeta ceea ce s-a întîmplat în 1939—1941, pentru a se înlătura pericolul de război și a se asigura o pace trainică și justă, egală pentru toate națiunile lumii!

Anul viitor se împlinesc 45 de ani de la terminarea celui de-al doilea război mondial. De aceea, România consideră că trebuie să se treacă la adoptarea măsurilor necesare soluționării tuturor problemelor care nu s-au rezolvat încă.

În primul rînd, apare necesar să se adopte o poziție clară, fără echivoc, de condamnare și anulare a tuturor acordurilor încheiate cu Germania hitleristă, trăgîndu-se concluziile practice pentru anularea tuturor urmărilor acestor acorduri și dictate.

Trebuie considerat anormal că după 45 de ani de la încheierea războiului nu s-au realizat încă tratatele de pace între toate statele și nu s-a instaurat de fapt pacea în Europa.

Apare deci necesar să se treacă la tratative între statele interesate în vederea încheierii tratatelor de pace și lichidării cu desăvîrșire a urmărilor celui de-al doilea război mondial. Și pentru a răspunde anticipat la unele întrebări eventuale, vreau să spun clar că România consideră că aceasta nu trebuie să ducă la schimbări în Europa și că existența celor două state germane trebuie să continue, să fie o realitate a Europei de astăzi și de mîine!

Noi considerăm toate acestea ca acțiuni de importanță deosebită pentru consolidarea păcii și colaborării, pentru întărirea încrederii și pentru asigurarea unor progrese reale în problemele dezarmării, în asigurarea unei păci trainice în Europa și în întreaga lume.

Subliniez toate acestea pentru că este necesar ca acum, cînd în Europa se reactivează din nou forțele revanșarde, neonaziste, să se adopte o poziție fermă, de îngrădire a activității lor, de a nu se merge — în nici un fel — pe calea concesiilor. În numele așa-zisei libertăți de exprimare a părerilor. Nu poate exista libertate pentru revanșarzi, pentru fasciști, pentru acei care pun la cale o nouă reîmpărțire a lumii, care pun în pericol însăși existența civilizației, a omenirii, a vieții pe planeta noastră! Libertatea trebuie asigurată popoarelor ca și independența, ca și dreptul de a-și hotărî singure dezvoltarea, fără nici un amestec din afară!

XX. NECESITATEA RESPECTĂRII NEABĂTUTE A PRINCIPIILOR DE RELAȚII INTERNAȚIONALE, A DREPTULUI FIECĂRUI POPOR DE A-ȘI ALEGE CALEA DEZVOLTĂRII SALE ECONOMICO-SOCIALE ÎN MOD LIBER ȘI INDEPENDENT, FĂRĂ VREUN AMESTEC DIN AFARĂ

În întreaga sa politică internațională, inclusiv de la Congresul al XIII-lea pînă în prezent, România a acționat cu toată hotărîrea pentru dezvoltarea relațiilor cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială.

Am acționat în toate împrejurările în direcția dezarmării, pentru soluționarea problemelor litigioase dintre state pe calea tratativelor, pentru sprijinirea luptei de eliberare națională, a luptei popoarelor pentru independență și suveranitate.

Se poate spune că nu au existat probleme mai importante ale vieții mondiale în care România să nu fi participat, într-o formă sau alta, la soluționarea lor, să nu fi adus o contribuție activă la cauza păcii și colaborării între toate națiunile lumii.

Ca rezultat al politicii sale de colaborare și de pace cu toate statele lumii, România are în prezent relații diplomatice, economice și de altă natură cu 155 de state și acționează cu hotărîre pentru o largă colaborare economică, tehnico-științifică și culturală.

La baza relațiilor cu toate statele lumii am situat și acționăm cu toată hotărîrea pentru reafirmarea principiilor deplinei egalități în drepturi, ale respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, respectării dreptului fiecărui popor de a-și alege calea dezvoltării sale economico-sociale în mod liber și fără nici un amestec din afară.

Am acționat întotdeauna și acordăm o atenție deosebită extinderii relațiilor cu toate țările socialiste, întăririi unității și solidarității lor, atît în construcția socialistă, cît și în lupta pentru soluționarea gravelor probleme mondiale.

Am acordat, de asemenea, o atenție deosebită și vom extinde și în continuare larg relațiile cu țările în curs de dezvoltare, cu țările mici și mijlocii, cu țările nealiniate, considerînd aceasta ca o necesitate a luptei pentru dezvoltarea liberă a fiecărui popor, pentru apărarea independenței și suveranității tuturor națiunilor.

Am dezvoltat și vom acționa, de asemenea, pentru extinderea relațiilor cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii, în spiritul principiilor coexistenței pașnice.

Considerăm că situația mondială actuală, existența în lume a unor grupuri de țări cu orînduiri sociale diferite, care se va menține încă pentru o vreme îndelungată, va impune ca o necesitate obiectivă dezvoltarea colaborării egale între toate statele, fără deosebire de orînduire socială, că aceasta corespunde intereselor tuturor popoarelor lumii, unei politici și gîndiri noi în viața internațională, de adevărată egalitate în drepturi.

XXI. DEZARMAREA, ȘI ÎN PRIMUL RÎND DEZARMAREA NUCLEARĂ — PROBLEMĂ FUNDAMENTALĂ A EPOCII ACTUALE

Pornind de la situația internațională gravă, de la existența unor uriașe stocuri de arme nucleare, chimice și a altor armamente de distrugere în masă, considerăm că problema fundamentală a epocii noastre o reprezintă înfăptuirea dezarmării, și în primul rînd a dezarmării nucleare, eliminarea cu desăvîrșire pînă în anii 2000 — așa cum a propus Uniunea Sovietică — a tuturor armelor nucleare.

Considerăm că toate popoarele, conducătorii de state și guverne trebuie să acționeze cu întreaga răspundere pentru înlăturarea pericolului nuclear, pentru asigurarea dreptului suprem al popoarelor, al oamenilor — la viață, la pace, la libertate și independență.

Este adevărat că s-au făcut anumiți pași în direcția dezarmării prin acordul sovieto-american privind rachetele nucleare cu rază medie de acțiune din Europa, că actualmente se desfășoară tratative pentru reducerea armamentelor convenționale, dar trebuie să spunem popoarelor adevărul: pericolul războiului nuclear continuă să rămînă și chiar se accentuează.

Sînt foarte importante tratativele dintre Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii pentru reducerea cu 50 la sută a armamentelor strategice nucleare, dar trebuie să se pornească de la necesitatea realizării unui acord privind oprirea experiențelor și producerii de noi arme nucleare și stabilirea unei perioade cît mai scurte pentru eliminarea totală a acestor arme de pe Pămînt.

Înlocuirea unor arme nucleare cu altele mai puternice nu numai că nu înlătură pericolul războiului nuclear, ci duce, dimpotrivă, la creșterea acestui pericol.

România se pronunță și se adresează tuturor popoarelor cu chemarea de a se realiza un acord general cu privire la oprirea pentru totdeauna a oricăror experiențe nucleare și încetarea producerii de noi arme nucleare, de către toate statele.

Considerăm necesar să se renunțe — și de țările din N.A.T.O., și de țările din Tratatul de la Varșovia — la orice modernizare a armelor nucleare, să se încheie un acord general privind eliminarea totală a armelor nucleare, pînă în anul 2000.

În acest cadru, România propune să se încheie un acord general, cu participarea tuturor țărilor europene, privind eliminarea, pînă în anul 1995, a tuturor armelor nucleare din Europa.

Este necesar să se renunțe cu desăvîrșire la concepția agresivă a așa-zisei „descurajări nucleare" sau, în general, a „descurajării militare", care constituie de fapt o concepție a șantajului nuclear, a politicii de dominație și asupriri a altor popoare. Trebuie să se înțeleagă bine că o asemenea concepție nu poate să atragă decît un răspuns corespunzător și, de fapt, să se ajungă la o intensificare și mai puternică a cursei înarmărilor, inclusiv a celei nucleare. Nu descurajarea nucleară, ci dezarmarea nucleară și totală, politica de încredere, de prietenie, de colaborare egală între țările europene, între toate statele reprezintă calea pentru o politică nouă, pentru o gîndire nouă, care răspunde intereselor tuturor popoarelor lumii, fără deosebire de orînduire socială!

În acest cadru, doresc să subliniez că România consideră că o mare răspundere revine țărilor din Europa, unde se află cel mai mare arsenal de arme nucleare, chimice și convenționale.

Nu trebuie să se uite că un război nuclear va duce la distrugerea întregii Europe, a înseși condițiilor de viață de pe continent.

Avînd în vedere că un război nuclear, cu folosirea armelor nucleare ar avea loc în primul rînd în Europa, trebuie să spunem poporului nostru, tuturor popoarelor europene adevărul.

În cazul unui război mondial cu folosirea armelor nucleare, Europa ar putea dispărea cu întreaga ei civilizație, vor dispărea înseși condițiile reluării vieții, pentru multă, multă vreme, pe continentul nostru.

Totodată, este necesar să acționăm în vederea realizării unui acord privind eliminarea armelor chimice din Europa și din întreaga lume.

În același timp, România consideră că trebuie să se acționeze cu întreaga răspundere, de către toate țările participante la tratativele de la Viena, pentru realizarea în cel mai scurt timp a unui acord privind reducerea armelor convenționale la un nivel cît mai scăzut.

Este de neînțeles poziția unor țări care doresc să nu se ia în considerare reducerea unor anumite tipuri de arme cu o mare capacitate de distrugere.

Considerăm că trebuie să facem totul pentru a trece la reducerea tuturor armamentelor convenționale, de orice fel, pentru limitarea maximă a posibilității unei agresiuni împotriva vreunei țări, să se ajungă la o reducere radicală a cheltuielilor militare. Aceasta răspunde pe deplin intereselor tuturor popoarelor europene, ale întregii lumi și considerăm că este necesar ca Europa să-și asume răspunderea față de ea însăși și față de întreaga lume, de a acționa pentru dezarmare, pentru o lume a colaborării și păcii!

Fără nici o îndoială că țările nucleare, și în primul rînd cele două mari puteri nucleare, poartă principala răspundere pentru dezarmarea nucleară. Dar, totodată, este necesar ca statele europene și ale întregii lumi să participe activ la realizarea unui acord corespunzător privind eliminarea tuturor armelor nucleare.

Este, fără nici o îndoială, necesar să se ajungă, pe calea tratativelor, la acorduri acceptabile pentru toate părțile, inclusiv pentru țările care nu dispun de armele nucleare și chimice, de o forță militară prea mare. Aceasta impune spirit de înțelegere, de încredere, de concesii acceptabile și de o parte, și de alta — am în vedere domeniul militar.

În nici un fel nu se poate pune în discuție orînduirea socială dintr-o țară sau alta, îngrădirea, într-o formă sau alta, a dezvoltării economico-sociale a popoarelor. Trebuie să se înțeleagă bine că existența în lume a statelor cu orînduiri sociale diferite reprezintă un rezultat al dezvoltării istorice și trebuie găsită calea conlucrării și conviețuirii pașnice, respectînd dreptul fiecărui popor de a-și alege orînduirea pe care o dorește.

Numai respectîndu-se neabătut independența și dreptul fiecărui popor de a-și alege calea dezvoltării și orînduirea pe care o dorește se poate asigura o politică de progres economic și social, de colaborare și de pace între toate națiunile lumii.

Vibrantă adeziune la devenirea luminoasă a patriei de azi și de mîine

ZILE DE ÎNSEMNĂTATE ISTORICĂ

În aceste zile de însemnătate istorică pentru poporul nostru, zile ce iradiază intense și însuflețitoare vibrații în conștiințe, ca un memento al drumului parcurs și al perspectivelor spre care ne îndreptăm în mersul nostru ferm spre consolidarea societății socialiste multilateral dezvoltate,

În aceste zile în care a avut loc, într-o atmosferă înălțătoare, de vibrantă trăire patriotică, Congresul al XIV-lea al P.C.R.,

În aceste zile, în care o întreagă națiune și un întreg partid își rostesc voința nestrămutată ca tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** să fie reales în funcția supremă de secretar general al P.C.R.,

Noi, oamenii de artă, ne exprimăm întreaga prețuire pentru Bărbatul care ne reprezintă în toate împlinirile noastre, pentru Bărbatul care și-a legat în istorie numele de Congresul al IX-lea al P.C.R.

Dînd valoare de simbol acestui moment, oamenii de artă au în vedere îndrumările cuprinse în opera sa filozofică și politică, privitoare la rolul artei în actuala etapă de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Una dintre cele mai importante sarcini pe care trebuie să le îndeplinească arta, poate cea mai însemnată, este aceea de a-i face pe oameni mai buni, mai generoși, mai cinstiți, mai optimiști, mai demni, mai încrezători în puterea binelui de a învinge răul, mai conștienți de locul și de rostul pe care îl au în lume.

Arta teatrului, prin influența directă pe care o poate avea asupra oamenilor, este și poate fi, în tot mai mare măsură, un mijloc de educație comunistă a omului societății noastre, o tribună a celor mai înaintate idei ale vremii, o școală a celor mai înalte sentimente și gînduri, un loc de întîlnire a meditației celei mai profunde cu bucuria.

Cred că cea mai sigură cale pentru aceasta este întruchiparea artistică, în spectacolele pe care le punem în scenă, a unei conștiințe înaintate, expresie a mîndriei de a trăi aici, și acum, printre minunații oameni ai acestor locuri străvechi, semeni a căror personalitate și ale căror idealuri sîntem datori a le face cunoscute lumii întregi.

Lucia NICOARĂ,
director al Teatrului Național Timișoara

Desen de LUCIAN COCIUBA

ANGAJAMENT SOLEMN

În numele întregului colectiv de oameni ai muncii de la I.A.E.M., îmi revine datoria de onoare de a exprima deplina adeziune și aprobare față de hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. privind reinvestirea, la Congresul al XIV-lea al partidului, a tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU**, cel mai iubit fiu al națiunii, în funcția supremă de secretar general al Partidului Comunist Român. Considerăm această hotărîre de o majoră însemnătate pentru prezentul și viitorul României socialiste, ea semnificînd o strălucită expresie a sentimentelor de înaltă stimă, deosebită prețuire și vie recunoștință pe care, asemenea întregului popor, le purtăm mult stimatului conducător al partidului și statului, tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU**.

Oamenii muncii din întreprinderea noastră, ea însăși o ctitorie a „**EPOCII NICOLAE CEAUȘESCU**", au acționat și în acest penultim an al actualului cincinal cu sporită răspundere pentru a înfăptui exemplar, cu înaltă conștiință comunistă, sarcinile, indicațiile și îndemnurile pe care ni le-a adresat secretarul general al partidului cu ocazia memorabilelor sale vizite de lucru efectuate în unitatea noastră, împreună cu mult stimata tovarășă **ELENA CEAUȘESCU**. Oamenii muncii din întreprinderea noastră sînt conștienți că rezultatele bune obținute în anul 1988, în întrecerea socialistă, Ordinul Muncii clasa a III-a, obținut, se datoresc prețioaselor indicații pe care ni le-a dat secretarul general al partidului cu prilejul vizitelor efectuate în întreprindere.

La rezultatele obținute în acest an, o contribuție însemnată și-au adus-o și oamenii muncii de la secția aparate unde-mi desfășor activitatea, reușind să ne achităm cu cinste de sarcinile încredințate, să realizăm produse cu performanțe superioare, pe măsura exigențelor actuale din economie.

Acționăm cu fermitate în spiritul indicațiilor și îndemnurilor secretarului general al partidului, pentru înfăptuirea riguroasă a Programului privind perfecționarea organizării și modernizării proceselor de producție, precum și a programelor speciale de creștere mai rapidă a productivității muncii, conștienți fiind că există loc și de mai bine în ceea ce privește îmbunătățirea nivelului tehnic calitativ al fabricației.

Corespunzător imperativelor actuale din economie, strălucit conturate în documentele programatice ale Congresului al XIV-lea al partidului, colectivul de oameni ai muncii din întreprinderea noastră, printr-o mobilizare și dăruire exemplară, raportează realizarea și depășirea sarcinilor de plan pe întregul an la export, angajîndu-se să livreze suplimentar față de plan, pînă la finele anului, o producție de peste 150 milioane lei și să obțină realizări record la toți indicatorii. Totodată, colectivul de oameni ai muncii din întreprinderea noastră este preocupat să pregătească temeinic toate condițiile necesare realizării la un nivel superior de calitate și eficiență a sarcinilor de plan pe anul 1990.

Ne angajăm solemn ca, în ultimul an al actualului cincinal, să acționăm cu sporită răspundere în direcția diversificării producției, îmbunătățirii performanțelor produselor care să ne permită creșterea substanțială și în continuare a producției de export, în mod concret dublarea acesteia pe relația devize convertibile, astfel încît marca A.E.M. să fie tot mai cunoscută pe piețele internaționale.

Cornelia PLEȘIA,
montatoare I.A.E.M.

LUMINOS EXEMPLU

Și pentru noi, lucrătorii din agricultură, domeniu care a cunoscut prefaceri extraordinare în anii înfloritori ai socialismului, Congresul al XIV-lea al Partidului constituie un moment de o importanță covîrșitoare, semnificînd obținerea unor mari victorii pe calea progresului și prosperității, a transformării revoluționare a muncii și vieții locuitorilor satelor.

Ca și în alte domenii, și în acest sector de activitate s-a demonstrat, încă o dată, prin strălucirea faptelor de muncă și a rezultatelor obținute, justețea politicii clarvăzătoare, profund novatoare, a politicii partidului, a înțeleptului nostru conducător, temeinicia obiectivelor propuse de noua revoluție agrară, a proprietății socialiste asupra pămîntului, anul acesta obținîndu-se, și la noi la Variaș, cele mai mari recolte din istoria acestor locuri.

Fără îndoială, programaticele documente adoptate de Marele Forum al comuniștilor deschid noi perspective, și mai mobilizatoare, dezvoltării și modernizării în ritm accelerat a întregii economii, creșterii nivelului de trai al populației. Conștienți de faptul că toate acestea se pot realiza numai prin efortul întregului popor, sub conducerea nemijlocită a partidului, strîns uniți în jurul secretarului său general, genialul ctitor al României socialismului biruitor, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU**.

Ne angajăm și noi, oamenii ogoarelor, să muncim cu și mai multă rîvnă, propunîndu-ne, în permanență, obiective pe măsura potențialului ridicat al agriculturii moderne, al dotărilor de care ea beneficiază, a priceperii și hărniciei colectivului nostru de lucrători. Căci, de bună seamă, recolta record din acest an, însumînd o producție totală de peste 60 milioane tone cereale, constituie un argument privind rezervele pe care le are agricultura noastră, și care trebuiesc valorificate integral, convinși fiind că ele se vor reflecta asupra bunăstării fiecăruia dintre noi. Ne e îndemn în acest sens și exemplul luminos de muncă și viață al ilustrului nostru conducător, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU**, a cărui reinvestire în înalta funcție de secretar general al Partidului — act firesc de recunoștință și prețuire a întregului popor față de minunatele realizări ale României socialiste — reprezintă garanția înaintării țării noastre spre noi trepte de progres și civilizație.

Simion ȘTEFAN
mecanizator S.M.A. Variaș

SCENA — O AUTENTICĂ ȘCOALĂ DE EDUCAȚIE

Trăim și muncim într-o instituție cu profund caracter ideologic, pătrunși de înalta misiune ce ne revine în formarea și desăvîrșirea conștiinței patriotice, revoluționare, în modelarea omului nou, constructor demn și conștient al socialismului și comunismului. Memoria noastră afectivă păstrează ca neprețuit tezaur aprecierile și îndemnurile secretarului general al partidului, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU**, cuprinse în mesajul adresat cu prilejul aniversării unui sfert de veac de existență a teatrului nostru. Acesta, ca și înalta distincție cu care am fost onorați — ordinul Meritul cultural clasa I, ne-au stimulat să ne înzecim eforturile pentru ca glasul nostru angajat să pătrundă cît mai adînc în rîndurile maselor de oameni ai muncii — publicul spectator. Strădaniile ne-au fost răsplătite prin numeroase succese, prin distincții obținute la marele festival al muncii și creației „Cîntarea României" — inițiativă de excepție a secretarului general al partidului.

Desigur, actul de cultură, arta, nu se pot aprecia prin unități de măsură convenționale, dimensiunile eficienței lor exprimîndu-se în idei și convingeri sădite în conștiința și în inimile sutelor de mii de oameni care pleacă din sala de spectacol îmbogățiți cu idealuri înalte — idealurile socialismului.

Sîntem ferm hotărîți să acționăm cu exigență sporită pentru dezvoltarea spiritului revoluționar, pentru lărgirea orizontului cultural al tuturor oamenilor muncii, pentru însușirea și promovarea normelor comuniste de muncă și viață. Ne angajăm să transformăm scena noastră într-o autentică școală de educație patriotică, cultivînd în rîndul publicului sentimentele de mîndrie pentru tot ceea ce poporul a realizat sub conducerea înțeleaptă a partidului, cu deosebire în glorioasa **EPOCĂ NICOLAE CEAUȘESCU**.

Ne exprimăm adeziunea deplină la realegerea tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU**, la Congresul al XIV-lea, în înalta funcție de secretar general al Partidului Comunist Român, act politic fundamental care pecetluiește voința de neclintit a națiunii noastre de a continua făurirea cu succes a socialismului și comunismului.

Sinka KAROLY,
directorul Teatrului Maghiar de Stat, Timișoara

MENIREA ÎNALTĂ A SCRIITORULUI

Cuvintele, insomnia diurnă a fiecărui scriitor, se lasă greu aflate, acum, cînd trebuie exprimată măreția, cînd sîntem cu toții în patria română un singur cuget și o singură simțire și cînd toate sufletele vibrează la unison într-o impresionantă și măreață trăire a bucuriei de a fi contemporani ai epocii de glorie nepereche, pe multimilenara istorie a meleagurilor românești, ctitorită de cîrmaciul de glorie inegalabilă, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU**. Vibrează mîndria izbînzilor, vibrează orizonturile luminoase ale zilei de mîine. Și rostim cu toții cuvinte-legămînt, cuvinte-adeziune, cuvinte-hotărîre și cuvinte-flăcări. De biruință strălucită și de angajare vie într-o nouă și mereu mai strălucitoare ctitorie, edificarea visului de aur al omenirii — comunismul — pe tărîmul minunatei noastre patrii.

Conduși cu clarviziune științifică, patos revoluționar și îndrăzneală vizionară, de cel ce s-a identificat și se identifică de aproape șase decenii cu destinele țării, genialul făuritor de prosperitate a patriei, secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU**, vom urca, prin transpunerea în viață a istoricelor hotărîri ale Congresului al XIV-lea, spre noi orizonturi de lumină, dînd dovada capacității noastre creatoare, puse în slujba poporului, a bunăstării, în fapt, a independenței patriei.

În acest context, crește considerabil și menirea scriitorului, a creatorului în general. Simplificînd, am putea spune că principala noastră menire este de a da viață, prin cărțile pe care le scriem, vieții tumultuoase, mărețelor prefigurări înnoitoare. Glasul scriitorului adevărat s-a identificat întotdeauna cu glasul poporului său, al gliei sale. Iată, deci, sursa noastră de inspirație. Iar elementele ei constitutive se află în tot pasul. Ne rămîne doar să materializăm toate acestea turnîndu-le în tiparele poeziilor, ale lucrărilor în proză, dîndu-le, adică, un veșmînt artistic, cu rîvnă și talent, redînd măreția așa cum este ea de măreață. Și o vom face și de acum înainte, contribuind, pe măsura talentului fiecăruia, așa cum ne-o cere tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU**, la maturizarea conștiinței revoluționare, la dinamizarea și ridicarea nivelului general de cultură al întregii națiuni.

Ivo MUNCIAN
scriitor

IDEAL ŞI ÎMPLINIRE

Creşterea rolului teoriei revoluţionare ca factor al dezvoltării societăţii noastre socialiste

În documentele partidului nostru, elaborate în perioada de pregătire a Congresului al XIV-lea, inclusiv în Expunerea tovarăşului **NICOLAE CEAUŞESCU** la Plenara lărgită a Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 24—25 octombrie 1989, între numeroasele probleme abordate şi aprofundate un loc aparte, prin importanţa şi stringenta sa actualitate pentru dezvoltarea în continuare a societăţii socialiste româneşti, a socialismului în general, îl ocupă problematica locului şi rolului teoriei revoluţionare, a activităţii teoretico-ideologice a partidului. Este cunoscut că încă întemeietorii socialismului ştiinţific au subliniat faptul că socialismul nu se poate construi fără a avea drept călăuză o teorie revoluţionară, care să fundamenteze direcţiile dezvoltării societăţii în fiecare etapă a procesului revoluţionar, să stabilească formele, metodele şi căile cele mai potrivite de acţiune a forţelor revoluţionare. K. Marx spunea că **„teoria devine o forţă materială de îndată ce cuprinde masele"** iar V. I. Lenin aprecia că **„fără teorie revoluţionară nu există mişcare revoluţionară"**. Însuşi actul revoluţiei şi construcţiei socialiste a fost posibil numai în măsura în care forţele revoluţionare şi-au însuşit teoria revoluţionară. De altfel, se poate afirma că în zilele noastre orice fel de activitate umană, în orice domeniu, nu se mai poate desfăşura fără a avea o fundamentare teoretico-ştiinţifică.

Se ştie că fondatorii socialismului ştiinţific nu au avut pretenţia că au elaborat o teorie definitivă, dimpotrivă, în numeroase ocazii ei au afirmat în mod expres faptul că au pus numai bazele noii teorii revoluţionare, care va trebui să fie dezvoltată şi completată permanent, pe baza noii experienţe, a noilor date pe care le va aduce dezvoltarea societăţii în etapele următoare şi pe baza dezvoltării cunoaşterii umane. Ei ne-au deschis o nouă perspectivă teoretico-ideologică, sarcina contemporanilor noştri şi a celor ce ne vor urma este aceea de a duce mai departe, de a realiza noi deschideri de orizonturi teoretico-ideologice.

Fondatorii teoriei socialismului ştiinţific ne-au transmis ca moştenire o teorie închegată şi puternic articulată, cu privire la caracteristicile generale ale formaţiunii sociale capitaliste, a mecanismului şi principiilor de funcţionare ale acestui sistem social, descoperind legităţile lui. Atît **K. Marx şi Fr. Engels**, cît şi V. I. Lenin, au studiat capitalismul sub înfăţişările lui concrete din perioadele în care ei l-au cunoscut. Deşi au elaborat ipoteze cu privire la evoluţia viitoare a capitalismului, ei nu au putut prevedea în amănunt aceste forme concrete. De aceea teoria critică a capitalismului contemporan de pe poziţii revoluţionare impune cu necesitate reformularea unor teze, completarea altora cu generalizările noii experienţe. Numai în astfel de condiţii teoria poate deveni o bază ştiinţifică pentru elaborarea strategiilor politice revoluţionare.

Este cu atît mai mult necesară activitatea de cercetare teoretică astăzi cînd un mare număr de ţări, de popoare au trecut pe calea socialismului, iar altele îşi afirmă opţiunile pentru dezvoltarea viitoare spre socialism. Întemeietorii teoriei revoluţionare socialiste au elaborat o teorie închegată a revoluţiei socialiste — principiile ei generale care trebuie să fie aplicate creator la condiţiile concrete de loc şi de timp — precum şi o descriere generală a principiilor generale de organizare şi funcţionare a societăţii socialiste. Ei nu au elaborat însă şi nici nu puteau să o facă — o teorie închegată a construirii socialismului pe propriile sale baze şi nici o teorie despre trecerea treptată la comunism şi construcţia societăţii comuniste depline. Aceasta a rămas ca o sarcină a gîndirii ştiinţifice revoluţionare contemporane, a partidelor revoluţionare, chemate să studieze în profunzime noile realităţi, să aprecieze în ce măsură experienţa de pînă acum confirmă, să generalizeze această experienţă, să formuleze noi teze, care vor îmbogăţi tezaurul teoretic al socialismului ştiinţific.

Partidul nostru, pornind de la faptul că, aşa cum spunea tovarăşul **NICOLAE CEAUŞESCU**, teoria revoluţionară este un sistem deschis, supus permanent înnoirilor şi că principiile generale se aplică în mod diferit de la o ţară la alta, de la o etapă la alta, s-a preocupat permanent, îndeosebi după Congresul al IX-lea, de a găsi formele cele mai potrivite de organizare a noii orînduiri şi de a le perfecţiona continuu. Referindu-se la sarcinile care stau în faţa activităţii teoretico-ideologice tovarăşul **NICOLAE CEAUŞESCU** sublinia în Expunerea la Plenara lărgită din 24—25 octombrie faptul că acum cînd **„în unele ţări se spune că socialismul nu a dat rezultate prea bune şi că trebuie căutată altă cale a dezvoltării"** este necesar să combatem aceste teze care sădesc neîncrederea în socialism. Activitatea teoretică-ideologică va trebui să lămurească continuu căile dezvoltării viitoare, să pătrundă mai adînc legităţile dezvoltării economice, sociale şi politice pe mai departe ale societăţii socialiste. **„Este necesar** — spunea **secretarul general al partidului — să se elaboreze teoretic o concepţie unitară, revoluţionară, care să dea o perspectivă clară mersului înainte, să lumineze partidului şi poporului calea înaintării neabătute spre înaltele piscuri ale civilizaţiei comuniste"**. Referindu-se la acele tendinţe din cercetarea ştiinţifică de a prelua şi comenta la suprafaţă unele teze din documentele de partid, conducătorul partidului nostru arăta că partidul, factorii de decizie aşteaptă cercetări aprofundate, asupra proceselor şi fenomenelor noi care apar în societatea noastră, care să permită elaborarea unor soluţii de perspectivă problemelor pe care le ridică dezvoltarea ţării noastre pe calea socialismului. O atenţie deosebită trebuie acordată cunoaşterii şi înţelegerii legilor obiective generale şi aplicării lor la realităţile din diferite ţări şi etape.

Activitatea teoretică însă nu este un scop în sine, ea are, — şi trebuie să aibă, — o finalitate socială practică directă sau mijlocită — în cazul cercetărilor fundamentale. Teoria are finalitate practică numai în masura în care este însuşită de forţe sociale care o adoptă ca „teorie a lor" şi acţionează pentru transpunerea ei în viaţă. În acest fel, teoria devine bază pentru o conştiinţă socială de masă. Tovarăşul **NICOLAE CEAUŞESCU** sublinia permanent necesitatea ca activul de partid şi de stat, toţi oamenii muncii să studieze în permanenţă, să-şi însuşească noile cunoştinţe din toate domeniile. Fără însuşirea noilor realizări teoretice, conştiinţa socială rămîne în urmă, ceea ce duce la un decalaj între cerinţele obiective ale dezvoltării societăţii, pe de o parte, şi pregătirea capacităţii factorilor subiectivi de a răspunde acestor necesităţi, pe de altă parte. În acest sens, secretarul general al partidului sublinia necesitatea intensificării activităţii politico-educative de formare a conştiinţei socialiste, prin ridicarea nivelului de cunoştinţe al întregului popor, aceasta constituind o cerinţă fundamentală a înaintării ferme a patriei noastre pe calea edificării socialismului multilateral dezvoltat şi a comunismului.

Ioan PANDUR

PENTRU VIITOR

Partidul este ca o poartă
Deschisă larg către lumină,
Simbol al devenirii noastre,
De viaţă demnă şi senină.

A noastră libertate-i sfîntă,
Bătrînii-n luptă-o cîştigară,
Ei au înscris-o pe drapele
Să o păstrăm ca pe-o comoară.

Spre Comunism suim în vreme,
Cu roşul steag şi tricolor
Şi ctitorim o nouă ţară
Şi pacea pentru Viitor!

Irimie STRAUŢ

Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român — Congresul marilor victorii socialiste

(Urmare din pag. 1)

ale vieţii sociale, la fundamentarea direcţiilor de dezvoltare a acestora în viitorul cincinal şi pînă în anii 2000—2010, o contribuţie hotărîtoare şi adus tovarăşa academician doctor inginer **ELENA CEAUŞESCU**, eminent om politic, savant de largă recunoaştere internaţională, care desfăşoară o prodigioasă activitate pentru progresul multilateral al patriei, pentru înflorirea învăţămîntului, ştiinţei şi culturii româneşti.

Se va înfăptui, în perspectiva prevederilor documentelor şi hotărîrilor Congresului, o constantă îmbunătăţire a condiţiilor de muncă şi viaţă, o ridicare a nivelului de trai al tuturor cetăţenilor; pînă la mijlocul următorului deceniu, de pildă, se va rezolva problema locuinţelor în mediul urban, va avansa procesul de urbanizare şi dezvoltare a localităţilor rurale. România va prezenta, la cumpăna dintre milenii, imaginea unei societăţi socialiste multilateral dezvoltate, materializare a unei viziuni noi, superioare şi inedite despre civilizaţie, despre relaţiile dintre oameni şi destinul omului în societate, radical deosebite faţă de ceea ce ne oferă societăţile capitaliste dezvoltate de astăzi, unde nu numai că nu s-au putut lichida inegalităţile sociale de tot felul şi exploatarea, ci, dimpotrivă, are loc o diversificare şi adîncire a acestora. Societatea socialistă multilateral dezvoltată va apare ca o formaţiune socială superioară faţă de cele precedente, bazată pe o producţie materială modernă şi de înalt randament, pe relaţii de producţie şi sociale profund umanizate, pe o înaltă calitate a muncii, pe soluţionarea cerinţelor fundamentale ale oamenilor, societate care va asigura drepturi şi libertăţi egale pentru toţi cetăţenii şi participarea lor democratică la conducerea societăţii, concomitent cu manifestarea unui nou mod de gîndire şi comportament individual şi colectiv. Se poate afirma că cel de-al XIV-lea Congres prefigurează minunate şi clar conturate orizonturi dezvoltării patriei, în consens cu legile obiective ale dezvoltării societăţii şi cu voinţa şi cerinţele întregului popor.

Reinvestirea de către Congres a tovarăşului **NICOLAE CEAUŞESCU**, cel mai iubit şi stimat fiu al poporului român, luptător ardent, consecvent pentru cauza socialismului şi păcii în lume, în funcţia supremă de secretar general al partidului, reprezintă chezăşia sigură a înfăptuirii celor mai îndrăznete proiecte, a nobilelor idealuri ale poporului nostru, înscrise în Programul partidului. Lucrările Congresului au pus încă o dată în lumină forţa şi tăria partidului, capacitatea sa inepuizabilă de a mobiliza şi conduce poporul în făurirea noii orînduiri, unitatea de voinţă nestrămutată a partidului şi poporului nostru de a merge neabătut pe calea socialismului şi comunismului.

Prof univ. dr. Teodor POP

IUBIREA DE PATRIE

Cum voi pricepe tainele iubirii,
Doar aplecat pe brazdă zi de zi,
În care-mi caut rostul împlinirii
Ca-ntr-o eternă vrere de a fi.

Atîtea fapte cîte ies afară,
Numai arînd pămîntul le cunoşti,
Cînd palma ta atinge cu sfială
Prin plugul vremii seculare oşti.

Aici ni-s casa, fraţii şi părinţii
Şi grîul are suflet ca şi noi;
Pămîntu-i cald şi-i leagănul
seminţei
Purtînd eternul car cu patru boi.

O, n-aş putea trăi sub altă zare
Şi n-aş fi eu cel drept ca un copac
Numai aici între Carpaţi şi Mare
Arînd pămîntul tatălui meu dac.

Cît se cuvine oare să mă dărui,
Cît zările înalte dacă-aş fi?
Că fără ţară-n negură mă nărui
Şi n-aş avea puterea de-a trăi.

David RUSU

AFIRMARE

Din nou e patria în sărbătoare;
Larg, pe meleagul Mioriţei dragi,
Se face doina gînd înalt şi floare
Şi fluiere-n pădurile de fagi.

Din nou, pe-ntreg cuprinsul
României
S-a afirmat ferm comunistul ţel
Şi freamătă lumina tutelară
Şi toată ţara cîntă sub drapel!

Petru JICHICI

ILUMINĂRI DE ROD

Ca o lumină troienită-n zori
De siderale harfe carpatine
Se-aprind marmoreenele culori
În clarul anotimpului ce vine
Cu orizont de rod şi desfătare,
Mereu supus destinului ales,
În patria etern biruitoare
Prin cel de-al paisprezecelea Congres

În care regăsim întreaga vrere
Şi armoniei noastre înţeles;
Într-un tumult de seve şi putere
Urmăm statornic Ctitorul ales

Să ne conducă patria de mîine
Cu geniul său clarvăzător prin ani
Cu aur scris pe noile columne
Pe care sîntem veşnic suverani.

Nicolae ROŞIANU

STRĂBUNII

Ochii lor ne privesc — nestinse
făclii —
după nopţi înstelate, din adînc
de ţării.

Ne-au rămas, parcă-n taină, line
şoaptele lor
şi pe murmur de vînt şi pe glas
de izvor.

Ne-au rămas de la ei, încărcate
de dor,
tîmple albe de munţi şi cristal
de izvor.

Ne-a rămas limba noastră — stupul
drag de cuvinte —
mioriticul plai adumbrind oseminte.

Ne-a rămas din străbuni matca
inimii noastre,
vegheată de ei, din străvechile
castre.

Nimbul lor ne-a rămas pe columna
solară —
tot ce-i sfînt, adunat în cuvîntul de
Ţară!

Petru Vasile TOMOIAGA

Patriotismul — dimensiune a literaturii române de azi

Filon cu rădăcini adînci în istoria noastră literară, sentimentul patriotic devine o coordonată majoră a poeziei noastre prin testamentul liric al lui Ienăchiţă Văcărescu: „creşterea limbii româneşti şi-a patriei cinstire". Crezul acesta a cristalizat o tradiţie poetică, perpetuată pînă în zilele noastre, cu direcţii, tematică şi formule specifice. Urmaşii lui Ienăchiţă Văcărescu s-au străduit să fie la înălţimea vibrantului îndemn. Dimitrie Bolintineanu şi-a cîştigat stima contemporanilor săi şi prin acele **Legende sau basme naţionale în versuri**, iar pentru noi, şi prin efortul de a da epopeea naţională **Traianida**. Ciclul **Ostaşii noştri** de Vasile Alecsandri elogia, cu simplitate şi căldură, puterea de sacrificiu a bărbaţilor noştri pentru independenţa naţională. Acelaşi Vasile Alecsandri s-a îngrijit, cu o dăruire exemplară, de tezaurul nostru folcloric, fructificîndu-i valorile perene, dînd „un imbold hotărîtor coagulării şi conştientizării conceptului de individualitate naţională" (Paul Cornea). Un ecou deosebit a avut **Cîntarea României** de Alecu Russo, acest poem în proză fiind un imn închinat graiului matern şi plaiurilor natale. Mihai Eminescu, prin însăşi personalitatea sa, indică adevărata amplitudine şi altitudine a spiritualităţii româneşti. Marile sale poeme transfigurează mitic şi ridică la universal istoria naţională, după cum **Dodecameronul dramatic**, cu dramele în versuri, se vroia o frescă a întemeierii noastre prin Muşatini.

•

Continuitatea filonului patriotic este asigurată de poeţii generaţiei următoare, precum George Coşbuc şi Octavian Goga, şi de cîţiva dintre poeţii afirmaţi la începutul secolului nostru. Printre ei, se cuvin a fi menţionaţi Ion Pillat şi Aron Cotruş. Cîntăreţ al mirificului tărîm natal, Ion Pillat, urmînd direcţia lui Alecsandri, îşi prelungeşte sugestiile în poezia lui Ion Horea, care scrie o poezie cantabilă, poezie ale cărei motive predilecte sînt cele ale pămîntului generos, ale anotimpurilor şi ale valorilor noastre arhaice. Prin poezia lui Aron Cotruş se produce revitalizarea spiritului etnic, preluînd suflul mesianic din poezia lui O. Goga, pe care avea să şi-l asume, apoi Mihai Beniuc în **Cîntece de pierzanie**, „printr-o artă de formulă energetică, viguroasă, lapidară" (Al. Piru).

Adevărată piatră de hotar a poeziei noastre actuale, Nicolae Labiş este unul dintre cei mai originali continuatori pe linia elogiului vetrei străbune, cu o sensibilitate şi o viziune aparte, atingînd, uneori, o puritate a timbrului neegalată în poezia română de azi: „În munţii noştri astăzi zăpezile torc leneş, / Izvoarele îngheaţă în clinchete subţiri, / Şi caprele de munte nervoase prin poiene-şi / Urmează-n taină calea iernaticei iubiri". (**Scrisoare mamei**). Prin poezia lui Labiş ne simţim legaţi cu cele mai intime fibre ale fiinţei de acest pămînt, de munţii şi izvoarele lui. Coleg de generaţie cu Labiş, Nichita Stănescu a înţeles că poezia patriotică presupune trăire autentică, în tradiţia Văcăreştilor: dar „noţiunea de naţiune a evoluat", ca atare, pentru a scrie poezie patriotică viabilă poetul este nevoit să pătrundă în „atomica individului". Volumul **Un pămînt numit România** cucereşte prin sinceritatea şi suavitatea rostirii lirice: „Am să te-ngraş la rîndul meu / cu mine, lăsîndu-ţi doar scheletul alb / să-ţi fie verighetă în jurul rîurilor, / pămîntule de carne, / pămîntule de pămînt". **Cartea de recitire** a lui Nichita Stănescu este un adînc omagiu adus poeziei înaintaşilor şi „o laudă avîntată, emoţionantă, a spiritului naţional" (Ion Rotaru).

Ramura ardeleană a poeziei militant patriotice este prelungită la ultima ei expresie, imnică, de Ioan Alexandru, pentru care **Iubirea de patrie** (Jurnal de poet) devine obiect central de meditaţie. **Imnele Transilvaniei, Imnele Moldovei, Imnele Ţării Româneşti** comunică prin fiorul unei iluminări în descoperirea frumuseţii celor mai simple gesturi şi rosturi omeneşti, într-un ton solemn, psalmodic. Poeţi ai pămîntului, ai roadelor şi ai miraculosului rustic sînt poeţii ardeleni Ion Brad, Ion Dodu Bălan, precum şi poeţii cîmpiei dunărene — Petre Ghelmez, Nicolae Dan Fruntelată şi Mircea Bîrsilă, cu incitantul său **Argint galben**. „Rapsod de tip rural", „mare vizionar", cum a fost caracterizat de către critici, Ion Gheorghe se dovedeşte, începînd cu volumul **Vine iarba**, un cîntăreţ al colosalelor energii ale pămîntului, un zugrav al ritualurilor campestre în **Megalitice**, un scormonitor al îndepărtatului nostru strat tracic în **Cavalerul trac** şi în **Dacia Fēnix**. O altă manieră de a celebra în poezie bogăţia lumii ţărăneşti ne prezintă Marin Sorescu în ciclul **La lilieci**. Sesizînd coloritul limbii neaoşe din **Ţiganiada**, sau farmecul graiului moldav la Creangă, Marin Sorescu năzuieşte să dea o replică oltenească, demnă de înaintaşi, conturînd un univers palpitant prin suculenţa şi pitorescul graiului autohton, proiectîndu-l în perenitate.

Universul citadin contemporan a cucerit, în egală măsură, lira unor poeţi demni de atenţie. Mircea Florin Sandru cu volumele **Elegie pentru puterea oraşului** şi **Viaţa în infraroşu**, Mircea Cărtărescu, prin volumul **Totul**, fac dovada unor antene sensibile în înregistrarea fascinaţiei caleidoscopice a metropolei, în acorduri ample de elegie austeră. Timişoara are şi ea cîntăreţii ei în poezie, cu nimic mai prejos decît cei ai altor cetăţi moderne. Anghel Dumbrăveanu ne invită la **Intrarea în cetate** (privelişti foto de Iosif Costinaş), ghidîndu-ne vrăjit prin mirajul oraşului. Farmecul anotimpurilor, al străzilor şi cartierelor, oglindite în unda gînditoarei Bega, are cîntăreţi fideli printre mai tinerii poeţi. Eugen Bunaru în **Datorii nocturne**, Constantin Mărăscu în **Cîntînd printr-un oraş mare**, Traian Pop Traian în **Developări discrete** transfigurează poetic vechimea şi modernitatea oraşului lor.

Numele poeţilor citaţi nu epuizează şirul celor pentru care vibraţia la realităţile semnificative ale zilelor noastre înseamnă — aşa cum se subliniază în documentele de partid — o datorie majoră a poeziei. Această parcurgere succintă şi selectivă a peisajului poeziei de azi şi-a propus să ofere o dovadă, chiar dacă parţială, că poezia pulsează în ritm cu timpul său.

Valeriu DRUMEŞ

Realitatea — izvorul veşnic viu al inspiraţiei creatorului

În concepţia partidului nostru, a secretarului general, edificarea societăţii socialiste multilateral dezvoltate reprezintă un act conştient al poporului. Acesta se împlineşte doar prin pregătirea corespunzătoare a oamenilor muncii, a tuturor celor care participă la înfăptuirea noii noastre societăţi. Cunoaşterea a tot ceea ce-i mai valoros din domeniul ştiinţei, culturii reprezintă deziderate ale făuririi omului nou.

Creaţia artistică a acestor ani, cu deosebire vasta paletă de opere literare create în spiritul emulativ deschis de către istoricul Congres al IX-lea al partidului, are la bază ideile dialecticii marxiste. Filozofia noastră revoluţionară despre lume îşi trage seva din realitatea social-istorică în mijlocul căreia se naşte. Ea este incompatibilă cu înstrăinarea de viaţă, cu lipsa de ţel, cu gratuitatea, cu aşa-zisul principiu al artei pentru artă. Numai realitatea, locul în care literatura îşi află sursa de inspiraţie, dar şi ţinta, oferă garanţii de autenticitate şi valoare procesului creator. În magistralul Raport la Congresul al XIV-lea al partidului, tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU sublinia: **„Trebuie să se realizeze noi opere literare, cu un înalt conţinut patriotic, noi filme, piese de teatru, care să oglindească viaţa, realizările poporului nostru, să fie puternic pătrunse de înaltele idealuri ale umanismului revoluţionar, socialist, să sădească în conştiinţa tineretului, a întregului popor dragostea faţă de patrie, faţă de socialism, de partid, faţă de interesele generale ale întregii naţiuni"**. Aşa cum rezultă cu claritate şi din aceste înalte comandamente, literatura îşi va dezvolta, şi în perioada următoare, acele caracteristici umaniste care au făcut din ea o componentă viabilă a întregului proces revoluţionar. Realitatea, reper fundamental al acestei literaturi cu un splendid mesaj umanist, potenţează energiile spirituale ale tuturor creatorilor de istorie culturală nouă. Se ştie că istoria unui popor este şi istoria culturii sale. Popoarele care nu au dat o cultură mare au dispărut din istorie. Cultura a fost şi este actul de identitate al unui popor. Adevăruri mai valabile decît oricînd azi, cînd scriitorii au înţeles că numai o cunoaştere profundă a realităţii poate contribui la dezvoltarea unei culturi adevărate.

Poate paradoxală, sintagma cultură adevărată e întrebuinţată aici tocmai pentru a sublinia că de o cultură adevărată avem nevoie, şi nu de una ameninţată de facilitatea lozincardă. Culorile trandafirii, idilice deformează şi sterilizează, creează premisele autodesfiinţării artistului. Pseudo-cultura, subcultura — şi cu precădere pseudo-literatura, subliteratura — îşi instaurează punctul de comandă pe locul în care înfloreşte dulcegăria artistică, dar şi naturalismul cinic, schematismul cenuşiu — adică simptomele necunoaşterii adevăratei realităţi. Asemenea producte literare sînt posibile numai în absenţa unei cercetări adecvate, profunde, a marilor, profundelor transformări în viaţa omului de azi, în pulsul tot mai accelerat al existenţei sociale. Nimic nu demobilizează mai rapid decît repetiţiile, frazele şi versurile care enunţă papagaliceşte adevăruri elementare, pe care le ştim, le cunoaştem de multă vreme. Astfel de aşa-zise creaţii stagnează dezvoltarea spiritului revoluţionar, iar spiritul combativ seacă. În mai multe rînduri, tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU a atras atenţia asupra unor asemenea primejdii. Secretarul general al partidului a îndemnat creatorii să se inspire din izvorul veşnic viu al realităţii, abandonînd modelele străine sau experimentalismele sterile. Realitatea complexă a României acestor ani oferă suficiente motive de meditaţie artistică tuturor adevăraţilor creatori de valoare literară.

Importanţa covîrşitoare a mesajului umanist al operei de artă e dată şi de pluralitatea de sensuri pe care o poartă în sine creaţia literară. Fiecare operă literară valoroasă are o acţiune decisivă nu numai asupra prezentului literaturii, ci şi asupra trecutului. E un circuit firesc, o racordare normală şi necesară la organismul veşnic viu al literaturii. Ne vedem şi ne descriem nu numai prin scriitorii de azi, ci şi prin cei din vechime. Din felul cum ştim să selectăm valorile trecutului, din felul în care le conferim, în noua realitate socială a prezentului, identitate şi prestigiu, rezultă nu numai o lecţie de recuperare culturală, ci şi o lecţie de patriotism revoluţionar. Definindu-ne, noi, prin Eminescu, de pildă, solicitînd mărturia sa, implicăm, de fapt, prezentul literaturii române, scriitorii activi, creatorii prezentului literar. Aceştia validează marile modele ale tradiţiei literare, aceştia activizează valenţe ale literaturii clasice, ale scrierilor de altădată, ei stabilizează prezentul continuu al literaturii. Apariţia unui erou literar, a unei viziuni poetice, a unei arhitecturi romaneşti, a unui tip de discurs literar solicită un şir de comparaţii: sincronice şi diacronice, în contemporaneitate şi în istorie. Prin această dublă realitate se modelează conştiinţa contemporanilor, în măsura în care eroii conţin virtuţi cu adevărat exemplare. Adresîndu-se iubitorului de literatură, adică unei prezenţe apte de a iubi şi a înţelege literatura, modelarea presupune şi vocaţia cititorului pentru dialog. Dincolo de această etică a receptării, opera literară poate părea o ciudăţenie, un lux şi un rafinament inutil. Dincolo de cititorul calificat, înarmat cu o solidă concepţie, revoluţionară, despre lume şi viaţă, literatura nu-şi poate exprima adevăratele, nenumăratele virtuţi morale şi ideologice. Rolul literaturii în formarea conştiinţei socialiste e cu atît mai important cu cît calificarea cititorului e mai înaltă, educaţia sa spirituală mai completă.

Trăim într-o lume în care nu numai cantitatea de informaţie, ci şi cantitatea de modele este enormă. Societatea pe care o făurim stimulează valorile pozitive. Conceptul de **comunist de omenie**, propus de către secretarul general al partidului, reprezintă un strălucit exemplu de valorificare a izvoarelor umanismului românesc. Politica partidului nostru nu se mărgineşte doar la stimularea artistului, la canalizarea preocupărilor sale. Ea urmăreşte şi formarea nevoii de artă, de literatură. Civilizaţia socialistă îşi propune formarea omului complex, pentru care nevoia de artă să fie o nevoie intimă, pentru care iniţierea artistică să fie un fapt real. Într-o lume în care trebuie să fim noi înşine şi să devenim fiinţe reprezentative pentru un prezent glorios, contribuţia scriitorului, responsabilitatea faţă de implicarea în realitate şi reflectarea artistică a acesteia, pentru apărarea şi ilustrarea umanismului românesc, nu poate fi legată decît de efortul fiecărui cetăţean de a construi o lume mai bună, mai dreaptă, mai fericită. Responsabilitatea faţă de realitate este, aşadar, una din responsabilităţile majore ale creatorului de azi.

Cristian SUCIU

FIINŢA

Sînt aici dintotdeauna român
asudat peste brazda grîului
cu inima cîntînd
prin vîrful bradului poleit cu stele
ca un fulger despicînd cerul
mi-am rostit adevărul
şi rostul meu a fost să fiu
în valuri nesecate de Ioni şi Marii
osul de voievod
din sămînţa daco-romană
să mă aflu căutîndu-mă
fiinţă în fiinţa acestui neam liber
adevăr sublim iubirea ca o torţă
şi omenia ce mă face fericit
cu luminosul strigăt Sînt
conştiinţă — flacără în minunata
Fiinţa României!

Vasile SPERANŢA

Poeţii cîntă patria, partidul şi conducătorul

AL XIV-LEA CONGRES

E patria de-acum în sărbătoare
Şi rodul verii din belşug cules,
La 14 trepte către mîine
Îl vrem pe Ceauşescu reales.

Din marile comori ale iubirii,
Din raza viitorului Congres,
Cînd patria se-nalţă în lumină
Îl vrem pe Ceauşescu reales.

Noi ştim că lupta o trăim
prin muncă
Şi greul l-am învins atît de des
Ca să urcăm noi trepte către soare,
Îl vrem pe Ceauşescu reales.

Sub pacea albă a caldelor drapele
— Privighetori pe munte şi ... şes —
Ca să triumfe bucuria-n ele
Îl vrem pe Ceauşescu reales.

Sînt gînduri mai înalte cît Carpaţii
Şi toate se adună la Congres —
Spre împlinirea visurilor noastre
Îl vrem pe Ceauşescu reales.

Doru MACRIŞ

AL PATRIEI BĂRBAT SLĂVIT

De ani bogaţi e-n fruntea Ţării,
E-ncrederea noastră curată ;
Slăvit de România toată —
De munţi, cîmpii, de-azurul mării.

Viaţa luminoasă-i fie,
Iar cutezanţa mai înaltă ;
Poporu-n suflete îl poartă
Şi l-a reales cu bucurie.

Deschizător de drumuri noi
E ctitor Epocii de Aur,
E României meşter faur
Şi e Erou între eroi.

Cu-al Patriei Bărbat slăvit,
Urcăm sub faldul tricolor
Pe drumul drept, triumfător,
Spre Comunism, zbor neoprit !

Irimie STRAUŢ

CONGRES SOLAR

Congres al faptelor de epopee,
Al paisprezecelea avînt solar
Ne eşti precum şi verbul ce scînteie,
Prin El, Strategul păcii, vizionar.

Congres, apoteoză a ştiinţei,
Şi al culturii tărîm desăvîrşit
Columnă eşti şi glas al biruinţei,
Prin Ea, Savantul dîrz şi renumit.

Congres al aripilor de lumină,
Spre comuniste piscuri înălţat,
Eşti raza glorioasă şi deplină,
Din cirma încercatului Bărbat.

Congres al strategiei militante,
Muncitoresc stindard de năzuiri,
Eşti trunchiul demn al Epocii
vibrante
Şi rod, prin ctitorul de nemuriri.

Congres al cutezanţelor plenare,
Ne eşti îndemnul roş şi tricolor,
De a urca spre culmi cutezătoare
Şi-a ne urma bravul conducător.

ZARE DE IUBIRE

Patrie, zori de raze aurite,
Venite dintr-un plai străluminat
De comunism, prin Marele Bărbat
Al Epocii depline, fericite.

Patrie, glas vrăjit de ciocîrlie,
Lui Ceauşescu, nemuritul cînt
Îi eşti pentru că lumii ntregi îi sînt
Chemările-i de pace, temelie.

Patrie, mîndră glastră înflorită
De inimi te oferi cu drag în dar
Elenei Ceauşescu, ce, prin har,
Ştiinţei i-e solie împlinită.

Patrie, vis solar de fericire
Ce prinde zilnic aripi mari de zbor
Prin cei doi bravi, slăviţi conducători
Eşti comunista zare de iubire.

Leca CRIŞOVAN

PATRIA ÎN CONGRES

Te ascult, patrie !
Urci treptele una după alta pînă-n vîrful sublim,
De unde priveşti în sufletele noastre
Sărbătoarea ta.

Spune-mi, în gîndul tău, în lumina ta interioară,
Cum se vede zborul vulturului peste Carpaţi,
Jocul fosforescent al păstrăvului
Dar nisipul ce rodeşte-n clepsidre pe toată albia
Dunării . . .

Priveşte în jurul trupului tău de aur,
Cînd urci în Forum,
Să fii etern înrourată
De visul şi de libertatea privirii
Celui mai mare om.

Acum,
La al paisprezecelea congres,
Din nou în fruntea ţării . . .

Încă o pagină de istorie cerul tău
O va scrie în zarea ce-i numai primăvară
Şi arborează liber steagul comunist . . .

Ioan Vergu DUMITRESCU

PARTIDULUI

Partidului îi aducem azi onor,
Prin vers şi cînt, prin gînd şi faptă,
Destinul puterii noastre, cu poporul
pentru popor,
Noi trăim şi muncim pentru o cauză
dreaptă.

Partidului, îi sîntem cutezanţă
şi tărie,
Sentiment înălţător şi vis rotund,
Cît în noi creşte o demnă bucurie,
Clipe nestinse ne cheamă
şi ne pătrund.
Partidului îi datorăm victoriile
ce le trăim,
Triumful inimii este ţelul suprem,
Noi avem un pămînt şi pe el
ne ştim,
De-a pururi stăpîni — Patrie
şi Popor.

Miron ŢIC

VATRĂ DE AUR

Ea nu-i pămînt, ci stea şi grîu
deodată
şi miere de lumină-n stupi de vis,
e însuşi doru-n doina trăgănată
cînd Mioriţa-i paşte-n paradis

Hai sus pe culmea verbelor
străbune,
pe unde-n culbuni vulturi stau pe
ou
la vatra noastră de aur şi minune
din care creşte comunist balou.

PARTIDUL NI-I LUMINA

Partidu-i glas, unind poporul
şi-un fagur plin de coaptă grînă ;
ni-l ştim mirii viitorul
în patria, pe ea stăpînă.

Cu el, în suflet, niciodată,
nu va să ni se stingă jarul
dorinţei mari, înmiresmată
cu tot ce-n luptă ne e harul.

Vizionar şi demn părinte,
partidul şi-a aprins făclia
pe drumul păcii, înainte,
să calce falnic România.

Ion SOCOL

Trăim un ti...
niri fără prece...
gurile român...
major, de uri...
mutaţii structu...
determinat sc...
temelii o peis...
un nou fel ...
munci al făurit...
de legendă ce s...
cu exemplar ...
nor, aşează ...
de granit al ...
care a avut şa...
a fi contempo...
implicată în p...
ei istoriei rom...
numim „EPO...
CEAUŞESCU".
Aici, în Tim...
cîmpii mănoas...
ispravă, cuvînt...
toral adînc ...
remodelat car...
un sever exam...
tă şi a îmbărb...
pilduitoare, pe...
să ajungă ...
oricînd şi oriu...
pe de propriul ...
tru ca omul s...
puternic şi mi...
sa, de minuni...
mîinilor sale, ...
ştiinţa deplină ...
greu drumul ...
clădeşte temel...
de granit al p...
virtute şi înal...
ţară pentru ce...
Timişul, acu...
toricului Con...
al partidului, ...
tificată mîndri...
parcurs, la ope...
mări mărete ş...
creatoare, în ...
trecutului se ...
cu cele ale pr...
tind cu încred...
cum ne este ...
magistralul R...
marelui Forum...
secretarul ...
dului, tovarăş...
CEAUŞESCU, ...
de o excepţion...
te pentru me...
calea socialism...
nismului adop...
mitate de căt...
Timişul priv...
cei peste 24 ...
trecut de la n...
munist din ...
justificată mi...
pentru că argu...
timp de storie...
glasul laconic...
fonduri fixe ...
peste 100 mili...
mii noi locuri ...
şi impresiona...
industriale. În ...
vîrf se înfrăţe...

eminesciana

EMINESCU şi gîndirea economică

Mihai Eminescu este o realitate şi un mit al poporului român, un nume care s-a contopit pentru totdeauna cu spiritualitatea şi conştiinţa neamului, a intrat în nemurirea geniilor creaţiei universale, ajungînd să fie cunoscut în 64 de limbi ale lumii. În acest an, 1989, el este omagiat cu preţuirea pe care o merită atît pe plan naţional cît şi, printr-o grăitoare hotărîre U.N.E.S.C.O., în întreaga lume. Eminescu nu este doar o parte a conştiinţei artistice a românilor, deoarece, aşa cum bine remarca Perpessicius, nici una din problemele politice, sociale şi economice, care dirijează un popor, nu i-a fost absentă. Articolele lui dovedesc uşurinţa cu care el interpreta teoria şi politica economică naţională şi universală, izvorîtă din munca de informare ştiinţifică, de cercetare proprie a realităţilor social-economice obiective, în care s-a format şi a trăit. Marele nostru poet nu a precupeţit nici un efort pentru a se informa asupra tuturor noutăţilor, atît din domeniul filologiei, precum şi din cel al filosofiei, al ştiinţelor naturii şi, nu în ultimul rînd, al ştiinţelor sociale. Marele scriitor nu a fost un simplu ziarist, sau un simplu scriitor, el şi un gînditor, un creator militant care şi-a pus talentul şi cunoştinţele social-economice şi politice în slujba înfierării realităţilor dramatice care afectau existenţa celor mulţi. Declarîndu-l pe marele nostru poet şi un economist, trebuie să remarcăm faptul că el politizează, legînd teoria economică de practica naţională: „Năzuinţa oamenilor după bogăţie e identică cu năzuinţa lor după putere. Această putere consistă într-aceea că alţii prin trebuinţele lor depind de mine, şi de aceea voinţa celorlalţi e supusă voinţei noastre. Dacă această putere e pusă în esecuţiune, ea se numeşte dominare — de aceea, cine se nizuieşte după avere caută dominarea" (în Manuscrise economice, art. „Economia naţională"). Sau, şi mai concret într-un articol publicat la 13 decembrie 1877, intitulat „Paralele economice": „Ţăranul, oricît ser la rărunchi ar avea, bani n-are şi statul modern are nevoie de bani. Un pas pe care-l face deputatul în cameră, o prostie care o zice, costă pe ţară bani şi banul e muncă. Un şir scris de un ajutor de primar, la sat, costă bani şi banul e muncă. O prelegere rea, ţinută la universitate, costă bani şi banul e muncă — în sfîrşit banul este pretutindenea reprezentantul şi tălmăcirea cîteţă a muncii, într-însul e sudoare şi putere musculară şi precum arătătorul pe ceasornic spune la numărul cutare cîte ceasuri au trecut, asemenea suma din buzunarul meu arată cît s-a muncit pentru mine în societatea omenească. (...) Nepărat că nu trebuie să rămînem popor agricol, ci trebuie să devenim şi noi naţie industrială măcar pentru trebuinţele noastre, dar vezi că trebuie omul să-nveţe mai întîi carte şi apoi să calce a popă, trebuie mai întîi să fii naţie industrială şi după aceea să ai legile şi instituţiile naţiilor industriale".

Gîndirea economică eminesciană s-a cristalizat şi a atins apogeul în anii 1877—1878, atunci cînd, în calitate de colaborator la ziarul conservator „Timpul", Eminescu a abordat problemele importante ale societăţii româneşti din acea vreme, cu bătaie lungă de timp. Dintre articolele cele mai valoroase (în suita „Icoane vechi şi icoane nouă"), merită atenţia „Actualitatea", „Paralele economice", „Bătrînii şi tinerii", „Ilustraţii administrative", „Din abecedarul economic", „Frază şi adevăr", care vădesc acelaşi spirit incisiv, polemic şi umanist din poeziile sale cu sorginte social-politică.

Într-un articol apărut în prima zi a anului 1878, publicistul încearcă să jaloneze, e adevărat, din perspectivă fiziocratică, o viziune asupra vieţii naţionale, bazată pe „trecutul falnic", glorificat de el încă de la vîrsta de 15 ani: în poezia „Ce-ţi doresc eu ţie, dulce Românie". Blamînd mercantilismul social-economic, Eminescu scrie într-o concepţie existenţială originală: „Poporul român a dovedit că trăieşte, că voieşte să mai trăiască şi că are în sine puterea din care izvorăşte viaţa... Mai curînd sau mai tîrziu din moartea fiilor ţării va trebui să izvorască lumina. Un trup sănătos nu poate purta părţi bolnave; un popor voinic nu poate să sufere îndelung putreziciunea socială; acela care au fost gata să moară pentru un şir de idei, vor şti să osîndească de aci înainte pe acela care îşi bat joc de sfinţenia gîndurilor sale proprii; vor şti să se întoarcă cu scîrbă de la aceia care fac negoţ cu avutul poporului, vor şti să gonească din mijlocul lor pe aceia cari trăiesc şi jignesc dezvoltarea vieţii...".

În cel mai bine de şapte ani în care Eminescu a colaborat la cele două cotidiene — „Curierul de Iaşi" şi „Timpul" — scrierile sale economice au stîrnit un maxim interes ştiinţific, analizînd, explicînd şi criticînd aspecte de largă diversitate, de la munca ţăranului la cea a şcolii, de la aur şi monedă la bursă şi mecanism financiar. Fără nici o excepţie, articolele sale, pline de patos revoluţionar, militează pentru emanciparea ţăranilor, proletarilor, intelectualilor, de sub exploatarea cruntă menţinută şi înteţită de moşierimea şi burghezia autohtonă şi străină.

Dincolo de conţinutul lucrărilor gazetăreşti ale faimosului publicist, de

un ...
cun...
la ...
non...
baj...
le ...
zen...
nev...
mis...
can...
dil...
re. ...
nea...
ştiin...
M...
văr...
mer...
puţ...
uşu...
uni...
ţinu...
intr...
Emi...
veri...
cap...
nal...
eco...
par...
am...
asu...
„Co...
mer...
rate...
În...
cian...
zici...
şi ...
con...
azi.

n un timp de împli-
ă precedent pe melea-
românești, un timp
de uriaș, profunde
structurale care au
nat schimbarea din
a peisajului patriei,
fel de a gîndi
al făuritor săi, un timp
ndă ce se scrie frenetic,
mplar pat se revoluțio-
ează în treme chipul
nit al unei generații
avut șansă istorică de
ontemporană și direct
tă în paginile de aur
riei române, pe care le
„EPOCA NICOLAE
ESCU".

În Timiș, patrie de
mănoase și oameni de
cuvîntul par ... a
dinc în conștiințe, o
at caracter, a impus
r examen de conștiin-
îmbărbătat spre fapte
are, pentru ca omul
gă mai repede ca
și oriunde mai aproa-
ropriul său ideal, pen-
omul să devină Om,
și mîndru de puterea
minunata facere a
sale, să aibă con-
deplină ci urcind cu
umul perfecțiunii, se
temeinic în trupul
it al patriei pildă de
și înaltă ardere de
ntru cei ce vor veni.
ul, acum în zilele is-
Congresul al XIV-lea
dului, privește cu jus-
mîndrie la drumul
la opera de transfor-
frete și mari izbînzi
e, în care imaginile
ii se împletesc firesc
nle prezentului, scru-
încredere viitorul, așa
este el înfățișat în
lul Raport prezentat
Forum comunist de
al reentul al parti-
tovarășul NICOLAE
SCU, în documentele
cepțional însemnăta-
u mersul înainte pe
cialismului și comu-
adoptate în unani-
le către Congres.

l privește înapoi, la
24 de ani care au
la marele forum co-
din iulie 1965, cu
h mîndrie patriotică,
ă argumentele acestui
storie se numesc, în
aconiel al cifrelor:
fixe în valoare de
0 miliarde lei, 150
locuri de muncă, noi
esionant platforme
le, în care tehnica de
nfrățește cu tradițio-

JUDEȚUL TIMIȘ PE COORDONATELE ÎMPLINIRILOR

nalele preocupări industriale ale Timișoarei, dar la un nivel niciodată visat de înaintașii noștri, fabrici și uzine moderne, utilate la cel mai înalt nivel mondial, și care creează produse la cel mai înalt nivel mondial, care binemerită aprecierile unanime ale beneficiarilor interni și externi, cum sînt cele de la Întreprinderea mecanică, „Electromotor", Întreprinderea de autoturisme, I.U.R.T. Lugoj și altele, dar, totodată, într-o firească alăturare, să numim cele peste 100 000 de apartamente și case noi edificate în același răstimp, cele 250 de noi așezăminte de cultură, școlile și spațiile destinate învățămîntului superior care au configurat noi dimensiuni ale confortului și civilizației, expresii, în cel mai adevărat sens al cuvîntului, ale grijii permanente a partidului și statului nostru, personal a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU pentru creșterea continuă a nivelului de trai material și spiritual al celor ce muncesc.

Timișul, astăzi, în zilele marelui Congres, este un imens și prosper laborator al gîndului, al performanței spirituale, al permanentei neliniști creatoare, al frămîntării pentru mai binele producției și al oamenilor. Este o strînsă dialectică între muncă și gîndire, aici, în Timiș, pentru că în anii „EPOCII NICOLAE CEAUȘESCU" centrul universitar a devenit, pe baza investițiilor alocate, dar și a permanentei îndrumări din partea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, a tovarășei academician doctor inginer ELENA CEAUȘESCU, cu prilejul memorabilelor vizite de lucru efectuate în amfiteatre, laboratoare și atelierele școală ale acestora, un adevărat „creier" al gîndirii științifice, pivot al implementării active a învățămîntului cu cercetarea și producția, izvorul nesecat al gîndului cutezător pentru toți specialiștii din întreprinderile și institutele de cercetare din această parte a țării, cu merituoase, fundamentale contribuții la dezvoltarea științei românești afirmarea acesteia cu pregnanță în lume.

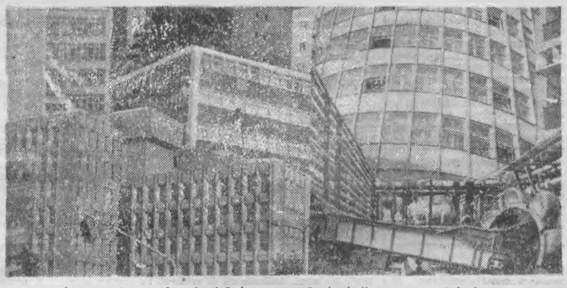

Astfel se explică de ce, în numai 24 de ani, economia județului a cunoscut un adevărat salt cantitativ și calitativ, exprimat succint în faptul că astăzi producția industrială a anului 1965 se realizează în numai 65 de zile, ceva mai mult de două luni doar. Nu este însă un simplu joc al cifrelor aici, ci un demers mult mai profund, ale cărui izvoare trebuie căutate în strădania permanentă a oamenilor muncii, în frunte cu comuniștii, spre permanentă perfecționare politică și profesională, de integrare cu întreaga lor răspundere în procesul de formare umană, în spiritul civilizației și al datoriei față de țară, de înțelegere majoră a rostului lor social, de a ști, cu toată convingerea că propria lor prosperitate depinde, nemijlocit, necondiționat de prosperitatea întregului popor.

În lumina acestui adevăr, și aici, în Timiș, asemenea întregii țări, faptele de muncă dedicate Congresului partidului sînt adevărate expresii ale dragostei și încrederii față de partid și patrie, de atașament total la politica înțeleaptă a partidului și statului nostru, al cărui genial arhitect este marele nostru conducător, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU.

În frunte sînt ei, comuniștii, acești bravi oameni între oameni, care, prin pilda dăruirii lor, prin înțelepciunea și pasiunea lor revoluționară, au puterea de a muta și munții dacă este nevoie, care, fie la strung, în marile întreprinderi ale Timișoarei sau Lugojului, în cele din Sînnicolaul Mare, Buziaș, Deta ori Jimbolia, sau de pe cîmpiile mănoase ale Lovrinului, Lenauheimului ori Peciului Nou, acționează ferm, neabătut să înflorească, cu candoare și forță, floarea roșie a încrederii în împlinirile viitoare. Așa cum a subliniat tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, în magistralul Raport prezentat Congresului al XIV-lea al partidului, comuniștilor le revin sarcini sporite în marele avînt al zilei de mîine. Privind cu mîndrie la faptele trecute, să nu ne culcăm pe laurii victoriei, pentru că drumul care ne așteaptă nu este nici scurt, nici ușor, este un drum în care avem nevoie de toate energiile noastre creatoare, de imensă încredere în puterile noastre, dar, mai cu seamă, de foarte multă muncă, pentru că, dacă tot ce am făcut pînă acum poartă în exclusivitate semnătura poporului român, această semnătură trebuie să onoreze pe mai departe toate marile ctitorii ale viitorului.

Așa cum a hotărît Conferința Organizației județene de partid Timiș, mîine județul nostru va fi mai frumos și mai prosper. Să revenim la cifre: producția marfă industrială va crește cu 32,6 la sută față de cea a anului 1990, cea agricolă se va ridica în anul 1995 la 29 miliarde lei, volumul de investiții la 35,8 miliarde lei, în timp ce volumul desfacerilor de mărfuri va crește cu 7,7 la sută față de anul 1990. Vor fi construite 20.000 de apartamente, asigurîndu-se, element definitoriu al noii noastre civilizații socialiste, 14,3 mp drept suprafață locuibilă pe locuitor, față de 13,2 mp în 1990. Se vor construi, de asemenea, 296 săli de clasă, noi centre de creație și cultură socialistă „Cîntarea României", noi spații destinate asistenței sanitare, noi dotări sociale, care vor împlini, într-un armonios florilegiu, spațiul de spiritualitate al Timișului.

Dincolo de cifre, se va afla munca plină de rîvnă a oamenilor De la Tomești ori Făget, pînă la Sînnicolaul Mare și Teremia Mare, de la Gătaia ori Buziaș, pînă la Orțișoara și Sînandrei, în perimetrul vast al acestei mari întinderi timișene, munca va constitui, ca și pînă acum, examenul cel mai pretențios al oamenilor, al dăruirii lor față de patrie și partid. În munca și cuvîntul lor se află destinul de mîine al Timișului, în ardența lor activitate creatoare, dar și în puterea gîndului, în voința lor perpetuă de a fi mai buni, de a răspunde prezent, cu întreaga lor ființă, la chemările iubitului nostru conducător.

Acestea sînt temeiurile de profundă dragoste și aleasă recunoștință pentru care comuniștii, oamenii muncii, toți locuitorii județului Timiș, au încredințat mandat delegaților la marele forum comunist, de a-și da din inimă votul de reinvestire a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, în funcția supremă de secretar general al partidului, opțiune istorică și de maximă responsabilitate revoluționară, ce reprezintă chezășia de granit a marilor noastre împliniri viitoare, de înfăptuire neabătută a mobilizatoarelor programe de dezvoltare economico-socială a patriei în viitorul cincinal și în perspectivă, de ridicare necontenită a patriei pe noi culmi de progres, civilizație și bunăstare.

Vasile BOGDAN

---

un vibrant și înflăcărat patriotism, contribuția inestimabilă pe care acesta a adus-o la dezvoltarea științei economice constă în fundamentarea limbajului economic național. În scrierile sale de factură economică sînt prezente toate categoriile economice, manevrate la acea dată de către economiști, toate conceptele economice pe care Eminescu le-a asimilat în studiile sale de la Viena, Berlin și pe care, implantîndu-le în realitatea românească a vremii, le-a transmis conștiinței naționale a poporului nostru.

Munca lui Eminescu pe linia cultivării limbajului economic este monumentală, căci nimeni pînă la el și puțini după el au vehiculat cu atîta ușurință și perseverență conceptele universale, dîndu-le o formă și un conținut adecvat condițiilor socio-istorice, într-o largă perspectivă. Prin aceasta, Eminescu este nu numai un poet universal, dar și un economist universal, capabil să articuleze în scrieri originale o profundă analiză științifică a economiei naționale, văzută în comparație cu alte economii europene sau americane (vezi „Influența austriacă asupra românilor din Principate", „Consulul economice", „Balanța comercială", „Răscumpărarea căilor ferate");

Întreaga proză social-politică eminesciană îl consacră pe Luceafărul poeziei românești drept un veritabil și angajat economist, om de știință, contemporan cu noi în idealurile de azi.

prof. Luminița SARBOVAN

Expoziție fotodocumentară și de carte social-politică

Recent, la sediul Complexului Muzeal Județean Timiș a fost deschisă expoziția fotodocumentară și de carte social-politică **„Dezvoltarea economico-socială în profil teritorial a județului Timiș în anii EPOCII NICOLAE CEAUȘESCU. Perspectivele de dezvoltare prefigurate în documentele Congresului al XIV-lea al P.C.R."**.

Expoziția debutează cu prezentarea Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român — deschizător de epocă nouă în istoria României. Un cadru amplu este dedicat dezvoltării industriei timișene, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Efortul material și financiar, făcut în anii de după Congresul al IX-lea al partidului, a permis ca, pe harta județului nostru, să fie înscrise azi 81 de întreprinderi industriale, din care 64 unități cu subordonare republicană, cele mai multe fiind în ramuri ale tehnicii de vîrf, care pun deplin în valoare puternicul potențial material, tehnic și de creație existent. Au fost construite moderne platforme industriale, noi și puternice capacități de producție în ramura construcțiilor de mașini, chimiei, electrotehnicii, electronicii, confecțiilor. Întreprinderea Mecanică Timișoara, Întreprinderea „Electrotimiș", Întreprinderea de Aparate Electrice de Măsurat, Combinatul Petrochimic „Solventul", Combinatul Agroindustrial Timiș, Fabrica de memorii și componente electronice, Întreprinderea „Optica", „Electromotor", „Electrobanat", Întreprinderea de Autoturisme, Schela de producție petrolieră Șandra, Întreprinderea de utilaje de ridicat și transportat, Întreprinderea de utilaje și piese de schimb și Întreprinderea minieră Lugoj sînt o parte a unităților care își aduc o contribuție însemnată la asigurarea necesarului de materii prime al economiei naționale, la dotarea industriei românești cu utilaje și instalații de înaltă complexitate, tehnicitate și productivitate, la promovarea pe scară largă a progresului tehnic, la înfăptuirea planurilor și programelor prioritare de dezvoltare multilaterală a patriei. În prezent, județul Timiș realizează în numai 50 de zile întreaga producție industrială a anului 1965 și în mai puțin de 4 zile pe cea a anului 1945. Produsele realizate de industria județului sînt exportate în 70 de țări ale lumii de pe toate continentele. La producția de memorii pentru tehnica de calcul, aparate electrice de măsură și control, poduri rulante și motoare electrice, județul nostru deține locul I pe țară.

În continuare, expoziția prezintă agricultura timișeană pe coordonatele înfăptuirii noii revoluții agrare. Dacă în anul 1938, agricultura județului Timiș dispunea de 483 tractoare, numărul acestora a crescut la 5 105 în anul 1965, ajungînd la sfîrșitul anului trecut la aproape 10 000, în prezent revenind o suprafață de 52 ha pe un tractor fizic. Azi, agricultura județului nostru dispune de 2 062 combine autopropulsate pentru recoltat păioase, 1 523 combine autopropulsate pentru recoltat porumb, peste 3 200 semănători pentru păioase și prășitoare, peste 4 000 utilaje pentru pregătirea terenului, aproape 1 800 mașini pentru erbicidarea culturilor și aplicarea tratamentelor fitosanitare, peste 1 500 mașini pentru aplicarea îngrășămintelor chimice și naturale. Introducerea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii agricole, hărnicia recunoscută a locuitorilor satelor timișene au determinat creșterea producției agricole vegetale și animale. Producțiile mari obținute la cereale și legume, precum și sporurile însemnate în producția zootehnică au făcut ca multe unități de stat și cooperatiste, ca de altfel și județul nostru în ansamblu, să îndeplinească criteriile stabilite pentru dobîndirea înaltului titlu de „Erou al Noii Revoluții Agrare".

Un spațiu generos este dedicat dezvoltării științei, învățămîntului și culturii — factori esențiali ai progresului și civilizației socialiste. În cele 24 de institute, centre, filiale și colective de cercetare, inginerie tehnologică și proiectare și în cele 4 institute de învățămînt superior din Timi-

D. VASILE

(Continuare în pag. 15)

Destine împlinite

Slujitor al științei istoriei

Fără îndoială că e fundamentală împrejurarea ca un om să-și poată răsfrînge profesiunea asupra multor generații de tineri, chiar să-și continue, astfel, existența în sute de vieți, la modelarea cărora el contribuie, printr-o activitate îndelungată, tenace, permanent învigorată de nobilul simțămînt patriotic, civic — făclie a responsabilității față de valorile umane ale societății. Un asemenea luminos privilegiu îl are slujitorul învățămîntului, dascălul.

Cînd, la o anumită vîrstă, bunăoară una rotundă, la 60 de ani, dascălul — îl numim pe conf. univ. dr. Gheorghe I. Oancea — ne poate înfățișa un îmbelșugat bilanț retrospectiv al activității sale, satisfacția dată de împliniri nu are doar un caracter personal, privindu-l numai pe el, ci și unul social. Căci intrarea în conștiința semenilor, ca profesor de istorie și cercetător istoric înseamnă, desigur, o indubitabilă validare socială a rezultatelor profesiunii căreia i s-a dăruit de-a lungul vieții, fiind cadru didactic în învățămîntul superior din Timișoara (în prezent la Facultatea de Științe Economice, unde predă „Istoria patriei și a poporului român") Aici a descins după absolvirea Facultății de istorie din Cluj-Napoca, acolo avînd profesori iluștri — față de care are o adîncă recunoștință și considerație — precum C. Daicoviciu, M. Macrea, N. Lascu, Șt. Pascu, C. Mureșianu.

Una din laturile specifice ale profesiunii dascălului universitar este aceea de a împleti activitatea didactică de la catedră cu munca de cercetare științifică. Prin urmare, conf. univ. dr. Gh. I. Oancea, împlinind această cerință, a efectuat temeinice in-

vestigații în domeniul istoriei, cercetînd cu preponderență — cum e firesc, avîndu-se în vedere aria geografică în care trăiește — aspecte istorice privind sud-vestul României. Însă integrînd organic istoria acestei părți a țării în istoria noastră națională. Istoricul Gh. I. Oancea și-a valorificat rezultatele cercetării sale științifice, fiind coautor a cinci cărți, elaborînd lucrarea „Unirea din 1918. Contribuții bănățene", apărută anul trecut la Universitatea din Timișoara, publicînd peste 80 de studii și peste 200 de articole. Menționăm și lucrarea de doctorat „Politica externă a României în perioada 1918—1921", conducător științific fiindu-i distinsul profesor dr. Aurel Loghin din Iași, membru corespondent al Academiei de Științe Sociale și Politice. Datorită meritelor sale științifice in domeniul istoriei, conf. univ. dr. Gh. I. Oancea este prezentat în „Enciclopedia istoricilor din România" și face parte din Comitetul Național al Istoricilor.

Ca dascăl și istoric, el nu se limitează doar la ținerea cursurilor și seminariilor, la investigarea și valorificarea publicistică a patrimoniului istoric. Cunoscînd importanța relației dintre faptul istoric și conștiința cetățenească, a rolului istoriei ca factor activ de educație patriotică revoluționară, a tezei, de o inestimabilă valoare teoretică și practică, pe care a formulat-o secretarul general al partidului, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU**, anume că „istoria constituie fundamentul oricărei activități ideologice, teoretico-educative", conf. univ. dr. Gh. I. Oancea participă, cu comunicări, la reuniuni științifice (sesiuni, simpozioane) și prezintă expuneri la manifestări cultural-artistice, dedicate marilor aniversări istorice și evenimentelor politice ale prezentului socialist. Și în asemenea împrejurări, din intervențiile sale, cu putere de înrîurire publică, relese importanța studiului **ISTORIEI**, cartea primordială a neamului, de învățătură, de educație politică și patriotică. O carte monumentală, care, în vremea noastră, proiectează o imagine nouă asupra trecutului, prezentului și viitorului.

Aurel TURCUȘ

Crezul deplin în valorile culturii și scenei românești

Există, la ora de față, în orașele de mărime medie, de categoria Reșiței, Devei, Aradului, să zicem, care, în aceste decenii au evoluat spectaculos în varii domenii ale științei, artei, culturii, figuri remarcabile, întreprinzătoare, care cinstesc locul, munca și creația timpului lor. Una dintre aceste figuri, de profesoară, cronicar dramatic și istoric al mișcării teatrale, este arădeanca Lizica Mihuț.

Cadru didactic model, inspirat, făcînd, din predarea limbii și literaturii române, un adevărat act de devoțiune, cărturar minuțios și migălos în cercetarea fenomenului teatral arădean și românesc, ea și-a impus personalitatea în viața spirituală arădeană. Fin analist al spectacolelor teatrale arădene, de aproape două decenii, eseistă remarcabilă, mai cu seamă în aria mișcării și culturii scenice, om de gust într-ale literaturii, Lizica Mihuț a știut, în modestie și tăcere, să studieze, mai bine de un deceniu, „Mișcarea teatrală arădeană pînă la înfăptuirea Unirii", (Ed. Eminescu — 1989), dînd, la ora de față, la iveală, o lucrare temeinică, de profundă acribie a cercetării, larg documentată, scrisă cu nerv, îndrăzneală și pasiune.

În lucrarea Lizicăi Mihuț intră, copleșitor, nu numai datele și amănuntele timpului prin care se relevă începuturile mișcării teatrale arădene, organizate, dar, și mai ales, dezvoltarea mișcării teatrale în ansamblu, încercările și izbînzile unui teatru transilvan, din epoca dinaintea Unirii.

Scoțînd la lumină pe adevărații pionieri ai teatrului românesc, autoarea aduce în discuție primele manifestări de cultură ale școlarilor, pentru care scena improvizată va fi trecută, mai apoi, ca o făclie, spre scena pentru un veritabil public teatral, după cum scoate în vileag și pe toți animatorii din cadrul „Societății pentru fond de teatru român", care, în cei 64 de ani ai săi, „a revărsat lumini și bucurii și a întărit nădejdea în viitor", contribuind la cimentarea unui amplu sentiment al culturii naționale românești. Prin implicarea intelectualilor timpului în manifestările teatrale ale „Societății", prin adunările lor care aveau loc, în diferite așezări (deoarece guvernul austro-ungar respinge Aradul ca sediu permanent), prin succesele pe care aceste adunări le au pentru spectatori, „Societatea" arădeană și-a adus un aport considerabil la cunoașterea limbii, a marilor simțăminte naționale. Alături de aceste manifestări, devenite tradiționale, alte momente de vîrf în istoria mișcării teatrale arădene au însemnat, cu adevărat, turneele trupelor lui Pascaly, Millo, Antonescu Ionescu, Petculescu, Nottara, Demetriade, Voiculescu, Bulandra etc., care au adus cu ele un veritabil suflu patriotic și un arzător sentiment al spiritualității românești de peste munți, focul viu al limbii, atmosfera teatrală românească de la București care, toate la un loc, au fost copleșitoare pentru viața teatrală arădeană și românească a zonei arădene și transilvănene.

Slujind înălțării spirituale și naționale a maselor de iubitori ai Thaliei, slujind actului istoric al Unirii, ca și înaltului sentiment patriotic național, lupta pentru un teatru arădean a însemnat și lupta pentru afirmarea unor sentimente puternice pentru unitatea românească, apte să se dezvolte în conștiințele milioanelor de români din Transilvania de pînă la Marea Unire.

Scrisă cu o intensă participare afectivă, nu numai cu nervul rece și documentat al cercetătorului, alternînd pagini, privind amănunte ale presei timpului, cu descrierea figurilor remarcabile ale momentului istoric, cartea Lizicăi Mihuț devine nu numai o lucrare necesară, pentru cunoașterea mișcării teatrale ardelene, de către specialistul aplecat peste trecutul unor asemenea manifestări, dar ea devine și cartea luminării unui popor prin aria scenică și cuvîntul vorbit, carte ce merită a fi citită de oricare iubitor al istoriei culturii românești. Cursivitatea scrierii, apelul la citatele vremii, descrierea atmosferei timpului care a încălzit pe spectatorii, în fața cărora s-au derulat spectacolele marilor trupe și actori, azi intrați în legendă, căldura evocatoare a unor asemenea pagini, pitorescul unor date atrăgătoare, toate acestea fac, din lucrarea Lizicăi Mihuț, nu numai un tom util, în spațiul cultural arădean și românesc, dar și o scriere pentru „minte și inimă", care probează calitățile autoarei, crezul ei lung și deplin în valorile culturii și scenei noastre românești, care au înflorit, de-a lungul timpului, pe plaiurile unde viețuim azi.

Ion ARIEȘANU

figurine

Oameni și creații

O viață de cercetător

TITUS SUBA, director la Stațiunea de cercetare din Lovrin, este aproape în exclusivitate autorul hibridului simplu de porumb L. 400, acoperind un milion de hectare, din cele trei arabile pe care le avem în țară. Este opera vieții sale. Au mai fost și 380, 415, 390; în momentul acesta își așteaptă omologarea în cultură și alte rezultate ale cercetării agricole din Lovrin. Stațiunea este renumită pentru crearea de soiuri, colectivul ei reprezentînd un singur procent din cercetătorii țării, ale căror creații ocupă 10—15 la sută din suprafața arabilă. „Lucrez la ameliorarea porumbului de-o viață; mi s-a alăturat și fiul meu, pe care-l cheamă tot Titus Suba... Desigur, se poate vorbi la noi de o școală. Aparțin, de fapt, de o generație care s-a pensionat, fiind cel mai tînăr reprezentant al ei și totodată cel mai în vîrstă dintre amelioratorii de acum".

Se spune că nu problema la care lucrezi e importantă, cît seriozitatea și devotamentul cu care o tratezi. Există plante „importante", în ameliorarea lor însă factorul uman deține locul prioritar. „Într-o localitate în S.U.A, unde m-am specializat, cel mai de vază cercetător se ocupa de ... ovăz, nu de grîu sau porumb. Desigur, munca la o plantă importantă e plăcută, însă esențial e să lucrezi foarte bine". Există azi la stațiune o mare infuzie de tinerețe și se poate spune că Titus Suba, cu vocația dăruirii, animă cu exemplul său personal micile colective grupate în jurul problemelor ridicate de plante multe: grîu, porumb, cînepă, furaje etc. este important, îmi spune, ca succesele să fie preluate din mers, de unde au fost lăsate ele. Dată fiind situația specială în care se lucrează, rezultatele nu apar mai devreme de 10 ani.

— Cred că de la dumneavoastră se poate învăța cu succes necesitatea „sedentarismului" în această muncă.

— El e necesar, cu toate că am mai lucrat și în Vietnam, S.U.A., U.R.S.S., Bulgaria, Ungaria, Iugoslavia. Din 1961 sînt la Lovrin. Fluctuația mare de cadre este contraproductivă. După 7—8 ani un cercetător abia este apt de lucru, apoi abia munca devine, treptat, creație. Numai cei ce au rămas au reușit. Cei cu stadii lungi de activitate aici au creat vreo 28 de soiuri. Emblema mea este statornicie și continuitate.

Titus Suba se documentează mereu : biroul său e încărcat de reviste și cărți de specialitate. „Niciodată nu știi destul. Și pe măsură ce acumulezi îți dai seama că ai și alte necunoscute". Există în acest domeniu multe decepții și puține bucurii, natura nefăcînd salturi. Din zeci de mii de hibrizi ajung în producție abia patru. „Puteau fi mai mulți, dar aici eu n-am vrut să le dau drumul. Și apoi, trebuie să îi veghezi în continuare... E greu să stăpînești mulți hibrizi. Prefer mai puțini, însă pe acela care-mi confirmă așteptările". Așa se face că hibridul omologat în 1969 este de două decenii în cultură, s-a menținut viabil și a stat mereu sub ochii cercetătorului. Mai e de adăugat că pe activitatea celor ce lucrează în acest domeniu își pune amprenta spiritul colectivului și . ambianța familială, climatul armonios al acesteia. „Soția m-a înțeles, iar fiul m-a urmat; am avut 20 de ani de activitate liniștită, în care am preferat munca de cercetare celei administrative. Sigur, mai există și factori precum dorința de afirmare, împreună cu mîndria de a fi membru al acestui mic și valoros colectiv căruia trebuie să-i imprimi pasiune și dăruire: cînd îți place un soi, trebuie să faci în așa fel încît să le placă și la alții".

Lucian BURERIU

memento

EMINESCU ÎN IUGOSLAVIA

Revista lunară belgrădeană **Savremenik** consacră în numărul sau dublu din septembrie-octombrie 1989 un spațiu de 48 de pagini celui mai mare poet român, cu ocazia sărbătorii centenarului său. Acest Moment „Eminescu" se deschide cu textul lui Nichita Stănescu „Orfeu sau scurt tratat despre geometria cuvintelor", în traducerea lui Adam Puslojić, urmat de o importantă selecție de versuri eminesciene în traducerea aceluiași. Neobositul traducător al literaturii române publică și pagini din „Jurnalul unei traduceri" — adevărate mărturii ale iubirii și prețuirii, dar și ale redescoperirii lui Eminescu. În mod special am sublinia și grupajul eminescian din **Savremenik**, unul din cele mai importante lunare iugoslave pentru cultură, artă și literatură, grupaj datorat unor importanți poeți sîrbi și iugoslavi: Vasko Popa (1), Ivan V. Lalić (1), Liubomir Simović (3) ca și lui Aurel Gavrilov (3). Din aparatul critic, ce urmează în acest **bloc Eminescu**, spicuim cîteva texte: „Despre Eminescu" de Lucian Blaga (traducerea și note explicative: Dragan Stoianovici, profesor al Universității din București), „Eminescu, poet al ideii" de Mariana Dan, profesoară belgrădeană, „Mihai Eminescu, editor și traducător al poeziei populare sîrbe" de Adrian Costea din București, traducător și cercetător al relațiilor româno-sîrbe.

Remarcabila secțiune Eminescu mai cuprinde și o selecție de texte filozofice eminesciene traduse de același A. Puslojić.

În același număr al revistei Savremenik „Cuvîntul către cititori" aduce un cald omagiu Voislavei Stoianovici, profesoară de la Catedra de Slavistică a Universității bucureștene, traducătoare și colaborare de ani de zile a numitei reviste.

Slavomir GVOZDENOVICI

Caracterul determinant al integrării învățămîntului cu cercetarea și producția

Relevind importanța sporirii continue a rolului politic conducător al partidului, al organizațiilor și organelor de partid din toate domeniile de activitate, subliniind faptul că partidul este centrul vital al întregii națiuni, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** arată că necontenit, comuniștii, cadrele principale ale partidului **„trebuie să se afle în primele rînduri, în cele mai grele și complexe probleme. Ei nu trebuie să înlocuiască organele de stat și organismele democratice, ci să asigure buna funcționare a acestora, avînd întreaga răspundere în fața partidului și a poporului"**.

Acționînd în spiritul unei asemenea recomandări, coordonata activității liceului de Matematică-Fizică „C. D. Loga", biroul organizației de partid s-au implicat permanent, cu solicitudinea necesară, în sprijinirea conducerii școlii, în vederea organizării și proiectării muncii, îndeplinirii sarcinilor ce le incumbă calitatea de educator, dezvoltarea puternică a spiritului revoluționar în muncă și gîndire, respingerea a tot ceea ce este vechi, promovarea cu îndrăzneală a inventicii, a noului în toate domeniile și direcțiile de activitate.

Realizînd o planificare riguroasă, care să angajeze toți oamenii muncii din liceul nostru, urmărind îndeaproape îndeplinirea sarcinilor subordonate activității fiecăruia, evaluînd obiectiv și cu maximă exigență calitatea actelor și acțiunilor îndeplinite, conducerea liceului nostru a contribuit la implementarea politicii școlare a partidului și statului. În acest sens, ea s-a implicat și se implică necontenit în realizarea îndrumării activității cabinetului metodico-științific al școlii, șefilor de catedră, comisiilor metodice ale diriginților (gimnaziu, liceu, cursuri de zi și serale) urmărind ca acțiunile lor să fie proiectate, organizate și îndeplinite în cele mai bune condiții, indiferent unde s-ar desfășura : bibliotecă, laborator, cabinet, sală de clasă, atelier sau întreprindere, sală de gimnastică, individual ori în colectiv.

Angajîndu-se, alături de cadrele didactice, în modernizarea procesului de învățămînt, prioritar în domeniile dependente de noi, prin parcurgerea și realizarea creatoare a programelor școlare, îmbogățirea formelor de organizare și desfășurare a învățămîntului, prin înnoirea metodelor și procedeelor de predare-învățare, folosirea mijloacelor de învățămînt existente, prin pregătirea profesorului pentru desfășurarea muncii sale în spirit revoluționar și crearea relațiilor de colaborare cu elevii și toți factorii educativi — conducerea liceului, sub îndrumarea directă a biroului organizației de partid, a avut în vedere ca fiecare educator să-și onoreze din plin calitatea, să facă tot ceea ce trebuie și cum trebuie, tot ceea ce i se cere, într-un timp util. Totodată, să ofere modelul de pregătire temeinică, exigență, disciplină, preocupări susținute care să garanteze fundamentarea psiho-pedagogică și metodică a tot ceea ce fac.

Viața școlii

De aceea, cu certitudine de aceea, numai în cursul anilor școlari 1987—1988 · 1988—1989, aproape toate cadrele didactice au prezentat 2 sau mai multe referate sau comunicări științifice, elaborate pe baza urmăririi și investigării propriei activități, realizate, după caz și cu aportul elevilor. Susținute în cadrul sesiunilor de comunicări sau publicate în presa locală sau centrală de specialitate. Așa, de exemplu, în anul școlar 1987—1988, cadrele noastre didactice au elaborat ori au colaborat la elaborarea a 14 cărți cu caracter științifico-metodic, a 2 programe școlare, a 174 articole sau studii publicate, 42 referate-comunicări, prezentate în cadrul sesiunilor de comunicări științifice, organizate la nivel municipal, județean și național de către Inspectoratul Școlar, Sindicatul Învățămînt, filialele și societățile științifice Ministerul Educației și Învățămîntului.

Rezultatele cercetărilor noastre, mai mult sau mai puțin importante, au ajuns să fie în felul acesta cunoscute, mai mult, utilizate, nu numai de cadrele didactice din liceul nostru, ci și din alte unități de învățămînt din municipiul Timișoara, județul Timiș și chiar din țară. Teme cum au fost „Predarea-învățarea intra și interdisciplinară, aportul acesteia la educarea și formarea omului multilateral", „Predarea-învățarea în condițiile învățămîntului asistat de calculator", „Educația estetică — parte componentă a educației multilaterale", „Rolul matematicii și al fizicii în formarea concepției științifice a elevilor", „Educația politică — condiție și scop a activităților proiectate și desfășurate în cadrul organizațiilor de pionieri și U.T.C." — ș.a., publicate în presa centrală, au constituit cercetări de sinteză ale unei experiențe acumulate de-a lungul anilor, pe baza fundamentării științifice a actelor și acțiunilor organizate și desfășurate la nivelul clasei ori a liceului.

Asemenea realizări, rezultatele muncii de cercetare în ansamblu, au fost obținute cu aportul nemijlocit al comuniștilor, grupei sindicale, al întreprinderii și instituțiilor patronatoare, preeminent, al Întreprinderii Mecanice. AEM și al Universității din Timișoara, al părinților și evident al Inspectoratului Școlar Județean Timiș — coordonatorul, inițiatorul și evaluatorul lor. Resursele de care dispunem nu au fost însă nici pe departe epuizate. Utilizarea și reutilizarea lor în continuare depinde prioritar de noi.

Prof. Dorina CHERCOTĂ

Prof. dr. Pavel PETROMAN

Dublă expoziție personală: Lucia Jurca și Gheorghe Rai

TEHNICA STRAVECHE, revitalizată în veacul nostru, pictura pe sticlă constituie o preocupare predilectă constantă pentru **Lucia Jurca** (studii libere de artă), ale cărei lucrări monumental-decorative de la două instituții intens frecventate, Universitatea și Spitalul județean, realizate în variante moderne ale vitraliului, sînt de mai mulți ani cunoscute și apreciate.

La prima sa expoziție personală, de la Salonul de artă al Casei Armatei, în întregime și cu gust reamenajat, sînt prezentate peste douăzeci de „tablouri", în dimensiunile obișnuite pentru grafica și pictura de șevalet. Suport și strat protector al materiei picturale, ca în maniera tradițională, cu inovări tehnice personale care sporesc transparența și strălucirile culorilor, o asemenea pictură „pe sticlă și sub sticlă" înnobilează genul, prin sugestia de spațiu multiplicat dînd senzația unor forme uneori cinetic privite în volum și îndeosebi prin implicațiile metaforice și plurisimbolice ale subiectelor. Astfel, dacă în „Maternitate", „Surorile", „Pruncul", „Belșug", spre pildă, sînt reluate (în absența de la sine înțeleasă a semnificațiilor primare) aspecte tematice și stilistice din recuzita meșterilor iconari (număr redus de personaje, arcuiri domoale ale liniilor care delimitează cu negru zone compacte de culoare etc.), alte piese

reprezintă în fapt ecouri ale picturii de peisaj („Dealuri"), elemente de construcție urbană („Orașul văzut de sus", „Veneția", „Deschidere"), naturi statice („Solaris", „Acvariu" sau ingenios compusă și ingenua „Jucării pentru Oliver"). Recurența obsesivă a timpului, necruțător cu tot ce e pe lume („Liniște"), unde apare și colajul, cu discretă ironie, „Clepsidra" (care ar putea purta și subtitlul „În căutarea timpului pierdut"), dar și păstrător al unor vestigii, martore ale geniului uman creator de cultură și civilizație.

VENIT DE PE PLAIURI HUNEDORENE, dar absolvent al renumitului Liceu de artă din Timișoara, **Gheorghe Rai** prezintă, în același spațiu expozițional, peste zece sculpturi în material nobil (marmură de Carara, de Ruschița, de Moneasa, aragonit, piatră de Vrața).

Reprezentările animaliere descrise, din lumea „bestiarului" dar nu și din stilistica lui Brâncuși, au volume și netezimi, modalități de compoziție și ritm care le pun în lumină tîlcurile profund umane. „Melcul", spre exemplu, tipica locuință solitară și întunecoasă, lasă, într-o infimă porțiune terminală, să se întrevadă, dacă e bine privită și receptată, aspirația oricărei ființe spre lumina solară. „Perla" (marmoră roșie și albă cu mici intervenții de metal) pare să se protejeze de rapacitatea omului setos de podoabe prin cîteva tije gata să închidă, instantaneu, comoara la prima atingere a unui intrus. „Strigătul dimineții", o posibilă replică la „Cocoșul" brâncușian, proclamă prioritatea bucuriei și a libertății, căci dacă razele soarelui ne aduc lumina, păsările sînt cele care ne-o vestesc.

„Coiful antic", „Manifestul pentru pace", „Arcul de forță" și „Construcție în alb și roșu", prin monumentalitatea lăuntrică, de esență, prin echilibrarea inspirată a plinurilor și a golurilor semnalează măsura unei gîndiri plastice bine definite, maturitatea creatoare a acestui tînăr sculptor.

Deliu PETROIU

„TIMIȘOARA, AZI"

● Un viitor film documentar realizat de Studioul Cinematografic „Alexandru Sahia", în regia Luizei Ciolac și imaginea lui Sorin Botoșeneanu

Chiar dacă, după cum ne mărturisește, cu vădită mîndrie și nonșalanță, „da, sînt prahoveana", Luiza Ciolac iubește Banatul, oamenii lui, și, mai ales, pe cei din Timișoara. O dovedesc, între altele, filmele documentare realizate pe și despre aceste meleaguri : „Mereu în inima țării, județul Timiș", „Semnul muzicii", despre existența durabilă a corului „Ion Vidu", din Lugoj, „Fabricat în România", titlu ca un însemn al calității muncii celor de la Întreprinderea Mecanică. Acum, foarte recent, ea a lucrat la un admirabil documentar despre frumusețile de azi ale orașului de pe Bega. El se intitulează simplu, sugestiv : „Timișoara, azi". Echipa de realizatori — pe care am însoțit-o în timpul celor aproape două săptămîni — s-a deplasat la Timișoara pentru a da „viață" unui scenariu scris și decupat cinematografic de Luiza Ciolac. Într-o splendidă zi de toamnă senină, în camera unui hotel ospitalier a fost pus la punct „planul de bătaie". S-a conturat liantul filmului care, aveam să înțeleg, se dorea un documentar de circa 10—12 minute, dar care să poarte și amprenta... artisticului.

...În acest fel au început filmările care au solicitat realizatorilor (Grigore Stupeanu, șef de producție, Teodor Resnic, mecanic cameră, Ion Fluturaș și Viorel Pop, maiștri lumină) eforturi pe care le-am admirat cu toată sinceritatea. Ele au fost completate, în chip fericit, de sprijinul și colaborarea organelor locale de partid și de stat, al multor unități economico-sociale din Timișoara, dornice să contribuie la realizarea unei pelicule care să surprindă tot ceea ce caracterizează, mai bine și mai frumos, viața și munca oamenilor de azi. Liceul Pedagogic a constituit, și din acest punct de vedere, un exemplu edificator. Conducerea acestuia, în frunte cu directoarea Salomeea Curuțiu, au asigurat o colaborare de nota... zece cu felicitări. Din mai multe clase, regizoarea L. C. și-a ales „actorii", care urmau să scrie, cît se poate de frumos despre orașul lor drag. Și au făcut-o, într-o duminică după amiază, cînd una dintre clasele lor s-a transformat, pentru aproape 6 ore, într-un autentic platou de filmare. Aici am admirat, poate cel mai mult, talentul și responsabilitatea pe care trebuie să le aibă un regizor de film (cu prisosință cel documentar !). Luiza Ciolac s-a întrecut pe sine, lucrînd, ore în șir, cu elevii, frumoșii „ca niște artiști" (spunea o bunicuță venită să-și ia nepoțelul). Prezentă și ea, învățătoarea (strict autentică, în persoana Lirelei Potra) și-a intrat perfect în... rol. A urmat lectura lucrărilor, apoi filmările, după ideile scrise de elevi. Au fost nenumărate, una mai frumoasă decît alta. Un mare număr de secvențe au fost realizate în chiar „inima cetății", adică pe B-dul 30 Decembrie, spațiul reamenajat în vara acestui an și care a devenit atît de drag timișorenilor.

Au urmat apoi parcurile. Filmări, de o rară frumusețe, au fost făcute în Parcul Central, în cel Botanic (firește !), la Grădina zoologică (și nu se putea altfel !), în Parcul copiilor. Aici filmările au durat mai mult, date fiind frumusețile unui spațiu atît de îndrăgit de copii, dar și de părinții și bunicii lor. Cu sprijinul direct al Consiliului popular municipal, al Secției „spații verzi" (director Romeo Popa), realizatorii au reușit să surprindă tot ceea ce este mai atrăgător.

...Și mai scriau elevii-actori despre vaporașul „Pelican", despre excursiile făcute cu el pe Bega. „Idee care merită luată în seamă", și-a zis, probabil, regizoarea. De la gînd, la faptă. Și, din nou, ne vedem nevoiți să accentuăm sprijinul unor oameni de mare ținută, așa cum sînt cei de la I.J.T.L. (în frunte cu directorul lor, Ioan Bucșan), sau cei de la Oficiul de Gospodărire a Apelor, care au asigurat toate condițiile, pentru ca ideile unor pretențioși și temerari realizatori să fie transpuse pe peliculă. Prin grija Consiliului Județean de Educație Fizică și Sport (președinte, Ioan Bușe) au fost asigurate toate ambarcațiunile și sportivii de la cluburile nautice, „prins" în splendidul efort dătător de putere și sănătate. S-a prins un splendid sfîrșit de zi, cu un soare cum „numai în filme poate fi văzut" și ziua de muncă s-a încheiat cu cele mai mari bucurii și satisfacții. Pentru toți. A doua zi, filmările trebuiau realizate dintr-un punct aflat la o înălțime nu tocmai mică, dar același soare prieten care ne-a fost binevoitor seara, a doua zi, nici chip să-și arate fața. Eram necăjiți, dar am înțeles că, filmul ca TOT, pentru a fi realizat, „la cel mai înalt nivel" trebuie să se bucure de una și aceeași luminozitate naturală. Altfel, pot apare diferențe între secvențe, ceea ce nu-și dorește nimeni și mai ales răbdătoarea regizoare. Cu toate protestele șefului de producție (grijuliu față de bugetul ... filmului !), s-a mai așteptat un timp și soarele s-a ivit. Au fost, cred, ultimele secvențe surprinse la Timișoara, pentru că, a doua zi, la o ceșcuță de cafea, urma să ne despărțim. Am făcut-o cu părere de rău și cu încredințarea reciprocă a revederii la premieră.

Nicolae PÎRVU

Receptarea operei lui CREANGĂ

Cred că semnul „clasicului", sub care a fost așezată opera lui I. Creangă, a contribuit în mare măsură la faptul că receptarea individuală sau colectivă a acestui scriitor n-a cunoscut răsturnări valorice spectaculoase, nu a fost supusă tribulațiilor modei și, ca atare, scutită de perioade de eclipsă și de marginalizare.

Dacă urmărim evoluția receptării critice a operei crengiene, lăsînd la o parte un gen de „derută estetică" provocată de scriitor în cercul **Junimii**, nu vom găsi prea multe propuneri și îndemnuri pentru o „recitire" complet nouă a scrierilor sale, ci numai strădanii de a explica „fenomenul Creangă" și de a găsi în textele scriitorului argumente de ordin artistic, menite să explice și să justifice statutul de capodopere literare, acordat majorității scrierilor țăranului humuleștean, diaconului răspopit și celui mai bun prieten al genialului Eminescu. Investigația istorico-literară a operei lui Creangă s-a făcut, de fiecare dată, cu instrumentele de analiză dominante în epoca respectivă. Exegeza scrierilor autorului **Amintirilor din copilărie** a spulberat, treptat, mitul „scriitorului poporal", al talentului primar și necultivat, cu care îl acreditaseră unii din contemporanii săi. Deslușirea tainei farmecului prozei lui Creangă, explicarea ivirii lui neașteptate pe scena literelor românești nu au fost întotdeauna căutate în textele sale artistice, în alcătuirea internă a basmelor și povestirilor sale, ci în extratextualitatea biografică a creatorului.

Biografismul, dominant în critica începutului de veac, avind unele prelungiri pînă în zilele noastre, a fost încurajat și de opera scriitorului, atît de strîns împletită cu viața sa în **Amintiri din copilărie**, creația de vîrf a povestitorului. Rîvna biografică a cercetătorilor a fost stimulată și întreținută de avatarurile sale ieșene, de destinul său puțin obișnuit pentru un mare scriitor clasic. Nu întîmplător, viața lui Creangă a tentat pe unii scriitori s-o transforme în obiectul ficțiunii romanești (cf. Corneliu Buzinschi, **Duhul pămîntului**, Cartea Românească, București, 1976), iar criticii și istoricii literari să introducă în lucrările lor multe elemente de reconstituire poetică, așa

Centenar Creangă

cum a făcut-o G. Călinescu (**Viața lui Ion Creangă**, E.P.L.A., București, 1938), iar mai recent, Petru Rezuș în interesanta sa contribuție la cunoașterea vieții și operei scriitorului (**Ion Creangă. Mit și adevăr**, Cartea Românească, București, 1981).

Cum nici datele vieții trăite în satul natal, nici toate mizeriile îndurate la Iași, nici boala fatală nu puteau explica mecanismele profunde ale procesului de creație și nici adevărata valoare a operei scriitorului, s-au făcut auzite voci îndreptate împotriva excesului de biografism în exegeza crengiană. Cea mai categorică luare de poziție în această privință venea din partea lui Vladimir Streinu. În formule tăioase, el condamnă factologia biografică și cere investigarea structurii artistice a operei scriitorului. Mai mult decît alți critici, el clatină serios prejudecata privind geniul pur nativ al lui Creangă, vorbind de existența unei conștiințe artistice la marele nostru povestitor. Criticul formulează unul din paradoxurile receptării operei scriitorului : „Creangă pare «popular» pentru intelectuali și «cult» pentru popor" (**Clasicii noștri**, vol. I, Casa Școalelor, București, 1948, p. 218). Comparativismul istoric și tipologic, metodă aflată în plină afirmare între cele două războaie mondiale, proiectează lumini noi asupra clasicului literaturii române. Cu deosebită tărie este afirmată ideea universalității lui Creangă. Se fac tot mai multe apropieri a operei povestitorului moldovean cu creațiile unor iluștri reprezentanți ai literaturii universale (Ch. Perrault, H.C. Andersen, Rabelais, Stern, A. France etc.). Aceste paralele, care nu întotdeauna făceau cu adevărat cinste genialului humuleștean. De pildă, comparația cu Ch. Perrault, pe care o face J. Boutière în cunoscuta sa teză de doctorat publicată în Franța (**La vie et l'oeuvre de Ion Creangă**, Paris, 1930) nu ne spune prea mult despre universalitatea autorului lui **Harap-Alb**, căci rolul lui Creangă în literatura română este esențial diferit de cel al lui Perrault în contextul literaturii franceze. Mai importante sînt acele lucrări com-

parativiste care insistă asupra disocierilor ce trebuie neapărat făcute cînd purcedem la o confruntare a lui Creangă cu opera unor autori de basme ca Andersen sau umaniști ca Rabelais. Un pas însemnat în această privință îl face M. Apostolescu în cartea **Ion Creangă între marii povestitori ai lumii** (Ed. Minerva, București, 1976).

O contribuție originală la lămurirea locului lui Creangă în spiritualitatea românească reprezintă strălucitul eseu al lui Mircea Vulcănescu **Ion Creangă văzut de generația actuală**, publicat în revista „Gîndirea" din anul 1930 (retipărit în „Revista de istorie și teorie literară", nr. 4 și 5, 1986). Opera lui Creangă, în viziunea acestui critic-filosof, „marchează momentul semnificativ în literatura românească de restabilire a comunicațiilor rupte de două veacuri de evoluție divergentă (de la fanarioți) între cultura României satelor și cultura orășenească" (**Op. cit.**, partea I, p. 155).

În monografiile și lucrările despre Creangă din epoca actuală un loc tot mai mare revine analizei textuale de tip lingvistic sau estetic. Stilistica lingvistică a spulberat prejudecata „regionalismului" și a demonstrat caracterul național al scrierilor marelui povestitor (cf. Iorgu Iordan, **Creangă scriitor național**, in „Gazeta literară", nr. 51, 1964, p. 1). **Oralitatea**, una din trăsăturile cele mai pregnante ale stilului lui Creangă, și-a găsit confirmarea și aprofundarea în analizele subtile și pertinente de text în lucrările lui T. Vianu (**Ion Creangă**, în **Arta prozatorilor români**, E.P.L., București, 1966, p. 150—161) sau în cartea lui G. I. Tohăneanu, **Stilul artistic al lui Ion Creangă**, Ed. Științifică, București, 1969. Dacă proza lui Creangă reprezintă unul din piscurile creației literare românești, ar fi firesc să asistăm în cele mai diverse abordări venind dinspre noile orientări în analiza textului literar. Din păcate, ele sînt mai puține la număr și nu întotdeauna reușesc să arunce noi lumini asupra operei scriitorului nostru clasic.

Un pas important în înțelegerea operei scriitorului a reprezentat aplicarea principiilor lui M. Bahtin ale esteticii carnavalescului, a lumii „întoarsă pe dos" în lucrările lui George Munteanu **Introducere în opera lui Creangă**, Ed. Minerva, București, 1976 și **Istoria literaturii române. Epoca marilor clasici**, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1980.

Multă vreme, complexa problematică **Creangă și folclorul** a fost marcată de o tratare relativ simplistă. Autorul **Amintirilor** și al lui **Harap-Alb** era privit mai ales ca un ins folcloric genial și nu ca un scriitor cu o viziune complexă asupra menirii scriitorului și rosturilor literaturii. Este adevărat că Ion Creangă a sintetizat în opera sa o gîndire și o simțire milenară de tip popular, pe care o poate pune în lumină hermeneutica simbolului și arhetipologia, așa cum ne-a demonstrat incitantul eseu al lui Andrei Oișteanu **Grădina de dincolo. Zoosophia**, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1980. Dar ezoterismul popular, prezent în opera lui Creangă, tiparele narative preluate din folclor, imaginile și arhetipurile tradiționale au fost topite în retorta unui creator original, întemeietor al prozei moderne românești.

Originalitatea lui Creangă se manifestă destul de pregnant și în **Poveștile** sale, dar ea trebuie căutată, înainte de toate, în capodopera prozei sale artistice, în **Amintiri din copilărie**, primul roman autobiografic în literatura română.

Studiul naratologic al acestui roman al inițierii, întreprins de Ioan Holban (**Ion Creangă. Spațiul memoriei**, Ed. Junimea, Iași, 1984), ne arată că structura prozei scriitorului denotă o clară conștiință poetică și reprezintă „un moment de referință în istoria literaturii române prin inovațiile aduse în tehnica și viziunea narativă" (p. 181).

Multitudinea de planuri, raporturile complicate între narator, autor și personaj, desele inserțiuni extratextuale, numeroasele distanțări semantice de imaginile tradiționale ale literaturii populare și ale celei culte, gravitatea problemelor tratate fac ca acest **Bildungs-roman**, primul în literatura noastră (Zoe Dumitrescu-Bușulenga), să fie în același timp o „epopee a poporului român" (G. Ibrăileanu), capabilă să dezvăluie mereu noi sensuri și noi valori estetice fiecărei noi generații de cititori care vin în contact cu opera marelui povestitor moldovean.

Ivan EVSEEV

PRIN REALEGEREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

(Urmare din pag. 1)

același timp conducerea superioară a partidului nostru a luat hotărîrea istorică de a se aloca fondului de acumulare 28—30 la sută din venitul național, asigurîndu-se astfel resursele materiale și financiare pentru dezvoltarea economico-socială continuă, realizarea unor mari obiective industriale și agrare. Secretarul general al partidului s-a preocupat de asemenea de repartizarea rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, creîndu-se condiții de industrializare, urbanizare și modernizare în fiecare județ, în fiecare localitate.

Analizînd științific raportul dintre industrie și agricultură, dintre sat și oraș, dintre sectorul productiv și cel neproductiv, între economie și celelalte domenii ale vieții sociale, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a sesizat la timp și a rezolvat prompt contradicțiile care au apărut formulînd în același timp principii și teze cu mare valoare teoretică și practică : necesitatea înfăptuirii noii revoluții tehnico-științifice și a noii revoluții agrare, importanța ce trebuie asigurată problemelor privind eficiența, rentabilitatea, productivitatea, prioritatea producției pentru export în vederea lichidării datoriei externe, necesitatea unei conduceri științifice a societății socialiste, integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția, stimularea vieții social-culturale prin inițierea Festivalului național „Cîntarea României" etc.

Transformările care au avut loc în industrie, agricultură, celelalte ramuri ale economiei, știință și cultură au fost susținute de măsuri judicioase de perfecționare a sistemului politic. În toată această perioadă a crescut rolul conducător al partidului și al statului în condițiile afirmării democrației muncitorești-revoluționare. S-a întărit permanent unitatea moral-politică a poporului, devenit tot mai omogen prin apropierea condițiilor de muncă și de viață de la sate de cele de la oraș, prin dezvoltarea caracterului muncitoresc al societății noastre și tendința clasei muncitoare de a se transforma, prin extinderea sistemului de perfecționare profesională, generalizarea învățămîntului de 12 ani, într-o clasă muncitoare intelectuală. Noul cadru politic a permis întărirea proprietății socialiste și prin aceasta s-a creat cadrul social-politic optim de dezvoltare a forțelor de producție. S-a asigurat nu numai un ritm înalt de dezvoltare al industriei, agriculturii, mutații calitative în ceea ce privește rolul științei, tehnicii, învățămîntului și culturii, cît și creșterea continuă a nivelului de trai material și spiritual al maselor populare.

Realegerea celui mai iubit fiu al națiunii, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU în fruntea partidului, opțiune istorică a întregului nostru popor, reprezintă o garanție sigură a continuității procesului revoluționar. Beneficiind de o conducere unitară, înțeleaptă, armonioasă putem privi cu încredere spre viitorul comunist angajîndu-ne în același timp solemn să îndeplinim în cele mai bune condiții sarcinile de plan pe acest an și pe întregul cincinal. Așa cum se subliniază în Hotărîrea Conferinței municipale de partid București : „Reinvestirea tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU**, marele erou între eroii neamului, ilustru ctitor al României socialiste moderne, în cea mai înaltă funcție de conducere în partid dovedește unitatea de monolit a întregii națiuni în jurul partidului, al secretarului său general, constituie expresia vib antei recunoștințe față de uriașa activitate revoluționară, dedicată de aproape șase decenii, de conducătorul partidului și statului nostru, progresului și înfloririi multilaterale a patriei, întăririi suveranității și independenței naționale, afirmării cu putere a superiorității celei mai drepte și umane orînduiri — socialismul pe care îl edificăm cu succes în România".

ZORI DE PATRIE

Noi am găsit puterea de-a exista sub soare,
O țară pentru sine istoriei redînd.
Cu propria ființă poporul solidar e,
Cu sacra-i năzuire, în faptă și în gînd.

În piscul vieții noastre-i eșarfa tricoloră,
Sub zodia lui August frenetic fremătînd ;
Sîntem statornic tineri, în fiecare oră,
Cu dragoste de țară în inimă și gînd.

Ne înveșmîntă zorii în energii plenare,
Desfășurăm speranțe sub cerul de azur ;
Crescută-n cultul muncii, o lume creatoare
Sîntem, mereu senină, cu suflet vast și pur.

Vom împlini, prin amplă, totală dăruire
Străbuna năzuire spre-un mare viitor,
Creînd în libertate o nouă strălucire
Acestui ev de glorii al unui brav popor.

Lucian BURERIU

orizont arădean

SUPLIMENT EDITAT IN COLABORARE CU
COMITETUL DE CULTURĂ ŞI EDUCAŢIE SOCIALISTĂ ARAD
ŞI CENACLUL DIN ARAD AL UNIUNII SCRIITORILOR

SUB ÎNSEMNELE CONGRESULUI

In istoria nouă a patriei, drumul ce l-am străbătut are un sens epopeic. Anii epocii inaugurate de Congresul al IX-lea al partidului, epocă în dimensiunile căreia cuprindem acum aproape un sfert de veac, sînt anii glorioşi, de mari şi inconfundabile ctitorii materiale şi spirituale, ele stînd ca o dovadă morală de adîncă semnificaţie a forţei de contopire a socialismului cu poporul şi pentru popor. Ani care dau, incontestabil, proba înaltă de maximă relevanţă, a unei experienţe care ne însumează ca destin şi care, prin toate realizările sale, se adaugă la zestrea de valori ale ţării, din perspectiva mereu vie a unui edificiu măreţ. Către acest edificiu, spre alte înălţări şi în noi condiţii conduc programaticele documente aprobate de către Congresul al XIV-lea, iar sentimentul, ca şi certitudinile pe care le trăim, sînt cu desăvîrşire ale izbînzii.

Aceasta fiindcă, atît sensul epopeic al drumului străbătut pînă acum, cît şi limpezi-deschizătoarele de căi spre durabilele izbînzi viitoare, poartă pecetea unei mari personalităţi, avînd acel suflu de voinţă, de cutezanţă şi dăruire pe care numai o identitate revoluţionară, eroică şi exemplară, îl poate imprima, slujind cu neţărmurită credinţă cauza partidului şi poporului, aspiraţiile şi idealurile întregii naţiuni. Personalitate ce, asumîndu-şi destinul patriei, i-a dăruit totul, ctitorindu-i această fără de seamăn istorie : la acel de neuitat Congres, prag de trecere într-o înfloritoare epocă, partidul l-a ales în fruntea sa pe cel mai iubit fiu al patriei, tovarăşul **NICOLAE CEAUŞESCU**, iar ea, patria, prin glasul poporului, a dat numele său acestei epoci.

De atunci :

l-am auzit vorbind în faţa mulţimilor şi acestea au răspuns, fremătînd de entuziasm, la chemările sale, care îndemnau la lucrarea pentru ţară numită revoluţie ;

l-am auzit vorbind de la înaltele tribune ale forurilor comuniste, Congresele, şi partidul l-a urmat pe o cale cum nu s-a mai văzut ;

l-am auzit vorbind sub cupola Academiei şi l-a ascultat, atunci, nu numai fala gîndirii româneşti şi nu numai ţara, ci o lume întreagă ;

de fiecare dată am văzut, cu ochii minţii, cum, la înălţarea cuvintelor sale, impunătoarele bolte se ridicau la rîndu-le, zidurile se îndepărtau pierzîndu-se în spaţiul ce devenea tot mai larg, şi am înţeles că, de fapt, ni se vorbea nouă, tuturor, din chiar inima patriei ; coloanele erau înlocuite de fraze conţinînd atîta tărie în adevărul lor încît ele au prins să crească pretutindeni, susţinînd construcţii care pînă acum n-au mai fost nici măcar visate ; şi am înţeles, iarăşi, că e firesc să fie aşa, creşterea se făcea dintr-o operă a unui conducător de cea mai mare cutezanţă care a întruchipat exemplar spiritul novator, dintr-o operă de întemeietor ce a trasat marile orientări politice, a fundamentat idei din care s-au dezvoltat tezele teoriei revoluţionare, singurele după care ne putem călăuzi în edificarea noii noastre societăţi ; această construcţie a fost gîndită într-un mod profund dialectic, problemele strategice şi tactice legate de ea au fost abordate în chip realist ; cu o clarviziune rară au fost analizate contradicţiile ce pot apărea în socialism, dezvăluindu-se natura lor şi dîndu-se soluţii eficiente pentru înlăturarea lor ; am fost îndemnaţi să promovăm, cu mai mult curaj noul, să combatem dogmele, să înfruntăm cu privire clară, analitică, realitatea.

Prodigioasa activitate a tovarăşului **NICOLAE CEAUŞESCU** s-a întrupat în Programul partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi de înaintare a României spre comunism. Astfel s-a definit strategia revoluţionară care arată ataşamentul faţă de valorile socialismului şi, mai mult, o deosebită capacitate de a se asimila esenţa revoluţionară a marxismului ; odată extrasă esenţa, s-au putut elabora teze de mare valoare ştiinţifică şi soluţii cu totul originale pentru dezvoltarea economico-socială a ţării. Au fost clarificate etapele acestei dezvoltări, au fost enunţate principiile generale ale devenirii comuniste.

Cinstitor de istorie, tovarăşul **NICOLAE CEAUŞESCU** a precizat rolul ei ca fundament al întregii activităţi teoretice şi politico-educative. Ctitor de istorie, tovarăşul **NICOLAE CEAUŞESCU** a arătat necesitatea continuării revoluţiei, conturînd formele noi de exercitare a rolului de conducător al partidului.

Acum, la vremea noului congres, putem spune, prin experienţa anilor noştri revoluţionari, că în unitatea indisolubilă a poporului în jurul partidului, al secretarului său general, stă forţa care propulsează ţara pe tot mai înalte trepte de progres şi civilizaţie. Importanţa tezei făuririi socialismului cu poporul şi pentru popor are o răsfrîngere deosebită nu numai într-un cadru naţional, ci şi într-unul internaţional. Prin ea, tovarăşul **NICOLAE CEAUŞESCU** explică însăşi esenţa noii orînduiri, superioritatea societăţii socialiste văzută legic în dezvoltarea sa.

O teză emblematică şi care, în fond, explică, la rîndu-i, însăşi voinţa realegerii tovarăşului **NICOLAE CEAUŞESCU** în funcţia supremă de secretar general al partidului. Este, acesta, un act al înaltei conştiinţe revoluţionare, realegerea constituind şi garanţia firească a continuităţii, a desăvîrşirii vastei construcţii în care sîntem, cu toţii, deplin şi cu hotărîre angajaţi.

Florin BĂNESCU

Dimensiuni ale progresului ştiinţific şi cultural

Documentele Congresului al XIV-lea al partidului nostru situează în centrul preocupărilor, ca obiectiv fundamental pentru dirijarea energiilor creatoare, a eforturilor poporului român în anii viitorului cincinal, dezvoltarea intensivă a economiei şi întregii activităţi, realizarea prevederilor din programele de modernizare a producţiei, înfăptuirea unei noi calităţi a muncii pe baza cuceririlor revoluţiei ştiinţifico-tehnice şi din agricultură, a creşterii contribuţiei creativităţii proprii, originale în toate sferele de activitate.

Trăsătură esenţială a epocii noastre, revoluţia ştiinţifică şi tehnică contemporană se constituie în dimensiune organică a strategiei politice, economice şi social-culturale, în orice demers de prefigurare a viitorului. Nu ne mai putem închipui astăzi un program de dezvoltare fără încorporarea, fără sprijinul nemijlocit al cercetării ştiinţifice şi, firesc, al învăţămîntului şi culturii. De aici nu trebuie să înţelegem însă ştiinţa şi progresul ei doar ca mijloc, ca instrument pentru programele de dezvoltare, ci şi în calitatea de scop major al societăţii, întrucît valorile viitorului nu pot fi cantonate în sfera militarului, ale înarmării cu orice preţ, ale superiorităţii în materie de tunuri, tancuri, submarine şi avioane „pe cap de locuitor", ci trebuie situate în domeniul creativităţii umane, al potenţialului ştiinţific pe care dispune o naţiune. Dacă dezvoltarea însăşi nu mai e de conceput decît bazată pe ştiinţă ca forţă esenţială de producţie, avem toate raţiunile obiectivului măreţ ca România să devină, pînă la sfîrşitul deceniului următor şi începutul celui de-al treilea mileniu, o puternică forţă a ştiinţei şi progresului tehnic.

Realismul acestui obiectiv şi resortul său patriotic, revoluţionar s-au conturat încă de la istoricul Congres al IX-lea al partidului, prin deschiderea de orizonturi noi cercetării ştiinţifice, învăţămîntului şi culturii din ţara noastră, prin crearea de structuri şi mobilizarea de forţe, de resurse materiale, umane şi financiare care să conducă la angajarea acestor activităţi în slujba dezvoltării armonioase a patriei, în concordanţă cu cerinţele construcţiei socialiste, ale progresului multilateral al societăţii româneşti.

In ultimii 25 de ani, numărul celor care îşi desfăşoară activitatea în institutele de cercetare ştiinţifică a crescut de peste patru ori, afirmîndu-se puternic ştiinţele fundamentale şi cele tehnice, ştiinţele social-economice şi politice, ale conducerii societăţii în strînsă legătură cu planurile şi programele de dezvoltare ale ţării. Totodată, s-a urmărit şi se urmăreşte consecvent ca, în pas cu cerinţele progresului ştiinţific, să se ridice în permanenţă gradul de cunoaştere, de pregătire multilaterală a maselor de oameni ai muncii, această pregătire constituindu-se, la rîndul ei, în izvor de potenţare a creativităţii şi cercetării. În acest scop s-a creat cadrul concret al generalizării învăţămîntului de 12 ani, în viitorul cincinal asigurîndu-se — după cum se subliniază în documentele Congresului al XIV-lea al partidului — pregătirea profesională a circa 2 milioane de persoane.

Ştiinţa şi practica umanistă se înlănţuie astfel, inextricabil, în progresul general al societăţii socialiste româneşti, avînd ca efecte benefice o continuă intelectualizare a clasei muncitoare şi a ţărănimii prin punerea la îndemîna tuturor membrilor societăţii a marilor valori ale ştiinţei, culturii şi învăţămîntului. Într-un asemenea cadru revine atunci fiecărui cercetător, om de ştiinţă şi profesor nobila misiune patriotică — racordată la tradiţia marilor spirite ale învăţămîntului şi culturii româneşti — de a lumina poporul, de a fi buni pedagogi, mentori pe drumul progresului ştiinţific, cultural dar şi uman al făuritorilor noii civilizaţii pe pămîntul României.

Ioan BIRIŞ

LA ÎNALTUL FORUM

Ne este clipa un crimpei de soare,
În zi de Forum — timp înaripat ;
Partidul ţării-n mare Sfat,
Avînd în frunte clasa muncitoare.
Trecutul este pildă şi avînt ;
Prezentul este clocot în Cetate ;
O inimă cît ţara veşnic bate,
Sîntem cu El, în faptă şi în gînd.
Cu ochii minţii, paşnic, Viitorul,
O ţară-ntreagă mîndră îl scrutează,
Purtînd în piepturi inimă vitează,
Urmînd neîncetat Conducătorul.
Se'nalţă vrere-n românească glie,
De muncă, pace şi înalt progres :
„Din inimă, la al XIV-lea Congres,
Ceauşescu reales !"

Sabin BODEA

• cronica literară •

LIMBĂ ŞI NAŢIUNE

Om de cultură cu vocaţie pedagogică, cercetător de adîncime al fenomenului limbii naţionale văzut într-o largă interdependenţă, cunoscător avizat al istoriei culturii, VICTOR V. GRECU este autorul unor lucrări esenţiale în domeniu, dacă ar fi să amintim doar **Studii de istorie a lingvisticii româneşti** (1971), **Şcoala Ardeleană şi unitatea limbii române literare** (1973), **Limba română contemporană** (1976), **Revoluţia, Unirea, Independenţa în Transilvania** (1984) şi **„ASTRA" în lupta pentru făurirea statului naţional unitar român** (1987).

Volumul **Limbă şi naţiune** urmăreşte o problematică de importanţă şi interes, care, dacă nu a fost chiar deloc neurmărită, nu a făcut nici obiectul unor studii sistematice şi analize de profunzime. Urmărind relaţia complexă dintre limbă şi naţiune, Victor V. Grecu este preocupat să surprindă rolul şi semnificaţiile multiple ale limbii în existenţa naţională, importanţa limbii în lupta de emancipare naţională, de făurire a statului naţional unitar român. Cartea lui Victor V. Grecu evidenţiază tocmai acest rol militant al limbii, reliefînd multiplele valenţe şi semnificaţii ale raportului limbă-naţiune. Mai ales, în greu încercata existenţă a românilor din Transilvania, limba a îndeplinit variate funcţii sociale, politice, culturale. Într-un **Argument** autorul precizează: „Tocmai acest aspect al rosturilor limbii, între celelalte meniri ale ei, nu a fost surprins îndeajuns pînă în prezent: **limba în lupta politică**. Or, unui asemenea ţel îi erau subordonate cultivarea şi unificarea limbii române literare, activităţi menite a pregăti calea pentru libertatea şi unitatea politică. Cultivarea şi unificarea limbii devin, astfel, opere de semnificaţie politică, fapte politice. Iar dacă la acestea mai adăugăm şi dramatica luptă pentru existenţă şi afirmare naţională, uriaşul aport al limbii la rezistenţa împotriva politicii de deznaţionalizare din anii dualismului, rezistenţă desfăşurată patetic, cu un vibrant devotament patriotic, rolul şi semnificaţia politică ale limbii apar copleşitoare".

Într-o privire istorică asupra problemei, autorul are în atenţie integrarea limbii „în lupta pentru afirmarea fiinţei naţionale şi apărarea drepturilor naţionale", cu tot ce presupune aportul ei la realizarea unităţii naţionale. După Unirea din 1859, preocupările privind limba reliefează rolul şi importanţa acesteia în realizarea unificării politice. („Cu cît ne apropiem de momentul Marii Uniri, relaţia unităţii limbii cu unitatea politică devine tot mai puternică, asociază noi valenţe şi dimensiuni, fiind tot mai frecvent invocată şi arborată în activitatea şi lupta românilor închinate idealului naţional al unirii.") Cartea lui Victor V. Grecu discută, aşadar, „sarcinile cultivării şi unificării limbii literare — ca imperative nu atît lingvistice, cît mai ales politice". Este o întreprindere dificilă, pe care Victor V. Grecu o realizează cu bune rezultate.

În cele două secţiuni ale cărţii — **Limbă şi naţiune, Unitatea limbii şi unitatea politică** — se face o amplă, documentată şi pătrunzătoare analiză a problematicii, dar nu o prezentare a acesteia urmărim aici. Remarcăm, însă, o strînsă argumentare izvorită din interpretări proprii, dar şi dintr-o largă consultare a unor lucrări şi un studiu amănunţit al presei. Foarte desele trimiteri, fixate în subsoful paginii, nu îngreuiază lectura şi nu încarcă pagina, dimpotrivă, contribuie la fluenţa şi întărirea argumentaţiei. În loc de concluzii este aşezat studiul **Unitatea limbii — factor al unificării politice**. Victor V. Grecu, cu îndreptăţire, îl citează, adesea, pe G. Bariţ care spunea că „a scrie A.B.C. româneşte înseamnă a face politică românească", sau „chestiunea limbii, întoarsă şi sucită ori şi cum vei vrea, este în zilele noastre o chestiune nu numai naţională, ci totodată şi politică". Se sintetizează, aici, de fapt, esenţa unei îndelungi activităţi, cea referitoare la preocupările lingvistice pînă în momentul realizării Marii Uniri. Acestea s-au integrat în lupta pentru emanciparea naţională şi pentru unirea tuturor românilor într-un stat naţional.

Cartea lui Victor V. Grecu se aşează alături de alte lucrări fundamentale în domeniul studiului istoriei culturii româneşti.

Alexandru RUJA

• Victor V. Grecu, LIMBA ŞI NAŢIUNE (Editura Facla, 1988).

Teatrul şi tineretul patriei

Organizată în cinstea celui de al XIV-lea Congres al P.C.R., în spiritul tezelor acestuia privind continua dezvoltare a artei româneşti, Gala spectacolelor de teatru pentru tineret, desfăşurată la Arad între 28 octombrie şi 5 noiembrie, şi-a binemeritat numele. Argumente, întru aceasta, sînt destule: spectacole după piese ale dramaturgiei contemporane naţionale, tinere, deci, în spirit, viziuni regizorale moderne ale unor piese din repertoriul dramaturgiei universale, tinere prin curajul lor, prezenţa în scenă a atîtor chiar tineri (actori talentaţi), iar în sala teatrului a mult mai multora fiindcă, era de aşteptat, tineretul arădean a răspuns chemării generoase lansate de teatru, constituind partea cea mai numeroasă a unui public entuziast.

Aşadar, spectacole (multe), întîlniri (rodnice) între oamenii de teatru şi tineretul din şcoli şi întreprinderi, dezbateri (de un înalt profesionalism) între autori, actori, regizori, scenografi, critici teatrali. Privite repede, toate acestea ne prilejuiesc cîteva constatări. Mai întîi, consacrările premiale. Premiul pentru valorificarea dramaturgiei româneşti contemporane a fost conferit Teatrului de Nord din Satu Mare, pentru spectacolele „Regina balului" de Nicolae Mateescu şi „Europa, aport — viu sau mort!" de Paul Cornel Chitic. Primul, un spectacol ingenios construit, beneficiind şi de o scenografie remarcabilă — Maria Gheorghiade fiind distinsă cu un premiu pentru aceasta, celălalt, prilejuind lui Cristian Ioan o excelentă „citire" regizorală a incisivului text semnat de Paul Cornel Chitic, slujindu-i ideile şi prezentîndu-i simbolurile pe măsură. Premiul pentru cea mai bună regie a revenit (pe merit) lui Mircea Cornişteanu pentru spectacolul „Unchiul Vanea" de A. P. Cehov; sub bagheta lui, Teatrul Naţional din Craiova s-a impus net şi a cules de admirat roade: premiul pentru cea mai bună interpretare feminină — Diana Gheorghian (care a fost o apariţie uluitoare în rolul Soniei, făcînd senzaţie alături de la fel de frumoasa şi talentata Nataşa Raab, dar împărţind premiul cu Ana Ciontea, convingătoare pe deplin în rolul Hildei din „Constructorul Solness" de H. Ibsen, spectacolul Teatrului Giuleşti), premiul pentru cea mai bună interpretare masculină — Valer Dellakeza (pentru care a creat rolul Unchiului Vanea chiar ... A. P. Cehov?), şi, iată, un premiu... neoficial, pentru întreg spectacolul (desfăşurat într-o „pădure de dantele" şi-n abur de samovar) conferit, prin aplauzele cele mai puternice (şi prin comentariile de la dezbateri) de către cei mai tineri spectatori (ceilalţi, „maturii", şi mai cu seamă cronicarii, pronunţîndu-se, şi urmînd încă să se pronunţe, elogios, prin revistele ţării). Un premiu special al juriului a revenit Institutului de Artă Teatrală şi Cinematografică din Bucureşti pentru spectacolul „Nu sînt Turnul Eiffel" de Ecaterina Oproiu (triumful tinereţii), un altul, actorului Ion Văran, excelent în monologul lui Ilarie din spectacolul arădean după cunoscuta piesă a lui Paul Everac (triumful maturităţii artistice). Revista „Teatrul" a premiat-o, pentru complexitatea interpretării rolului „femeia iubită" din acelaşi spectacol, pe Mioara Ifrim care (ca şi în alte prilejuri) a însăpînit scena prin arta ei. Juriul a mai acordat, în domeniul artei amatoare, un premiu de interpretare pentru rolul „Domnul Vucea" din „Nota zero la purtare" de Virgil Stoenescu şi Octavian Sava, lui Ionuţ Stancu de la Centrul de cultură şi creaţie „Cîntarea României" pentru tineret din Craiova.

Apoi, aşteptata „Întîlnire" cu revista „Teatrul", oglindă a vieţii teatrale de azi, adunînd în lumina ei reflectări de pe multe scene ale ţării; Victor Parhon (ca de obicei, evoluînd cu siguranţa unui Ustinov la Galele UNICEF...) a invitat în lumina reflectoarelor pe Valeria Seciu, această stea de primă mărime, pe Alexandru Repan (care şi-a amintit că e... arădean), pe regizorul Alexa Visarion (proaspăt întors de la Reykjavik unde l-a lăsat — prizonier de inimi — pe Caragiale), şi pe atîţia alţii din care să-i amintim (măcar) pe: Dan Aştilean, Valentin Voicilă, Constantin Florea, Mihai Mălaimare, Mioara Ifrim, George Mihăiţă; „Întîlnirea" l-a adus şi pe „trubadurul pentru toate anotimpurile" Tudor Gheorghe (recucerind admiraţia publicului după un rol mai puţin izbutit în spectacolul craiovean), cum şi pe Ion Cristoiu, Tudor Popescu, George Ţărnea, un prozator, un dramaturg, un poet, rotunjindu-se, astfel, un spectacol de gală care a făcut să fie regretată încetarea apariţiei „Gong"-ului, pentru că minunaţii săi redactori ar fi avut despre ce să tot scrie. Oricum, în cele trei numere (redactate sub conducerea lui Ion Cristoiu), spectatorii au avut un ghid pe măsura setei lor de cunoaştere (a scenei şi, fireşte, culiselor).

Protagoniştii galei, spuneam, au fost prin şcoli şi întreprinderi, s-au întîlnit — cu toţii — în cadrul unor dezbateri, toate acestea fiind, categoric, acţiuni benefice teatrului. Dramaturgi (Platon Pardău, Dimitrie Roman, Tudor Popescu) au făcut profesiuni de credinţă, Dina Cocea a făcut propuneri (pentru mai dese organizări ale galei), Valentin Silvestru (analizînd evoluţia personajului tînăr în teatrul contemporan) şi atîtea alte nume bune (Natalia Stancu, de pildă, găsind şi prilejul de a prezenta elogios recenta apariţie editorială a Lizicăi Mihuţ, „Istoria teatrului arădean pînă la Marea Unire", sau Constantin Schifirneţ), regizori (Mircea Cornişteanu, Sorana Coroamă Stanca şi Dan Micu) au reanalizat totul, dîndu-i ocazia lui Gheorghe Schwartz să anunţe o posibilă dramaturgie arădeană şi punîndu-l pe Ion Cristoiu în postura celui care trebuie să răspundă la toate (şi chiar a răspuns); în încheierea viilor discuţii, a luat cuvîntul Alecu Al. Floareş, secretar al Comitetului judeţean Arad al P.C.R., lansînd, călduros, invitaţii la o nouă gală arădeană.

F. BĂNESCU

Valorificarea moştenirii culturale româneşti

• O TIPĂRITURĂ CORESIANĂ LA PĂULIŞ

Eveniment de însemnătate cardinală în istoria poporului nostru, Congresul al XIV-lea al P.C.R. deschide mărețe perspective făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintării spre comunism a scumpei noastre patrii. Documentele Congresului al XIV-lea al P.C.R. se referă, în mod firesc, şi la îndatorirea patriotică de a cunoaşte trecutul nostru cultural, menţionînd cu claritate că: „O însemnătate deosebită au cunoaşterea valorilor reprezentative ale culturii naţionale, purtătoare ale idealurilor de progres şi libertate ale poporului român, apărarea şi dezvoltarea continuă a patrimoniului nostru cultural".

Circumscrisă acestor nobile documente programatice, investigarea unor momente de referinţă din trecutul nostru cultural, capătă noi valenţe de conştiinţă, aşa cum se poate observa din obiectivele ce şi le-a propus demersul nostru despre Coresi şi tipăriturile sale.

Răspîndirea cărţilor româneşti cu ajutorul tiparului este opera diaconului Coresi, care a venit la Braşov în 1556/57, cînd tipăreşte, împreună cu logofătul Oprea, al cărui ucenic fusese, **Micul Octoih**, pentru ca din 1599 să se stabilească la Braşov pentru mai mult timp, tipărind cărţi româneşti, slavone şi slavo-române.

O vizită recentă la **Muzeul primei şcoli româneşti** din Şcheii Braşovului, ne-a oferit posibilitatea să aflăm, prin amabilitatea directorului acestei instituţii, prof. Vasile Oltean, noi şi interesante dovezi în legătură cu activitatea tipografică a lui Coresi. În acest sens, este demn de reţinut descoperirea **Octoihului** din 1530, manuscris slavon ce cuprinde 209 file, 28,5×20 cm, 28 rînduri/pagină, executat de Nicola diac, la Păuli pe Mureş (Arad). Autorul manuscrisului precizează: „S-a trudit cu această scrisoare preapăcătosul

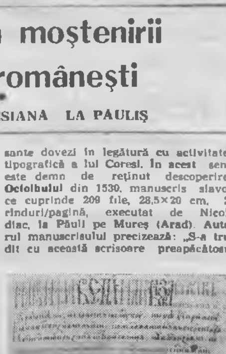

Nicola diac, fiul popei Nicola din ţara Sremului, din localitatea Neradin. S-a terminat această carte în anul 7038 (1530), luna mai, 28, în localitatea Păuliş, la porunca popei Mircea... Această carte este a mănăstirii Ostrov..." Urmează, pe aceeaşi pagină, criptograma autorului, care, în traducere, este următoarea: „Nicola diac am scris această carte".

De la Păuliş, acest manuscris trece în posesia mănăstirii Ostrov (Călimăneşti), de unde este adus în Şcheii Braşovului, cu siguranţă înainte de 1562, de către (probabil!) popa Toma, fostul copil de casă al banului Craiovei, cunoscut colaborator al lui Coresi.

În 1574 şi 1575, Coresi a tipărit singur din porunca lui Alexandru Vodă al Ţării Româneşti (1568—1577) şi a mitropolitului Eftimie, **Octoihul Mare** în două volume, fără să se menţioneze locul tipăririi.

Cercetînd cu minuţiozitate **Octoihul** din 1530, scris de Nicola la Păuliş şi **Octoihul Mare**, tipărit de Coresi în 1574 şi 1575, se constată asemănarea celor două documente, reieşită, în primul rînd, din identitatea conţinutului lor. Apoi, manuscrisul a fost corectat ulterior de un copist din redacţie, iar corectura e preluată şi de Coresi în tipar; elementele de grafie, ornamentare şi folosire a literelor roşii sînt la fel, atît în manuscris, cît şi în exemplarul tipărit. Toate aceste considerente au dus la concluzia firească ce stabileşte că **Octoihul Mare** al lui Coresi nu numai că a fost tipărit la Braşov (avînd şi hîrtie cu filigram braşovean — coroana), dar că a avut, cu certitudine, drept izvor pentru tipărire **Octoihul** de la Păuliş (1530). În lumina acestor repere ale valorificării moştenirii noastre culturale, cercetarea istoriei tipăriturilor coresiene pune în evidenţă mai pregnant personalitatea acestui adevărat ctitor de cultură, făcînd din Coresi un reprezentant de seamă al umanismului românesc, care a „instituţionalizat actul de cultură" (Traian Vedinaş, Coresi, Ed. Albatros, Bucureşti, 1985, p. 178), ce cunoaşte un reviriment în zilele noastre, sub zodia socialismului, cînd asistăm la o adevărată renaştere a vieţii spirituale pe plaiul mioritic.

Iulian NEGRILĂ

Condeie ale cenaclurilor literare timişene

VREREA COMUNISTA

Din obirşii,
alunecind spre veşnicie
prin matca izvorului nesecat
al neamului,
vrerea comunistă
veghează lumina libertăţii,
torţă aprinsă-n tricolorul
naţiunii-infloritoare.

Ioan V. SABĂU

MILENARA VATRA

Mi-e inima tinără şi mare
cit ţara,
cu virsta ei de aur sculptată
în granit
şi-n stema de vise cu lamura
în vara
care ne duce-n timp cu tot
ce-am ctitorit.

Aici, pe geana ierbii, în
cuvint şi-n toate,
sub cer senin de pace,
triumfind,
spre crestele luminii fără
moarte,
oglindă ochiului din fiecare
gind.

Mi-e inima tinără şi mare
cit ţara,
cu zestrea ei de dor
nemărginit,
să fie-nfloritoare milenara
vatră, în care ne-am
inveşnicit.

Ştefan Marcu MARINCONI

E SARBATOARE-N ŢARA

E sărbătoare
În fiecare casă românească
Lumina prinde aripi
În zorii fiecărei dimineţi,
E sărbătoare
În fiecare casă românească
Şi drumuri noi de viaţă apar,
noi frumuseţi.
E sărbătoare
În fiecare casă românească,
Şi vis înalt, şi fapte în miezul
bucuriei.
E sărbătoare
În fiecare casă românească,
E sărbătoare-n ţară,
În casa României.

Emil ŞAIN

ÎNALTE CHEMARI

Speranţa-mi
e ca un mugure,
izbucnit de sub coaja
arborelui,
în lumină.
Toate anotimpurile patriei
primenesc ramurile
pe care cu voi altoi
mugurul viitorului
spre înalte chemări.

Petru IONICA

GÎND PENTRU CONGRESUL XIV

Partid iubit, cu fapte
glorioase
Şi-acest scump Forum
vrednici ţi-l cinstim;
Partid al năzuinţelor
maiestuoase,
Cu tine-n inimi noi
înălţimi suim.

Doar prin Partid noi ştim ce
e-mplinirea,
Cu el am izbindit fapte
înaripate;
Slăvită fie pacea-n strălucirea
Liberei munci, în demnitate!

Acesta-i socialismul visat şi
triumfal,
Creat cu-ntreg poporul şi doar
pentru popor;
Împlinim în acest ev măreţul
ideal,
Cu Ceauşescu-n frunte —
Eroul tuturor!

Ion N. DAIA

CÎND SCRIU ACEST POEM...

... Patria,
Mereu tinără, surizătoare,
Îşi roteşte plenar
Dimineţile fecunde
Prin noi, cu
Nesecate izvoare...;
Patria,
Ploaie de stele,
Revarsă lumină-riu
Peste grădinile
Din sufletele oamenilor.
Cînd scriu acest poem cu-n
spic de grîu...

Dumitru BRĂDESCU

CHIPUL TAU, PATRIE

Sclipesc sub soare
falnici munţii,
ogoarele brăzdate de belşug
şi codrii seculari,

cirezi şi miei-n turme,
izvoare limpezi
şi care pline huruind
pînă departe...

Adinc pulsind în noi
ţi-e chipul, patrie iubită,
mereu tot mai senină,
de virste şi-mpliniri.

Doru Eugen POPIN

O UNICA PATRIE

La rădăcina izvoarelor,
sufletul tandru,
pe coordonatele libertăţii.
Toate rădăcinile vetrei,
împletite
într-o unică patrie,
demnă de puterea
rostirii.
Apa e tălmăcită
din roua cimpiei,
în cuvintul marelui
fluviu, iar
unitatea
măsoară
măreţia trăirii.

Ioan SILVAN

Expoziţie fotodocumentară

(Urmare din pagina 9)

şoara îşi desfăşoară activitatea peste 4 500 cercetători şi specialişti. O dezvoltare ascendentă a cunoscut învăţămîntul timişean. În prezent, judeţul nostru dispune de o largă şi modernă reţea de unităţi pentru învăţămîntul de toate gradele: 354 grădiniţe, 341 şcoli primare şi gimnaziale, 35 licee de specialitate, 29 şcoli profesionale, 8 şcoli de maiştri, 4 institute de învăţămînt superior cu 10 facultăţi în care studiază 18 533 studenţi. La Timişoara fiinţează 7 instituţii profesioniste de spectacol, 8 centre de creaţie şi cultură socialistă „Cîntarea României" în municipii şi oraşe, 285 în celelalte localităţi, 718 biblioteci cu 7 milioane volume, 191 cinematografe, muzee şi expoziţii permanente, 4 ziare în limbile română, germană, maghiară şi sîrbă, o editură, filiale şi asociaţii de creaţie ale scriitorilor, artiştilor plastici, compozitorilor, artiştilor fotografi. În cadrul Festivalului naţional al muncii şi creaţiei participă 4 500 formaţii cu 110 000 membri.

Două panouri surprind realizările obţinute pe linia satisfacerii tot mai depline a nevoilor materiale şi social-culturale ale populaţiei. În anii Epocii Nicolae Ceauşescu au fost create peste 105 000 noi locuri de muncă, 1 500 de obiective şi capacităţi de producţie mai importante, s-au construit 100 000 de apartamente şi case noi, 32 000 locuri în cămine pentru tineret, baza materială a sănătăţii s-a dublat, desfacerile de mărfuri au sporit de 8,3 ori, iar reţeaua prestărilor de servicii de la oraşe şi sate cuprinde peste 2 500 unităţi, volumul activităţilor fiind de 6 ori mai mare decît în 1965.

Un panou, avînd genericul „Opţiunea întregului partid — opţiunea întregului popor", cuprinde un grupaj de mărturii referitoare la adeziunea la Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. privind propunerea de realegere, la Congresul al XIV-lea, a tovarăşului **NICOLAE CEAUŞESCU** în funcţia de secretar general al partidului, garanţia continuării procesului revoluţionar al edificării noii orînduiri, înaintării neabătute pe calea socialismului şi comunismului.

Expoziţia este bogat ilustrată cu lucrări din opera tovarăşului **NICOLAE CEAUŞESCU** şi a tovarăşei **ELENA CEAUŞESCU**, cu monografii ale judeţului Timiş, cu apariţii ale Editurii „Facla", precum şi cu studii semnate de reprezentanţi ai vieţii ştiinţifice şi culturale care îşi desfăşoară activitatea în această parte a ţării noastre.

În încheiere, expoziţia surprinde perspectivele dezvoltării judeţului Timiş în lumina documentelor programatice ale Congresului al XIV-lea al P.C.R. Sînt prezentate: Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie 1989 cu privire la convocarea Congresului al XIV-lea al P.C.R., Programul-Directivă, precum şi Tezele pentru Congresul al XIV-lea. De asemenea un grafic referitor la dezvoltarea economico-socială a judeţului nostru în cincinalul 1990-1995.

viaţa asociaţiei

● Sub semnul cinstirii înaltului Forum al comuniştilor români, Congresul al XIV-lea al partidului, la sediul Asociaţiei Scriitorilor din Timişoara a avut loc o **Seară de poezie** în cadrul căreia **Gheorghe Mocuţa** a vorbit despre ampla dezvoltare a liricii româneşti, îndeosebi în perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea, despre principalele direcţii de evoluţie ale acesteia, cum şi despre sarcinile de perspectivă ale creaţiei literare, în lumina tezelor, orientărilor şi indicaţiilor cuprinse în magistralul **Raport** prezentat de secretarul general al partidului, tovarăşul **NICOLAE CEAUŞESCU**, la Congresul al XIV-lea. În continuare poeţii **Simona Grazia Dima, Eugen Dorcescu, Slavomir Gvozdenovici, Alexandru Jebeleanu, Mandics György, Corina Victoria Sein** şi **Aurel Turcuş** au citit din creaţiile lor dedicate patriei, partidului, conducătorilor iubiţi. De asemenea, în cadrul serii de poezie, au susţinut recitaluri de versuri patriotice şi revoluţionare actorii **Larisa Stase Mureşan, Vladimir Jurăscu** şi **Miron Neţea**, de la Teatrul Naţional Timişoara. ● În contextul manifestărilor desfăşurate sub genericul **Decadei cărţii româneşti**, petroliştii de la Schela de extracţie Şandra, judeţul Timiş, i-au avut ca oaspeţi pe scriitorii **Ion Arieşanu, Tatiana Arieşanu, Anghel Dumbrăveanu**, secretarul Asociaţiei Scriitorilor din Timişoara, **Ion Jurca Rovina, Aurel Turcuş** şi tinerii poeţi **Dumitru Buţoi, Camelia Crişan, Daciana Săraru**. Cu acelaşi prilej, actriţele **Eugenia Creţoiu** şi **Geta Iancu**, de la Teatrul Naţional Timişoara, au prezentat scene din piese româneşti. ● Prozatorul **Mircea Şerbănescu** s-a întîlnit cu studenţii şi cadrele didactice de la Institutul de Medicină din Timişoara, în cadrul unei acţiuni desfăşurate sub genericul **Confesiuni literare**. Prezentarea scriitorului a fost făcută de Prof. univ. dr. **Mihai Dragomirescu**, Rectorul Institutului, şi de studentul **Mugurel Jurchelea**, din partea Comisiei Culturale a A.S.C. ● În şedinţa de **marţi, 28 noiembrie a.c., ora 17,00**, a Cenaclului Asociaţiei Scriitorilor din Timişoara şi al revistei „Orizont", va citi proză **Duşan Baiszky**.

M. O.

ÎNTÎLNIRE LITERARĂ

• În cadrul Decadei cărţii româneşti, la Şcoala generală Nr. 6 din Arad a avut loc o întîlnire literară cu profesorii de limba şi literatura română şi elevii, în cadrul unei lecţii deschise model, despre patrie, susţinută de profesoara Lizica Mihuţ. Şi-au dat concursul scriitorii Eugen Dorcescu, directorul Editurii Facla, Ion Arieşanu, redactor şef al revistei ORIZONT, Florin Bănescu, Gheorghe Schwartz, Horia Ungureanu, Tatiana Flondor Arieşanu, Iulian Negrilă, Vasile Man, Dumitru Siniteanu. Din partea şcolii a asistat directoarea Ana Istrate.

TINERE CONDEIE

Cenaclul literar „Virstele primăverii" al Casei Pionierilor şi Şoimilor Patriei Timişoara, condus de profesor Dragomir-Filimonescu Manolita a obţinut în vara acestui an şi recent citeva premii demne de menţionat. Astfel, la tabăra naţională Dărmăneşti — 1989 au obţinut locul III şi menţiune la poezie: Delia Laichici şi Simona Bader, din clasa a V-a de la Şcoala generală 25.

La faza finală a Concursului naţional „Tinere Condeie", cenaclul a obţinut următoarele premii: Premiul II la poezie — Afrodita Carmen Cionchin de la Liceul de Filologie-Istorie; Premiul III la poezie — Cătălina George, clasa a VI-a, Liceul Pedagogic; Premiul III pentru reportaj — Simona Păşcălău, clasa a VII-a, Liceul „C. D. Loga" şi menţiune specială la poezie — Ioana Dorobanţu, clasa a VII-a, Şcoala Generală Nr. 22.

La confruntarea interjudeţeană de la Borşa, desfăşurată sub genericul „Cintăm copilăria fericită" — Dimineţile muntelui, concurs care a reunit unsprezece cenacluri literare din întreaga ţară, micii condeieri timişoreni Ioana Dorobanţu şi Delia Laichici au obţinut două prestigioase premii speciale. (M.D.F.).

sport

MINUNATĂ...

...e starea ce s-a creat în sufletul iubitorilor de sport după calificarea României la Campionatul Mondial de fotbal, ediţia '90; duminica trecută m-am dus, cu alte exigenţe, la meciul Poli — Jiul, în cursul căruia ortacii din tribune conversau întruna despre secvenţele şi semnificaţiile partidei cu Danemarca, preamărind competenţa şi inspiraţia lui Em. Jenei, ca şi lupta şi valoarea fiecăruia dintre cei 13 care au evoluat în marea miercure din istoria fotbalului românesc; simbătă, în reportajul TV realizat de Dumitru Graur, am fost impresionat de replicile sclipitoare date de Hagi, Bolint, Lung, Gică Popescu, Jenei, de ceilalţi eroi, dovedind că aceşti sportivi sînt buni şi maturi cetăţeni, oameni cu capul pe umeri şi jăratec în călcîie; ani de-a rîndul i-am admirat pe elevii lui Angelo Niculescu, ei încă umpleau arenele prin ţară la meciuri retro, de parcă performanţa noastră s-ar fi oprit pe platourile mexicane, acum 20 de ani —, şi cum trece timpul... Şi-n prag de iarnă, iată, în fotbal e totul verii-n arderea izbînzii; de-aici, din Timişoara, am vegheat mereu la creşterea sportului, şi mai concret în fotbal, socotind că interesul lumii asupră-i obligă la rezultate pe măsura sportului nostru în general; în ultimii ani, să ne aducem aminte, citeva echipe şi citeva generaţii au purtat greul, precum U.T.A., Craiova, chiar şi Poli (cu Celtic), apoi Steaua, Dinamo, mergînd pînă la cîştigarea, ca moment de vîrf, a Cupei Campionilor Europeni, tot sub Jenei, iar în preajmă — prezenţa Stelei şi în finala din acest an a C.C.E.; aşadar, calificarea României la Roma '90 nu e deloc o întîmplare, ci un rezultat firesc al bătăliilor mai mari sau mai mici care s-au purtat de către băieţii şi tehnicienii noştri în anii din urmă, care, valoric, ne sînt şi anii din faţă.

De-acum, cînd mergem la stadion, avem bujori în obraji şi-un ochi ce rîde, chiar dacă-n celălalt se vede „Poli"...

Teodor BULZA

Politica externă românească, o politică în deplin consens cu aspirațiile vitale ale poporului nostru și ale umanității

În zilele noastre, cînd asistăm în adinci prefaceri naționale cît și internaționale, cînd s-a intensificat lupta popoarelor pentru independență sau pentru consolidarea acesteia, cînd s-au accentuat interdependențele dintre state și națiuni, cînd cunoașterea umană a făcut progrese remarcabile, fără precedent, dar cînd persistă încă în viața internațională o serie de fenomene negative, politica externă românească se înscrie cu vigoare și rezonanță în cadrul comunității mondiale, în primele rînduri ale celor care nu precupețesc nici un efort în vederea realizării unei lumi a păcii și colaborării.

Această politică de pace și colaborare pe multiple planuri, poartă amprenta gîndirii și acțiunii novatoare a secretarului general al partidului nostru, conducătorul țării, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU**, care are un rol determinant în elaborarea și aplicarea ei. Începînd cu Congresul al IX-lea al partidului, care a marcat o nouă treaptă în dezvoltarea societății noastre, conform aspirațiilor de progres material și spiritual, de edificare a unei lumi a păcii și securității internaționale a poporului nostru, prezența României în relațiile internaționale a cunoscut noi dimensiuni cantitative și calitative.

Fiind ferm hotărît să edifice o civilizație superioară, poporul nostru și conducătorul său s-au angajat cu fermitate în direcția realizării unor contribuții de substanță la edificarea unei lumi mai bune și mai drepte. Întreaga perioadă cuprinsă între Congresul al IX-lea și al XIV-lea ale partidului se caracterizează printr-o dinamică excepțională, de largă deschidere internațională a acțiunii românești pe plan internațional. Amploarea demersului de politică externă românească este ilustrată de numeroasele contacte la nivel înalt, de faptul că țara noastră a fost vizitată de peste 300 de șefi de state și guverne, de vizitele efectuate de către tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** împreună cu tovarășa **ELENA CEAUȘESCU**, în majoritatea țărilor lumii, de faptul că în această perioadă au fost încheiate cca. [illegible] de documente care creează cadrul juridic al conlucrării internaționale a României. Întreținem relații diplomatice, economice, și culturale cu 155 de [illegible], partidul nostru colaborînd cu peste 200 de partide comuniste și muncitorești, partide socialiste și social-democrate, partide din țări în curs de dezvoltare, cu diverse forțe democratice și progresiste.

Toate acestea relevă drumul pe care țara noastră l-a parcurs, într-o perioadă istorică relativ scurtă, pe calea propriei dezvoltări, cît și pe calea afirmării pe plan internațional a poporului nostru, cunoscut și recunoscut prin vitalitatea sa, prin trăinicia aspirațiilor sale de independență și suveranitate națională, prin respectul față de aspirațiile similare ale celorlalte state și națiuni, prin dorința de a contribui la edificarea păcii în lume.

Analizele succesive, științifice, reale, responsabile ale evoluției situației internaționale, a raportului de forțe în lume, efectuate în documentele partidului nostru, în cele ale Congresului al XIV-lea, în întreaga operă teoretică și practică a tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU** ne oferă noua și tuturor forțelor progresiste din lume, o viziune clară asupra cadrului internațional existent, a evoluției acestuia, cît și a priorităților de a căror rezolvare depinde satisfacerea aspirațiilor vitale ale comunității mondiale.

Politica externă românească s-a impus pe plan internațional atît prin elementele sale de continuitate, a strategiilor elaborate, cît și prin fermitatea opțiunilor în favoarea păcii, a soluțiilor politice, ca singure alternative pentru supraviețuirea societății umane.

Organizația Națiunilor Unite a cunoscut de-a lungul anilor numeroase inițiative românești, care s-au constituit în importante rezoluții și acte normative de rezonanță internațională. Atașamentul României față de acest important forum internațional este de asemenea cunoscut, țara noastră militînd cu fermitate pentru creșterea rolului ONU în viața internațională.

Propunerile privind dezarmarea, imbunătățirea relațiilor de bună vecinătate între statele europene, cu sisteme sociale deosebite, necesitatea respectării prevederilor Cartei O.N.U. și ale Declarației Adunării Generale cu privire la relațiile prietenești dintre state reprezintă cîteva din cele mai importante direcții de acțiune românești. De o largă apreciere se bucură și inițiativele menite să ducă la creșterea rolului statelor mici și mijlocii în viața internațională, convingerea fermă a României fiind aceea că soluționarea tuturor problemelor contemporane se poate realiza numai prin conlucrarea tuturor statelor lumii.

Politica externă românească are desigur ca finalitate instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale, lichidarea decalajelor dintre state și națiuni, a subdezvoltării, a tuturor inechităților care se mențin în relațiile dintre state. Conceptul de nouă ordine economică și politică internațională, elaborat de tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU**, concept sistemic de largă cuprindere, are în vedere tocmai globalitatea problemelor cu care se confruntă, interdependențele dintre acestea, precum și căile și modalitățile de realizare a acestui deziderat primordial al timpului nostru.

Ca țară europeană, România militează și în direcția realizării securității europene, considerînd că există condițiile necesare realizării unei Europe unite, în condițiile existenței statelor cu sisteme sociale diferite, ale păstrării și apărării independenței și suveranității naționale. O importantă rezonanță pe plan extern au și inițiativele pe care țara noastră le întreprinde în vederea amplificării relațiilor pe plan regional, pentru intensificarea relațiilor între toate statele balcanice.

Conform cu principiile pe care le susținem, România acționează pentru dezvoltarea multilaterală a relațiilor cu toate statele, indiferent de orînduirea lor socială. În centrul acestor relații se situează, desigur, cele cu țările socialiste și în primul rînd cu cele vecine. Este convingerea țării noastre că întărirea unității și colaborării dintre acestea reprezintă o necesitate obiectivă și o cerință fundamentală a afirmării acestora în lume.

Am dezvoltat și dezvoltăm larg relațiile cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate, în general cu toate statele mici și mijlocii, considerînd că acestora le revine un rol tot mai important în lume. În același timp acționăm în vederea dezvoltării relațiilor cu țările capitaliste dezvoltate, în spiritul coexistenței pașnice. La baza tuturor acestor relații punem cu fermitate principiile recunoașterii dreptului internațional cu privire la relațiile dintre state, militînd pentru consolidarea acestora în viața internațională.

Relațiile cu toate statele lumii, obiectiv major al politicii externe pe care o promovează România se înscriu cu prioritate în ampla acțiune pe care o desfășoară în favoarea edificării unei lumi a păcii și cooperării internaționale.

Congresul al XIV-lea al P.C.R. reafirmă cadrul, jalonînd totodată direcțiile de acțiune ale țării noastre și în viitor pe calea dezarmării, securității, păcii, pentru intensificarea colaborării cu toate popoarele, cu toate forțele progresiste din lume, pentru edificarea unei lumi mai bune și mai drepte, pentru progresul material și spiritual al umanității.

Dr. Corneliu POPEȚI

POEMELE PĂCII

MAX ZIMMERING
(R. D. Germană)

UNDE ÎNCEPE OMUL

Omul începe acolo
unde se termină explozivul,
unde pîinea pe care-o mănîncă
nu îi lasă,
unde femeia nu-și învîrte în palmă
de o mie de ori ultimul bănuț,
unde viața garantează pentru viață.
Omul începe acolo
unde moartea devine de înțeles
cînd anii
alunecă pe panta declinului,
unde,-n sfîrșit,
pacea-ntre oameni domnește la nesfîrșit,
unde nici o spadă
nu mai sapă mormîntu.
Omul începe acolo
unde vestigiile răsună,
unde flacăra omenirii
arde
și mîinile
înving pietrele moarte.
unde omul
se recunoaște în oameni.

În românește de
Cornelia BRATU

JACQUES PRÉVERT
(Franța)

POEM

Galii nu se temeau
decît de un lucru :
Cuneșteau țiitința-dezastru.
Erau
Prenucleari.

În românește de
Mirela POP

BOGDAN CHORAZUK
(Polonia)

MAMA

Mama purtîndu-ne în brațe pe noi trei în ocupație
Eram (evident) tot mai slabi, dar tot mai grei
Mama strecurîndu-se printre împușcături
Și tata expedîndu-ne bucăți de pe front
Restul (din tata) a dispărut fără urmă.

În românește de
Aura ȚAPU

EVGHENI EVTUȘENKO
(U.R.S.S.)

ȘTIUCA DE FOC

Știucă de foc, cu dinți fasciști —
pe piatră albă nu te miști.
Fermoarul gurii-ți stă ironic —
cățea cu cap-dantură-conic.
Cu ochi-nchiși pe jumătate,
pîndit/mincat-ai trei armate.

Cîrligu-n branhii i se prinde :
zvîcnește, tremură, se-ntinde —
doar a mușcat cu făcomie ;
încă mai are-ascunse forțe,
de-i bagi degete-n gură, tortă —
spună hătrîni pescari, ca mie.

Și-un bucătar-magician
descîntă,-nvîrte în cazan —
baghetă-și prinde partea ei,
dînd vieții ciocoi, ori scînteei,
cisterna de păcate,-n Lună,
la cintece — ureche bună.

În românește de
Ion Pachia TATOMIRESCU

Colegiul de redacție:
ION ARIEȘANU (redactor șef)
ANGHEL DUMBRAVEANU (redactor șef adjunct)
VIOREL COȚESCU, NICOLAE PIRVU, CORNEL UNGUREANU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : TIMIȘOARA, strada RODNEI 1;
Telefoane : 3 33 90 și 3 33 76 (redactor-șef). Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază. Abonamentele se fac la P.T.T.R.
TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42 907